

FONDAZIONE ISTITUTO INTERNAZIONALE
DI STORIA ECONOMICA "F. DATINI"
Serie oro. Testi antichi in anastatica su CD-rom
66

STATUTORUM
CIVILIU M .

SERENISSIMÆ REIPUBLICÆ

GENUENSIS

LIBRI SEX

GENUÆ,

Typis Antonii Georgii Franchelli.

M.DC.LXXIII.

Superiorum permissu.

Si vendono alla Bottega di Lazaro Benedetti
Libraro, e Cartaro in Banchi.

Istituto culturale e di documentazione Lazzerini,
Fondo Lazzerini antico
© dicembre 2012

DATI BIBLIOGRAFICI:
Genova [Repubblica]
Statutorum ciuilium. Serenissimae
Reipublicae Genuensis libri sex. -
Genuae : typis Antonij Georgij
Franchelli : si vendono alla bottega
di Lazaro Benedetti libraro, e
cartaro in Banchi, 1673. - [12], 302,
[58] p. ; 12°
Segn.: π6 A-P12. - Prima c. bianca. -
Tit. dell'occh.: Statuta ciuilia
Serenissimae Reipublicae Genuensis. -
Sul front. stemma xilogr. della città di
Genova. - Impronta: 6877 m.at usi-
neri (3) 1673 (R)

**L'edizione è stata realizzata
grazie al contributo di:**

Fondazione
Cassa Risparmio
di Prato

15

CA

A

STATUTA

CIVILIA

REPUBLICAE SVEVICA

1784

AT THE
CIVIL
REVENUE
DEPARTMENT

STATVTA

CIVILIA

SERENISSIMÆ REIPUBLICÆ

GENVENSIS

STATVS

CIVILIS

REPUBLICAE

GENVAE

STATVTORVM
CIVILIVM.

SERENISSIMÆ REIPVBLICÆ
GENVENSIS

LIBRI SEX

GENVÆ;

Typis Antonij Georgij Franchelli .
M. DC. LXXIII.

Superiorum permissu .

Si vendono alla Bottega di Lazzaro Benedetti
Libraro , e Cartaro in Banchi .

STATVTOIVM

CAVILLVM

REPUBLICA REIPUBLICA

GENVENSIS

Reimprimatur

Fr. Sixtus Terchius Inquisitor Generalis Genue

1673. 21. Aprilis. Inprimatur

Ex autoritate Excell. & Illustriss. Magistratus Inquisitorum Status.

Io: Franciscus Castagnola Cancell.

INDEX RVBRICARVM ALPHABETICO ORDINE.

A

	Comendis, & implicitis . fol.	206
	Aduocatis, & Procuratoribus habendis.	139
	Alimentis dotium.	252
	Alimentis minorum elapso an. non petendis .	292
	Alimentis præstandis .	288
	Annua, & biennia præscriptione .	289
	Antefacto .	253
	Appellationibus .	121
	Aquæ ductibus molendinorum, & frumentis mo- lendis .	297
	Aquæ vias non impediant .	301
Arbitris, & Arbitratoribus .	28	
Asteflore .	104	

B

B ona affecta esse Reipublicæ .	283
--	-----

C

C alculatoribus, & eorum officio .	27
Cambijs .	220
Causis breuioribus .	77
Causis executiuis .	68

Cau-

Causis ordinarijs :	59
Censarijs, & eorum officio :	299
Cessionibus, & delegationibus :	176
Citationibus in Dominio transmittendis :	95
Committendis causis propinquorum .	85
Compensationibus .	210
Confirmatione mandatorum, & licentiarum .	83
Contentibus debitum .	99
Conseruandis bonis defunctorum extra Do- minium .	271
Consulibus rationis, & eorum Iurisdic. .	21
Contractibus inter Ciues, & extraneos, & de iure super eis reddendo .	152
Contractibus minorum, & mulierum .	230
Contumacibus .	95
Curatoribus generalibus .	138
Curia tenenda, & diebus feriatis .	55

D

D amnificiendi, & arboribus caedendis :	
fol.	295
Debitorum non possint repudiare hereditates in præiudicium creditorum .	268
Debitori suspecto detraendo .	177
Decretis, & debitori non soluendo .	180
Decretis à Senatu impetrandis .	1
Deductione facienda in restitutione dotum .	252
Delegatis .	22
Donationibus in fraudem credit. factis .	192
Dotes marito non soluta peti non possunt .	249
Dotium alimentis .	252

E

E leuatione canellæ .	171
Emancipationibus filiorum :	165
Aestimis, & dationibus insolutorum :	165
Aetatis venia minoribus concedenda :	229
Extrinseco intellectu prohibito .	39

F

F Aeminis dotandis :	246
Fideiussione danda per mulieres nuptas extra Dominium .	255
Fideiussore in iudicio præstito, seu molestato .	193
Filiorum emancipationibus .	228
Forma inuentarij conficiendi .	159
Fratres pro fratribus absentibus hæreditatem adire possint .	269

H

H Is, qui pro absente propinquo agere pos- sunt .	84
His qui vocantur ad testimonium .	190

I

I Actu, & forma in eis tenenda :	211
Immobili diuidendo .	174
Impensis litium reficiendis .	128
Interdictis .	161
Inuasore possessionis rei alienæ :	81
Inuentarij conficiendi forma .	159
Iure reddendo Statutis obseruandis, & iurisdictione non excedenda .	41
Iurisdictione cæterorum Magistratum .	32
Iurisdictione Prætoris Genuæ .	15

L

L Egatis fideicom. & falcid. &c.	264
Licentijs, & earum executione :	133
Litus mouendis contra Rempubl.	87

M

M Agistratu extraordinariorum :	10
Magistratu Terræfirme .	14

Mandatis, & licentijs pro bonis defunctis concedendis.	134
Manifestatione bonorum mariti.	250
Meliorandis sententijs.	116
Modo, & forma faciendarum executionum.	130
Modo forestandi.	82
Muros inter medios esse communes.	293

N

N epetatur dotium interesse.	248
Ne quis in causa propria, vel propinqui sit Iudex.	43
Non carcerandi pro re Ciuili.	286
Non vocando in ius ad alien. Cur.	155
Notarijs, Actuarijs.	90
Novi operis nunciatione.	81
Nullitate legatorum factorum vxori.	267
Nullitatus non attendendis.	126

O

O bligaciones mulieris erga illum, qui eam maritat.	245
Officiales, & Scribae non procurent.	340
Officijs, & Scribanijs non exercendis.	45
Officio ruptorum.	19
Officio tutorum, & curatorum, & ratione per eos reddenda.	146
Ordine seruando per Iudicantes Dominij.	33

P

P etendis dotibus.	249
Petente debitum solutum.	201
Petitionibus.	83
Positionibus, & interrogationibus.	90
Priuilgio Clericorum.	284
Priuil. Doct. Medic. & Notariorum.	153

Priuil.

Privilegio fori civium acquirendo .	151
Privilegio locatoris, & conductoris .	282
Privilegio locorum S. Georgij .	280
Privilegio Palatii Ducalis .	281
Privilegijs Republicæ .	280
Prohibitione scripturarum privatarum .	100
Prohibita causarum commendatione .	53

Q

Q uadrupedibus restituendis .	198
Questionibus victualium .	80
Quod aquæ vias non impediunt .	301
Quod bona sint affecta Reipubl.	283
Quod debitores non possint repudiare .	268
Quod dotes marito non solutæ peti &c.	249
Quod fratres pro fratribus absentibus &c.	269
Quod hæred. ascendendum, & descend. &c.	268
Quod iura intelligantur cessa fideiussori soluti.	286
Quod iuri intermedij sint communes .	293
Quod officiales, & Scribæ non procurent .	54
Quod testamentum, occasione posthumi, non rumpatur .	262
Quomodo advocati audiri debeant .	137

R

R ebus fideicommissariæ, tutelæ, vel curæ, non emendis .	287
Remouendis tutoribus, & curatoribus .	140
Represalijs .	301
Re vendita in callega, vel auctoritate Magistrat.	241
Rota Civilis, & eius Iurisdictione .	16

S

S alario Aduoc. Proc. & Curat.	150
Saluis conductibus .	194
Secu :	

Securitatibus ?	225
Sententiarum firmitate ?	113
Sententijs meliorandis .	116
Sindicatoribus Magistr. Dominijs ?	37
Sindicatoribus ordinarijs .	7
Societatibus, seu rationibus mercat.	202
Successionibus ab intestato .	274
Successionibus naturalium .	278
Supremis Sindicatoribus .	5

T

T emporibus, & instantijs ?	108
Testamenta fieri non prohibendo ?	261
Testamentis, & ultimis voluntatibus .	255
Testamento in scriptis .	270
Testamentum occasione posthumi, non rumpatur .	264
Testibus ad æternam rei memoriam recipendis .	102
Tutoribus, & Curatoribus minorum ?	142

V

V enditione rerum immobilium, in participes agnatos, & confines facienda .	234
Venia ætatis minoribus concedenda .	229
Ultimis voluntatibus, & alijs scripturis exhibendis .	272
Vxore fugitiua à domo mariti .	254

E N I S

SIA

STATVTORVM

CIVILIVM

REIPUBLICÆ GENVENSIS,

Liber Primus .

De Decretis à Senatu impe-
trandis .

C A P. I.

DECRETA suè iustitiæ, suè gratiæ, non nisi parte, aut illo, cuius principaliter interest, citato, impetrentur, alioquin subreptitia, & nullus momenti censeantur, nisi aliter per Senatum verbis claris dispensatum esset. Quando, potestis per aliquem precibus, & eis sub calculorum iudicio deductis, supplicata obtineri non potuerint, Cancellarius de eo sub supplicatione scripturam faciat; & quotiescumque de illis precibus iterum tractaretur, det notitiam Senatui, & re tentata, & non obtenta, supplicans non audiatur ulterius super eadem supplicatione, nisi exacto se-

meſtre: & quicquid interim obtentum eſſet minori numero decem votorum, ſit ſubreptitium, niſi aliter Senatus verbis expreſſis, & eodem votorum numero mandaret.

Qui preces ſemel obtulerit, & ſupplicata obtinere non potuerit per tres viceſ, vt ſupra, & intra annum iterum ſuper eadem re ſupplicare voluerit, teneatur in ſecundis precibus expreſſam mentionem facere de primis, & de eo, quod ſecutum eſt ſuper eis, & obtinere concurrentibus decem votis aliter quicquid impetraſſet, cenſeatur ſubreptitium, niſi eodem votorum numero Senatus aliter mandaret verbis expreſſis.

Hæc omnia diſpoſita intelligantur citra derogationem priorum legum de ſententiarum, Teſtamentorum, & Inſtrumentorum inſcriptione diſponentium: ſed ſupplicationes occasione prædicta faciendæ ſubiaceant etiam regulis, & ordinibus, de quibus ſupra.

Si ſupplicatio fuerit reprobata, ita vt concurrerint in non concedendo tot vota, quot fuſſent neceſſaria ad concessionem, ſupplicans non audiatur ſuper eadem re intra annum, niſi Senatus ſaltem decem votis aliter diſponeret verbis claris.

Si quis decretum aliquod obtineret à Senatu de, aut ſuper negotio iam propoſito coram Extraordinarijs, ſeu Magiſtratu Terrefirma, teneatur expreſſam mentionem fieri facere de dicta propoſitione; aliter decretum obtentum ſit ſubreptitium, & nullum, non obſtante, quod interuenit numerus votorum alioqui requiſitus.

De rebus verò, aut negotijs cadentibus ſub iuriſdictione Extraordinariorum, ſeu Officij Terrefirma teneatur quilibet, qui decretum obtinere voluerit à Senatu impetrare interuenientibus ſaltem decem votis fauorabilibus; aliter decreta obtenta ſint obreptitia, & ſubreptitia. *In proroga-*

tionibus bailiæ delegatorum ultra dimidiam temporis, requiruntur vudecim vota. infra in cap. x. de Delegatis §. Tempora.

Si aliqua reuissio sententiæ delegatorum data esset per Senatum, seu concessa, & propterea deberent, vel constitui, vel subrogari aliqui delegati; pro electione nihilominus teneatur quilibet comparere coram Extraordinarijs, vel Officio Terræfirmæ, cui respectiuè spectaret illud negotium ex forma Statutorum. Et si decretum aliquod siue delegationis, siue subrogationis impetraret à Senatu, teneatur illud impetrare sub modis, & in omnibus, vt supra; aliàs sit obreptitium, & subreptitium.

In ijs, quæ per Senatum prouidenda erunt, abstineant à voto, & recedant à loco habentes interesse, & agnati, cognati, & affines vsque in secundum gradum inclusiuè, siuè alicuius partium, siuè habentium interesse, alioquin nullum sit, quod fuisse decretum. Et intelligatur durare affinitas etiam post mortem eius, qui causam daret affinitatis. *Extensus hic §. ad omnes Magistratus, & Iudices Reipublicæ tam ordinarios, quam delegatos; vt in lege vtriusque Concilij condita anno 1623. prima Dec. registrata infra sub cap. 18. Ne quis in causa propria &c.*

Verùm, vt negotia breuiori via expediantur, si partes à Cancellario, siuè mandato Senatus, siuè instante aliqua ex ipsis partibus, fuerint monitæ, vt nominent, si quos nouerint in Senatu habere impedimentam aliquod, ne in causa dicere possint, & intra terminum comminatum non opposuerint, seu non manifestauerint sub actis, sit ratum quod fuerit decretum, non obstante aliquo impedimento agnationis, cognationis, & affinitatis, non tamen ad fauorem illius, qui sciens habere propinquum in Senatu, tacuerit: sed bene valeat ad eius damnum.

4 Statut. Genuen.

Non possint expediri. neque tradi per Cancellarios litteræ alicui Officiali, Iudicanti, aut Ministro, nisi prius recepta appodilia, seu admittatur à Syndicatoribus Supremis, & ab alijs Magistratibus etiam Comperatum Sancti Georgij iuxta decreta Senatus, sub pœna librarum centum pro qualibet vice, & grauori arbitrio Senatus. *Hoc decretum conditum fuit per Sereniss. Collegia anno 1563 §. Ianuarij.*

Debeant Cancellarij & præcipuè ille, qui curam habet negotiorum ciuilium, tenere in Cancellaria librum speculi, & in eo saltem omni anno ante collationem officiorum annotare nomina eorum, qui fuissent declarati ponendi in dicto libro, & ideo requirere, & habere à Supremis Syndicatoribus, & eorum Cancellario dicta nomina, ad hoc vt semper in collatione officiorum liber speculi Senatus conformet libro speculi Supremorum.

M. DXCII. Die XXVII. Februarij.

Serenissimus Dux, & Excellentiss. Domini Gubernatores, ac Illustriss. Domini Procuratores, &c. examinato prius negotio infrascripto ad calculos decreuerunt. & decernunt proponi Minori Concilio in omnibus, vt infra.

Signori, se bene nelle prouisioni, che fà il Serenissimo Senato in tener viui i tempi delle cause non è lecito citar, & le parti di coloro, che li ricercano, come cosa non necessaria, & la quale apportarebbe de i pregiudizij, nientedimeno per leuar via le difficoltà, e sottilità, che puonno in ciò usarsi da litiganti, atteso lo Statuto, De decretis à Senatu impetrandis, nel principio giudicano i Serenissimi Collegij esser ispediente, che si dichiari per le Signorie Vostre tale Statuto

Liber Primus. 5

non comprehendere le prouigioni de' tempi, che si tengono viui dal Sereniss. Senato, in maniera, che in tener viui essi tempi non sia necessaria la citatione della parte. Il che hanno lor Signorie Sereniss. deliberato col competente numero de' voti fauoreuoli proporre, come fanno, alle Signorie Vostre; le quali quando sieno di questo parere, saranno contente dichiararlo con loro voti fauoreuoli, & prouedere in conformita della proposta.

M. D. XCII. Die XXVII. Februarij.

Conuocato, & congregato in legitimo numero ad conspectum Serenissimi D. Ducis, & Excellentissimi DD. Gubernatorum, & Illustrissimorum DD. Procuratorum, & eorum mandato centumuirali Concilio, eidemq; lecta per me Cancellarium, & Secret. propositione supradicta, nonnullorum Consiliariorum sententys exquisitis, ex quibus plures laudauerunt declarari iuxta dictam propositionem, collectis ita de more calculis; fuerunt ex ipsis inuenti septuaginta nouem fauorabiles, reliqui viginti duo contrarij, & sic Decretum remansit iuxta continentiam, & seriem propositionis predicta, & ita fuit per me dictum Cancellarium, & Secret. acta, & intelligibili voce publicatum.

In Cancell. Coste.

De Supremis Syndicatoribus.

Cap. I I.

Supremi Syndicatores habeant illam auctoritatem pro Syndicatu Collegiorum, vtriusque eorum, & singulorum particularium, & ad obseruari faciendum leges; & similiter alias facultates, quæ eisdem competunt ex forma legum Reipublicæ.

6 Statut. Genuen.

Habeant etiam eandem iurisdictionem, quæ harum legum vigore competit Sindicatoribus Ordinarijs, à quibus possint causas, & negotia ad se auocare, si voluerint. Et similiter circa incarceratos pro debitis habeant illam auctoritatem, quæ per regulas, & decreta, eis competit: non possint tamen annullare detentiones factas pro maiori summa, quàm sit verum debitum, nisi pro suprapluri, sed detentio, etiam facta pro maiori summa veri debiti valeat pro vero debito.

Possint inquirere, & procedere contra quoscumque; Officiales, & Magistratus Reipublicæ tam Ordinarios, quàm Extraordinarios, quos compere rint auctoritate officij abusos fuisse, vel intemperantia, aut temeritate aliquem iniuria affecisse, & eos punire possint pro qualitate admissi, vt ipsis videbitur.

Non possit vlllo modo à sententijs ipsorum super dictis Sindicatibus latis appellari, nec contra eas opponi, contradici, aut quærela moueri directè, vel indirectè: nec ab eis peti possit melioratio; immo sint, & habeantur pro validis, firmis, & legitimis, & mandentur executioni; exceptis tamen causis, de quibus in Statuto, *De Sindicatibus Magistratum Dominij*, & seù de quibus aliter per Statuta, vel leges Reipublicæ dispositum esset.

Et possint in omnibus, & singulis prædictis sindicatibus procedere, omni iudiciorum ordine prætermisso, & sine aliqua iuris solemnitate secundùm eorum conscientiam; citato tamen reo saltem semel personaliter, vel ter ad domum, si reperiri non poterit, aut saltem semel per proclama, non denegatis defensionibus intra breuem terminum arbitrario ipsorum.

Nullus Magistratus cuiuscumque conditionis, excluso Senatu, possit compellere Supremos Sindicatores, neque eorum scribam, neque aliquem
eorum

eorum ad faciendum, aut tradendum copiam actorum, seu scripturarum, quæ pertinent ad iudicatus, aut eorum ab eis dependent. Et respectu actorum iudicatus Ducis, Gubernatorum, & Procuratorum Reipublicæ, tam coniunctim, & vtriusque diuisim, quam particularium cuiuslibet ipsorum Collegiorum, non possint etiam compelli à Senatu ad ea tradendum.

Singulis annis apto tempore accedant in Senatum, & cum eo eligant Syndicatos, qui mittuntur annuatim ad iudicandum Officiales, Iudices, scribas, & ministros in vtraque Riparia, & in locis ultra Iugum, & in toto Dominio; & pariter eligant scribas eorundem Syndicatorum de scribis Collegij Notariorum Genuæ; quibus Syndicatoribus, vt supra eligendis, possint dicti Supremi concedere in prædicto iudicatu exercendo eam auctoritatem, quam ipsi Supremi habent, seu magis limitatam, pro vt eis videbitur. *Per nouam legem Conciliorum sancitum fuit, quod eligantur à Serenissimis Collegijs, & minori Concilio.*

Prætor Ciuitatis, & quilibet alius Magistratus tam Ciuitatis, quam Domini, quandocumque fuerit requisitus, teneatur dare ipsis Supremis Syndicatoribus ministros, & seruientes pro exequendis ijs, quæ ad eorum officium pertinent. Et etiam ministri, & seruientes omnes teneantur obedire, & exequi ea, quæ sibi fuerint mandata à dictis Supremis contra quoscumque etiam Officiales; pro exequendis ijs, quæ ad eorum officium pertinent, vt supra.

De Syndicatoribus Ordinarij

Cap. III.

PRæcipuum munus Syndicatorum erit curare, vt leges à Magistratibus, cæterisque Iudicantibus

8 Statut. Genuen.

tibus obseruentur, & ideò possint providere secundùm formam Statutorum, & secundùm auctoritatem eis per Statuta specialitèr, & respectiue concessam.

Possint omnes, & singulos Magistratus, Iudicentes, Delegatos, Arbitros, Arbitratores, & omnes, & singulos alios Iudices ordinarios, & extraordinarios compellere ad ius reddendum, iuxta eorum respectiue officij iurisdictionem, & secundùm formam Statutorum, & ordinamentorum Reipublicæ: & similiter ad ea obseruanda iuxta tenorem Statuti, *De extrinseco intellectu prohibito*. Contrafacientes verò punire possint in pœnam scutorum viginti quinq; pro qualibet vice applicatorum Camerae Reipublicæ; & vbi adesset pars requirens obseruantiam Statutorum, quæ propterea de dislet notitiam de contrafactione, sit ei applicata pœna pro medietate. Et hæc citra derogationem aliarum pœnarum, quæ ex natura officij, seu muneris fortè essent impositæ.

Et possint etiam, vt supra de iudicibus dictum fuit, compellere Aduocatos, Notarios, Causidicos, Procuratores, Curatores, Caualerios, Nuntios, & cæteros Ministros Reipublicæ cuiuscumq; generis, & qualitatis ad obseruantiam ordinum, & regularum eis respectiue impositarum. Et contrafacientes punire in pœnas per Statuta respectiue impositas.

Sint Iudices in causis nullitatis, & excessus iuxta formam Statuti, *De sententiarum firmitate*, etiã durante officio illius, qui sententiam tulisset, quantum pro interesse partis; & super salarijs Magistrorum grammaticæ, arithmeticæ, scribendi, & similibus; & super ordinibus, tam respectu mercedis, quàm doctrinæ, & aliorum ad dictas artes, & bonos mores spectantium; & propterea non possint prædicti scholam aperire, neque dictas artes docere, quin prius præstent idoneam fideiussionem

tionem in actis Syndicatorum pro scutis viginti quinque auri de obseruando eorum mandata .

Similiter sint Iudices super mercede, & salarijs quorumcumque seruentium tam masculorum, qui feminarum, & super danda, vel non danda licentia de recedendo, vel accedendo ad seruitia, ad formam Statuti, *De seruis, & famulis* .

Et sint etiam Iudices in causis libertatis, seu seruorum, aut seruorum, qui, vel quæ se liberos, aut liberas assererent, vel prætenderent .

Et pariter sint Iudices super differentijs, & contro- uersijs occasione victualium venditarum, seu re- uenditarum vsq; in summam librarum quadria- gentarum .

Omnes, & singulæ appellationes à sententijs Con- sulum quarumuis Nationum, & quarumcumq; artium Ciuitatis deuoluantur ad ipsos Syndicato- res, qui in eorum causis sint Iudices .

A sententijs latis per dictos Syndicatores super sin- dicatibus non possit appellari, neque reclamari, sed executioni mandentur, in omnibus, ut in Sta- tuto, *de Supremis Syndicatoribus* dictum fuit : ab alijs uero sententijs non possit appellari, nisi ut in Statutis, *De meliorandis sententijs, & de appellationibus* disponitur .

Possint facere approbationes fideiussorum in causis suspecti, ad formam Statuti, *De debitore suspecto*, vsque in quamcumque summam, concurrenti- bus omnibus tribus uotis; & ubi duo tantum concurrent, vsque in summa librarum duarum millium; & pari modo approbationes fideiussio- num præstandarum in quibuscumque alijs cau- sis ciuilibus, seu quacumque alia occasione ci- uili, vsque in summam librarum quingentarum tantum; quæ tamen non dependant à maiori sum- ma dictarum librarum quingentarum .

In causis, in quibus non datur appellatio, possint ipsi Syndicatores procedere, & iudicare summa- rie,

riò, sola facti veritate inspecta, simpliciter, & de plano.

De Magistratu Extraordinario- rum. Cap. IV.

Magistratus Extraordinariorum possit ad instantiam pauperum, seu miserabilium petitorum delegare eorum causas sub illis modis, & formis, pro vt ei videbitur pro minori partium dispendio: dum tamen prius ad calculos declaret tales personas instantes esse pauperes, seu miserabiles, vt supra.

Possit etiam constituere Magistratum inter personas, de quibus in Statuto, *De committendis propinquerum questionibus* exclusis temper causis, quæ à dicto Statuto excluduntur, & sine derogatione iurisdictionis Magistratum ordinariorum, iuxta formam dicti Statuti.

Et similiter possit de voluntate partium delegare omnes causas sub modis, formis, terminis, potestate exequendi, & alijs, quemadmodum partes ipsæ conuenerint; & etiam concedere Arbitris, & Arbitratoribus auctoritatem exequendi, iuxta partium voluntatem, seu consensum.

Vtcrius possit ex causa urgente, & graui delegare omnes, & singulas alias causas, dum tamen in earum delegatione faciendâ concurrant vota, quæ in restitutionibus requiruntur.

Supplere possit quibuscumq; defectibus in obseruantia Statutorum, & solemnitatum ex forma Statutorum requisitarum, in quibuscumq; instrumentis tam factis, quàm faciendis, & ideo possit respectu prædictorum derogare quibuscumq; Statutis.

Declarato tamen, quod in contractibus mutue obligationis, seu inter partes factis, in quibus per ambas

has fuerit supplicatum, eos confirmari, possit idem Magistratus providere, & confirmationem, pro ut ei videbitur, facere ad instantiam cuiuslibet partium intra annum à die celebrati contractus absque aliqua citatione. Post verò dictum annum teneatur prius alteram partem citari facere, & comparentem audire. Respectu verò contractuum, in quibus non fuisset per partes supplicatum, non possit comprobationem facere, nisi parte citata, & audita, si comparuerit.

Prorogare possit quaecumque tempora causarum, & quaecumque tempora Statutaria, quemadmodum eidem Magistratui videbitur, salva semper dispositione Statuti, *De temporibus, & instantiis*, contra quam dispensare non possit. *Tempus baiiia delegatorum non potest ultra dimidiam temporis prorogare, nisi cum sex votis; ut in Statuto. De delegatis §. Tempora.*

Et declarato, quòd non possit prorogare tempus ad auocandum bona immobilia; neque etiam tempus concessum creditoribus vergentium ad inopiam de redimendo Bona stabilia, in quibus alij creditores consecuti fuissent solutionem ultra sortem, & expensas, ad formam Statuti de materia disponentis.

Insuper possit restaurare quaecumque tempora terminos, & instantias causarum, & quaecumque tempora statutaria, quæ ut supra dictum fuit, potest prorogare; dum tamen per dictam restorationem non infringatur aliqua res iudicata, siue laudum directè, vel indirectè.

Sed possit, nõ obstantibus prædictis, prorogare tempus ad redimendum appositum in sententia, seu laudo, seu instrumento; dum tamen concurrant vota in restorationibus, ut infra requisita.

Constituere possit Tutores, & Curatores minoribus, ac ipsos constitutos, & similiter Fideicommissarios, Executores, Tutores, & Curatores te-

12 Statut. Genuen.

amentarios amouere, subrogare, & substituere, & eisdem respectiue concedere auctoritatem, siue per testamentum, siue per Statuta, aut Leges, attributam; & etiam quamcumque aliam auctoritatem, quæ ipsi Magistratui videbitur pro qualitate personarum, & numerum. Et pariter possit, si ita ei videbitur concedere prædictis Fideicommissarijs, Executoribus, Tutoribus, & Curatoribus priuilegia, quòd non teneantur de neglectis, præteritis, & omissis; & quòd vnus non teneatur pro alio, nisi respectu eorum, quæ in aliũ peruenissent de illius consensu; & priuilegium, quòd non possit cogi ad reddendum rationem, nisi coram delegatis constituendis à Senatu, siue ab ipso Magistratu Extraordinariorum, sed in reliquis dicti Fideicommissarij, Executores, Tutores, & Curatores subiacent dispositioni Statutorum, & maximè Statuti, *De officio Tutorum, & Curatorum.*

In casibus verò particularibus, possit concedere dictis Fideicommissarijs, & Executoribus, Tutoribus, & Curatoribus facultatem, & bailiam capiendi quodcumque accordium, etiam pro minori summa, & restringendi bona hæreditaria, & ea deferendi ad Ciuitatem, sed ad locum Domini, in quo habent administrationem siue mari, siue terra, siue in pecunijs, via cambij, siue in mercibus, vt dicto Magistratui videbitur; & facultatem constituendi actores ad prædicta. Et hæc omnia risico, & periculo hæreditatis, & hæredum, & non in aliquo ipsorum Fideicommissariorum, Executorum, Tutorum, & Curatorũ.

Fideiussores quoscumque quauis causa, & occasione civili datos, & dandos pro quacumque summa, possint approbare, salua semper auctoritate concessa Sindicatoribus Minoribus.

Præterea sint iudices in committendis appellationibus, quæ interponerentur à sententijs Rotæ Ci-

uiliſ; quas tamen committere non poſſint, niſi prius habita fide ſubſcripta per Cancellarium Procuratorum Reipublicæ de ſolutione gabellæ facta dictis Procuratoribus; neque etiam poſſint præcepta concedere, niſi prius habita dicta fide. Et commiſſio, ac electio Iudicum fiat ad calculos de vnoquoque Iudicum ſeparatim, & parte citata, ac receptis confidentibus Doctõrum, & receptis ſuſpectis aliorum Ciuiliũ; quorum ſuſpectõrum numerus moderari poſſit. Et commiſſio fiat tribus Doctõribus de Collegio, ſiue alijs Doctõribus, etiam extraneis, & Eccleſiaſticis, & Ciuibus, ac Mercatoribus, ſeu mixtim; dum tamen omnes domicilium habeant in Ciuitate Genuæ, vt eidem Magiſtrato videbitur; ea ſemper habita ratione, quod vbi tractabitur de re mercantili, plures ſint Mercatores, & vbi de apicibus iuris, plures ſint Doctõres: id tamen ſit arbitrato, & ex conſcientia dicti Magiſtratus.

Et, ſaluis ſupraſcriptis, pro quibuſcumque cauſis, & controuerſijs ciuilibus, & dependentibus à ciuili haberi poſſit recursus ad dictum Magiſtratum, perinde, ac ſi poſſet ad Senatum, excluſis ſemper cauſis, in quibus Camera Reipublicæ habet intereſſe, & illis, in quibus tractaretur de Ciuitate, ſeu aliqua eius parte reddenda pulchriori, vel commodiori; & excluſis Saluſconductibus, ac illis prouiſionibus, in quibus ex forma legum Reipublicæ requiruntur vndecim vota Senatus.

In reſtaurationibus, vt ſupra faciendis, & in alijs, quæ numerum votorum reſtaurationum requirunt, interuenire debeant ad minus ſex calculi, & aliter non valeant; in ceteris verò omnibus concurrere debeant ſaltem quinque.

Si aliqua requiſitio, ſupplicatio, ſeu cauſa fuerit propoſita ad calculos per tres vices, & non fuerit obtenta, nec reprobata, non poſſit vltcrius in dicto Magiſtrato proponi, niſi elapſis annis duobus

14 Statut. Genuen.

tunc proximè facturis : & si eis finitis , iterum proponeretur , teneatur proponens in supplicatione mentionem facere de propositionibus antea factis . Et possit semel tantum proponi , & si approbata non fuerit , habeatur in numero reprobatorum , & reiecta in perpetuum intelligatur ; & Cancellarius teneatur notare sub supplicatione propositionem factam , & negotium non obtentum , & illud notificare Magistratui , ad hoc , vt in secunda , & tertia propositione sit informatus de factis . Si verò concurrerent etiam semel tantum tot vota in reprobando , quot requiruntur in affirmando , non possit iterum proponi , nisi tractatis duobus annis , & semel tantum , & non facta mentione in supplicatione , in omnibus vt supra ; & quicquid contra formam præsentis Statuti obtentum foret , non valeat .

Possit sedere , & iurisdictionem administrare omnibus diebus , etiam non iuridicis , & etiam suspensis , exclusis ferijs ad honorem Dei . Teneatur tamen qualibet hebdomada sedere ad eius Tribunal tribus diebus à prandio .

Iurisdicctio , & auctoritas dicti Magistratus sit , & se extendat durataxat inter Ciues , & Ciues Genue ; inter homines trium Potestatiarum , & inter Ciues , & homines duarum Potestatiarum ; & in causis , seu negotijs , in quibus vel Ciuis , vel aliquis de dictis Potestatijjs esset reus .

De Magistratu Terræfirmæ .

Cap. V.

Habeat dictus Magistratus inter personas Ripariarum , & Dominiij Terræfirmæ , & inter ipsas , & Ciues , ac alios . vbi dictæ personæ Ripariarum , seu Dominiij Terræfirmæ sunt rei , omnem illam iurisdictionem , & auctoritatem , quam

in precedenti capite dictum fuit, Magistratum
Extraordinarium habere inter personas, de
quibus n. eo.

Declarato, quod cause hominum Montobij, & Ros-
catagliatæ sint exclusæ à iurisdictione dicti Ma-
gistratus, postquam pertinent ad cognitionem
Procuratorum Reipublicæ.

Sit Index appellationum Varisij, Godani, Sancti
Romuli, & aliorum locorum Ripariarum, &
Daminij Terrafirmæ, quæ devoluuntur ad Se-
natam; exclusis tamen appellationibus à senten-
tijs Feudatiorum Reipublicæ.

Deliberationes fiant tot votis respectivè, quot ut su-
pra dictum fuit in capite de *Magistratu Extra-
ordinarium*, & supplicationes subiaceant eis-
dem ordinibus, in omnibus, pro ut in eo dictum
fuit, quod hic pro repetito habeatur.

De Iurisdictione Prætoris Genuæ.

Cap. VI.

PRætor Civitatis Genuæ in causis civilibus, & in-
dependenibus ab eis, maximè pro evitandis
scandalis, habeat eam auctoritatem, & iurisdic-
tionem, quæ ipsi per Statuta specialiter est con-
cessa.

Possit similiter cognoscere, terminare, & exequi
quascunque differentias, & controversias non
excedentes summam librarum d. com. absq; pe-
titione, sine processu, sine scriptis, & nullo iuris,
aut Statutorum ordine servato; à quibus non
possit appellari, reclamari, neque recursus haberi
quovis modo.

Possit ulterius interponere auctoritatem in omni-
bus, & singulis actibus voluntariæ iurisdictionis.

Habeat ordinariam iurisdictionem in illis causis, seu
casibus, in quibus per Statuta non est concessa

16 Statut. Genuen.

auctoritas, seu iurisdictio alicui alteri Magistratui.

De Rota Ciuili, & eius Iurisdi- ctione. Cap. VII.

Magistratus Rotarum Ciuilium: ad unicum tantum redacti fuere lege Conciliorum ad tempus usque de anno 1609. die 27. Augusti, & inde perpetua anno 1644. die 7. Nouembris.

Magistratus Rotæ Ciuilis ad causas ordinarias deputatus constans ex tribus Doctõribus exteris, & in idem alius Magistratus Rotæ Ciuilis deputatus ad causas executiuas, & breuiores ex totidem Doctõribus exteris constans, sint respectiue Indices omnium, & singularum causarum excedentium valorem librarum centum, & quæ sint exclusæ à iurisdictione Consulum rationis; reseruatis semper illis, quæ per Statuta specialiter alteri Magistratui demandata sunt. *Adde auctoritatem Rotæ collatam in causis Ciuilibus Ruptorum, vel latitantium, aut absentium molè creditorum, condita per Concilium Reipublicæ anno 1629. diebus 31. Maij, & 10. Iunij in actis M. Ioannis Augustini Grite Cancellarij, quæ cum sit biennalis, non fuit in hoc volumine relata.*

Prior Rotæ causarum ordinariarum solus habeat iurisditionem constituendi Tutores, & Curatores, seruata forma Statutorum; & ipse, ac quilibet Auditorum dictæ Rotæ causarum ordinariarum habeat iurisditionem interponendi auctoritatem in actibus voluntariæ iurisditionis, salua in his auctoritate Prætoris.

Prior verò Rotæ causarum executiuarum tempore presentationis processus sit Iudex appellationum, & seu ad eum deuoluantur omnes, & singule appellationes in causis ciuilibus, quæ aliàs ad Præ-
torem

torem Genæ, siue ad eius Vicarios deuolu-
bantur.

Et remanet Iudex, etiam si ante latam sententiam
finiret eius officium prioratus. Et quatenus ab
eius sententia appellaretur in casibus per Statuta
concessis, appellatio deuoluatur ad vnum ex Iu-
dicibus Collegij Doctorum Genæ, receptis con-
fidentibus à partibus, & dicta coramissio, seu ele-
ctio Iudicis fiat per dictum Priorem.

Prior dictæ Rotæ executiæ, & quilibet Auditorum
eiusdem Rotæ possit concedere licentias de
suspecto iuxta formam Statutorum. Super co-
gnitione verò, an detentus possideat, vel non
possideat; & an licentia ex dicto capite sit bene
concessa, nec ne; quousque dicta cognitio tra-
ctetur, remanente detento in manibus caualerij,
sit Iudex ille, qui dictam licentiam concessit. In
reliquis verò omnibus cognitio spectet ad dictam
Rotam executiuam, salua in reliquis dispositione
Statuti, *De debitore suspecto detinendo.*

Vnus ex Auditoribus in vtraque Rota sit Prior sin-
gulo trimestri, incipiendo à seniori, & proceden-
do ordine successiuo; cui Priori per Notarium
cuiuslibet causæ debeat dari ad instantiam cuius-
vis ex partibus notitia de causa incepta, seu de
petitione deposita, & citatione secuta. Qui Prior
teneatur eam cum nomine partium, & Notarij
scribere in liberulo per eum retinendo; & a
causas ipsas inter se, & reliquos duos Auditores
sux Rotæ repartire, vt primò proposita intelli-
gatur ipsi seniori assignata, secunda successori
sibi in ætate, & tertia reliquo; & sic iterum in-
choando, & continuando de omnibus causis.

Declarato, quòd causæ propositæ tempore vnus
Rotæ adhuc pendentes, succedente alia Rota,
debeant sorte distribui inter ipsos tres Auditores,
& pariter si quæ causæ essent eodem tempore
propositæ, inter quas esset dubium de prioritate,

18 Statut. Genuen.

distribuantur ad sortem de quibus distributionibus Prior ad instantiam cuiuslibet partis, seu ad requisitionem Notarij faciat notitiam ipsi Notario actuario, qui de ea teneatur notulam facere in actis causæ.

Ille, cui sicut supra distributa fuerit causa, erit Commissarius ad formandum processum, & Iudex super omnibus in dicto processu formando; ab eius tamen ordinationibus poterit peti melioratio ad totam Rotam, quæ siue duo ex Auditoribus intra dies octo immediate à Commissarij pronuntiatione secuturos, potuerunt eam reformare, variare, & reuocare, ac ei addere, & minuire, ut ipsis iustum videbitur.

Formato processu, idem Commissarius partes audiat super causa, & postquam de eius statu fuerit informatus, eam ceteris duobus Auditoribus referat, & cum eis illam conferat, ut omnibus plene discussis, visoque per alios duos processu, deueniri possit per Rotam ad expeditionem causæ; ita tamen, ut omissio relationis non vitiet processum, neque sententiam.

Teneatur quilibet Auditorum singulis diebus iuridicis ius reddere in eorum respectiue Cameris audientie, in mane saltem per horas duas continuas pro formandis processibus. Et omnes tres teneantur in vesperis tribus diebus cuiuslibet hebdomadis, hoc est diebus Lunæ, Mercurij, & Veneris ante sessionem conuenire insimul, & per duas horas audire Aduocatos, Procuratores, & partes pro instructione causarum, quæ erunt in termino expeditionis; in alijs verò tribus diebus teneantur conuenire insimul pro discutendis inter ipsos causis.

Sed teneatur vtraque Rota singulis diebus iuridicis sedere post prandium saltem per horam vnã ad eius solitum Tribunal pro iure reddendo.

Et saluis superscriptis in iure reddendo, & profes-

rendis sententijs diffinitiuis, vel habentibus vim diffinitiuam interuenire debeant omnes tres Auditores, & saltem duo concurrere; & quicquid fuerit ordinatum, iudicatum, vel executum à duobus concordibus, valeat, ac si ab omnibus tribus factum esset.

A sententijs vtriusque Rotæ appellari possit, pro vt in Statuto, *De Appellationibus*.

Procedant Auditores Rotæ, & causas terminent respectiuè, seruata in omnibus forma Statutorum.

Auditores Rotæ causarum ordinariarum teneantur intra dies viginti post latam sententiam dare in Cancellaria Reipublicæ decisiones in scriptis, seu rationes, & causas, quibus moti fuerint ad hoc iudicandum allegando iura, & decisiones non per relationem ad acta, seu processum; & hoc si fuerint concordēs. siue discordēs, neque orationum motiuorum, neque expressio erroris, neque nota noceat; ad id quod propterea non potest fieri, neque de excessu, neque de nullitate, nec aliquid opponi, saluo semper Syndicatu; post quodam decisiones non teneantur dare in causa minoris summae librarum ducentarum.

De officio Ruptorum.

Cap. VIII.

Magistratus Ruptorum sit Iudex omnium, & singularium causarum ruptorum, seu ruptentium tam in Dominio, quam extra occasione rupturæ, & dependentium ab ea; & inter ruptos, & creditores, ac debitores, & inter creditores, & creditores, & inter debitores, & debitores, & inter creditores, & debitores, & in omnibus dependentibus, annexis, & connexis, comprehensis vxoribus participibus rationū, seu societatum, & alijs quibuscumque etiam hypotecarijs, & priuile.

20 Statut. Genuen.

nilegiatis ; & etiam super omnibus secuto accordo, & occasione eiusdem, vsque ad illud completum inclusiuè .

Declarato, quòd non obstantibus prædictis, creditor pro executione, & obseruatione accordij possit etiam adire Magistratum ordinarium, si uoluerit .

Et similiter declarato, quòd causæ ruptorum in Dominio inter homines Domini possint per dictum Magistratum delegari in partibus, sub illis modis, & formis, & in omnibus, pro ut dicto Magistratui videbitur, citra derogationem auctoritatis Magistratus Terræfirmæ .

Possit procedere, iudicare, & exequi summarie, simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, & sola facti veritate inspecta . Et nullus alius Magistratus possit in prædictis se intromittere, nisi quòd circa declarationem decoctorum, seu ruptorum possint Senatus, & Conseruatores legum pro munere eis respectiuè demandato se intromittere, seruata semper forma eis præscripta .

Dictus Magistratus possit etiam interuenientibus creditoribus, & propinquis creditorum (sed amotis dumtaxat propinquis rupti ad instantiam cuiusvis ex creditoribus maioris summæ librarum mille, etiam ante declarationem rupturæ, sed seruata forma Statuti, *De debitore suspecto*) inquirere personam, scripturas, & bona rupti in quouis loco, etiam domi propriæ cuiuscumque personæ, & facere pro prædictis illas diligentias, que ipsi Magistratui occurrerint . *Super materia huius Statuti condita fuit lex à Consilijs Reipublicæ anno 1629. diebus 31. Maij, & 10. Junij biennium tantum duratura ; que propterea non fuit in hoc volumen relata ; & est in Cancellaria Græ .*

De Consulibus Rationis, & eorum iurisdictione.

Cap. IX.

OMnes, & singulae causæ, quæstiones, & differentia de libris centum, vel ab inde infra cognoscantur, terminentur, & definiantur per Consules rationis, exclusis causis seruitutum rusticorum, siue Urbanorum prediorum, securitatum, & nauorum, cambiorum, & locorum Sancti Georgij, & aliarum comperarum, & alijs, si quæ per Statuta specialiter sunt assignatæ aliquibus alijs Magistratibus.

Si verò dicta summa penderet à maiori adhuc debita, etiam quòd plures essent debitores vnius summae, quorum singulorum pars non excederet dictam summam, vel plures essent creditores vnius quantitatis, & portio cuiuslibet creditoris non excederet dictam summam, non sint de iurisdictione dictorum Consulium: & plura debita distincta, etiam si de eis constaret per vnicum instrumentum, quæ sint infra dictam summam, licet iuncta insimul eam excederent, sint de iurisdictione dictorum Consulium, exclusis antefactis constitutis in instrumento dotali, quæ licet sint minoris summae, peti possint vna cum dictis dotibus coram Magistratu competenti pro dotibus.

Possint in causis procedere, easque audire, cognoscere, & terminare, iuris ordine seruato, & non seruato, omissis solemnitatibus, & seruatis Statutis, vel non seruatis, vt eis melius videbitur, saluo quòd in definiendo teneantur obseruare Statuta, & constitutiones Reipublicæ in publicam formam coram ipsis exhibitas.

Possint, salvis prædictis, dicti Consules ius dicere etiam in diebus feriatis, & non obstantibus aliquibus suspensionibus Aduocatorum, Procuratorum, & aliorum quorumvis, etiam pro rebus publicis factarum, exclusis duntaxat ferijs ad honorem Dei, & exclusis suspensionibus, in quibus expressè comprehensæ fuissent causæ coram dictis Consulibus.

Nullus Iurisperitus possit consulere, comparere, vel facere scripturas coram dictis Consulibus, nisi habere rem propriam, quo casu aduersarius possit Iurisperitum habere, si voluerit.

Non possint Consules capere consilium alicuius Iurisperiti, nec assumere assessores, nisi ad instantiam alicuius partium in causis difficilioribus, & concurrentibus omnibus Consulibus cum iuramento, quod indigent assessore.

Teneantur Consules rationis sedere ad eorum solitum Tribunal tribus diebus cuiuslibet hebdomadis ad ius reddendum.

Ab ipsorum sententijs nõ excedentibus libras quinquaginta, in quibus omnes Consules fuerint concordēs, non possit appellari: Et à sententijs non excedentibus libras viginti quinque, etiam si duo tantum in eis concurrent, non possit appellari: ab alijs verò appellari possit iuxta dispositionem Statuti. *De Appellationibus.*

De Delegatis. Cap. X.

Nec per Senatum, nec per aliquem Magistratum eligatur aliquis Delegatus, quis attineat alicui partium, vel habentium interesse in causa, usque in tertium gradum agnationis, cognationis, vel affinitatis inclusiuè, secundum dispositionem Statuti, *Ne quis in causa propinquus sit Iudex:* nec eligatur aliquis, qui sit Tutor, Curator, Procura-

curator, negotiorum gestor, vel actor alicuius partium, seu habentium interesse in causa.

Qui habuerit tres delegationes verò, & non fidei pendentes tempore quartæ delegationis sibi factæ, de quo stetur iuramento suo, possit se excusare, si voluerit, à quarta, & vltiori delegatione.

Electus possit per delegantem, siue propter absentiam, siue propter infirmitatem, siue propter aliud legitimum impedimentum arbitrio ipsius delegantis excusari, & amoueri ab electione, seu delegatione.

Electi cogantur per delegantem acceptare delegationes, & commissiones per præcepta pœnalia, mulctas, & pignorum captiones, salua semper auctoritate Senatus, Supremorum, & Minorum Sindicorum.

Allegatio, & iuratio suspecti de personis Delegatorum, fiat saltem intra dies quatuor à die primi præcepti dati de mandato Delegatorum; quo casu remoueri debeant pro vna, vel duabus vicibus ad summum etiam ex causa leui. Allegationes verò, & iurationes suspecti post dictum tempus, seu post dictas vices non attendantur.

Si ex aliqua noua causa superuenienti Delegatus allegaretur, seu iuraretur suspectus, delegans possit de ea cognoscere; attamen non retardetur processus, nec Delegatus intelligatur interim impediti; & nihilominus si allegans, seu iurans non obtinuerit remotionem à delegante intra dies quindecim, iuramentum, & allegatio sit nulla, & causa habeantur pro inefficacibus.

In delegationibus non intelligantur comprehensa decisa, neque etiam intelligantur comprehensæ lites pendentes, nisi de eis expressè dicatur, & lites pendentes nominatim comprehendantur. Decisa verò quo ad dispositionem præsentis capituli intelligantur, quæ per sententiam Iudicis, vel laudum Arbitri, seu Arbitratoris transierint in iudicium.

24 Statut. Genuen.

Delegati possint cognoscere, procedere, terminare, & finire causas, & controuersias in eorum commissione, seu delegatione comprehensas summarie, de plano, sine strepitu, & figura iudicij, & sola facti veritate inspecti, nisi aliter circa eorum auctoritatem fuisset expressè prouisum, seu ordinatum in delegatione; & ipsimet sint executores eorum, quæ iudicauerint, etiam si in commissione, seu delegatione nihil de exequendi auctoritatem dictum fuisset.

Auctoritas, & bailia dictorum Delegatorum (si tempus non fuerit expressè declaratum in delegatione) intelligatur durare, & duret per annum unum à die delegationis. Et bailia exequendi duret per menses sex à die late sententiæ, & transitus in rem iudicatam.

Tempora prædicta non possint prorogari, nisi respectu anni per menses sex, & respectu mensium sex ad exequendum per menses tres in vna, seu pluribus vicibus per Senatum, siuè per Magistratum delegantem, & ultra dictum tempus non possint fieri prorogationes, neque suspensiones, nisi ex aliqua maxima, & urgente causa per Senatam undecim votis, siuè per Magistratum Extraordinariorum, aut Officium Terræfirmæ delegantem respectiue, sex votis concurrentibus, & aliter, vel ultra impetratæ intelligantur subreptitiæ, & sint nullæ absque vlla declaratione.

Instantiæ causarum coram Delegatis durent, quantum durat eorum auctoritas, & ea extincta, intelligantur etiam extinctæ.

Suspensiones ordinate in tempore æstiuo, seu caloris non seruiant coram Delegatis; & suspensiones generales, & additiones non seruiant etiam, nisi expressè comprehendantur Delegati. Et suspensiones Aduocatorum, & Causidicorum nullo modo seruiant, saluo si essent factæ in tempore assignato per Delegatos ad probandum, vel ex
 causa

causa publica, & expressam mentionem contine-
rent de delegationibus . *Vide infra decla-*
rationem Minoris Concilij .

Transacto tempore delegationis, causa, & lites, seu
actiones, quæ durante tempore, non fuerint co-
ram Delegatis propositæ, intelligantur, & sint
remissæ ad Iudicem ordinarium absque aliqua
transmissione, etiam si delegatio esset generalis .

A sententijs Delegatorum non possit appellari, ne-
que reclamari, sed vt lata sunt, exequi debeant,
nisi Delegati, seu aliquis ex ipsis esset Iurisperi-
tus, & seu iudicassent de consilio Iurisperiti; quo
casu seruetur dispositio Statuti, *De Appellatio-*
nibus .

In casu discordiæ, de qua stetur declarationi ipso-
rum Delegatorum, & cuiuslibet eorum, detur
tertius per delegantem; & eo casu processus, &
sententiæ duorum concordium valeant .

Non possint Delegati molestari aliquo modo ratio-
ne iudicorum; seu executorum per eos: sed
fruantur privilegijs concessis per Statutum Ar-
bitris, & Arbitratoribus .

Delegati de Collegio Doctorum possint accipere,
& habere salarium iuxta taxationem Statuti . De-
legati verò non Doctores non possint salarium
aliquod accipere, nec habere .

M: D. XCIV. Die XXVIII. Februarij .

Serenissimus D. Dux, & Excellentiss. Domini Gu-
bernatores, ac Illustriss. Procuratores Serenissi-
mæ Republicæ Genuensis, habita consideratio-
ne super negotio, de quo infra, illoque discussa
ad caleulos, mandauerunt proponi centumvirali
consilio .

Signori, si vede nelli Statuti nouamente riformati nel Capitolo, De delegatis vn S. che dice,

che le suspensioni, che saranno fatte per lo tempo dell' Estate, e caldi, non seruno dinanti a Delegati: all'incontro nello Statuto De curia tenenda, & de diebus feriatis, doue si distinguono i giorni, ne' quali non è leuto a render ragione, quei giorni, che per le messe, e vendemmie impediscono, che non se tenghino le Corti, e rendi ragione. non sono chiamati per questo nome di suspensioni per li caldi, ò per l' Està ma giorni di messe, e vendemmie; e posto perciò in difficoltà, se la suspensione di che parla il detto Statuto, De delegatis, sia quella, che nel detto Statuto, De curia tenenda, si dice dies messium, & vindemiarum, e nascono, e sono per nascere liti: in caso, che li Delegati facessero atti, pretendono, che non li possono fare, e non facendoli, all'incontro si pretende, che il tempo resti corso della istanza. Perciò, per leuare queste difficoltà, habbiamo deliberato col numero competente de' voti di proporre alle Signorie Vostre, come si fa, che vogliono dichiarare detti giorni chiamati di messe, e vendemmie dello Statuto De curia tenenda, siano gl' istessi, che nello Statuto, De delegatis sono chiamati suspensioni per l' Està, e caldi, ò che per consequenza i Delegati in dette suspensioni possano procedere, e sententiar. Se dunque le Signorie Vostre saranno dell' istesso parere, saranno contente di mostrarlo con loro voti fauoreuoli.

M. D. XCIV. Die III. Martij.

Conuocato, & congregato in Aula magna Palaty Ducalis coram ambobus Serenissimis Collegijs centumuirali Consiglio in numero centumquinque, ipsis duobus Serenissimis Collegijs compræhensis, lectaq; iussu præfatorum Illustrissimorum Collegiorum propositione, de qua supra,

*supra, auditisque sententijs nonnullorum Cl-
uicium, vocatorum ad suam dicendam senten-
tiam, qui omnes laudauerunt eam; collectis
itaque calculis, declaratum, & Statutum fuit
in omnibus, ut in dicta propositione legitur, &
continentur, calculis centum quatuor affirma-
tiuis, & reliquo uno repugnante.*

In Cancell. Botti .

*De Calculatoribus, & eorum of-
ficio. Cap. XI.*

Quotiescunque Patronus, magister, seu præ-
fectus nauigij, aut alius, ad quem de iure
spectet, petierit fieri calculum de iactu,
seu auaria contra Mercatores, seu dominos bo-
norum in nauis oneratorum, seu contra affecura-
tores, Magistratus Calculatorum intelligat partes,
examinari fecerit testes, & quicquid determina-
uerit, seu in calculo posuerit, debeat comproba-
ri per Magistratus, ad quos spectat, & secundum
illud procedi, saluis prætensionibus, & actioni-
bus, tam dominis rerum, quam affecuratoribus
contra quosuis.

*Non potest Magistratus
Calculatorum calculum aliquem facere, nisi
prius declarato a Conseruatoribus Maris Cal-
culum esse faciendum; iuge utriusq; Concilij.*

Possint dicti Calculatores mandare, quæ voluerint
patrono, magistro, seu præfecto nauigij præten-
denti fieri calculum, tam circa exonerationem
mercium, seu bonorum, quam circa acceptan-
dum custodes in nauis vsque ad perfectam exo-
nerationem, sub pœna scutorum centum pro
qualibet vice, & interesse iactus, seu auariæ se-
curæ.

Et antequam Patronus, Magister, seu præfectus, vt

28 Statut. Genuen.

supra, admittantur ad examinandum testes super iactu, seu auaria secutis, teneantur Calculatores habere ab eis promissionem, & idoneam fideiussionem de soluendo duodecim pro quolibet, quod exonerassent contra formam Statuti, *De iactu*, & seu de quo fraudassent, seu fraudem commisissent, aut committerent ad praeiudicium calculi, quae poena sit applicata pro tertio Calculatoribus, & pro alijs duobus tertijs Patribus Communis, nisi fraus detecta esset medio alienius, quia tunc tertia pars poenae debetur delatori etiam secreto.

Merces, seu stipendium faciendi calculum sit de libris decem vsque in libras centum quinquaginta pro quolibet, taxanda per Conseruatores maris; & dimidia sit ipsorum Calculatorum, & alia dimidia soluatur Conseruatoribus maris eroganda in vsus dicti Officij; & pro eo, quod dictis vsibus supererit, dando Patribus Communis in impensas portus, & moduli erogando.

Si qui Calculatores dandi, vel eligendi essent in aliqua causa, & in eorum electione, seu nominatione partes essent discordes, eligantur per Magistratus, seu Iudices causae, exclusis Magistratibus forensibus, qui calculatores non eligant; sed de huiusmodi Magistratum forensium mandato per Notarium causae fiat notitia in scriptis Senatui de qualitate causae, & nominibus partium. Electio fiat per Senatum, citata parte, & remotis remouendis; Et calculatores teneantur procedere ad cognitionem causae, & relationem facere intra tempus statuendum.

De Arbitris, & Arbitratoribus.

Cap. XII.

Nullus Magistratus, vel Iudex possit de causis eorum ipso vertentibus acceptare compromissum.

missum in se factum ab aliquibus sub pœna librarum centum, & nemo possit compromissum in Magistratibus facere de dictis causis: quod si contraheret, quicquid actum fuerit coram illo, sit ipso iure nullum, nisi per Senatum, seu Magistratum Extraordinarium, seu Terræfirmæ dispensatum foret.

Non possit fieri compromissum in genere, vel in specie de aliqua causa, seu quæstione Iurisperito, cui commissa esset; nec Iurisperitus possit compromissum acceptare, sub pœna librarum centum; & si acceptaret, non remota dicta pœna, sententia ab eo lata sit ipso iure nulla, nisi esset dispensatum vt supra.

Non possit etiam fieri compromissa in Procuratores, seu Solicitatores, aut Patrocinantes de causis, in quibus pro aliqua partium sunt Procuratores, Solicitatores, seu Patrocinantes, etiam si id fieret de partium voluntate, nisi obtineatur licentia à Senatu, vel Extraordinarijs, vel Officio Terræfirmæ: Et facta contra formam præsentis Statuti sint nulla.

Qui acceptauerit compromissum etiam de mandato, seu licentia Superiorum, non possit percipere, nec habere salarium quouis colore, seu causa, sub pœna dupli. Et ultra omnia acta, sententiæ, & alia secuta coram ipso Arbitro, quo ad beneficium partis, quæ salarium dederit, sint ipso iure nulla, & pro nullis penitus habeantur, sed remaneant valida, & efficacia, quo ad fauorem illius qui salarium non dederit.

Compellantur dicti Arbitri, & Arbitratores, & quicumque alij, siue vnus, siue plures, in quos factum fuerit compromissum, ad cognoscendum, & definiendam causas, seu quæstiones, aut negotia sibi commissa, & hoc per Supremos, seu Minores Syndicatores, postquam compromissum acceptauerint; quod acceptasse intelligantur,

30 Statut. Genuen.

quando talia interuenerint, propter quæ intelligi debeat illos compromissum acceptasse, vel quando ipsis fuerit per ambas partes notificatum compromissum, & ipsi incontinenti non dixerint se nolle illud acceptare.

Quando à partibus attributa est in compromisso Arbitris, & Arbitratoribus potestas eligendi tertium in casu discordiæ, inter ipsos valeat compromissum, etiam quòd tertius sit incertus, & eligi possit, non obstante quacumque dispositione iuris communis, & nihilominus; si post electionem tertij essent primi Arbitri, & Arbitratores concordantes, possint eorum laudum, seu sententiam proferre absque tertio, ac si tertius nunquam datus fuisset; quòd si Arbitri non concordarent in eligendo tertio, spectet ad Magistratum, vt inferius dicitur, nisi obstaret pactum expressum.

Si Arbitri, & Arbitratores essent discordantes, de qua discordia appareat per iuramentum vnus ex ipsis, & in compromisso non sit apposita forma dandi tertium, detur tertius, & debeat eligi per Supremos, seu Minores Syndicatores; habitatione quòd si Arbitri essent Iurisperiti, detur Iurisperitus, & si non essent Iurisperiti, detur non Iurisperitus, & si erit eligendus Iurisperitus, fiat electio, receptis confidentibus à partibus, & si alius non Iurisperitus esset eligendus, fiat, receptis suspectis à partibus, nisi partes ipsæ de confidentibus conuenirent.

Non possint Arbitri, & Arbitratores, atque tertij allegari, neque iurari suspecti, nisi ex causa iusta superuenienti, quæ declaretur iusta per Supremos, seu Minores Syndicatores intra dies octo ab allegatione, seu iuramenti suspecti; aliter allegatio, & iuramentum ipsum non admittantur, & pro nullis habeantur, & nisi obstaret pactum in compromisso appositum. Si verò allegatio, &

Iuramentum fuerint admiffa, feù caufa fufpitionis declarata iufta per dictos Supremos, feù Minores Syndicatores, fiat electio in locum amoti, feù amotorum eo modo, quo facta fuit electio ipforum, ita vt fi aliquis à partium aliqua fuiffet nominatus, cogatur illa pars ad alium nominandum iuris, & facti remedijs opportunis per Supremos, & vel Minores Syndicatores; aliter, ipfo non nominante, fiat electio per ipfum Magistratum.

Vbi verò Arbitrer, feù Arbitrator allegaretur, vel iuraretur fufpectus in fine temporis compromiffi, itaut non adelfent amplius octo dies dicti temporis intelligatur, & fit tempus ipfum prorogatum per dies octo, poftquam fuerit cognitum fuper fufpitionem, feù tranfactum tempus octo dierum ad cognofcendum; & hoc valeat femel tantum in quolibet compromiffio, & non vltra.

Si in compromiffio non fuerit appofitum tempus, per quod durare debeat, intelligatur durare per tempus menfium ſex à die facti compromiffi, & non vltra.

Si verò Arbitri, & Arbitratores non definiuerint quæftionem, ſiue negotium, quæ, vel quod fuerit eis compromiffum, partes remaneant in eo ftatu, & gradu, in quo erant ante compromiffum factum; & iura earum remaneant illæſa reſpectu eorum, quæ non fuiffent definita.

Sed ſi factus fuerit proceſſus, feù acta coram eis, valeant coram alijs Iudicibus competentibus; poſſintq; ipſi Arbitri, & Arbitratores produci in teſtes ſuper eis, quæ coram ipſis facta fuerint.

Si Arbitri, & Arbitratores ſententiam, feù laudum tulerint intrà tempus eorum bailiæ exequantur dictæ ſententiæ, feù lauda, & executioni mandentur vnà cum compromiffio, vt in Statuto, *De cauſis executiuis*, niſi de contentis in ſententia facta fuiffet poſt eam ceſſio, feù translatio

in aliquem ex Arbitris, quo casu non possit exequi, imò ille, contra quem lata esset, non possit pro contentis in ea molestari.

Non possint tamen dicti Arbitri, & Arbitratores in proferendo sententiam referuare sibi facultatem dandi aliam sententiam ultra tempus commissi, nisi esset de expresso consensu, & voluntate partium.

A sententijs, & laudis Arbitrorum, & Arbitratorum non possit appellari, supplicari, nec peti melioratio, nec in integrum restitutio, nec reductio ad arbitrium boni viri; nec possint peti, dici, seu declarari nulla, sed exequi debeant pro vt lata fuerint, dummodo dicti Arbitri, & Arbitratores non excefferint eorum bailiam.

Non possint Arbitri, & Arbitratores molestari, vel inquietari directè, vel indirectè modo aliquo, neque conueniri ciuilitè, vel criminaliter; eo quia dicatur, quòd fecerint litem suam, malè ferendo sententiam, vel malè arbitrando, siuè scienter, siuè ignoranter, siuè dolosè, siuè non dolosè, siuè quocumque alio quæsito colore diceretur malè fuisse versatum circa sententiam, vel circa prædicta, vel occasione prædictorum, nisi daretur per corruptelam pecuniæ, siuè aliquius rei, vel per aliquam promissionem.

De iurisdictione ceterorum Magistratum Reipublice.

Cap. XIII.

CAeteri omnes, & singuli Magistratus habeant illam auctoritatem, & iurisdictionem; quæ ipsis respectiuè ex forma electionis, seu institutionis Magistratus, aut natura muneris competit, quibus propterea nihil derogatum intelligatur.

De ordine seruando per Iudicentes Dominij. Cap. XIV.

OMnes, & singuli Iudicentes, Officiales, & Ministri totius Dominij Reipublice, & tam conuentionatorum, quam non, teneantur præstare fideiussorem in Camera Procuratorum pro pecunijs Reipublicæ, & alium ad Tribunal Supremorum de summa per ordines taxata de stando Sindicatui in loco, in quo fuerit destinatus per tempus sui Sindicatus, & de soluendo condemnationes in sindicatu factas, & ad præstandum alios fideiussores, & obseruandum quæcumque alia, quæ ex natura officij obseruare debent.

Hæc taxa est in decreto condito anno 1514. 26. Junij in libro rubro Supremorum fol. 71.

Quilibet Potestas, & Iudicens teneatur stare, & morari continuè toto tempore pro quo constitutus fuit, in sua Potestatia, neque ex ea recedere possit, nisi aliter in specie prouisum fuisset, & nisi de licentia Senatus in scriptis data; quæ licentia non possit excedere dies quind. cum. salua auctoritate dicto Senatus prorogandi dictum terminum in scriptis ex aliqua iusta causa; quo casu debeant Locumtenentem in eorum absentia constituere, & etiam finito officio, seu tempore Magistratus, non possint recedere, nisi adueniente successore; & si in aliquo de prædictis contrafecerint, incidant in pœnam librarum decem vsq; in quinquaginta pro qualibet vice, & in grauiora pœnam arbitrio Senatus.

Non accipiant pecuniam, neque aliam rem occasione interpositionis auctoritatis præstande, vel interponende, nec occasione alicuius cause ad officium suum pertinentis, nec confirmationis

Consuluum, Rectorum, Ordinatorum, Ministrorum,

rum, Aestimatoꝝ, Campariorum, vel aliorum Officialium, neque alia quacumque occasione; sed dumtaxat salarium suum, & habitationem, quam habeant ab vniuersitate, & nisi alia, quæ per Statuta specialitèr sibi concessa essent, exclusis exculentis, & poculentis æstimationis vsque in solidos decem.

Saluo quòd si ad instantiam alicuius de sua iurisdictione accesserint ad reuendendum aliquam viam, terram, terminos, vel bona, de quibus vertatur aliqua differentia coram ipsis, possint licitè capere, & habere libras duas, si non accesserint ultra milliaria decem, & si accesserint ultra, ad rationem librarum quatuor singulo die; & ultra expensas victus, & equitaturæ.

Teneantur ipsi Potestates, & Iudicentes, & debeant exequi facere in eorum Potestatibus, & Iurisdictionibus respectiuè præcepta, & mandata Magistratum Ciuitatis Genuæ.

Et etiam Conuentionati, quotiescumque fuerint requisiti, teneantur exequi licentias concessas à Magistratibus Ciuitatis contra quoscumque, & sic mandata in bonis quorumuis absque vlla mora, & tergiversatione.

Non possint concedere alicui licentiam de accedendo ad stipendia cuiusuis sine mādato Senatus.

Nequeant Potestates, Iudicentes, Notarij, & alij Officiales negotiari in sua Potestata, seu Iurisdictione, neque alibi de rebus deferendis in dictam Potestatem, neque de exportandis ab ea per se, nec per interpositam personam directè, vel indirectè, sub pœna librarum quinquaginta pro qualibet contrafactione, vel sub grauiori pœna, si grauior per aliqua Statuta, seu Ordinationes imposita esset.

Quæstiones civiles audire, & in eis procedere, & eas cognoscere, & definire teneantur Potestates, & Iudicentes bona fide, sine fraude, secundum

formam Statutorum, & Constitutionum Reipublicæ, & ab eorum sententijs de libris decem, & ab infra (non conuictis expensis) appellari non possit; ab alijs verò supra libras decem appellari possit, vt in Statutis, *De meliorandis sententijs, & de appellationibus.*

Potestas verò, qui habent Capitaneos, seu Vicarios supra se, non possint cognitionem habere de causis Criminalibus, nisi vbi irrogandæ essent poenæ pecuniaria; aliæ verò cognoscantur, & definiantur per Capitaneos, seu Vicarios habentes ius sanguinis ad formam Statutorum.

Ità tamen, quòd vbi relatio Chirurgi fiet cum periculo, vel etiam cum aliquo periculo, cognitio, & decisio spectet ad Capitaneos, seu Vicarios, & non ad ipsos Potestates inferiores.

Verba hæc, cum aliquo periculo sublata, itaut in casibus his Prætores possint intelligere, & prouidere: cum hoc, quod si in procedendo cognosceretur delictum mereri poenam maiorem pecuniaria, debeant causam ad Capitaneos transmittere, qui vti debebunt visitatione, & processu a Prætore formato. Ità per Sereniss. Collegia, & minus Concilium anno 1590. 10. Iulij. & habetur in libro Iurium Criminalium fol. 174.

A sententijs, grauaminibus, & condemnationibus per dictos Potestates, & alios Iudicantes faciendis, in quibus poenæ pecuniariae sunt irrogandæ, appellari possit ad Prætorem Genus, qui possit etiam Potestates, & Iudicantes condemnare in duplum condemnationum ab eis factarum, si cognouerit eos contra iustitiam fraudolenter condemnasse.

Scribæ, & Notarij, ac subscribæ dictorum Potestatum, vel Iudicantium non possint accipere pro mercede nisi illud, quod per Tarifam, siue Statuta concessum est, sub poena dupli, & restitutionis

36 Statut. Génueſi.

nis eius, quod habuiſſent, & ad ita obſeruandum compellantur per dictos Potestates, & Iudicentes: qui ſcribæ teneantur officium ſuum bene, & fideliter exercere ſub pœna librarum decem pro qualibet contraſactione, & ſub alijs pœnis appoſitis reſpectiue per Decreta, & Conſtitutiones.

Nec poſſint dicti Potestates, & Iudicentes facere nouas ordinationes, vel Statuta, nec introducere nouos vſus, vel conſuetudines, niſi de licentia Senatus.

Qui quidem Potestates, & Iudicentes teneantur habere, & retinere librum, ſeu Cartularium, in quo notent omnes condemnationes per ipſos reſpectiue dictum factas, & etiam computum de introitibus ſpectantibus Reipublicæ; & de omnibus prædictis teneantur reddere rationem cum reliquatur ſolutione, & obſeruare cætera alia ſecundum naturam officij. Et ſcribæ teneantur ſimiliter conficere librum, in quo notent omnes condemnationes, & illum præſentare teneantur, & alia obſeruare ſecundum naturam eorum officij.

Conſules, Sindici, Miniftrales, Aſtimatores, Rectores, Campanj, & Officiales conſtituendi in Potestatibus conſtituantur ſecundum Ordinationes locorum, & Vniuerſitatum reſpectiue, & in eis eligendis Prætores, & Iudicentes vocem non habeant, niſi aliter eſſet ſpecialiter ordinatum. Et qui anno præcedenti fuiſſet in aliquo ex dictis Officijs, non poſſit ad eſſe in illo anno neque filius, Neq̄os, Pater, vel attinens vſque in tertium gradum, niſi aliter eſſet ſpecialiter Conſtitutum, & niſi ad eſſet aliquis ordo particularis, qui obſeruetur.

Vias, & ſtratas Potestatis, & Iuriſdictionis ſuæ quilibet Potestas, & Iudicens aptari, & manuteneri faciat per homines illius Potestatis, & Iuriſdictionis.

Prædicta obseruentur sub pœna librarum deceni
vsque in centum arbitrio Sindicatorum.

Potestates, & Iudicentes Bisamnis, Porciferæ, &
Vulturiteneantur per se, vel per Locumtenu-
tem reddere ius, & tenere Curiam etiam in Pa-
latio Reipublicæ in Ciuitate Genuæ, & ipsi Præ-
tores, & Iudicentes accedere ad loca debita.

*De Sindicatoribus Magistratum
Dominij. Cap. XV.*

Magistratus, Iudicentes, Officiales, & alij
quicumque, ad quos perueniunt pecuniæ
publicæ, seu Camerae Reipublicæ, teneantur,
finito Officio, etiam antequam incipiatur Sindi-
catus ad mandatum Sindicatorum, qui mittuntur
ad sindicandum, præstare iuramentum in mani-
bus ipsorum Sindicatorum de dando computo
fideliter, & legaliter; & sic teneantur computum
dare de omnibus condemnationibus per eos exa-
ctis, & de confiscationibus, & pecunijs, seu bo-
nis perceptis, & similiter iurare, quod per se, vel
per alios non habuerunt aliqui d. aliud, & iura-
mentum prædictum præstare teneantur sub pœna
librarum viginti quinque vsque in centum ar-
bitrio Sindicatorum.

In proclamate, quod pro sindicatu faciendo emissi
solet, inter alia Sindicatores apponi faciant, quod
si quis est, qui notitiam habeat, quod fuerit data,
vel promissa aliqua pecuniæ quantitas, seu do-
num, vel quid aliud, quod non sit ab ordinatio-
ne Reipublicæ permixtum, & hoc siue Iudicenti-
bus, siue eorum familiaribus, aut alijs, pro eis, com-
pareat intra terminum in proclamate exprimen-
dum coram ipsis ad illud manifestandum sub
pœna tripli eius, quod fuisse datum, vel promif-
sum; & idem fiat respectu eius, quod fuisse da-

38 Statut. Genuen.

tum, vel promissum Scribis, & alijs Officialibus, & Ministris. Et possint etiam in dicto proclamato promittere condonationem delictis illis, qui prædicta manifestareat, & in claris ponerent, exclusis iam iudicijs arbitrio Syndicatorum iuxta auctoritatem eis dandam in instructionibus Senatus, & Supremorum.

Syndicatores huiusmodi visitent, inquirent, mulctent, puniant, condemnent, & absoluant Magistratus, Iudicantes, Officiales, Scribas, Ministros, & alios eorum sindicatum subiectos, pro vt ipsis videbitur; teneantur tamen ipsi obseruare, quæ in mandatis habuerint, siue à Senatu, siue à Supremis Syndicatoribus, & ab eorum condemnationibus, seu sententijs excedentibus tam respectu pœnarum, quam restitutionum summam librarum centum possit haberi recursus per viam reuisionis tantum ad solos Supremos Syndicatores, qui vnà cum ipsis duobus Syndicatoribus, qui Sindicauerunt, facultatem, & bailiam habeant intra mensem à reuersis dictis duobus Syndicatoribus ad Ciuitatem reuidenti, & reformandi tales sententias, & in totum, seu in partem moderandi, pro vt eis videbitur; ita tamen, vt saltem quatuor ex ipsis septem concurrant. Declarato, quod dicti Supremi Syndicatores possint prorogare dictum mensem per alios duos menses in vna, seu pluribus vicibus secundum qualitatem causæ, nec aliquis condemnatus in Sindicatu possit aliter, vel alio modo habere recursum ad aliquem Magistratum, neque etiam ad ipsosmet Supremos, nec aliquo alio modo possit audiri, vel quærelam, vel reclamationem proponere sub pœna librarum ducentum pro qualibet vice, & omnis absolutio, vel gratia, quæ quomodolibet tentaretur, vel fieret, non valeat.

Condemnationes, absolutiones, & alia acta Sindicatus debeant recipi, & testari per Notarium de

Collegio Genuæ ad id eligendum, qui exinde, reuerlis Sindicatoribus, teneatur ea præsentare Supremis retinenda in eorum Archiuio; & qui inter alia teneatur dare scripta nomina, & cognomina, causas, & circumstantias eorum, qui per Commissarios Sindicatores fuerint deliberati poni in libro Speculi, & etiam notulam condemnationum factarum per dictos Sindicatores contra Officiales pro pœna, non autem pro restitutione, ad hoc vt Notarius Supremorum, & Cancellarij Reipublicæ possint ea omnia notare in libro Speculi legendo, quando conferunt omnia beneficialia.

De extrinseco intellectu prohibito.
Cap. XVI.

Nemo possit, aut debeat interpretationem aliquam, aut extrinsecum intellectum dare Statutis, Capitulis, Decretis, Ordinibus, & Constitutionibus Reipublicæ, nec arguere, nec subaudire, nec ampliare, nec restringere, nec ex identitate, nec maioriata rationis, nec aliqua alia occasione, vel ratione, sed accipi, & intelligi debeant simpliciter pro vt litera iacet, ita tamen, quod ubi profertur verbum in masculino genere, intelligatur etiam in fœmino, si alicui Statuto expressè non contrariatur, & si illud, in quo profertur masculinum, poterit conuenire ita fœminæ, sicut masculo, & similiter ubi profertur aliquid in numero plurali, intelligatur etiam in singulari, & è conuerso, si illud, in quo profertur, poterit ita conuenire vni sicut pluribus, & pluribus sicut vni, & si expressè non contrariatur alicui Statuto; & pariter ubi fit mentio de Magistratu Ciuitatis Genuæ, vel de Magistratu districtus, aut Domini, intelligatur de omnibus
Magi

40 Statut. Genuen.

Magistratibus Reipublicæ tam in Dominio, quàm extra, si terminus, vel casus occurrens poterit convenire, vel congruere.

Nullus Magistratus, nullusque Iurisperitus, & nullus alius cuiuscunque gradus, status, sexus, & conditionis sit, possit proponere, opponere, allegare, vel dicere verbo, vel scripto, quòd Capitula, Statuta, Decreta, Ordines, vel Constitutiones fieri non potuerint, vel quòd sint iniqua, vel contra iura, vel quòd per consuetudinem, aut disuetudinem fuerint derogata, vel abolita, vel usu non recepta.

Et nullus Magistratus, nullusque Consultor possit, aut debeat audire aliquem ex prædictis; imò quælibet allegatio, & oppositio ex prædictis sit nullius roboris, & momenti: imò teneantur dicta Capitula, Statuta, Decreta, Ordines, & Constitutiones exequi, & executioni mandare modis omnibus, nulla ex prædictis oppositionibus admissa; salta semper oppositione, & exceptione coram illis, ad quos spectat, contra decreta, & rescripta, quòd facta, vel concessa fuerint contra formam legum Reipublicæ.

Quisquis autem contrafecerit in opponendo, excipiendo, allegando, vel dicendo prædicta, seu aliquod prædictorum, intelligatur ipso facto condemnatus in libris vigintiquinque pro qualibet vice, & acceptans, vel iudicans contra præmissa, vel aliquod præmissorum in libris centum pro qualibet vice; & ulterius sententia, siue interlocutoria, siue definitiva lata rationibus supra allegatis, seu qualibet earum sit ipso iure nulla, & nullius momenti.

Præterea statutum sit, & intelligatur esse abrogatorium, & derogatorium omnium aliorum Capitulorum, Statutorum, Decretorum, Ordinationum, & Constitutionum, quousque verborum solemnitatibus conceptarum, & sic, & intelligatur

esse ad validandum, firmandum, roborandum;
& exequi faciendum omnia, & singula Capitula,
Statuta, Decreta, Ordines, & Constitutiones Rei-
publicæ, & quicquid in eis continetur, etiam
opporteret de illis expressam mentionem fieri,

*De iure reddendo, Statutis obser-
uandis, & Iurisdictione non
excedenda. Cap. XVII.*

Quilibet Magistratus, & Iudex teneatur, & de-
beat ius reddere, & iustitiam facere cuicum-
que secundum formam Capitulorum,
Constitutionum Reipublicæ; & ubi Capitula, &
Constitutiones deessent secundum iura Romana,
teneatur etiam observare dicta capitula, Statuta,
& Constitutiones, ac decreta, & ordinationes
Reipublicæ; & non possit excedere potestatem,
seu iurisdictionem, vel metam iurisdictionis ex
forma capitulorum ipsi competentem.

Declarato tamen, quod ubicumque in Statutis tra-
ctatur de aliquo gradu agnationis, cognationis,
affinitatis, aut propinquitatis, intelligatur, ac in-
telligi, & numerari debeat secundum disposi-
tionem decretorum, seu constitutionum Ponti-
ficarum.

Si quis autem dicta Statuta, constitutiones, capitula,
decreta, vel ordines observare noluerit, aut ne-
glexerit, & seu iurisdictionem, vel metam iurisi-
dictionis ut supra excesserit, cadat in pœnam li-
brarum viginti quinque; usque in centum pro qua-
libet vice, & ultra pro qualitate admissi arbitrio
Sindicorum, & ulterius processus, confessiones,
receptiones testium, sententiæ, acta, & alia facta
excedentia iurisdictionem, vel metam iurisi-
dictionis ut supra, non valeant, neque teneant, sed sint
ipso iure nulla.

42 Statut. Genuen.

Si quæ acta, processus, confessiones, receptiones testium, & alia acta facta fuerint coram Magistratu incompetenti scienter, vel ignoranter, non valeant, nec teneant coram competenti, nisi de expressa partium voluntate, de qua constet per scripturam publicam.

Non intelligatur tamen per prædicta factum aliquod præiudicium auctoritati Arbitrorum, & Arbitratorum, neque illorum Magistratum, seu Iudicum, quibus per regulas, seu constitutiones Reipublicæ aliter concessum fuisset.

Si verò in aliqua causa mota coram Magistratu incompetenti non fuerit per reum opposita incompetentiæ Magistratus in prima comparitione, in qua potest opponi ex forma Statuti. *De causis ordinarijs*, intelligatur Magistratus tali casu competens, non obstantibus prædictis, sed in dicta causa sit eius Iurisdictio prorogata.

Non tamen hoc procedat contra Tutores, nec Curatores, nec contra contumaces, nec Procuratores, qui non haberent mandatum in indiuiduo agendi, seu defendendi coram illo Magistratu.

Non possint Magistratus, & Iudices ordinarij allegari, neque iurari suspecti aliquo modo, neq; aliqua ratione, & orare iuramentum, & allegatio facta sit ipso iure nulla, & iurans, seu allegans cadat in pœnam scutorum centum pro qualibet vice, & ultra arbitrio Sindicatorum, quæ pœna pro medietate sit applicata parti, salua semper dispositione Statuti, *Ne quis in causa propria, vel propinqui sit Iudex.*

*Ne quis in causa propria, vel
propinqui sit Iudex.*

Cap. XVIII.

Nullus Magistratus Ordinarius, siue Extraordi-
narius possit iudicare, & coram eo non
possit tractari, vel definiri aliqualis quaestio, cau-
sa, seu differentia, quæ directè, vel per obliquum
spectet ad ipsum Magistratum, seu Patrem, Ma-
trem, Filium, Nepotem ex filiis, Nepotem ex
Fratribus, vel Sororibus, Patrum, Auuncu-
lum, Amitam, Materteram, Vxorem, Filios vxor-
is ex alio Matrimonio, Fratrem, Sororem, Auū,
vel Auam, Consanguineum germanum, siue ex
duobus Fratribus, siue ex duabus Sororibus, siue
ex Fratre, & Sorore, Socerum, Generum, Ma-
ritum Sororis, Maritum Sororis vxoris, & pro-
pinquum vsq; in tertiū gradum, † vt decreta dis-
tinguunt; & omnes suprascripti casus intelligan-
tur de agnatione, cognatione, affinitate, & qua-
libet alia propinquitate, & affinitas intelligatur
durare etiam post mortem eius, qui causam da-
ret affinitati, & quicquid fieret contra formam
præsentis Statuti, sit ipso iure nullius roboris, &
momenti. † *Exclusiue; Vide infra declara-
tionem minoris Concilij.*

Ubi cumque patet exclusus est à iudicijs, exclusus
etiam sit filius, & è conuerso viuente ipso Patre,
& in causis Patris viuentis remoueantur affines
filiij qui ex forma Statutorum deberent remoue-
ri in causis ipsius filij. *Huius §. habetur in-
fra reformatio lege vtriusque Concilij 1623.
1. Decembris.*

Nullus iudicet in causa sui Iudicis, ille scilicet, qui
quando est electus Iudex, habet causas coram illo,
cuius

44 Statut. Genuen.

Quis eligitur Iudex, siue sit solus, siue cum alijs, siue sit ordinarius, siue extraordinarius, exclusis tamen Arbitris, & Arbitratoribus; Quod intelligatur sancitum ad preiudicium tantum illius, qui, eum haberet coram se causas alicuius, permisit, eum sibi eligi in Iudicem, aut eoram eo litigauit.

Re similiter nullus possit esse Iudex ordinarius in eo loco, in quo sit incola, vel intra milliaria decem, exclusis habitatoribus Ciuitatis, neque in loco originis propriæ, vel Paternæ.

Non possit aliquis habens officium in curia alicuius Magistratus agere causas pro alijs coram eodem Magistratu.

Si quis de aliquo Magistratu vellet coram eo agere non possit id facere coram Collegis suis durante tempore eius Magistratus, sed alij pro dicta causa eligantur ab his, ad quos spectat.

Conuentus, seu comparens coram aliquo Magistratu, qui aliquo tempore fuisset Iudex illius, vel è contra in causa Criminali, vel intra annos quinque proximè præcedentes, in causa Ciuili, possit intra dies decem à prima citatione allegare suspectum Iudicem, siue ordinarium, siue extraordinarium, exclusis Arbitris, & Arbitratoribus, quo casu debeat fieri subrogatio. *Correctus hic §. lege Conciliorum, ut infra.*

M. D. LXXX. Die XII. Februarij.

Serenissima Collegia Sereniss. Reipublicæ Genuensis auditis Magn. & Præstantiss. Supremis Syndicatoribus, & quicquid dicere voluerunt circa intelligentiam, & dubietatem Statuti: *Ne quis in causa propria, vel propinqua sit Iudex,* in illis verbis vsque in tertium gradum; & cupientes dubitationes, & materiam litigandi de medio tollere, omni meliori modo, &c. ad calculos

culos deliberauerunt proponi debere Maga. Mi-
nori Consilio declarationem illorum verborum
dicti Statuti, videlicet, an illa verba vsque in
tertium gradum intelligenda sint inclusiuè, an
verò exclusiuè.

Die XIII. dicti.

Proposita fuit per me Io: Franciscum Rubeum
Cancellarium de ordine, & mandato Sereniss-
simorum Collegiorum declaratio superscripta
Mag. minori Consilio in legitimo numero co-
adunato ad conspectum prefatorum Serenissimo-
rum Collegiorum in Aula solita residentie Se-
reniss. Senatus hyemali tempore, & iussis ad
eorum votum dicendum circa intelligentiam
dictorum verborum, & nemine assurgente, vo-
catus fuit Mag. Ioannes Lomellinus, qui ius-
sus suam sententiam dicere, fuit opinionis dicta
verba declaranda, & intelligenda esse, decla-
rari, intelligique debere vsque in tertium gra-
dum exclusiuè, non autem inclusiuè; quam opi-
nionem, sequuti fuerunt omnes alij post eum
vocati, & sumptis de more suffragijs super de-
claratione ipsa, inuenta fuerunt nonaginta sep-
tem fauentia, & undecim repugnantia, & sic
declaratum remansit, dicta verba vsque in ter-
tium gradum exclusiuè accipienda esse, & in-
telligi debere, ut latè in extendendo.

In Manuali Sereniss. D. manu Io: Fran-
cisci Rubei Cancell. & Sec.

M. DC. XXIII. Die XXI. Nouembris :

Serenissima Collegia, habita nunc, & antè hac
condigna consideratione circa §. Vbicumque
Capituli XVIII. primi libri Statutorum Civilium,

Ne

46 Statut. Genuen.

Ne quis in causa propria &c. Et audita relatione Magnificorum Stephani Lazaniae. & Opicii Spinulae Sapientum huius anni, & Magnif. Raphaelis de Turri, & Io. Baptista Lazaniae, Sapientum Superioris anni; negotio examinato, ad calculos, quorum quatuor ex quinque partibus conueuere, Thema infrascriptum DD. SS. Sereniss. mandato formatum, quantum in se est approbantia. mandauerunt proponi utrique Concilio, ut quatenus approbetur, vim legis obtineat.

Signori. Come le SS. VV. fanno, nel cap. decimo ottauo del primo libro de' Statuti Ciuili sotto la Rubrica, *Ne quis in causa propria, vel propinqui sit Iudex*, è un § del tenor seguente. *Vbicumque Pater exclusus est à iudicijs, exclusus etiam sit filius, & è conuerso viuente ipso Pater; & in causis Patris viuentis remoueantur affines filij, qui ex forma Statutorum deberent remoueri in causis ipsius filij.* Intorno al quale doppo molti anni in qualche casi occorsi è stato inteso, che le parole *filius*, e *filij* poste in esso §. se ben proferte nel genere maschile, debbano anco hauer luogo nelle figlie; in modo che il Padre debba ammouersi da intendere nelle cause, ò negotij, ne' quali la figlia, tutto, che per altro inabile al giudicare, fusse per impedimento particolare, in grado tale che se fusse maschio, douesse rimouersi; e che nelle cause del Padre viuente, debbano ammouersi non solo gli affini de' suoi figli maschi, ma anco delle figlie, mentre essi affini siano ad esse congiunti in grado tale, che nelle cause loro per la forma de' Statuti non potessero intendere. Questa intelligenza, se ben fondata sù quell'ottima ragione, la quale hà per mira, che li giuditij siano per ogni parte senz'alcuna sorte di ombra, ò di sospetto

petto a' litiganti: ha però nel mettersi in atto portato seco tante difficoltà, e dubij ne' giudizi nanti li Magistrati, e particolarmente ne' Consigli della Republica. doue il numero è grande: che riduce quasi all' impossibilità il poter assicurarsi, che le deliberationi, e sentenze non soggiacciano à nullità, & eccessi. Onde importanto tanto al seruitio publico, & al bene universale, che le liti, e negotij si possano nella Republica trattare, e terminar con pianezza, e facilità, quanto ogn' uno delle SS. VV. può ottimamente conoscere; siamo andati applicando l'animo à quelle prouigioni, che salua la buona amministrazione della Giustitia, e la soddisfazione di chi litiga, possano andarsi pigliando intorno à ciò. E consultato tutto questo negotio con li Magnifici Sauij della Republica di quest' anno, e del precedente; siamo venuti in sentenza di propor all' uno, & all' altro Consiglio, che stimariamo expediente, che si statuisse, e proueder in tutto come sotto.

Gioè, che rispetto à tutti li negotij, che si hauranno da qui inanti da trattar in l' uno, e l' altro Consiglio, tutto che in essi si tratti d' interesse di terzi; non habbi luogo il detto §. Vbicumque, mà rispetto ad essi si habbi del tutto per abrogato, & annullato, saluo sempre quanto vien disposto dal rimanente del detto Capitolo, e da altre leggi della Republica; & escluse anco le cause, che cadono sotto lo Statuto, De litibus mouendis contra Rempublicam, & altre simili di giudizio contentioso, doue il minor Consiglio s'è, & possa essere Giudice ai liti formali; Toccante alle quali, e così rispetto à tutte le liti, cause, e differenze, che si hauranno da trattar nanti qualsiuogli altro Magistrato, e Giudice della Republica, li impedimenti considerati dal detto §. Vbicumque, che prouengono dalle figli,

48 Statut. Genuen.

glie, siano rispetto alle loro affinità rispetti solamente al primo grado ; in modo, che doue nel primo caso d'esso §. vien determinato, che vbi-
 cumque exclusus est pater à iudicijs, exclusus sit etiam filius, & è conuerso viuente patre ; s'intenda, che rispetto alli impedimenti d'affinità di essa figlia, il Padre debba rimouersi solo per le cause, d'interesse del Suocero, Suocera, Genero, Nuora, e Cognati d'essa figlia, e uon più oltre ; e parimente nella seconda parte del detto §. doue è statuita, che in causis patris viuentis remoueantur affines filij, qui ex forma Statutorum deberent remoueri in causis ipsius filij : rispetto alle figlie si habbino da rimouer dal giudicare solo li loro affini in primo grado come sopra ; restando nel rimanente esso §. toccante alle cause, e liti nanti li Magistrati, e Giudici esclusi li Configli come sopra, nella sua forza, e vigore . Et affinche con maggior facilità, e minor pericolo di nullità si possano terminar le cause, e negotij, che verisno, d' veriranno di nanti li Magistrati, e Giudici della Republica, e non si corra rischio, che à mezzo corso del processo, d' doppo di esso finito, e fatta la sentenza, possano li atti, e sentenze restar sottoposte à nullità per le considerationi d'impedimenti di parentele ; loderiamo, che il §. Verum. posto nello Statuto, De Dec etis à Senatu impetrandis, il quale alle SS. VV. si leggera, si estendesse, & ampliasse a tutti li Magistrati, e Giudici della Republica, così Ordinarij, come Delegati ; e che l'intimati ne si facesse dal loro Notaro d'ordine del Magist'raio, d' ad istanza d'una delle parti ; in modo, che tutto quello, che per il detto §. resta prouisto rispetto al Serenissimo Senato, habbi luogo nelli Serenissimi Collegi. & ogn' uno di loro, e nel Minor Configlio due puonno vadere giudici contentiosi ; & in tutti gl'altri

50 Statut. Genuen.

vellent; & nemine assurgente, fuere super ea dati, & collecti calculi, demptis verbis illis in fine propositionibus dicentibus (*acciò se ne possa pro-
por la confirmatione al Maggior Consiglio, (&
eorum loco lectis his (acciò habbi forza di leg-
ge, essendo così stato approvato dal Minor Con-
siglia col legitimo numero de voti,)* & inuentum
fuit, propositionem ipsam retulisse vora ducentum
septuaginta sex fauentia, & triginta octo re-
pugnantia, & sic approbatam remansisse, & vim
legis obtinuisse; & ita fuit per me Cancellarium,
& Secretarium eidem Concilio renunciatum, &
publicatum.

Vide publicationem in foliatio Diuersorum .

*In actis Mag. Io: Augustini Grita
Cancell. & Secret.*

M. D. XCV. die X. Iulij .

Serenissimus D. Dux, Excellentiss. DD. Guber-
natores, & Illustriss. Procuratores, examinato-
ante hac, & modo etiam negotio infra scripto ad
Cal. quatuor ex quinque partibus eorum, & vl-
tra fauorabiliter conuenientibus, omni modo,
&c. laudauerunt, ac laudant proponi Concilij
in omnibus vt inf.

Signori, per il §. Conuentus, &c. Nel Capitolo
Ciuile, Ne quis in causa propria sit Iudex, pud
il Conuenuto, ò sia il Comparsente dinanti ad
alcuno Magistrato, il quale fosse stato suo Giu-
dice, vel è contra, in causa Criminale, ouero
frà cinque anni prossimamente precedenti in
causa Ciuile allegare frà lo spatio di dieci gior-
ni dalla primera citatione il Giudice sospetto,
ò sia egli ordinario, ò straordinario, eccettuato

però gli Arbitri, & Arbitratori, & si deue in tal caso fare la surrogatione in luogo del Giudice, che sarà stato allegato sospetto. Hora di qui resta preteso, che uno Cittadino, ò altro hauera, per modo di parlare, causa dinanti il Serenissimo Senato, ò come Reo ò come Attore, & in esso possa tallhora esser alcuno, che per auentura, ò in questo Collegio, ò in altra Magistrato fosse interuenuto a fare prouisione alcuna nella causa ai esso Reo, ouero Attore, e da esso tale fosse egli allegato sospetto. si debba venire à surrogatione. Il medesimo si dice per conto del Collegio de gl' Illustrissimi Procuratori, e di altri Magistrati, e delle Rote ancora, non ostante, che siano gli Auditori di esse Forastieri: e douendosi fare per le Leggi le surrogationi in persone, che habbino le medesime qualità, considerino le SS. VV. che difficoltà si apportheranno alle speditioni delle cause, e che confusione, & intrichi ne seguiranno a pregiudicio di ogni uno, che ricercherà prouigione in qualsiuoglia cosa: è gli buon pezzo, che noi vediamo simili inconuenienti, e conosciamo esser necessario per seruitio, e commodo di tutti ci si prenda qualche spediente; e siamo andati consiaerandolo, e finalmente alcuno à Noi migliore non occorrebbe, come di correggere tutto il detto §. Couentus, scilicet Comparens, in modo, che non sia lecito nell' auenire allegare sospetto il Giudice, salua però la disposizione dello Statuto, De Delegatis, & salua anco, che li Giudici di appellatione, che non sono stati eletti, ricezuti li Confidenti dalle parti, ò esse citate à darli, si possano allegare sospetti fra il termine, e sotto li modi, che permette ne' Delegati lo Statuto, De Delegatis; con che giudichiamo, che si debban leuare infiniti absurdità di guisti, e confusioni fra Cittadini, & anco ne' Magistrati, puole si vede esser così

52 Statut. Genuen.

offeruato prima de' Statuti fatti l'anno 1589. nè esserne seguiti alcuni inconuenienti: le quali cose habbiamo deliberato pr. porre all' uno, e all' altro de' Conlegli accioche quando loro piaciano, si contentino correggere il sudetto paragrafo Conuentus, e prouedere in conformità di quanto sopra. Se hora le SS. VV. faranno di questo parere, si contenteranno di mostrarlo co' Voti fauoreuoli, accioche si possa in appresso ricercarne la confermatione, & approuatione dal Maggior Conseglio.

M. D. XCV. Die X. Iulij.

Conuocato, & congregato in legitimo numero ad conspectum Serenissimorum Collegiorum centumuirali Concilio, fuit eidem per me Cancell. & Secret. iussu suarum Sereniss. DD. lecta suprascripta propositio, & exquisitis postmodum sententijs nonnullorum Consultatorum laudantium corrigi, & prouideri in sententiam eiusdem propositionis, fuerunt de more dati, & collecti super ea calculi ex quibus inuenitis fauorabilibus nonaginta septem, tresdecim contrarijs propositio approbata remansit.

Die XXVII. dicti.

Conuocato, & congregato in Aula Magna Palaty Ducalis solito signo Campanae Magnae in sufficienti, & legitimo numero ad conspectum Serenissimorum Collegiorum Magno quadringentorum Concilio, fuit iussu suarum Serenissimarum DD. per me Cancell. & Secret. de suggestu eidem lecta propositio suprascripta (demptis tamen verbis; se hora le SS. VV. faranno, &c. & reliquis usque ad finem dictae propositionis, & loco eorum positus, & explicatis; Il
che

che tutto essendosi proposto al Minore Consiglio, & stato da esso lodato, & approvato con larghissimo numero de' Voti.) Quando dunque le SS. VV. siano del medesimo parere, faranno conte d' dimostrarlo co' Voti fauoreuoli; & exinde facta omnibus Consiliarijs potestate dicendi super eadem propositione quid unusquisque eorum sentiret, neminemque assurgente, neque dicente, fuerunt nonnulli nominatim suam sententiam dicere rogati; qui omnes laudauerunt propositionem predictam approbari, ac corrigi, decerni, & prouideri iuxta seriem, & continentiam eiusdem; quare datis, & collectis super ea de more calculis, & ex ipsis inuentis ducentis septuaginta quinque fauorabilibus, & quadraginta sex contrarijs, propositio predicta approbata romanis, & sic decretum. & prout iuxta seriem, & continentiam eiusdem propositionis, & ita fuit illico per me dictum Cancell. & Secret. alta voce pronunciatum.

In Cancell. Costa.

De prohibita causarum commendatione. Cap. XIX.

Nemini liceat neque verbo, neque scripto, neque facto commendare alicui Magistratui causas aliquas, neque personas litigantium, neque iura, etiam si commendaretur iustitia, sub poena scutorum quinquaginta pro qualibet vice.

Super hoc adest etiam Statutum Criminale cap. 92.
Ne commendentur cause.

Item decretum anni 1545. 12. Aprilis, de quo in nouis Reformationibus Criminalibus.

Et nemini Magistratui liceat, quempiam audire commendantem, vt supra, imò teneantur commen-

dantes reijcere sub eadem pœna ; & si Magistratibus Forensibus fuerint factæ commendationes præsertim per literas, debeant notificare Senatui sub eadem pœna . Excipiantur Aduocati , Procuratores , & attinentes partibus vsque in secundum gradum inclusiuè , qui non possit audiri à Magistratibus Forensibus, nisi de die ab ortu solis, vsque ad occasum sub eadem pœna .

De Officijs, & Scribanijs non exercendis . Cap. XX.

Nullus possit exercere officium, vel Scribaniam, nisi fuerit electus à Senatu, vel habentibus auctoritatem eligendi, & nisi habitis à Cancellaria literis, quæ dari non solent, nisi postquam electi obseruauerunt omnia, ad quæ tenentur ex natura officij : Et si quis contrafaceret, remoueatur, & cadat in pœnam à libris quinquaginta vsque in ducentum arbitrio Senatus, seu Sindicorum, & acta sint nulla, & pro nullis habeantur, nisi in quantum facta essent ad fauorem publicum, & ipsi teneantur partibus ad omnia damna, & sint obligati in solidum ad obseruantiam sententiarum, ac si essent validæ .

Non possint aliquis exercere Officium, ad quod ipse non fuerit deputatus, nisi cum licentia Senatus, seu habentis ad id facultatem, sub pœna priuationis, saluo iure illis, quibus est permillum habere Locumtenentem, & in casu contrafactionis officium ipso iure vacet .

Quòd Officiales, & Scribæ non procurent . Cap. XXI.

Officiales, & Scribæ cuiusuis Curia non possint in ea causas patrocinari, nisi esset causa ali-

alicuius sui propinqui vsque in tertium gradum, quo casu non possint etiam patrocinari coram eo Magistratu, cuius ipse solus esset Notarius, & hoc sub pœna librarum decem vsque in quinquaginta pro qualibet vice arbitrio Sindicatorum, saluis semper regulis Causidicorum Genuæ, & Constitutionibus circa Curias particulares.

FINIS LIBRI PRIMI.

STATVTORVM CIVILIVM

REIPUBLICÆ GENVENSIS;

Liber Secundus.

*De Curia tenenda, & diebus
feriatis. Cap. I.*

Omnēs, & singuli dies, & horæ sint iuridicæ, & in eis ius reddi possit; teneantur tamen omnes, & singuli Iudices, & Magistratus sub pœna sindicamenti ius reddere, & pro ipso iure reddendo sedere ad eorum res-

pediue Tribunalia, seu loca solita quolibet die à tertijs vsque ad signum Aue Mariæ meridiei, & à primis Vesperis vsque ad finitum Completorium, ita vt in tertijs per horam vnam, & in Vesperis per horas duas ad minus teneantur ius

56 Statut. Genuen.

reddere, & federe vt supra; quo tempore durante non possint audiri Aduocati. Et hæc nisi dicti Iudices, & Magistratus essent impediti ob infirmitatem, vel aliam iustam causam arbitrio Senatus, exclusis diebus inferius describendis, in quibus Curia non teneantur, salua semper dispositione Statutorum specialium, quòd certi Magistratus aliter federe debeant, vel quòd in certis causis procedi possit in omnibus, vel aliquibus diebus feriatis, & saluo quòd actus voluntariæ Iurisdictionis possint quandocumque fieri; præter quos dies, vt supra exclusos, non possit aliquis Magistratus impedire, neque suspendere Curias, sed ius reddi possit, & debeat, vt supra.

Vide infra Statutum De temp. & instant. cap. xxij. §. Susp.

Dies autem, in quibus Curiae non tenentur, sunt infrascripti.

Omnes dies Dominicæ.

Omnes dies Sabbati post meridiem.

Omnes Vigiliæ, in quibus ieiunatur de præcepto Ecclesiæ.

Dies S. Thomæ Apostoli vsque ad Circumcisionem Domini inclusiue.

Dies Cinerum cum septem præcedentibus.

Resurrectio Domini cum diebus quindecim præcedentibus, & septem sequentibus.

Ascensio Domini.

Pentecostes cum duobus diebus sequentibus.

Dies Corporis Christi.

Dies messium, & vindemiarum, hoc est à die vigesima Iulij per totum mensem Septēbris inclusiue.

IN MENSE IANVARI.

Dies 6. festum Epiphaniæ Domini.

Dies 17.

- Dies 17. festum Sancti Antonij .
 Dies 20. festum Sancti Fabiani, e Sebastiani .
 Dies 22. festum Sancti Vincentij .
 Dies 25. festum Conuersionis Sancti Pauli .

F E B R V A R I I .

- Dies 2. festum Purificationis Beatæ Mariæ .
 Dies 3. festum Sancti Blasij .
 Dies 5. festum Sanctæ Agathæ .
 Dies 22. festum Cath. diæ Sancti Petri .
 Dies 24. festum Sancti Matthiæ .

M A R T I I .

- Dies 7. festum Sancti Thomæ de Aquino .
 Dies 12. festum Sancti Gregorij .
 Dies 19. festum Sancti Iosephi .
 Dies 21. festum Sancti Benedicti .
 Dies 25. festum Annunciationis Beatæ Mariæ .

A P R I L I S .

- Dies 24. festum Sancti Georgij .
 Dies 25. festum Sancti Marci .
 Dies 29. festum Sancti Torpetis, & Petri Martyris .

M A I I .

- Dies prima festum Sanctorum Iacobi, & Philippi .
 Dies 3. festum Inventionis Sanctæ Crucis .
 Dies 19. festum Sancti Ieronis .
 Dies 20. festum Sancti Bernardini .
 Dies 23. festum Sancti Denderij .
 Dies 28. festum Sancti Germani .

F V N I I .

- Dies 11. festum Sancti Barnabæ .
 Dies 13. festum Sancti Antonij de Padua .
 Dies 22. festum Sancti Iuliani .
 Dies 24. festum Sancti Ioannis Baptistæ .
 Dies 29. festum Sanctorum Petri, & Pauli .
 Dies 30. Commemorationis Sancti Pauli .

I V L I I.

- Dies 2. festum Visitationis Beatæ Mariæ.
- Dies 7. festum Sancti Syri Episcopi Genuensis.
- Dies 9. festum S. Felicis Episcopi Genuensis.
- Dies 20. festum Sanctæ Margaritæ.
- Dies 22. festum Sanctæ Mariæ Magdalenæ.
- Dies 23. festum Sanctæ Brigidæ.
- Dies 25. festum SS. Iacobi, & Christophori.
- Dies 26. festum Sanctæ Annæ.
- Dies 27. festum Sancti Pantaleonis.
- Dies 28. festum Sanctorum Nazarij, & Celsi.
- Dies 29. festum Sanctæ Marthæ.

A V G V S T I.

- Dies prima festum Vinculæ Sancti Petri.
- Dies 3. festum Inventionis Sancti Stephani.
- Dies 5. festum Sancti Dominici.
- Dies 6. festum Sancti Sixti.
- Dies 7. festum Sancti Donati.
- Dies 10. festum Sancti Laurentij.
- Dies 15. festum Assumptionis Beatæ Mariæ.
- Dies 16. festum Sancti Rocchi.
- Dies 20. festum Sancti Bernardini.
- Dies 24. festum Sancti Bartholomæi.
- Dies 28. festum Sancti Augustini.
- Dies 29. festum Decollationis Sancti Ioannis Baptistæ.

S E P T E M B R I S.

- Die 8. festum Natiuitatis Beatæ Mariæ.
- Dies 12. festum Vnionis Reipublicæ.
- Die 14. festum Sanctæ Crucis.
- Dies 21. festum Sancti Matthæi.
- Dies 22. festum Sanctæ Teclæ.
- Dies 27. festum Sanctorum Cosmæ, & Damiani.
- Dies 28. festum S. Salomonis Episcopi Genuensis.
- Dies 29. festum Sancti Michaelis.
- Dies 30. festum Sancti Hieronymi.

OCTOBRI S.

- Dies 4. festum Sancti Francisci.
 Dies 13. festum Sancti Romuli Episc. Genuensis.
 Dies 18. festum Sancti Lucæ.
 Dies 28. festum Sanctorum Symonis, & Iudæ.

NOVEMBRIS.

- Dies prima festum Omnium Sanctorum.
 Dies 2. festum Commemorationis Omnium Defunctorum.
 Dies 6. festum Sancti Leonardi.
 Dies 9. festum Dedicationis Basilicæ Saluatoris.
 Dies 11. festum Sancti Martini.
 Dies 25. festum Sanctæ Catherinæ.
 Dies 30. festum Sancti Andree.

DECEMBRIS.

- Dies 6. festum Sancti Nicolai.
 Dies 7. festum Sancti Ambrosij.
 Dies 8. festum Conceptionis Beatæ Mariæ.
 Dies 13. festum Sanctæ Lucæ.

De causis ordinarijs. Cap. II.

Lites, & quæstiones audiantur, cognoscantur, & definiantur summariè, simpliciter, & de plano, bona fide, sub vinculo iuramenti, habito semper intuitu ad Deum, & ad veritatem negotij, auditis partibus, & ipsarum requisitionibus, probationibus, & diffensionibus, sed super actis, probatis in processu tantum, & hoc per ipsosmet iudices, seu Magistratus, ad quos ex forma Statutorum cognitio earum spectat, salva semper dispositione aliorum Capitulorum in contrarium specialiter disponentium. *Vide in fine huius capituli legem conditam anno 1629. die 5. & 9. Julij.*

In quibus quidem causis fit Statutus terminus dierum triginta incipiendorum à die primi præcepti, ipsa die exclusa, vtrique parti ad probandum per omne genus probationis, & ad producendum, & ostendendum quicquid earum quælibet voluerit. Et similiter declarato, quòd si fuerit oppositum de incompetencia Iudicis, vel de illegitimatione personæ, non incipiat dictus terminus, nisi à die, qua fuerit pronunciatum super dictis competentia, & legitimatione personæ, ipsa die exclusa.

Declarato, quòd si Notarius fuerit allegatus suspectus ad formam Capituli de electione Actuarij, non incipiat dictus terminus, nisi à die prouisionis Notarij confidentis, vel desistentiæ à suspitione, ipsa die exclusa.

Oppositiones autem de incompetencia, & de illegitimatione personæ fiant omninò in prima comparitione, saltem post electionem Notarij confidentis, vel desistentiam à suspitione de ipso allegata, & semper fiant verbis claris, & expressis, & aliter factæ non impediant processum, neque valeant, sed reputentur, ac si factæ non fuissent.

Si Conuentus alieno nomine, seu de gestis per aliũ, qui esset extra districtum petierit in prima comparitione dilationem deforis inforamatoriam, nominando aliquam personam, à qua se informare velit, & locum, in quo existat, debeat dicta dilatio concedi iurante tamen eo, qui petit, quòd illans bona fide, & ad se informandum non per calunniam, nec animo dislerendi petit; sed possit Magistratus illam denegare ex aliqua iusta & probabili causa arbitrio suo. Et si eam concedere voluerit, id facere possit, habita ratione distantie loci, calculatis milliarijs viginti pro quolibet die, & additis vsque in triginta diebus, vt ei videbitur, dummodo tamen non excedat menses sex.

Sed declarato, quòd in casu petita dilationis prædicta terminus probatorius incipere debeat à die finita dicta dilationis, vel à die, qua esset pronunciatum dictam dilationem non esse concedendam.

Atque etiam declarato, quòd finita dicta dilatione, seu facta pronunciatione, eam non esse concedendam, possit in prima comparitione allegari Notarius suspectus, nisi antea fuisset allegatus, & facta de eo prouisione, possit etiam in prima comparitione opponi incompetentia Iudicis, & illegitimatione personæ in omnibus vt supra, quo casu terminus probatorius incipiat à die prouisionis Notarij confidentis, desistentiæ à suspicionem, declarationis competentia, & legitimationis personæ, vt supra dictum fuit respectuè

Durantibus autem primis quindecim diebus termini probatorij, possint partes, & vtraq; earum petere dilationem deforis probatoriam pro examinandis, & producendis testibus, & etiam pro producendis scripturis, dum tamen ille, qui eam pro testibus examinandis petierit, iam produxerit, vel simul, & semel producat Capitula probatoria, super quibus testes examinari petuntur, & iuret se credere posse probare plenè, vel semiplenè ea, quæ in titulis per ipsum depositis continentur; & ille qui pro producendis scripturis petierit, iuret se credere posse habere Instrumenta, aut scripturas, pro quibus dilationem petit, & dummodo exprimat nomina, vel prænomina testium, vel tales circumlocutiones, per quas constare possit de personis eorum, qui producendi sunt in testes, & similiter nomina eorum, à quibus scripturas, vel instrumenta respectuè habere velint. nisi iurarent se nomina, prænomina, & circumlocutiones, de quibus supra, non habere in promptu; quo casu non teneatur illa exprimere, & dilatio hæc petita concedi debeat per illud tempus,

pus, quod Magistratui videbitur secundum locorum distantiam; ita tamen quod pro locis in Italia non possit excedere menses sex, & pro locis extra Italiam annum vnum, & iam concessa possit semel tantum per ipsum Magistratum prorogari per tempus, quod ei videbitur, dum tamen non excedat tertiam partem temporis concessæ dilationis, saluo semper, non obstantibus prædictis, quod si Magistratui videretur dilationem deforis probatoriam per euidentem calumniam peti possit, & debeat Magistratus eam denegare.

Si ad instantiam alterius partium dilatio concessa fuerit possit altera pars vti beneficio eiusdem dilationis, si intra tempus dierum triginta termini probatorij hoc expresserit, & iurauerit, & alia obseruauerit, quæ vt supra in petitione dilationis seruanda sunt; quo casu dicta dilatio sit etiam communis dictæ alteri parti.

Durante dilatione, testes nominati pro ea impetranda, vt supra produci, & examinari possint, etiam transactis diebus triginta termini probatorij tam in præsentis Ciuitate in actis Actuarij, quàm deforis, siuè in locis nominatis in concessione dilationis, siuè alibi super titulis, & interrogatorijs transmittendis per Magistratum cum eius litteris, & non aliter, concordato de Iudice, & Notario, vel facta prouisione per Magistratum, si concordatum non fuerit: testes verò non nominati non possint produci, nec examinari alibi, quàm in locis concessæ dilationis; & testificationes deforis faciendæ, atque scripturæ producendæ, vt supra, debeant etiam durante dilatione produci, seu præsentari in actis causæ coram Magistratu, aliter non seruiant.

Si durante dilatione deforis probatoria, qui eam petierit, & qui declarauerit velle vti beneficio illius, non probauerit plenè, vel semiplenè con-

tenta in titulis, vel saltem dimidiam partem eorum, pro quibus dilationem petierit, siue per testes, siue per scripturas, teneatur statim finita dilatione soluere alteri parti expensas in causa factas, quas restituere exigens non teneatur, etiamsi in causa succumberet; & ulterius ipse dilationem petens, & non probans, vt supra, soluere debeat nomine poenæ vna cum impensis alteri parti solidum vnum pro quacumque libra quantitatis, vel æstimationis rei petitæ, & magis soluere teneatur Cameræ Reipublicæ libras decem vsque ad centum arbitrio Procuratorum Reipublicæ.

Non possit, saluis præmissis, fieri aliqua probationes, neq; exhibitiones Instrumentorum, & Scripturarum nisi durante termino dictorum dierum triginta, neque beneficio restitutionis in integrum neque alio quouis, nisi tantummodo, quod ante sententiam definitiuam, & intra alios dies triginta immediatè secuturos finito termino probatorio, & dilatione probatoria, si concessa fuisset, possit exhiberi instrumenta, & scripturæ publicæ, dummodo ille, qui exhibere voluerit, iuret non celasse, seu tacuisse dicta instrumenta, & scripturas publicas inuidiosè, nec calumniosè, nec fraudolenter, quo casu exhibitionis possit altera pars instrumenta, & scripturas publicas exhibitas reprobare, & etiam probationes quascumque uouerit contra illas, seu contenta in eis facere intra dies decem immediatè secuturos ab exhibitione facta, & notitia de ea habita; intra quos dies decem possit etiam exhibens probationes facere ad comprobandum exhibita, & contenta in eis.

Et similiter, publicis testibus, possit partes intra dies decem immediatè secuturos à publicatione reprobare dicta, & personas testium contra se productorum respectiuè, pro vt à iure permittitur, & producentes facere probationes ad comprobandum personas ipsorum testium, nec detur

ulterius reprobatio, aut comprobatio.

Transacto termino probatorio, & in causis, in quibus concessa fuerit dilatio deforis probatoria, ea finita, transactoque termino reprobatorio, & termino dato ad exhibendum scripturas publicas, vt supra, processus compleri, & signari debeat per *Actuarium* cum appositione *Inuentarij* exhibitionum in causa factarum, citatis seù admonitis partibus ad videndum signari processum, & de mandato Iudicis, nec ulterius, saluis præmissis, fieri possit aliquis processus, neque factus etiam ex *Officio Magistratus* valeat præter sententiam, & interlocutorias, quæ fieri possint quodocumque vt infra, durante tempore instantiæ, de qua in *Capitulo* sub rubrica, *De instantijs, & temporibus*. Declarato tamen, quod etiam post tempus probatorium deferri possit iuramentum in supplementum probationis, & in litem, si fuerit petitum intra tempus probatorium, & fieri visitatio, & descriptio loci, si fuerit in termino probatorio petita.

Super allegatione autem suspicionis *Notarij*, super oppositione incompetentiæ, & illegitimationis personæ, & alijs exceptionibus dilatorijs, & super emergentibus, ac incidentibus teneatur *Magistratus* providere, & pronunciare instantibus partibus, seù altera earum, intra dies octo à die oppositionis, & exceptionis factæ sub pœna periurij & librarum viginti quinque ab eorum quolibet exigendarum tempore *Indicatus*, siue ex officio, siue ad instantiam cuiusvis partium, à quibus provisionibus non possit reclamari, nec appellari, salvo tamen beneficio *Capituli*, *De meliorandis sententijs, & de sententiarum firmitate*.

Teneantur etiam *Magistratus* prædicti terminare omnino, & deffinire causas, & quæstiones ad requisitionem partium, seù alterius earum intra tempus instantiæ, salvo impedimento infirmitatis,

sub pœna periurij, & sub pœna soluendi Camere Reipublicæ duo pro quolibet centenatio quantitatis, aut æstimationis rei petitæ, quæ tamen pœna non possit esse minor libris viginti quinque, nec maior libris quingentis pro quolibet Iudice; sed ad ipsas summas respectiuè intelligatur aucta, & diminuta, si minor, vel maior ad dictam ratam exigi deberet; quæ pœna parti petenti expeditionem applicata intelligatur.

Probationes, & sententiæ quæcumque tam interlocutoriæ, quàm definitiuæ fieri debeant parte citata, & seruata forma Statutorum, nisi aliter in specie per Statuta dispositum esset.

Non possint Magistratus audire Aduocatos siuè in Contradictorio, siue non, nisi super interlocutorijs semel tantum pro quolibet, & in causis principalibus quantumcunque grauioribus per tres vices ad plus, sub pœna Sindicamenti respectu Magistratus, & respectu Aduocati, & Clientuli, sub pœna librarum decem pro quolibet, & quolibet vice parti applicata.

Iudices legum periti teneantur dare dubia parti petenti, dum tamen illa petat intra biduum dato primo præcepto ad audiendum sententiam; & postquam petens illa habuerit, vel posita fuerint pœnes Notarium ad notitiam dicti petentis pro eis ipsi dandis, responsio debeat dari intra dies octo immediatè si cututos, alioquin Iudices possit procedere ad expeditionem causæ, nec amplius dubia dare, nec responsiones expectare teneantur.

Signori. L'esperienza hà dimostrato, che nelli giuicij, che si trattano nelli Nostri Tribunali, più si cotrouerte di sottigliezze, e nullità, che de' meriti, e del dare, e dell'hauere; & souente auuene, che per qualche errore commesso ne' Processi: chi domanda, benchè in realtà habbi

giustitia, ò non la consegua, ò con tante longhezze, multiplicità de liti, che il vincitore resta, per dir così, vinto, e rouinato. Ne gioua, che le nostre Leggi sotto la rubrica Ne causis ordinarijs disponghino, che lites, & quæstiones audiantur, cognoscantur, & desinantur summarie, simpliciter, & de plano. bona fide, sub vinculo iuramenti, habito semper intuitu ad Deum, & ad veritatem negotij; perche questa disposizione è intesa con limitatione, cioè, con che si offeruino tutte le altre disposizioni Statutarie fatte in materia delle cause, e liti; e perche comple, che l'azienda, & il tempo non si consumino souerchiamente in litigare per conseguire il suo. Perciò proponiamo alle SS. VV. che se le pare determinino, che veramente nella decisione delle cause si abbraccino li meriti, & si habbi riguardo à Dio, & alla verità, che però apparirà in processo; & che non si attendano nullità alcune, solo della competenza del Giudice, legitimo interuento dell' Attore, e Reo, e della citatione ne' Cast. ne' quali si richiede, e pur che le proue sijno fatte fra i termini legali; intendendo di quelle cause, nelle quali li Statuti hanno prescrito li termini probatorij, & ad exhibendum; acciò facendosi fuori de' termini probatorij, & ad exhibendum, le liti non si rendessero con la longhezza immortali. E perche tal volta s'impetra una proroga per tempo prefisso, mentre che quel termine senza essa proroga molto più duraua, si determini, che tali proroghe non abbreuino l'istanze, ò tempi, che erano per durar più senza detta proroga: solo se saranno alla parte, re integra, cioè durando tuttauia quel termine, ò istanza anco per otto giorni notificate. E perche si trattano liti dinanti a' Tribunali di Cittadini; ò nelle cause, & negotij è necessario ricorrere a' Magistrati del-

la Città, per prouigioni, & ordini; & in que-
sti Casi spesso si ritroua, che uno, ò più non po-
teuan per parentela, ò altro prouedere, & in-
tendere in quel negozio, & causa, si determini,
che auuisata la parte ad istanza dell' altra,
che dichiarì se vi è alcuno impedito: non di-
chiarandolo frà due giorni, non resti più perciò
luogo d'impugnare di nullità l' Atto, Prouigio-
ne, ò Sentenza, che anco con l'interuento dell'
impedito fosse stata fatta: & come se non vi
fosse stato impedimento alcuno.

In oltre, perche nelle Ferie di Natale, Carneuale,
Pasqua, Caldi, Messi, e Vendemmie non si può
procedere nelle cause, & si costuma rispetto alle
Ferie di Pasqua, & Caldo fare additioni; che
si statuisca, che in quelle cause, nelle quali in
dette Ferie, ò in alcuna di esse non si può pro-
cedere, li tempi di esse cause non corrano.

Hor se le SS. VV. saranno di questo parere, sa-
ranno contente di mostrarlo con li Voti fauore-
uoli, accid ottenutane dal maggior Consiglio la
confirmatione, habbi forza di Legge.

M. DC. XXIX. Die V. Iulij.

PROponatur vtrique Concilio per Serenissima
Collegia ad calculos omnibus concurrentibus.

Die ea.

FACTA propositione præscripta Minori Concilio,
& pluribus rogatis, qui laudantur iuxta pro-
positione Statuti, latis suffragijs approbata reman-
sit cal. 94. affirmantibus, & sex repugnantibus,
& ita Concilio per me Secretarium renunciatū.

Die IX. dicti.

FACTA Maiori Concilio ante dicta propositione,
& Conciliarijs excitatis, vt quæ sentirent in
pro-

proposita materia differerent, & nemine assurgente, latis suffragijs, fuit iuxta illam Statutum, calculis 266. affirmantibus, & 40. repugnantibus, & ita .

*In Cancell. Mag. Io. Baptistæ Panesij
Cancellarij, & Secretarij .*

De causis executiuis . Cap. III.

INstrumenta publica confecta, siue intra, siue extra Dominium continentia quantitatem pecuniæ, seu habentia relationem ad Instrumentum quantitate pecuniæ continens, & Legata, seu Testamenta continentia quantitatem pecuniæ; Et sententiæ comprehensis etiam laudis Arbitrorum, & Arbitratorum cum compromissis, continentes pecuniam numerata, & Instrumenta, Legata, Testamenta, & Sententiæ vt supra continentes bona mobilia, vel immobilia, vel incorporalia, possint intra tempus decem annorum à die, in quo aduenit tempus petendi, seu consequendi, quod continetur in dictis Instrumentis, Legatis, seu Testamentis, & sententijs, exequi, & eorum executiones postulari per creditorem in eis nominatum per eius hæredem, per habentem causam ab eo, & per personam legitimam pro eis, & eorum quolibet contra debitorem in eis nominatum, & hæredem, & successorem vniuersalem, & legitimam personam pro eis, & eorum quolibet, vel hæreditate, aut lite; & hæc iurante ipso Actore in dicta executione, seu eius postulatione de calumnia, & promittente, ac idoneam fideiussionem præstante de restituendo omne id, quod indebitè fuisset consecutus vna cum damnis, impensis, & interesse, & cum pœna triginta trium pro centenario; Et, seruatis prædictis, teneantur Magistratus, facto præcepto ad respondendū
execu-

executioni intra dies decem, & citato intra eos non respondente dictam executionem expedire, & licentiam, seu mandatum concedere, dum tamen petens executionem prius obseruet, seu obseruasset, quæ pro sui parte obseruare tenebatur ex forma Instrumenti, Legati, Testamenti, seu sententiæ exequi postulatæ.

Intelligentur tamen exclusa à præsentis Statuto Instrumenta pro pœni, quàm continerent, pro quâ pœna exequi non possint, præterquam pro pœna pacis, & pro pœna taxata ratione interesse conuenti, & promissi in pecunia numerata in defectum obseruationis principalitèr promissorum, pro quibus possint etiam Instrumenta exequi, vè supra.

Et hæc dummodo dicta Instrumenta, Testamèta, & sententiæ non sint nullæ; & intelligentur quantum ad ea, quæ continentur in præsentis Statuto nullæ, si appareat deficere in aliqua ex solemnitatibus, quæ ex forma Statutorum fieri requiruntur in eorum confectiõne, vel si appareat obligationem, de qua, vel super qua fuerint confectæ, vel composiæ, esse de iure nullam.

Quando de aliquo debito constiterit per appodiam scriptam, seu subscriptam per aliquem, post cuius appodiam confectiõnem non transierint anni decem, possint dictæ appodiam priuatæ per creditorem, vel legitimam personam pro eo peti exequi contra debitorem, vel eius successorem vniuersalem, vel representantem personam ipsius obligati; dummodo ipse creditor, seu Actor præstet iuramentum calumniæ in dicta petitione executionis, & præstet idoneam fideiussione de restituendo debitori, seu conuento omne id, de quo ipse Actor indebitè consecutus fuisset solutionem vigore dictæ appodiam, vna cum omnibus damnis, expensis, & interesse, & pœna triginta trium pro centenario. Et tenean-

tur Magistratus concedere præceptum ad instantiam creditoris contra debitorem, quòd intra dies decem debeat soluisse, & satisfecisse contenta in appodisia ipsi creditori, quibus transactis, & citato non respondente intra eos, teneantur Magistratus expedire executionem, & licentiam, seu mandatum concedere, dummodo per actorem, seu creditorem observata fuerint, quæ pro sui parte veniunt observanda virtute dictæ appodisæ.

In causis locorum, & pagarum Comperarum S. Georgij, & in causis mutui pecuniæ numeratæ, de quibus locis, & pagis constaret per instrumentum publicum, vel de quibus locis, pagis, & mutuis pecuniæ numeratæ constaret per extractum Cartulariorum Comperarum S. Georgij, vel alterius Cartularij Comperularum Republicæ à publico Notario scripti, in quo respectu mutui fiat expressa mentio de mutuo, & pro quibus locis, pagis, seu mutuo cesserit, & venerit dies solutionis, teneantur Magistratus facere præceptum ad instantiam creditoris, seu actoris debitori, seu reo convento, ut intra dies decem debeat soluisse debitum, seu summam contentam in instrumento, seu extracto; & lapsis dictis diebus decem, citato non respondente, factaque promissione per creditorem, & præstita fideiussione idonea de restituendo quicquid exegerit, & consecutus fuerit indebitè cum omnibus damnis, interesse, & impensis, ac pœna triginta trium pro centenario, teneantur dicti Magistratus executionem expedire, & licentiam expeditam concedere contra debitorem.

Citatus, qui respondere voluerit intra dies decem ut supra respectuè assignatos, non admittatur ad remota remota, nisi prius, vel saltem unico contenta, & fideiussorem idoneam præstiterit de solvendo, vel de executione executionis con-

tenta in ea, & de stando iuri in ordinatione Magistratus, aut de præsentando ad mandatum Iudicis personam dicti respondentis usque ad solutionem inclusivè; ad quam satisfactionem non teneatur respondens, si in carceribus stare voluerit, nec etiam ad dictam satisfactionem cogantur illi, qui alieno nomine erunt conveni, comprehenso tamen ad dictam fideiussionem præstandam hærede, sed salvo ei beneficio inventarij.

Non possit respondere volens, etiam observatis prædictis, aliquid opponere, nec aliquam exceptionem facere, nisi solutionem, vel satisfactio- nem etiam per viam compensationis, vel quita- tionem, aut remissionem per instrumentum publicum, vel aliam scripturam publicam, vel per extractum Cartulariorum Sancti Georgij, vel aliarum Comperularum Reipublicæ, vel per scripturas priuatas creditoris, vel appodisiam scriptam, aut subscriptam per creditorem.

Possit etiam, servatis prædictis, allegare Notarium suspectum, opponere incompetentiam Iudicis, & illegitimationem personæ postulantis executionem in prima comparitione, & in omnibus, pro- ut in præcedenti capite de causis ordinarijs di- ctum fuit; quo casu fieri debeat provisio Nota- rij ad formam Statuti, *De Actuarijs*, sed pron-unciatio super competentia, & illegitimatione personæ possit reservari vna cum sententia.

Respondente citato (servatis prædictis,) & opponen- te aliquam ex dictis exceptionibus, intelligantur, & sint assignati alij dies decem numerandi im- mediatè à dictis primis decem diebus actori ad legitimandam executionem, & reo ad proban- dum exceptiones: quam tamen probationem fa- cere non possit, nisi per confessionem actoris, vel per exhibitionem instrumenti, aut scripturæ publicæ, vel extracti Cartulariorum Sancti Geor- gij, vel aliorum manu publici Notarij scripto- rum,

rum, aut per exhibitionem appodisæ, vel alterius scripturæ priuatæ scriptæ, vel subscriptæ per creditorem, seu actorem, vel illum, ex cuius iure, vel persona peteretur executio, quæ scripturæ priuatæ verificentur, vel per recognitionem actoris, vel per testes intra tempus prædictum, saluo quòd si durantibus dictis diebus decem actor petierit dilationem ad probandum, detur de nouò terminus tam actori, quam reo ad probandum in omnibus vt supra. Et finita dicta dilatione, seu termino, teneantur Magistratus pronunciare utrù super petita executione præsens capitulum vendicet sibi locum vel ne; & exinde si cognouerit vendicare, dictam executionem expedire, non obstantibus prædictis, & alijs exceptionibus nullitatis, falsitatis, remissionis, solutionis, quitationis, nisi vt supra, & alijs quibusuis, quæ dici, seu excogitari possint.

Declarato, quòd non obstantibus prædictis, postulans executionem, seu ipso absente, eius procurator teneatur respondere ante expeditam executionem interrogationibus per Statuta fieri permissis, quæ citatus fecerit in tempore probatorio, seu dilationis super aliqua solutione, quitatione, seu remissione summæ contentæ in executione, seu partis; quo casu de eo, quod executionem postulans in dictis responsionibus confessus fuerit solutionem habuisse, aut quitationem, vel remissionem fecisse, non expediatur executio.

Et declarato, quòd respondere debens interrogationibus vt supra, possit etiam antequàm respondeat, eas videre, sed teneatur respondere ad primum præceptum; & si in prima responsione non responderit satisfactoriè, intelligatur negasse, vel confessus fuisse ad vultus interrogantis.

Qui pro obseruatione huiusmodi executionum coactus fuerit aliquid soluere, & intra terminum

quinque annorum incipiendo: um à die factæ solutionis probauerit instrumentum falsum, seu summam, vel obligationem solutam, vel renissam, possit tam ab eo, qui executionem postulauit, quàm à fideiussore repetere solutum, & triginta tria pro quolibet centenario summæ solutæ. Et ubi coactus fuisset rem mobilem, seu immobilem trahere, in casu prædicto possit repetere rem, vel ea non extante, pretium quanti plurimi, & triginta tria pro quolibet centenario dictæ æstimationis: si uerò fuisset detentus, vel forestatus, vel aliquid fecisse coactus, possit petere damna, impensas, & interesse probanda legitimè per eius iuramentum, dummodo prædictum iuramentum non excedat quantitatem, quàm exigere potuisset ultra sortem, si eam soluere coactus fuisset, in quibus repetitionibus, & solutionibus procedatur summarie. & prout in alijs actionibus, seu petitionibus secundùm Statuta procedendum est.

Sed si repetere uolens esset minor, vel absens à Dominio, terminus annorum quinque, de quo supra, sit annorum decem.

Et nihilominus fideiussiones præstitæ in causis executiuis, ubi aliter prouisum non fuerit, durent tantum per annos decem à die obligationis factæ computandos, & non ultra; quo tempore finito, nulla facta contra fideiussorem, seu principalem liquidatione pro contentis in dicta promissione, & obligatione, sit ipso iure liberatus fideiussor, & eius bona, & non possit amplius molestari ea de causa, nec pro sorte, nec pro damno, interesse, expensis nec pœna, salua tamen semper obligatione principalis, contra quem possit procedi intra tempora à iure disposita.

In omnibus autem, & singulis causis executiuis, etiam in quibus dictum fuit præstandam esse fideiussionem per actorem de restituendo ut supra,

74 Statut. Genuen.

pra, intelligantur, & sint reserua iura vtrique parti in iudicio ordinario talia qualia competunt, non obitante expeditione executionis, & concessione licentiæ, & dicto conuento, tam pro sorte exacta, quam pro damnis, expensis, & interesse, & pœna respectiue apposita.

Qui sententiam ab aliquo Magistratu obtinuerit, que contineat pecuniam numeratam, rem, speciem, vel factum, cuius cesserit, & venerit dies ex inspectione ipsius, & que transuerit in iudicatum, vel exequi possit ex forma alicuius Statuti, possit etiam saluis superscriptis, de mandato eiusdem Magistratus, qui sententiam tulit, fieri facere præceptum debitori, & condemnato, quatenus intra dies tres debeat soluisse, & obseruasse id, ad quod per dictam sententiam fuit condemnatus, quibus tribus diebus elapsis, non facta solutione, vel non obseruata sententia per condemnatum, Magistratus teneatur concedere licentiam expeditam creditori contra debitorem, dum tamen creditor pro sui parte obseruasset illud, quod obseruare debebat vigore dictæ sententiæ, si illud esset purum, & de præsentis obseruandum, vel promississet obseruare cum cesserit, & venerit dies, si illud esset obseruandum in diem, vel sub conditione. Si verò sententia non esset liquida, fiat liquidatio intra dies triginta à die primæ citationis, & facta liquidatione concedatur licentia expedita vt supra.

M. D. XC. Die xx. Martij.

Sereniss. D. Dux, Excellentiss. DD. Gubernatores, & Illustriss. Procuratores Serenissimæ Reipublicæ Genuensis tractato ante hac, & etiam nunc negotio, de quo infra, eoque perpenso, examinato, & discusso ad calculos, quatuor ex quinque partibus ipsorum fauorabiliter concurrentibus, omni modo, &c. approbauerunt, & laudauerunt, approbauitque, & laudant, quòd decer-

natur

natur in omnibus, vt in infraſcripto themate;
quod Conſilijs proponi mandauerunt, & mandāt.

Signori, nel Capitolo de' Statuti Ciuili nuouamente riformati poſto ſotto la rubrica, De cau-
lis executiuis, vien ordinato, che gl' Inſtrumen-
ti, legati, teſtamenti, e ſentenze ſi poſſano eſſe-
quire, e richiederne l'eſſecutione fra il termine
ſolamente di dieci anni dal giorno, che è venuto
il tempo di domandare quello che in eſſi ſi con-
tiene; & conſiderando i due Sereniſſimi Colle-
gi, che per li Statuti vecchi poteuano eſſer eſſe-
quiti fra il termine di trent'anni, & che douen-
done ragioneuolmente eſſer fatti molti pri-
ma della publicatione di detti nuouo Statuti,
& date molte ſentenze. ſi potrebbe riuocare in
dubbio, ſe detto Capitolo comprenda co' li fatti,
e date prima, come poi di detti Statuti; e ſe ſi
debbono attendere eſſi Statuti nuouo coſi per gli
vni, come per gli altri circa detto termine: ban-
no lor Signori Sereniſſime, per tor via i dubbij,
e leuar quanto ſi può l'occasione de liti, delibe-
rato con tutti li voti fauoreuoli di proporre alle
Signorie Voſtre, che loderebbero, che detto Ca-
pitolo in quella parte ſolamente, doue ſi tratta
il tempo di dieci anni, ſi reformaffe, e riduceſſo
nella maniera ſequentē.

Quod inſtrumenta, legata, teſtamenta, & ſenten-
tiae confecta, & late ante diem primam men-
ſis Martij anni proximè exacti 1589 exequi, eo-
rumq; executiones poſtulari poſſint inratem-
pus triginta annorum, prout vetera Statuta
diſponebant; dùm tamen tempus ipſum non ex-
cedat accennium captum die prima aſcendi men-
ſis Martij, qua die noua Statuta obſeruari cœ-
perunt. Quando dunque le Signorie Voſtre
ſiano dell' iſſeſſo parere, faranno conſente di mo-
ſtrarlo con loro voti fauoreuoli, à fin che con-

76 Statut. Genuen.

forme le leggi se ne possa ricercar la conferma-
tione del Mag. Maggior Consiglio.

M. D. XC. Die XXII. Martij.

Congregato coram ambobus Serenissimis Colle-
gijs Magni Minori Concilio in legitimo nu-
mero, & in eo per me infrascriptum Cancell.
lecto praescripto themate, & inde super eo sumptis,
collectisque calculis, compertum est illud
approbatum fuisse octuaginta septem fauenti-
bus, & decem octo repugnantibus.

Die XXX. dicti mensis Martij.

Conuocato per solitum signum Campanae & in
Caula Magna Palatii Ducalis, ubi comitia
huiusmodi fieri solent congregato ad conspectum
viriisque Serenissimi Collegij Magnif. Maiori
Quadringentorum Concilio in legitimo nume-
ro, hoc est tercentorum quinquaginta octo, com-
prehensis praedictis Serenissimis Collegijs, in eoq;
lecto, & recitato per me Cancell. infrascriptum
in suggestu alta voce supra scripto themate, ex-
cepit illis ultimis verbis incipientibus Quando
dunque le SS. VV. & loco eorum appositis se-
quentibus, videlicet, la sodetta proposta fù let-
ta i giorni passati al Magnif. Minor Consiglio,
quale l'approvò: resto solo, che le SS. VV. quan-
do siano dell'istesso parere, la confermino con
loro voti fauorevoli, accioche habbia forza di
legge. Quibus ab unoquoque Consultariorum
intellectis & omnibus data facultate dicendi
super dicto themate, quae vellent, & cum nemò
assurgeret, iussu Mag. Io: Bernardo Laxaria
I. V. D. ut suam diceret sententiam, eius fuit
opinionis, post nonnulla prudenter adducta, ut
propositio approbaretur, & in ipsius sententiam
decerneretur. Illudq; idem confirmarunt non-
nulli alij eorum sententiam dicere iussi; Quare
sumptis

sumptis de more calculis, & ex eis inuentis ducentum nonaginta tribus approbantibus, & reliquis sexaginta tribus contraicentibus, decretum, sancitumque remansit in sententiam dictæ propositionis, & in omnibus ut in ea continetur, & sic per me dictum Cancelli. omnibus audientibus publicatum, pronunciatumq; fuit.

In Cancell. Ligalapi.

De causis breuioribus. Cap. IV.

IN causis cambiorum, & recambiorum, de quibus constet per literas cambij scriptas, vel subscriptas, & acceptatas, vel quæ redierint cum protestatione, vel de quibus cambijs, & recambijs constet per partitam scriptam in Cartularijs Sancti Georgij, vel in Cartulario cambiorum, aut per appodisiam priuatam, vel per instrumentum publicum, in quibus expressè fiat mentio aliquas pecunias fuisse datas cambio, vel fuisse solutas alicui, vel de ordine alicuius, qui promississet de ipsis pecunijs facere literas cambij, teneatur Magistratus, postquam cesserit, & venerit dies obligationis, & faciendæ solutionis dicti cambij ad instantiam creditoris, vel habentis auctoritatem exigendi cambium, seu recambium, facere præceptum debitori, quod soluat intra horas vigintiquatuor; quibus transactis, teneatur licentiam expeditam concedere; si verò cambium, vel recambium peteretur contra Curatorem hereditatis iacentis, vel peteretur, elapsis mensibus sex, postquam ccessisset, & venisset dies ipsius, non concedatur licentia, quin prius petens promittat, & idoneam fideiussionem præstet de restituendo quicquid indebitè exegerit vna cum damnis, interesse, & impensis, ac poena triginta trium procentenario.

78 Statut. Genuen.

Declarato, quòd supradicta executio possit fieri intra annos quatuor à die termini solutionis transacti, & non postea.

Simili modo procedi possit pro consignatione apodisuram cambij, quæ fieri promissæ fuissent.

In exactionibus securitatum, in quibus cesserit, & venerit dies, & terminus solutionis ipsarum, qui intelligatur cassisse, & venisse post tres menses immediatè numerandos à die habitæ notitiæ de naufragio, vel casu sinistro, nisi de maiori, vel minori tempore inter partes conuentum fuisset, Magistratus teneatur facere præceptum ad instantiam assurecurati, vel habentis bailiam exigendi securitatem contra assurecuratores, quatenus intra horas vigintiquatuor debeant soluisse summas assurecuratas, quibus horis transactis, & facta fide per testes etiam minus legitimè receptos, dum tamen iurauerint, de naufragio, seu casu sinistro, vel eius fama, & facta promissione, præstitaque fideiussione idonea de restituendo quicquid indebitè exigi contingerit vna cum damnis, impensis, & interesse, & pœna triginta trium pro centenario teneatur Magistratus concedere licentiam expeditam dicto assurecurato, vel habenti bailiam vt supra contra assurecuratores nulla admilla exceptione; sed si per assurecuratum, seu illum, qui ius exigendi securitates haberet, fuerit requisitum fieri calculum, fiat calculus, & exindè concedatur dicta licentia.

Sed in causis, quæ vertentur inter Patronum alicuius vasis nauigabilis, & Mercatorem, seu alium quemuis occasione rerum positarum, vel oneratarum in vase, vel occasione emendationis avarix, vel damni, quæ, vel quod peteretur pro dissipatione, diminutione, vel deuastatione dictarum rerum, & mercium, vel occasione naui iactus, seu æris in mare proiecti, tam si de prædictis, vel eorum aliquo appareret scriptura, vel instru-

men-

mentum, quàm si non appareret, & independen-
 tibus, eme. gentibus, accessorij, & connexis pro-
 ceda ut tam in cognoscendo, & determinando,
 quàm in exequendo summarie, & de plano, sine
 strepitu, & figura Iudicij, sine libello in scriptis,
 & sine scriptis, omnibus, & quibuscunque solem-
 nitatibus omiſſis; & teneantur Magistratus con-
 cedere licentiam expeditam aëtori contra debi-
 torem, seù illum, quem prætenderet esse debito-
 rem occasionibus prædictis, præstita tamen prius
 fideiussione idonea per dictum Actorem de re-
 stituendo quicquid contigerit ipsum indebitè
 exigere vna cum damnis, expensis, & interesse,
 ac pœna triginta triuia pro centenariis: nec im-
 pedatur exactio nauorum pro eo, quod Merca-
 tores, aut alij prætenderent contra Patronum oc-
 casione rerum, seù mercium, si Patronus, vel
 ille, cui competeret ius exigendi nauis præstue-
 rit fideiussorem idoneam de iudicio liti, & iu-
 dicato soluendo coram Magistratu; quàm fideiuf-
 sionem tali casu præstare teneatur antequàm con-
 cedatur licentia pro nauis.

Quando Patroni forenses pro nauis intra annos
 duos à die nauis debiti petunt contra Mercatores,
 possint coram eodem Magistratu conueniri, &
 reconueniri perindè, ac si essent Subditi etiam
 executiuè, seruatis his, quæ alioqui seruari de-
 bent.

A prædictis non possit appellari, nec reclamari, sed
 sint salua iura in ordinario vtrique parti talia
 qualia competunt.

In causis expeditionis domorum, respectu locatio-
 nis, conductionis, commodati, & præcarij, & in
 causis scopatorum, & pensionum, siuè de eis ap-
 pareat scriptura, siuè non, procedant Magistratus
 tam in cognoscendo, quàm in iudicando, &
 exequendo sola facti veritate inspecta etiam non
 solùm contra Conductorem, sed contra Subcon-

ductorem, & quoscumque, qui habuissent causam ab eis.

Et si contingat in sententijs in dictis causis ferendis appellari, vbi appellatio ex forma Statutorum conceditur, non retardetur executio facta promissione, & præstita fideiussione de restituendo quicquid indè fuisse exactum vna cum damnis, impensis, & interelle, si appellans obineret per sententiam, quæ transit in iudicatum, & in repetitione procedatur eodem modo, & forma.

In causis verò Cancellorum, adhesionis, erectionis, corrusionis, debilitationis, seu destructionis murorum, vacuorum, fumi nocui, foetoris, viarum communium, aquarum decurrentium, immisionis tignorum, æstimatorum minantium ruinam procedant etiam Magistratus tam in cognoscendo, & iudicando, quam in exequendo sola facti veritate inspecta.

Et si in proximè dictis appellari contingat in causis scilicet, & casibus, in quibus ex forma Statutorum appellari licet, per appellationem retardetur executio, donec sententia transierit in rem iudicatam, ex eo quia si contingeret sententiam reuocari, res non esset integra, & sequi possent multa damna ob demolitiones, quæ possent fieri.

De questionibus Victualium.

Cap. V.

Apportans, vel apportari faciens victualia si controuersiam, vel differentiam habuerit occasione dictorum victualium, seu partis audiatur; & sic cognoscatur, terminetur, definiatur, & exequatur dicta controuersia, vel differentia summarissimè, & per viam præcepti sine figura iudicij, & sine remedio appellationis.

*De iniuasore possessionis rei alienæ.**Cap. VI.*

SI quis auctoritate propria iniuaserit, vel occupauerit possessionem alicuius rei stabilis ab alio possessæ, condemnnetur, & compellatur ad restitutionem possessionis possessori, & ad soluendum tantam quantitatem pecuniæ, quantum erit valor rei iniuassæ, vel occupatæ, cuius quantitatis dimidia sit illius, qui fuerat possessione priuatus, & dimidia Reipublicæ.

Si verò aliquis sine Iudicis auctoritate acceperit possessionem alicuius rei stabilis, cuius erat possessor, vel detentor tempore mortis aliquis defunctus, cum hæreditas illius non est adita, condemnnetur, & compellatur ad restituendum dictam rem cum fructibus illi, ad quem spectabit hæreditas, & ad decimam partem valoris dictæ rei, cuius decime partis medietas sit eius, ad quem spectabit successio, altera sit Reipublicæ, exclusis tamen his, ad quas successio defuncti spectat, & nuru, ac vxore defuncti, ac patre vxoris, vel nurus prædictæ, qui remanere possint in detentione rerum hæreditariarum pro iuribus suis.

Magistratus in causis prædictis teneatur transacto termino probatorio definire eas intra mensuram unum immediatè secuturum, nec possit in eis peti, neque concedi aliqua dilatio deforis.

Et in prædictis etiam Iudices criminalis sint competentes; possit tamen ab eorum sententijs appellari, prout in cæteris causis ciuilibus.

*De noui operis nuntiatione.**Cap. VII.*

SI aliquis denunciationem noui operis coram Magistratu fecerit aduersus aliquem ne perficiat opus,

82 Statut. Genuen.

opus, debeat tam Magistratus, coram quo facta fuerit denunciatio, quam in Ciuitate Genuæ Prætor, & in Domino Magistratus ad causas Criminales deputati providere iuris, & facti remedijs opportunis, quòd supersedeatur ab opere, & quòd inde scandala non sequantur.

Si verò ille, contra quem facta fuerit denunciatio promiserit, & idoneam fideiussionem præstiterit de opere demoliendo, Magistratus remittat denunciationem, & permittat, quòd opus procedat, & perficiatur.

Qui nouum opus, vt supra denunciauerit, teneatur proponere actiones suas intras dies quatuor secuturos à denunciatione, aliàs Magistratus remittat nunciationem, & concedat licentiam denunciatori, quòd in opere procedat, & illud perficiat non obstante denunciatione facta, vel fienda.

Possit in prædictis procedi pro evitandis scandalis absque processu; Remaneant tamen salua iura partium in quocumque casu præsentis Statuti, nec illis intelligatur in aliquo derogatum per prædicta.

De modo forestandi. Cap. VIII.

Magistratus ad instantiam creditoris habentis de suo credito licentiam, vel mandatum, aut executionem expeditam possint, & debeant forestare, & forestatos declarare quoscumque debitores, siuè masculos, siuè feminas, quos detinere, & in carcerare non possent ex forma Statutorum, ipsis tamen debitoribus primò personaliter citatis per binas vices ad illud fieri audiendum pro eo debito, vel si personaliter reperiri non poterant, citatis ter ad domum, in qua habitare consueuerunt, si domum, vel habitationem habuerint in iurisdictione illius Magistra-

tus, aliter sufficiat citatio semel facta per publicum proclama in locis publicis, solitis, & consuetis.

Facta forestatione, fiat intimatio de ea, vel personaliter forestato, vel (eo non reperto) ad domum vt supra. Et forestato domum non habente vt supra, fiat per proclama in locis publicis, solitis, & consuetis.

Qua intimatione facta post diem dictæ intimationis executæ non possint forestati exire domo habitationis suæ, nisi diebus Dominicis, & Festiuis de præcepto in manè ad audiendum Missam.

Et si masculus fuerit repertus contrafaciens, possit incarcerari, & retineri in carceribus per mensem, & exindè relaxari debeat mansurus domi, vt supra; & si secundò fuerit repertus contrafaciens tradatur in carceres per trimestre, quo finito, remittatur domum ibi mansurus vt supra; & si tertio repertus fuerit in contrafactione, amittat privilegium, & possit incarcerari, ac si privilegium non haberet.

Si verò femina reperta fuerit in contrafactione, incarceretur prima vice per mensem, secunda per trimestre, & tertia vsque ad debiti solutionem; sed eius incarceratio fiat in aliquo Monasterio Monialium.

De Confirmatione mandatorum, & licentiarum. Cap. IX.

Petens confirmationem mandati, vel licentiæ post biennium vocari faciat partem ad opponendū quare confirmari non debeat. Et si pars citata non probauerit intra dies quindecim incipiendos statim à die dictæ citationis soluite, sed iuris fecisse post concessionem licentiæ, seu mandati, contenta in eadem licentiæ, siue mandato intelligatur,

84 Statut. Genuen.

tur, & sint confirmata, & confirmatum ipso iure, dummodo petens confirmationem promittat, & idonea fideiubeat de restituendo omne id, quod probaretur fuisse post licentiam, seu mandatum concessum, solutum, quitatum, remissum, seu satisfactum in totum, seu pro parte; durante autem biennio exequi possint, & debeant nulla requisita confirmatione.

Executio mandatorum, & licentiarum confirmatarum ut supra non possit retardari per appellationem, præstita tamen fideiussione idonea de restituendo in euentum, quo sententia confirmationis reuocaretur, seu pro ea parte, pro qua reuocaretur.

De his, qui pro absente propinquo agere possunt. Cap. X.

MAior, qui pro propinquo absente extra dominium eidem attinenti vsque in tertium gradum agnationis, cognationis, vel affinitatis inclusiuè, voluerit agere aliqua actione, quæ sit tempore peritura admittatur. Et Magistratus teneatur procedere in causa non obstante, quòd principalis absens iuramentum calumniæ præstare non possit: dum tamen ipse propinquus agens iuret se credere, quòd propinquus suus iustam causam foueat, & quòd ipse nullam dilationem illicitam petet, nullamque probationem illicitam faciet in tota causa, & dum tamen idoneam fideiussorem præstet tam erga eum, contra quem agere voluerit, quòd propinquus absens ratum habeat, quicquid factum fuerit, & iudicatum obseruabit etiam pro expensis in casu succumbentis, vel indebitæ molestiæ, quam erga propinquum absentem de reddenda eidem bona, & legali ratione cum reliquatus solutione totius
eius,

eius, quod consecutus fuerit .

Possit etiam idem propinquus executionem sententiae, seu rei iudicatae in causa ut supra per eum proposita intentare, & debitum ex ea consequi, ad quæ per Magistratum admittatur, dummodo in dicta executione præstet idoneam fideiussionem de restituendo eo, quod consecutus fuerit; si propinquus absens requisitus iurare noluerit, vel si intra biennium (saluo iusto impedimento) reuersus non fuerit, vel si reuersus non iurauerit ut supra .

Propinquus absens si ad Ciuitatem reuersus non fuerit intra annos duos à completa executione absque iusta causa, vel requisitus sit absens non iurauerit se seire, vel credere sibi iure deberi, quòd obtinuit, vel reuersus iuramentum prædictum non præstiterit, teneatur agens, & eius fideiussor restituere, quod consequutus fuisset, nec possit amplius ille principalis, qui iurare noluerit, dictam actionem intentare, vel de ea aliqualiter se valere .

Et prædicta omnia locum non habeant, quando ille, contra quem propinquus instituere vult actionem, fuerit in eodem, vel proximiori gradu propinquitatis cum absente, quo erit agens, vel agere volens .

De committendis causis propin- quorum. Cap. XI.

Mota causa, seu differentia inter agnatos, seu cognatos, vel affines masculos, vel feminas vsque in secundum gradum inclusiuè, Magistratus, coram quo erit mora, teneatur ad instantiam partium, vel alterius earum faciendam in actis causæ intra dies viginti immediatè numerandos à die prima citationis in causa legitime secuta committere causam ipsam duobus probis

viris de cognomine, vel familia partium non suspectis, & in eorum defectu duobus alijs propinquis, seu attinentibus etiam non suspectis, & eis non extantibus, duobus amicis, vel Ciuibus.

Electio verò prædictorum duorum fiat ad nominationem partium, scilicet vnus per vtramque, & fiat primò de cognomine, vel familia, & ipsis non extantibus, seu parte iurante nullum ex eis habere confidentem, fiat loco illius electio de alio propinquo, seu attinente ad nominationem eiusdem partis, & ipsis non existentibus, seu parte iurante non habere aliquem ex ipsis confidentem, fiat electio alterius Ciuis ex nominandis per aliam partem; quæ teneatur tali casu dare in scriptis nomina decem Ciuium, vsq; in vigintiquinque arbitrio Magistratus, qui vnum ex eis pro dicta parte eligere debeat etiam ad nominationem faciendam de vno ex eis per partem aduersam, si ita Magistratui videbitur. Et si pars citata ad comparandum, & faciendum nominationem in quolibet casu prædictorum non nominauerit, vel non iurauerit, vt supra, Magistratus nominet quæ voluerit pro ea, & eligat, & valeat perinde, ac si à parte ipsa esset facta nominatio.

Qui sic electi teneantur acceptare, & si recusarent, cogantur tam per Magistratum committentem, quam per Supremos, seu Syndicatores ordinarios præceptis, & alijs iuris remedijs, nisi ex forma Statutorum haberent legitimam causam recusandi, teneanturq; causam, & differentiam cognoscere, & terminare intra tempus instantiæ, vt debuisset Magistratus, coram quo mota, seu proposita fuerat; & in reliquis habeant in ea causa, seu differentia omnem iurisdictionem, potestatem, & hanciam, quæ comperit Delegatis ex forma Statuti.

Si verò dicti duo electi essent discordes, de qua discordia constet in actis causæ per iuramentum ipsorum

forum electorum, seu alterius eorum, eligatur, & adiungatur per Magistratum committentem, seu coram quo erit mota lis, tertius, vnus ex cognomine, vel familia, seu alio propinquo, aut Cive non suspectis; & eo casu procellus, ordinationes, & sententiæ duorum valeant, ac si ab omnibus tribus factæ, & latæ essent.

Tertius verò eligatur ex prædictis, vt supra dictum fuit in prima electione respectiue per Magistratum, receptis suspectis, seu confidentibus à partibus, vt ipsi Magistrati videbitur; quòd si tertij electio non fuerit facta intra dies decem à iuramento discordiæ præstito, vt supra, debeat tertius eligi per Senatum, siue per Extraordinarios, aut officium Terræhrinæ in eorum respectiue iurisdictione.

Non habeant tamen supradicta locum, non obstantibus prædictis, in causis, seu differentijs, in quibus ageretur de aliquo legato, seu testamento, aut vltima voluntate, vel de aliquo debito, de quo, seu de cuius solutione, quitatione, aut remission. constaret per publicum Instrumentum manu publici Notarij, neque in causis, seu differentijs, in quibus ageretur de eo, de quo iam lata fuisset sententia diffinitiva Iudicium. seu Arbitrorum, neque in causis, seu differentijs, in quibus ageretur de pœna, vel occasione pœnæ appositæ in compromisso, neque in causis repetitionis promissionis factarum in actis Magistratus, neque in causis eleuationis catellarum.

De litibus mouendis contra Rempublicam. Cap. XII.

Qicumque voluerit aduersus Rempublicam, seu ab ea petere aliquid, teneatur supplicationem, seu requisitionem in scriptis præ-

præsentare, & deponere coram Duce, Gubernatoribus, & Procuratoribus Republicæ, qui ante omnia citari faciant Syndicos Republicæ, & duos Sapientes pro tempore, seu duos alios Doctores, qui dictis Duci, Gubernatoribus, & Procuratoribus videbuntur, à quibus Syndicis, & Doctoribus intelligant iura Republicæ super dicta supplicatione, seu requisitione, & argumenta predictorum, ut facilius veritatem cognoscant, & exinde petitio, seu supplicatio ponatur ad iudicium calculatorum, & si duæ tertie partes concurrerint, intelligatur admissa, seu acceptata ad hoc dütaxat, ut super ea examinari, & cognosci possit.

Quibus secutis audiantur iura partium, & possint dicti Dux, Gubernatores, & Procuratores committere formationem processus aliquibus Doctoribus etiam exteris, vel ciuibus non Doctoribus, si eis videbitur, non tamen possint committere; neque delegare decisionem causæ alicui; & in causa ipsa decidenda concurrere debeant. saltem duæ tertie partes dictorum Ducis, Gubernatorum, & Procuratorum in numero legitimo congregatorum.

Declarato, quòd si tractaretur de aliqua præensione, seu actione super pagis, terris, locis, seu iurisdictionibus, Dux, Gubernatores, & Procuratores, facto processu, non possint iudicare, sed causa proponatur Concilio minori ab eo terminanda, & decidenda, à quo amoueri debeant illi, qui ex forma Statutorum Iudices esse non possunt; & remanentes Consiliarij intelligantur esse numerus legitimus, etiam si non essent octuaginta.

Qui petierit aduersus Rempublicam, & non obtinuerit, sed Respublica fuerit absoluta, cadat in pœnam denariorum sex pro qualibet libra quantitatis, seu valoris rei petitiæ, seu illius partis, pro qua non obtinisset.

Eodem modo procedatur, si Respublica, seu agentes

tes pro ea voluerit, aliquid petere contra aliquem.

Et declarato, quòd per hoc non sit impedita iurisdictionis Magistratum, quibus per leges data est auctoritas soluendi, exigendi, & solidandi de illis, quæ ad eorum officium pertinent.

De petitionibus. Cap. XIII.

IN qualibet causa admittatur loco libelli qualicumq; petitio quomodolibet formata, seu aliud, quod vim petitionis habeat, possitq; huiusmodi petitio corrigi detrahendo etiam non relictis impensis antequàm lis contestetur, vel pro contestata habeatur; quod intelligatur statim in corpore termino probatorio, possitq; tali casu procedi in eadem instantia, eodemque iudicio tam super petitione, quàm super correctionibus absq; noua petitionis oblatione, sed post litem contestatam, vel pro contestata, vt supra habitam, correctiones & emendationes nullatenus admittantur.

Contra huiusmodi petitiones (cummodo expressus error in eis non appareat) non possit obijci, neq; opponi exceptio libelli obscuri, conditionalis dubij incerti, seu male formati, aut alia quacumq; sed prædictis exceptionibus, & quacumq; cancellatione non obstantibus procedatur in causa, & ad sententiam, ac si appositæ non fuissent, & intelligatur actor super eo, quod petijt, & prosequi voluit, deduxisse in iudicium omnia iura, quæ habere probauerit, & similiter reus deduxisse in iudicium super eo, quod petitum fuit, omnes suas defensiones, quas habere probauerit, & opponere voluerit, ita vt actor agere, & reus defendere possint omni eo meliori modo, iure, & forma, quibus respectiuè melius potest fieri.

De positionibus, & interrogationibus. Cap. XIV.

Possit utraq; partium tam in præparatorijs, quàm intra tempus probatorium in causis facere positiones, & interrogationes, quòd aduersarius sit hæres, & an sit, vel non sit hæres, & etiam quòd possideat, & an possideat, necne, & quòd scripturæ priuatæ ostendendæ, sint manu propria, & de litteratura dicti aduersarij, & citatus ad respondendum huiusmodi positionibus, seu interrogationibus, teneatur respondere in omnibus vt supra.

Citato, non respondente, vt supra, positiones, & interrogationes respectiue habeantur pro confessis, vel negatis ad vtilius ponentis, seu interrogantis.

Si aliqui partium requirerit, & citari fecerit aduersarium intra terminum probatorium ad respondendum, & dicendum, an contenta in titulis depositis in causa, & admissis sint vera necne, teneatur citatus respondere cum iuramento, & sub vinculo sacramenti dicere veritatem; non possit tamen exinde deduci, neque disputari, an dictæ responsiones sint, vel non sint satisfactoriæ.

Responsiones, de quibus supra etiam absente parte factæ valeant, ac si fuissent factæ in iudicio præsentente parte, & acceptante.

Ceteræ vero omnes positiones, & interrogationes partibus faciendæ non admittantur, neque fieri possint, cum maximè experientia docuerit non solere apportare nisi dilationes, & confusiones.

De Notarijs actuarijs. Cap. XV.

Actuarij, & Scribæ Curiarum teneantur horis deputatis assistere officijs, & Magistratibus eorum respectiue.

In

In qualibet scriptura præsentanda teneantur anno-
tare annum, mensem, & diem, apponendo diei
nomen, & numerum, quibus fuerit præsentata,
scù deposita, & an fuerit in tertijs, vel in vespe-
ris, & an ad bancum, vel extra bancum; & scrip-
turis talia non habentibus fides aliqua non adhi-
beat, & pro non depositis habeantur.

Si in scripturis continentibus exhibitiones non fue-
rit facta specialis mentio de dictis exhibitionibus
exprimendo particulariter nomina Notariorum,
qui de eis rogati essent, & annum, mensem, &
diem, quibus factæ essent, vel per quem asserun-
tur scriptæ, teneantur, & debeant actuarij in de-
positione scripturarum facere dictam specificam
mentionem de singulis exhibitionibus, & earum
numero, & super ipsis exhibitionibus, & vna-
quaque earum debeant annotare manu propria
qualiter fuerunt exhibitæ.

Mandata verò, & instrumenta bailiæ, & procura-
rum, quæ fuerint exhibita ad legitimandum per-
sonas, registrentur per actuarius apud acta cau-
sarum expensis producentium; nec possint resti-
tuere dicta instrumenta, & scripturas bailiæ, &
mandatorum illis, qui exhibitiones fecissent, nisi
prius registratæ fuerint.

Citationes, & præcepta hænt adiecto nomine No-
tarij.

In sententijs tam interlocutorijs, quàm definitiuis
teneantur apponere testes adhibitos.

Teneantur etiam per se ipsos, & non per alios reci-
pere acta, scripturas, & sententias; Possint tamen
præcepta, & interlocutoria subscribi, & recipi
per alium, scù alios Notarios pro Actuario.

Examinatio verò, & interrogatio testium non possit
committi, neque delegari alicui, nisi Notario,
quando actuarius est legitimè impeditus iudicio
Magistratus, & eius mandato ad notitiam partis.

Cætera acta, & sententia non possint ab alio recipi,
nisi

nisi impedito actuario ob infirmitatem, vel aliud legitimum impedimentum iudicio Magistratus. Testes examinati, & acta facta contra dispositionem præsentis Statuti sint nulla.

Actuarij obligati sint notitiam facere scribæ Supremorum Sindicatorû de omnibus, & singulis contrahactionibus, siuè iudicium, siuè partium secutis, & hoc intra dies tres secuturos à scientia ipsorum actuatorum, quam habere intelligantur ex actis causarum, quarum respectuè sunt Actuarij.

Omnia prædicta obseruentur sub pena vsque in libras quinquaginta pro qualibet contrahactione arbitrio Supremorum, seu minorum Sindicatorum.

Qui voluerit in aliqua causa, seu requisitione Notarium suspectum allegare, vel petere prouideri de Notario confidenti, teneatur illud facere intra diem vnum iudicium immediatè secuturum à die primi præcepti sibi transmissi, etiam si tempus in dicto præcepto appositum esset longius, & etiam si citatus nondum vellet respondere petitioni, seu executioni, aut requisitioni, salua dispositione Statuti de præceptis in dominium transfundendis, alioquin non possit amplius Notarium suspectum allegare, neque iurare, neque petere confidentem eligi, saluo semper beneficio ex forma capitulorum competenti illis, qui alieno nomine, vel de gestis per absentem conueniuntur, & saluis his, de quibus infra.

Vbi verò Notarius fuerit allegatus suspectus, debeat fieri subrogatio alterius ex Notarijs illius Magistratus, vel ex Notarijs, qui ad recipiendum acta eiusdem Magistratus admitti possunt, receptis confidentibus à partibus, & si plures principaliter conuenirentur, vel pro suo interesse citarentur, & omnes, vel aliquis allegaret Notarium suspectum, ne in subrogando fiat confusio, vel diuisio processus,

cessus, subrogatio fieri debeat sorte receptis suspectis à partibus.

Declarato, quòd qui non citatus comparuerit in causa, seu iudicio pro suo interelle, non possit allegare, neque iurare Notarium suspectum nisi ellet principalis citati.

Vbi autem ad causas, seu in curia alicuius Magistratus est deputatus vnus solus Notarius, non possit idem Notarius aliquo modo allegari, neq; iurari suspectus ad hoc, vt fiat subrogatio, & si allegaretur, & iuraretur, non possit fieri aliqua subrogatio, sed solum debeat Magistratus tali casu adiungere alium Notarium, hoc est Genuæ ex Notarijs actuarijs Collegij, & alibi ex Notarijs loci, seu iurisdictionis Magistratus; quæ adiunctio fiat, vel datis confidentibus, si vnus tantum erit aduersarius, vel datis suspectis, si plures, vt supra, quo casu adiunctionis acta recipiantur ab ambobus Notarijs; sed merces, & salarium Notarij adiuncti pro actis vtriusque partis soluantur per allegantem, seu iurantem Notarium suspectum.

Quando aliqua partium allegat, seu iurat actuarium suspectum in examinandis testibus, vel in recipiendo responsiones interrogationibus faciendas, adiungatur in dicto examine, & responsionibus alius Notarius ex his, de quibus superius respectiue dictum fuit, siue datis confidentibus, siue suspectis iuxta ordinem prædictum; quo casu huiusmodi adiunctionis tituli, interrogatoria, & dicta testium quousque fuerint publicata, remanere debeant pœnes Notariorum adiunctum, & postea tradi primo actuario reponenda in alijs actis causæ.

Omnes subrogationes, & adiunctiones Notariorum, vt supra in quocumq; casu fiant in termino vnius præcepti, nullo alio expectato; & si aliqua partium non compareret, fiant per Magistratum in

contumaciam non comparentium .

Declarato, quòd ubi esset facienda subrogatio, siuè adiunctio Notarij , & omnes partes conuenirent in eligendo vno, non datis confidentibus, neque suspectis, fiat subrogatio , seu adiunctio de illo .

In dandis confidentibus teneantur partes alternatim dare nomen vnus incipiendo ab ea , quæ Notarium suspectum allegauerit, & sic alternatim procedere quousq; ambæ in vnum nomen conuenerint, dandò tantum nomina omnium Notariorum, qui ex forma præsentis capituli ad acta illa recipienda admitti possunt, exceptis dumtaxat per quamlibet partium nominibus Notariorum ei suspectorum, qui non possunt esse nisi tres pro qualibet ipsarum partium ; quarum si aliqua id non obseruaret, Magistratus faciat substitutionem , seu adiunctionem in contumaciam non obseruantis .

In dandis verò suspectis non possit Magistratus recipere nisi vsque in tres suspectos pro quahbet parte, nisi quando ab vna stant, seu sunt plures, quo casu possit Magistratus recipere vsq; in sex suspectos repartendos inter eas, vt eidem Magistratum videbitur ; nomina verò omnium aliorum Notariorum, qui ex forma præsentis capituli ad illa acta recipienda admitti respectiuè possunt, describantur in cedula æqualibus, quibus in saculo repositis, vna extrahatur sorte, & Notarius, cuius nomen in ea erit descriptum, sit subrogatus, siue adiunctus secundùm rei, aut casus indigentiam .

Sed quoniam quandoque tempore sententiæ definitiue proferendæ actarius allegatur, seu iuratur suspectus, possit Magistratus, si ei videbitur, vnum ex dictis Notarijs adiungere à se ipso absque aliqua partis citatione : vel possit nihilominus procedere etiam ad sententiæ prolationem, nulla habita ratione de huiusmodi allegatione, seu iuramento .

Om-

Omnes autem, & singulæ ceteræ allegationes, & iuramenta suspicionis actuarij quodocunque ex quavis causa, & sub quibuscunque verbis conceptæ non admittantur, sed sint ipso iure nullæ, & haberi debeant, ac si nunquam factæ fuissent, & eis non obstantibus acta, & sententiæ valeant perinde, ac si receptæ fuissent à Notario confidenti.

De citationibus in Dominiũ transmittendis. Cap. XVI.

Citationes, & præcepta, quæ per Magistratus Ciuitatis Genuæ conceduntur transmittenda in aliquam ciuitatem, oppidum, terram, seu locum Domini cum appositione termini competentis exequi debeant, intelligaturque terminus competens tempus dierum sex à die præsentationis præcepti, & ultra diei unus pro singulis viginti milliarijs distantiz loci exequuti præcepti ad Ciuitatem Genuæ.

Vbi alijs præcepta deberent esse tria, sufficiant in huiusmodi citationibus in dominium transmittendis vnicum præceptum pro omnibus tribus, quod procedit etiam in dispositione Statuti *De Contumacibus*, dum tamen vna cum præcepto transmittatur copia petitionis.

De Contumacibus. Cap. XVII.

Conuentus coram Magistratu Ciuitatis existens in Ciuitate, vel suburbijs, & conuentus coram Magistratu Domini existens in eius iurisdictione, qui citatus fuerit ter personaliter, vel saltem semel personaliter, & bis ad domum suæ sortis habitacionis, & conuentus existens extra Ciuitatem, aut extra iurisdictionem Magistratus respe-

respectiue, qui citatus fuerit semel personaliter cum transmissione copie petitionis, si non responderit in actis causæ per se, vel per procuratorem suum legitimum, sit contumax, & iura actoris audiantur plenariè à Magistratu contra sic citatum, tanquàm si citatus esset presens, & actore iurante, & sacramentum calumniæ præstante, quòd contenta in eius perimone sunt vera, teneatur Magistratus stare dicto iuramento, periunde sic si citatus vt supra esset presens, & interrogatus super contentis in dicta petitione confessus fuisset illa esse vera; & condemnatur dictus non comparrens in contumaciam secundùm iura audita: ad quam condemnationem, & sui sententiam teneatur Magistratus procedere, dicto non comparrente vltierus neque ad sententiam, neq; ad aliquid aliud citato.

Si verò citatus vt supra comparuerit, & responsionem ad merita causæ non fecerit, licet vel Notarium suspectum allegauerit, seu iurauerit, vel Iudicis incompetentiam, aut personæ aduersarij illegitimationem opposuerit, & postea facta prohibitione super huiusmodi exceptionibus, citatus semel personaliter ad respondendum meritis, non responderit, condemnatur nihilominus in contumaciam in omnibus vt supra, non obstantibus prædictis comparitionibus.

Et hæc omnia, & singula sine remedio appellationis, & salva dispositioni Statuti, *De Officio Tutorum, & Curatorum*.

Secuta autem huiusmodi condemnatione, teneatur Magistratus, qui condemnauerit facere statim notificationem dictæ sententiæ exequendam personaliter respectu Magistratum Ciuitatis Genuæ, si condemnatus poterit tunc personariter inueniri in Ciuitate, vel Suburbijs, & respectu Magistratum Dominij, si condemnatus poterit personaliter inueniri in sua iurisdictione; & si

inueniri vt supra condemnatus personaliter non poterit, præconizetur dicta intimatio in contrata solitæ habitationis condemnati, & denuntietur in domo, & familia ipsius, & affigatur ostio eiusdem domus; à qua notificatione, & intimatione altero ex modis prædictis facta post dies quindecim immediatè secuturos sententia transeat ipso iure in iudicatum sine remedio appellationis vt supra.

Condemnatus per contumaciam, vt supra si per se, vel personam legitimam pro eo comparuerit coram Magistratu, qui eum condemnauit, & expensas causæ, si certæ erunt, deposuerit, vel si erunt incertæ, de eis soluendis, facta taxatione, idoneam fideiussionem præstiterit, & hæc intra dictos dies quindecim immediatè secuturos à notificatione. seu intimatione, de quibus supra, iura partium denuò audiantur, & sententia contumaciæ pro non facta habeatur, ac si lata non fuisset; quo casu purgans vt supra contumaciam possit facere qualescumque oppositiones, quas facere potuisset, si in termino præcepti, seu præceptorum antea factorum comparuisset.

Sanè semper intellecto, quòd si purgans contumaciam responderit absque oppositione, seu exceptione dilatoriarum, terminus probatorius incipiat à die purgatae contumaciæ.

Consecutus sententiam per contumaciam, qui antecam per se, vel personam legitimam pro eo de eius scientia summam in sententia contentam recepisset, vel de ea remissionem, aut quitationem fecisset, condemnatur pro pœna in duplum quantitatis petitæ cuius mediætas sit condemnati; & vltèrius tali casu non possit exigere summam in sententia contentam, & eam exactam restituere teneatur.

Sed si quitatio, remissio, vel liberatio, seu condemnatio contumaciæ fuisset facta per personam

98 Statut. Genuen.

legitimam absq; scientia sua, condemnatur dumtaxat in quintam partem summæ in sententia contentæ, ultra non exactionem dictæ summæ, & exactæ restitutionem, vt supra.

Intelligatur tamen principalis sciuisse, si tempore exactionis, liberationis, vel quitationis factæ per personam pro eo legitimam de summa contenta in sententia contumaciæ ab ipso principali obtenta erat in Ciuitate, seu loco, in quo summa fuit exacta, vel si tempore sententiæ de contumacia obtentiæ per personam pro eo legitimam continentis summam, quam ipse exegisset, vel remisisset, erat in dicta Ciuitate, vel loco, in quo lata est sententia, vel si tempore exactionis, remissionis, seu liberationis factæ per personam legitimam; & tempore sententiæ de contumacia per dictam personam legitimam obtentiæ, erat in dicta Ciuitate, seu loco.

Et idem intelligatur de cedente, qui solutionem recipisset, vbi cessionarius debitum cessum exegisset, eo existente in Ciuitate, seu loco iudicij.

Saluis autem præmissis, si quis aduersarium suum citari, aut moneri in causa fecerit, quòd non recedat de Ciuitate Genuæ, vel de iurisdictione Magistratus, nisi dimisso in causa ipsa Procuratore legitimo, & instructo cum comminatione, quòd alias citabitur ostio Palatij, vel in loco solito, & dictus aduersarius non relicto in causa Procuratore recesserit, possit ille, qui citari, seu moneri fecerit, vt supra, ipsum aduersarium citari facere ad omnes, & singulos actus in dicta causis faciendos ostio, seu loco prædictis.

Et similiter si ille, qui præcipi, seu moneri fecerit, vt supra, recesserit è Ciuitate, seu iurisdictione, non relicto in causa Procuratore, vt supra, possit citatus, seu monitus ad non recedendum citari facere aduersarium absentem in ea causa ostio Palatij, seu loco prædictis, etiam quòd eum non admonuerit.

Quæ quidem citationes validæ sint, & pro validis, & iuridicis habeantur, nisi in casibus aliter per Statuta expressè dispositis.

De confitentibus debitum.

Cap. XVIII.

SI quis debitum in iudicio legitimè confessus fuerit, Magistratus teneatur eum condemnare ad soluendum debitum prædictum intra dies decem immediatè secuturos; quibus transactis, sententia suam executionem paratam habeat, ut cæteræ sententiæ, quæ in iudicatum transiuerunt, nulla admissa exceptione.

Quòd si debitor probare voluerit solutionem, aut remissionem secutam post confessionem factam, seu post terminum assignatum, admittatur ad dictam probationem faciendam, non retardata executione, neque solutione, si per creditorem præstita fuerit idonea fideiussio de restituendo dictam summam, & duplum in casu solutionis, vel remissionis, ut supra probatæ, ad quam, & quod tali casu creditor condemnetur debitori.

Pro summis verò, seu rebus, quæ continentur in confessionibus factis in iudicio absq; aliqua præcedenti petitione, quæ debita confessâ appellari solent, finito termino concedantur per Notarios ex officio licentiæ expeditæ nullo requisito, & hoc si licentia fuerit petita intra annos quinque immediatè secuturos à die aduenti termini solutionis appositæ in debito confessæ; alioquin transactis dictis annis quinque Magistratus statuatur terminum ad probandum contra tale debitum, qui terminus non excedat dies quindecim, & pro solutione probata non concedatur licentia.

A contentis in præsentî Statuto non possit appellari, sed solum sint salua vtrique parti iura in iudicio ordinario.

De probatione scripturarum priuatarum . Cap. XIX.

AD probandum literaturam scripturarum priuatarum sufficiant testes saltem duo legitime examinati, qui deponant de dicta literatura iudicio ipsorum, eo quia viderint eum, de cuius literatura tractatur, pluries scribere.

Et ad probandam, seu recognoscendam literaturam Notariorum, & legalitatem scripturarum publicarum deforis sufficiat attestatio, seu subscriptio sub eis trium testium ad minus, quorum literatura recognoscatur, & testificetur per testes modo predicto.

Præsens Statutum habeat locum dumtaxat inter Ciuēs, & districtuales, & ad beneficium Ciuium, & districtualium tantum.

De his, qui vocantur ad testimonium: Cap. XX.

Magistratus ad instantiam cuiuslibet partium teneatur cogere quemcumque, qui testimonium reddere debeat ad dicendum veritatem, & veritati testimonium perhibendum in causa, seu differentia coram ipso Magistratu vertente, seu super titulis, & interrogatorijs contentis in litteris subsidialibus coram ipso presentatis, & hæc sine fraude, & super tota causa, etiam si plus scirent, quam in titulis contineretur, qui testes vocati teneantur iurare, vt supra in actis Notarij, & veritatem testificari.

Si iurare noluerint, vel iurati noluerint testificari, seu recusauerint, aut instati non iurauerint, vel testificati non fuerint, mulstentur per Magistratum

tum causæ, seu Iudicem ordinarium vsque in æstimationem litis, vel cogantur captis pignori- bus, seu per detentionem personæ arbitrio Ma- gistratus, nullo iuris ordine seruato, & sine re- medio appellationis; Et si durante tempore pro- batorio non iurauerint, vel exinde intra debitum tempus testificati non fuerint, condemnentur om- nino ad interesse litis; & cogat eos Magistratus ad soluendum dictum interesse intra dies quin- decim.

In prædictis saluum semper sit iustum impedimen- tum arbitrio Iudicis.

Si testes habitauerint longè à loco, vbi testificari de- berent ultra milliaria quinque, debeant eisdem solui expensæ, & sumptus itineris, & merces die- rum amissarum arbitrio Magistratus ab illo, ad cuius instantiam vocantur ad testimonium per- hibendum, nec aliter venire cogantur.

Testes prædicti recipiantur per Notarium actuariū, & per adiunctum, si fuerit, vel per deputatum in concessione litterarum pro testibus examinandis, & ab alio recepti non valeant, & pro nulliter re- ceptis habeantur.

Non tamen recipi possint super vno articulo, sed titulo plusquam octo testes, & recepti ultra di- ctum numerum non valeant, in quibus non com- putentur, qui super eo, se nihil scire dixerint.

Nec possit aduerti testimonium alicuius, qui se re- ferat ad testificata alias per eum; sed deponere debeat verbis clari, & expressis, non dicendo simpliciter contenta in titulo esse vera, sed expli- cando vulgari sermone verba, quæ scribi debeant per Notarium, pro vt ab ore testium exprimun- tur, aliter verò eorum dictum non valeat.

Testimonium mulierum non in loco secreto, sed ita apertè recipiatur, vt à personis videri possint, non autem ab aliquo audiri.

Litteræ pro examinandis testibus tam in locis Domi-

nij, quàm extra, si concessæ fuerint, dirigantur Iudici, de quo partes concordarent, & testes examinentur per Notarium, de quo etiam partes fuerint concordæ, vel dirigantur Iudici ordinario, & examinentur per Actuarium Curix illius Iudicis; vel existente aliqua iusta causa, propter quam Iudex ordinarius, & Notarius actuarius ad prædicta admitti non debeant arbitrio Magistratus, dirigantur literæ Iudici eligendo per ipsum Magistratum, & examinentur per Notarium per eum pariter eligendum.

Ad officium Magistratus spectet cassare, & rescare interrogatoria, quæ sibi videbantur impertinètia.

De testibus ad æternam rei memoriam recipiendis. Cap. XXI.

PRior Rotæ civilis causarum executiarum in Ciuitate Genuæ, & Magistratus in Dominio debeant examinari, & recipi facere ad instantiam cuiuslibet petentis, etiam nulla vertente causa, seu differentia, testes quoscunque, qui essent infirmi, vel constituti in senectute, quæ intelligatur ab annis quinquaginta supra, vel qui essent parati in longum iter proficisci, quod intelligatur per mare ultra oras maritimas, seu riparias, & in terra per miliaria quinquaginta ultra dominium, super titulis producendis super aliquo tacto, de quo credat, speret, vel timeat controuersiam alicui mouere, seu sibi ab aliquo mouendam fore, siuè in dominio, siuè extra, & super interrogatorijs producendis per citatum in termino præcepti per Magistratum concedendi.

Declarato, quòd si ille, contra quem testes erunt producendi, seu qui erit citandus, esset absens, citatio fiat, seu exequatur in domo dicti absentis, & duobus ex eius proximioribus propinquis; &

vt supra executā valeat, ac si personaliter datā fuisset.

Idem fieri possit, si causa, seu quæstio fuerit inchoata; non seruiant tamen in illa causa, in qua iam transactum esset tempus probatorium, quando hoc pacto testes recipiuntur.

Possunt etiam pro dicto examine faciendo concedi litteræ in iuris subsidium, etiam extra Dominium dirigendæ Iudici, de quo partes coram Magistratu conuenerint alias per Magistratus eligendo.

Si in huiusmodi citatus Notarium suspectum allegaret, teneatur absque aliqua citatione comparere eadem die cum confidentibus, & fiat subrogatio receptis confidentibus à partibus alias per Magistratus etiam parte non citata.

De infirmitate, vel senectute, aut quòd testis paratus sit longum iter facere, credatur iuramento ipsius testis recipiendi.

Examinatis huiusmodi testibus, publicentur eorum dicta, etiam nulla existente causa, si producenda publicatione petierit, quo casu non possit amplius super eiusdem titulis alios testes producere: si verò non petierit publicationem, conseruentur testimonia sub secreti sigillo quousque ad instantiam producentis, vel mandato Iudicis publicata, & aperta fuerint.

Sic producti, examinati, & publicati valeant, & fidem faciant non obstante quacumque dispositione iuris communis in contrarium.

Sed respectu eorum testium, qui examinati fuissent, parte personaliter non citata, si tempore litis testes, vt supra examinati essent viui, & præsentés in loco, vbi lis, seu causa agitaretur, possit pars aduersa, si voluerit, eos interrogari facere super interrogatorijs per ipsam deponendis, & testes teneantur illis respondere.

De Assessore . Cap. XXII.

Non possit in aliqua causa, neque aliquo articulo, seu casu peti assessor, nec petitus dari possit, nisi id expressè per aliquod Statutum, seu ordinem Reipublicæ concessum sit.

Vbi in aliquibus causis, vel casibus assumendus erit assessor, vel consultor, assumi debeat publicus, & non secretus, & si assumeretur secretus, assumptio, processus, sententia, & quicquid exinde sequeretur non valeat ipso iure.

Quicumque Magistratus, compræhensis etiam Arbitris, & Arbitratoribus qui assessores, seu Consultores secretos assumerent, teneantur solvere partibus impensas, & interesse, nisi id fieret de voluntate ipsarum partium, aut ex facultate expressa in bailia ipsius Magistratus.

Nullus possit assumi assessor qui in illa causa fuisset prius Iudex, vel Aduocatus, neque qui sit Vassallus illius, ad quem causa in totum, seu pro parte spectet. nec qui ab eo habeat annuale beneficium, & hæc ultra, & salua semper dispositione Statuti, *Ne quis iudicet in causa propria, vel propinqui.*

Possit quælibet partium in causis ordinarij coram Capitaneo, seu Prætorè Porciferæ, Capitaneo Vulturi, & Prætorè Bisamnis, seu eorum Locumtenentibus petere intra dies tres à die primæ citationis assessorem super articulo competentia, vel incompetencia, & petitus, vt supra detur.

Teneatur tamen petens assessorem illum petere verbis clari, & expressis; & etiam si sic petitus non daretur, debeat petens in qualibet scriptura deponenda, & comparitione facienda per eum repetere dictum assessorem, alias habeatur pro non petito.

Potquam quis assessorem, vt supra petierit, non possit

possit à dicta petitione desistere , nisi de voluntate alterius partis .

Qui in Ciuitate Genuæ, vel in tribus Potestarijs, vt supra petierit assessorem , teneatur intra dies tres iuridicos immediatè numerandos à die , qua assessor assumptus fuerit , deponere , siuè pœnes Syndicatores , siuè in vno ex Cartularijs numerati S. Georgij salarium dicto assessori dandum , præsentato per eum consilio , vel restituendum deponenti , si assessor consilium non præsentauerit, & si causa non esset certa, æstimari debeat per Magistratum intra dictos tres dies, quoad dictum salarium deponendum , & secundum æstimationem deponi .

Quòd si intra dictos tres dies iuridicos ille, qui assessorem petierit, salarium non deposuerit, assessor habeatur pro non dato , & non possit alius subrogari, neque dari, nec loco illius, nec super eo, quo ille assumptus fuerat ; possit tamen si voluerit , altera pars salarium , vt supra intra dictum tempus deponere, quo casu seruiat , ac si ille, qui petijt, deposuisset .

Si assessor assumptus recesserit à Ciuitate Genuæ, seu loco assumptionis ante depositum consilium , & steterit absens per dies decem continuos, sit statim, elapsis dictis diebus decem, exclusus ipso facto , & iure à dicta assessoria , & alius subrogari debeat ; & similiter si fuerit impeditus propter infirmitatem , vel aliud huiusmodi impedimentum per dies quindecim , in quibus non computentur suspensiones eius causarum , si factæ fuerint, remaneat etiam ipso iure, & facto exclusus, & alius subrogetur .

Postquam assessor fuerit vt supra petitus , si exinde fuerit datus , non possit Magistratus super articulis , seu causis super quibus assessor fuerit assumptus, processus facere sine consilio dicti assessoris, & facti aliter sunt ipso iure nulli, & teneantur

106 Statut. Genuen.

tur dicti Magistratus in totum sequi consilium dicti assessoris, nisi aliter per Statuta, vel per eorum bailiam expresse esset dispositum.

Non possit tamen aliquis assessor consilium formare, aut deponere causa, vel occasione inducendi aliquam partium ad prorogandum, aut alia ratione, occasione, seu causa simulata, vel dissimulata sub poena interesse litis; & nihilominus consilium ex quacumq; causa formatum propter hoc non sit nullum, sed remaneat firmum, & validum.

Teneantur assessores deponere consilium in scriptis clarum, lucidum, & decisorium, sed clausum, & sigillatum apud scribam causae, & Magistratus super articulo, seu negotio sibi commisso, si interlocutorijs intra dies quindecim à die assumptionis, & si in tota causa intra menses tres in causa principali, & intra menses duos in causa appellationis à die assumptionis; & haec omnia, & singula sub poena amissionis salarii depositi, & solvendi tantundem illi, qui assessorem petierit; & etiam sub poena in interlocutorijs à libris quinque in quinquaginta, & in definitivis à libris viginti quinque in quingentis arbitrio Supremorum, seu Sindicorum, quae poena sit applicata pro tertia parte illi, contra quem petitus fuisset assessor.

Quibus terminis respectivè elapsis, non possit aliud consilium amplius deponi, nec sit amplius locus assessori, sed procedatur in causa, ac si non fuisset petitus.

Nullus consultor, assessor, neque alius Iudex possit sententiam ferre, vel consilium deponere sub conditione, propter quam redigi possit in arbitrium alterius, neque pro ut in cedula, neq; per verba absolvo absolendum, vel condemno condemnandum, neque per verba similia, aut equipollentia sub poena interesse litis, & suspensionis arbitrio Sindicorum.

Et postquam consilium fuerit præsentatum Notario actuario, non possit amplius ab eo recuperari, neque etiam per ipsum assessorem.

Assessores, qui dantur in Ciuitate, dentur ex Doctoribus, seu Iudicibus Collegij Genuæ, & in Ciuitate existentibus, receptis confidentibus à partibus, quæ teneantur alternatim dare nomen vnus ex dictis Doctoribus, incipiendo ab ea, quæ assessor petierit, & sic perseuerare in dandis nominibus dictorum Doctorum quousq; in vnum conuenierit, exclusis suspectis, qui non possint esse ultra tres pro qualibet parte; & si pars citata ad dandum confidentes, non comparuerit, & confidentes, vt supra non dederit, termino primi precepti detor assessor per Magistratum ex confidentibus comparentis in contumaciam non comparentis.

Collegium Jurisperitorum non possit aliquo modo se intromittere in causis commissis alicui ipsorum, & non possit ab aliquo peti consilium totius Collegij; & petitum non possit dari.

Non possit assessor habere pro eius salario ultra denarios sex pro libra: si quæstio fuerit vsque ad libras ducentas, & à dictis libris ducentis supra denarios tres pro quahbet libra vsque ad complementum librarum mille, & ab inde supra denarios duos pro libra; dummodo tamen totum salarium non excedat scuta quinquaginta auri in auro, & hoc quando assessores sunt super tota causa, quia in merè interlocutorijs salarium sit de soldis viginti; in interlocutorijs autem super portione iurium, & alijs, quæ vim definitiue obtinent, non possit habere nisi medietatem salarii superius taxati.

De temporibus, & instantijs.
Cap. XXIII.

Terminus probatorius intelligatur durare per tempora respectiue, de quibus in Statutis, *De causis ordinarijs*, & *De causis executiuis*, & *alijs*; & possit prorogari per Magistratum causæ in vna, seu pluribus vicibus vsque in medietatem temporis, quo vt supra respectiue durare debet; non curat tamen in ferijs Natiuitatis Domini, Cinerum; Resurrectionis Domini, & caloris.

Dilationes deforis tam in formatiæ, quam probatoriæ durent, & prorogari possint iuxta disposita in Statuto, *De causis ordinarijs*; & nullæ suspensiones, nullæ additiones, nullæque prorogationes eisdem seruiant.

Instantia cuiuslibet causæ principalis coram quocumque Magistratu duret per menses quatuor immediatè secuturos finito tempore probatorio, & dilatione deforis probatoriæ; vbi fuisset concessa; & possit per Magistratum causæ in vna, seu pluribus vicibus prorogari vsque in menses duos ex iustis, & legitimis causis in prorogatione exprimendis.

Et instantia cuiuslibet causæ appellationis duret, si fuerit interposita à sententia Magistratum Ciuitatis Genuæ, per menses duos, & si à sententia Magistratum Domini per menses tres immediatè secuturos à die interpositæ appellationis, & possit per Iudicem appellationis in vna, seu pluribus vicibus prorogari vsque in medietatem temporis, quo respectiue vt supra durat, ex causis iustis, & legitimis per eum exprimendis in prorogatione.

De causis prorogationum, vt supra faciendarum

credatur dicto Iudicis prorogantis absque aliqua alia probatione.

Su pensiones, additiones, & prorogationes generales factæ per Senatum pro causa publica seruiant tam terminis probatorijs, quàm instantijs tunc durantibus.

Su pensiones verò, additiones, & prorogationes factæ per Senatum causis Aduocatorum, Procuratorum, seu partium etiam ex impedimento infirmitatis, aut alio quouis etiam legitimo, & ex quacumque causa, siuè publica, siuè priuata non seruiant in vna causa nisi primo factæ pro tempore probatorio vsque ad dies quindecim, & pro instantijs causarum nisi vsque ad dies triginta, omnibus computatis. Reliquæ verò nullo modo seruiant, sed transactis dictis temporibus respectiuè habeantur tam respectu procedendi, quàm aliter, perinde ac si factæ non fuissent.

Prorogationes, additiones, & suspensiones causarum, siuè aduocatorum, siuè partium, qui, vel quæ destinantur in legationem, seu alias curas publicas extra dominium, non seruiant nisi vsque in menses duos ad plus; & finitis dictis mensibus duobus habeantur pro non factis tam in procedendo, quàm aliter.

Declaratio, quòd in vna causa, seu instantia non possint seruire nisi semel tantùm, etiam si legatio, vel cura reiteraretur.

Quando prorogationes sunt per tempus præfixum, non intelligantur tempora durare ultra dictum terminum præfixum, etiam si absq; dicta prorogatione durarent; Suspensiones verò, prorogationes, & additiones factæ post assignationem temporis præfixi, quæ alioqui seruire possunt, seruiant pro vt in alijs temporibus non præfixis.

Si aliqua partium esset impedita in seruitio Reipublicæ, quòd impedimentum non procederet à cura ab ipso impedito petita, de quo impedin-

110 Statut. Genuen.

Et stetur declarationi Ducis, & Gubernatorum, tempus tam probatorium, quam instantiæ remaneat suspensum à notitia facta parti in actis causæ de dicto impedimento, seu cura, quousq; durauerit dictum impedimentum; dummodo non sit longius duobus mensibus, quia transactis dictis mensibus duobus non seruiat amplius dictum impedimentum, etiam si duraret; Declarato, quod Magistratus, qui exercentur in Ciuitate nō faciant impedimentum prædictum.

Durante compromisso facto super aliqua causa, seu de contentis in ea per partes omnia tempora dictæ causæ sint, & intelligantur esse suspensa.

In quibuscumq; prorogationibus intelligatur semper apposita clausula, seu conditio, quod valeat in quantum tempus prorogatum non sit peremptum, quia si esset peremptum prorogationes non seruiant.

Tempora non possint retineri viua nisi per tres viues ad plus, & in omnibus dictis tribus vicibus respectu temporum in Ciuitate Genuæ per dies decem tantum, & respectu temporum in Dominio per dies viginti; & hoc siuè per Senatum, siuè per Ducem, & duos Gubernatores in Palatio residentes, siuè per Extraordinarios, siuè per officium Terræfirmæ in earum respectiue iurisdictione, & si pro pluri tempore retinerentur viua, non valeant pro dicto supraplari.

Elapsis temporibus respectiue superscriptis, pereant omnino termini, & instantiæ, nec possint vllis artibus prorogari, differri, augeri, vel suspendi per Magistratus, neque de partium voluntate, imò omnes aliæ, & quæcunque prorogationes, suspensiones, & additiones ultra præter, vel aliter factæ non seruiant, sed habeantur perinde, ac si factæ non fuissent.

Possit tamen Senatus ex causâ vrgenti, & iusta arbitrio suo prorogare concurrentibus vndecim votis.

votis . Vide infra in fine huius capitulo .

Sed declarato , quòd si petens prorogationem coram Senatu in prima, vel saltem in secunda comparatione non obtinuerint, non possit amplius prorogationem impetrare, & impetrata non valeat .

Nulli liceat restituere aliquem in integrum aduersus lapsum termini, nec instantiæ, neque per restitutionem, neque alio quouis modo, salua dispositione Statutorum de Extraordinarijs, & officio Terræfirma .

Intelligatur semper salua dispositio legum circa infractionem instrumentorum, testamentorum, & sententiarum .

Et ad fugiendas confusiones, quæ sæpè circa suspensiones, additiones, & prorogationes aduocatorum, & Procuratorum nasci solent, intelligatur in causa aduocatus ille, qui fecit scripturas in actis causæ depositas, & similiter Procurator ille, qui constitutus est in causa, vel cuius mandatum, seu procura est in actis causæ exhibita, & non alijs, nec admittantur probationes in contrarium .

Anno 1629. per legem Conciliorum conditam die secunda, & nona Iulij in actis M. Io: Augustini Gritæ Canc. & Secret. Sancitum fuit vt infra .

E perche molte volte sono fatte proroghe d'istanze, d' altri tempi dal Serenissimo Senato, d' altri Magistrati così con polize di Giudici, come senza: e vien poi talvolta preteso, che syno nullè, perche sij interuenuto in farle alcuno, che non potesse interuenirli; e ciò viene opposto, bene, e spesso, in tempo, che l'istanza, d' tempo prorogato senza la proroga impugnata faria perento: si ordina, che chi vorrà opponer simil nullità, debba farlo frà tre giorni, dopò che ne hauerà hauuto notitia con esprimere chi li è interuenuto non potendo, e le cause dell'impedimento; altrimenti non possa poi più opponer
que-

112 Statut. Genuen.

questa nullità, ma a pregiudizio suo la proroga, toccante a questo difetto, sij, e s'intenda valida.

Anno MDC. Die VIII. Februarij Statutum fuit vt infrà.

CHE li Magistrati de Straordinarij, e Terraferma rispettiuamente nelle caose, e fra le persone sottoposte allo loro giurisdittioni possano prorogare tutti i tempi, & instance di qualsiuoglia caosa Ciuile, non ostante la disposizione dello Statuto, ò sia capitolo posto sotto la rubrica De tempor. & inst. concorrendo però in esse proroghe per la prima volta, che sarà prorogata, cinque voti, e per le altre sei voti almeno fauoreuoli.

In li atti di Giacomo Ligalupo.

Finis Libri Secundi.

STATVTORVM CIVILIVM

REIPUBLICÆ GENVENSIS;

Liber Tertius.

De sententiarum firmitate .

Cap. I.

Contra sententias latis per Magistratus ordinarios, sive per Delegatos, vel per Arbitros, aut Arbitratores nullo modo possit haberi recursus ad superiorem, neque supplicari, neque reclamari, neque ab eis possit appellari,

neque eorum melioratio peti, neque in integrum restitutio, neque ad arbitrium boni viri reductio, nec possit dici de earum nullitate: & ipsæ sententiæ non possint per aliquem Magistratum cassari, neque declarari nullæ, neque reduci ad arbitrium boni viri, neque aduersus eas aliquis restitui, sed pro vt latæ sunt, debeant omninò observari per partes, & exequi per Magistratus, salva semper dispositione Statuti, *De meliorandis sententijs*, & Statuti *De appellationibus*, & aliorum Statutorum, in quibus appellationes conceduntur, & salva auctoritate Senatus circa restrictionem dictarum sententiarum ad formam legum, salvisque infra scriptis.

Non possit tamen exequi sententia, imò declaretur nulla, quæ lata esset per Arbitros, vel Arbitratores, ad quorum, seu aliquius eorum fauor-

rem fuisset etiam post latam sententiam facta cessio, siue translatio de contentis in ipsa, seu de parte contentorum.

Nec valeat reseruatio, quæ fieret per Iudices de eorum auctoritate meliorandi, vel iudicandi in eadem instantia ultra tempus per Statuta assignatum.

Possit, non obstantibus prædictis, dici de nullitate, & de excessu in casibus infra scriptis sub modis, & formis, de quibus infra. *Respectu sententiarum Criminalium, quomodo dici possit de excessu, vide legem particularem in libro Iurum Criminalium fol. 236.*

Vz. si Magistratus, vel Iudex, aut Delegatus, vel Arbitrator, seu Arbitrator, qui sententiam tulisset, esset incompetens, & seu excessisset metas suæ iurisdictionis, seu commissionis sibi factæ, & potestatis sibi attributæ.

Si personæ potestatem non habuissent, seu non fuissent legitime.

Si contra rem iudicatam, & decisam fuisset iudicatum.

Si fuisset iudicatum extra, seu ultra petita.

Si in exequendo iudicata excederetur modus, & forma iudicatorum.

Si perempta instantia iudicatum fuisset.

Si citatio obmissa esset, ubi partis citatio requiritur.

Qui petitionem de excessu vt supra porrexerit, teneatur in ipsa particulariter exprimere causam, pro qua dicit, & agit de excessu, & pro causis non expressis in petitione non possit exinde audiri.

Si quis extra casus prædictos voluerit pro alijs non prohibitis per Statuta agere de excessu, teneatur antequam possit audiri, soluere Camera Reipublicæ denarios sex pro singula libra totius causæ, pro qua de excessu conqueri voluerit in totum, & seu pro ea parte, pro qua de excessu agere vellet; & si causa esset incerta, æstimari debeat per

Liber Tertius. 115

Procuratores Reipublicæ, & ipsa petitio de excessu debeat subscribi per Notarium Camerae de ordine Procuratorum antequàm deponatur, nec alio modo possit, aut debeat admitti.

Teneatur etiam solvere, & petitionem subscribi facere vt supra, etiam si in ipsa petitione expressisset aliquem ex casibus particulariter notatis, pro quibus non est soluendum onus prædictum; dum tamen sit expressus aliquis casus, in quo dictum onus impositum remanet, aliter non admittatur dicta petitio, nec possit audiri conquerens, non obstante quòd in ea exprimaturs aliquis casus, pro quo non est soluendum.

Qui de nullitate, vel de excessu dicere voluerit, teneatur nullitatem, & excessum proponere seruatim prædictis, & siuè agendo, siuè excipiendo, siuè aliter quomodocunque intentare infra tres menses computandos à die habitæ notitiæ de sententia, siuè ab ea possit appellari, siuè non; quo tempore lapso non possit amplius nec nullitas, nec excessus proponi, imò sententia sit; & habeatur pro valida, & solemniter lata, & data.

Declarato, quòd quando sententia esset lata contra Curatorem generalem, ad hoc vt dicti tres menses transeant, fieri debeat notitia non solum curatori, sed etiam propinquis, seu vicinis, qui citandi essent in constitutione curatoris ex forma Statuti, *De Curatoribus*, & in scriptis.

Et similiter quando sententia esset lata extra Dominium, dicti tres menses non transeant nisi à notitia in scriptis facta principali condemnato, siuè eius legitimo Procuratori existenti in Ciuitate, seu loco Domini, de quo esset ipse principalis condemnatus, & si notitia danda esset Curatori, detur etiam propinquis, seu vicinis, vt supra.

Sed possit in casibus, & sub modis vt supra concessis agi de nullitate, & de excessu pro interesse partium statim lata sententia, etiam durante of-

ficio, seù iurisdictione illius Magistratus, seù Iudicis, qui sententiam tulisset: sed nihilominus non fiat aliquod præiudicium Sindicatui dicti Magistratus, imò possit suo tempore secundùm naturam officij Sindicari perinde, ac si petitio non esset porrecta.

Si super actione nullitatis, vel excessus semel ut supra proposita non fuerit iudicatum intra tempus instantiæ, possit alia vice tantùm iterùm proponi intra annum vnum à die finitæ primæ instantiæ, ultra verò proponi, excipi, vel opponi non possit vlllo modo.

Per petitionem, seù exceptionem nullitatis, vel excessus non retardetur executio sententiæ, sed possit, & debeat exequi perinde ac si dicta petitio, seù exceptio non fuisset proposita, saluis in reliquis iuribus partium.

In casibus verò, seù sententijs, à quibus appellari potest, qui elegerit appellare, non possit dicere, neque opponere de excessu, neque de nullitate; & qui voluerit de excessu, seù nullitate dicere, non possit appellare, nec remedium appellationis habere, ita ut vno tantùm ex dictis remedijs uti possit, & intelligatur facta electio per depositionem appellationis, vel petitionis de excessu.

De meliorandis sententijs.

Cap. II.

POSSINT Supremo Sindicatores in causis etiam excessus inter tertium, & tertium meliorare sententias diffinitivas per ipsos latis intra dies octo à die latæ sententiæ concurrentibus in meliorando tot votis, quot concurrerint in sententia.

Sindicatores ordinarij possint etiam sententias per eos latis, à quibus non datur appellatio meliorare intra dies octo à die latæ sententiæ, concurr-

rentibus tot votis, quot interuenerint in sententia ut supra.

Officiales Ruptorum possint sententias tam interlocutorias, quam definitiuas per ipsos latas meliorare intra dies duodecim à die latæ sententiæ; dum tamen concurrant in meliorando tot vota, quot interuenerint in sententiando.

Interlocutoriæ latæ per singulos ex Auditoribus Rotæ Ciuilis, tam causarum ordinariorum, quam executiuarum deputatos ad formandos processus possint per totam Rotam meliorari intra dies octo à die factæ interlocutoriæ; dum tamen aliqua partium petat in actis meliorationem intra dies duos à dictæ die factæ interlocutoriæ.

Non possit tamen meliorando restituere partes in pristinum.

Possit etiam qualibet Rota causarum ciuiliu meliorare sententias definitiuas per ipsam latas, & hoc intra dies octo à die latæ sententiæ, dummodo per partem petatur in actis intra dies duos à dicta die latæ sententiæ; non possit tamen partes in pristinum restituere.

Consules rationis possint meliorare sententias definitiuas per eos latas, & hoc intra dies viginti à die ipsius sententiæ latæ, interuenantibus tot votis, quot in proferendo sententiam interuenerint.

Delegati possint eorum sententias tam interlocutorias, quam definitiuas meliorare intra dies octo à die latæ sententiæ, non tamen respectu definitiuarum possint partes in pristinum restituere, neque respectu habentium vim definitiuæ.

In huiusmodi meliorationibus possint Magistratus prædicti (saluis semper superscriptis) corrigere, emendare, minuere, & sententiare quicquid eis iustum videbitur, & omne id, quod fuerit ut supra additum, diminutum, correctum, emendatum, & ordinatum, habeatur, & valeat perindè, ac si à principio sic fuisset iudicatum.

Dies sic vt supra respectiue assignati ad meliorandum intelligantur dies currentes, & non possint prorogari, suspendi, nec modo aliquo retardari, neq; etiam per suspensiones, additiones, seu prorogationes tam generales, quam particulares, siue ob causam publicam, siue priuatam, siue aliter quomodocunque faciendas, exclusis tantummodo ferijs Natiuitatis, & Resurrectionis Domini; & caloris, & non alijs, & hæc siue habita fuerit nouita de sententia siue non. *Vide infra respectu feriarum cinerum, & respectu Delegatorum.*

Si in fine instantiæ alicuius causæ, siue bailiæ alicuius Magistratus habentis auctoritatem meliorandi lata fuerit aliqua sententia, adeo quod non supersint tot dies ad meliorandum, quot vt supra respectiue assignati fuerint, intelligatur, & sit dicta instantia, seu bailia Magistratus prorogata per dictum tempus meliorationis respectu eiusdem meliorationis tantum.

Intra tempus meliorationis sententiarum definitiuarum, seu habentium vim definitiuam non possit aliquid exhiberi, neque produci, & exhibita, ac producta intra dictum tempus non attendantur.

Ab interlocutorijs verò, siue meris, siue mixtis latis à quolibet alio Magistratu possit qualibet partium petere reuocationem, seu meliorationem, si eam petierit intra dies quatuor à die latæ sententiæ nisi contrarium, vel aliter dispositum esset per aliquod Statutum.

In casu dictæ petitionis melioratio, seu appellatio deuoluatur ad illum, qui pro tẽpore fuerit Prior Rotæ Ciuilis causarum executiuarum; & ab eo in casu permissæ appellationis deuoluatur, pro vt in Capitulo, *De Rota Ciuili.*

Teneatur Magistratus dictis meliorationibus, seu appellationibus deferre, vel saltem transmittere, seu

seu committere, vbi opus erit, cum articulo, an illis sit deferendum.

Sed per petitiones meliorationis, seu appellationes prædictas non impediatur processus ad vltiora; inò Magistratus, coram quo erit causa, teneatur procedere, cognoscere, & iudicare; & nihilominus validitas processus, & sententiæ pendeant à futuro euentu dictæ meliorationis, seu appellationis, ita vt valeat, vel non valeat, pro vt ex dicto euentu valere debuerit.

Signori, nello Statuto. De meliorandis sententijs, vi è un §. del tenor seguente. Dies sic vt supra respectiuè assignati ad meliorandam intelligantur dies currentes, & non possint prorogari, suspendi, nec modo aliquo retardari, neq; etiam per suspensiones, additiones, seu prorogationes quomodocunque faciendas, exclusis tantummodo ferijs Natiuitatis, & Resurrectionis Domini, & caloris, & non alijs, & hæc siue habita fuerit notitia de sententia, siue non. *E perche, come lo SS. VV. vedono, vien tolta ogni facoltà, che detti tempi possono esser prorogati, e sospesi: & all'incontro può accadere, che si d'yno sentenze li ultimi giorni giuridici, inanzi le ferie di Carneuale, in maniera che tutto il tempo da migliorare per esse ferie resti consumato, perciò parendoci ragioneuole, che quei giorni, che sono concessi à far tali migliorazioni, non siano del tutto in detto caso inutili, habbiamo col competente numero de' voti deliberato, che saria bene à cautela derogando al detto Statuto doppo quella parola, & caloris, aggiungerui, & dies Cinerum cum septem præcedentibus; in maniera, che anco essi giorni otto suspendessero li tempi à migliorare le sentenze, come gl'altri giorni di ferie in detto §. espressamente nominati. Et perche resta troppo longo il termine alli Delegati*

gati di migliorare le loro sentenze, poscia che nelle ferie delle messe è dichiarato, che possano procedere, e giudicare, habbiamo anco deliberato, come sopra, che si statuisca, che dal tempo assignato alle migliorazioni delle sentenze interlocutorie, e diffinitive de' Delegati non ne siano escluse le ferie delle Messe, & vendemmie, parendoci, che all' incontro potendo li Delegati procedere, & amministrare giustitia durante le dette ferie syno a balanza otto giorni per tali migliorazioni. Quando dunque elle sieno dell'istesso parere saranno contente di mostrarlo con loro voti fauoreuoli.

M. D. XCIV. Die X. Martij.

Decretum est per Sereniss. Collegia ad cal. quatuor ex quinque partibus, & ultra concurrentibus proponi utriusque consilio in omnibus, ut in supra scripto themate continetur.

Die ea.

Proposito iussu Sereniss. Colleg. per me Cancell. & Sec. themate supra scripto centumvirali consilio in Aula magna congregato ac conspectum Serenissimorum Collegiorum, negotium ad aliam diem dilatum fuit, ut super eo possit haberi consideratio.

M. D. XCIV. Die XVII. Martij.

Lecto denud per me iam dictum Cancell. & Sec. themate in supra scripto centumvirali Consilio in legitimo numero congregato in Aula magna Palatii Ducalis iussu Sereniss. Collegiorum, & ad conspectum ipsius; & inde facta copia Consiliarijs dicendi que uellent super propositione ipsa, & cum nemo assurgeret, uocatis Mag. Nicolao Baliano, & nonnullis alijs, qui omnes iuxta propositionem decerni laudauerunt; & mox datis, collectisque suffragijs, nonaginta nouem affirmantia, & duo tantum re-

pugnanz

repugnancia inuenta sunt, & sic propositio præ
approbata habita est.

In Cancell. Ligalopi e

De appellationibus. Cap. III.

Appellationes à sententijs definitiuis Prætoris
Ciuitatis Genuæ in casibus, in quibus datur
appellatio, & similiter appellationes à definitiuis
à Magistratibus Dominijs deuoluantur ad prio-
rem, seu illum, qui pro tempore fuerit Prior
Rotæ Ciuili: causarum executiarum, & ab eo
in casu permissio deuoluatur appellatio pro vt in
capite de Rota Ciuili.

Appellationes à sententijs definitiuis latis per quilibet Rotam causarum Ciuiliu deuoluantur ad
Extraordinarios cõmittentes; qui commissionem
facere debeant pro vt in Statuto de Magistratis
Extraordinariis; Et si à sententijs ferendis
per iudices in huiusmodi appellationibus seque-
retur appellatio, quia sententia non esset confor-
mis in substantia primæ sententiæ, deuoluatur ad
eosdem Extraordinarios cõmittentes, vt supra.

Appellans à sententijs vtriusq; Rotæ Ciuilis, vt su-
pra teneantur intra dies decem immediatè secu-
turos ab appellatione eam committi facere, & sol-
uere Camere Republicæ denarios sex pro qua-
libet libra summæ, pro qua fuisse appellatum:
qui dies decem possint duntaxat prorogari ad in-
stantiam agentium dictæ Camere, siuè per Sena-
tum, siuè per Magistratum Extraordinarium in
vna, seu pluribus vicibus per dies viginti tan-
tùm; & si prædicta non fuerint vt supra intra tem-
pora prædicta obseruata appellatio fit deserta.

À sententijs definitiuis latis per Syndicatos Ordina-
rios excipientibus summam librarum tricenta-
rum possit appellari ad Supremos Syndicatores, à
quibus in casu concessæ appellationis possit ap-
pellari ad Senatum.

A sententijs verò definitiuis latis per Magistratum Ruptorum appellari possit ad eundem Magistratum, & ad quatuor Ciues adiunctos eligendos per Magistratum Extraordinariorum; & à sententia lata in causa huiusmodi appellationis non possit appellari, etià si esset contraria præcedenti, & nomen numerus ipsorum Magistratus, & quatuor adiunctorum sententiam faciat.

A sententijs autem definitiuis latis per Consules Rationis, in quibus duo tantum ex ipsis Consulibus concurrerint, quæ sententiæ excedant summam librarum viginti quinque; & in quibus sententijs omnes tres concurrerint, quæ excedant summam librarum quinquaginta appellari possit ad Syndicatores Ordinarios; & ab eis in casu permissæ appellationis ad supremos Syndicatores.

Appellationes à sententijs Consulium quarumvis rationum, & quarumcunque artium Ciuitatis Genue deuoluantur ad Syndicatores Ordinarios prædictos, & ab eis in casu permissæ appellationis ad Supremos Syndicatores.

A sententijs definitiuis latis per Delegatos Iurisperitos, seu per Delegatos de Consilio Iurisperitorum possit appellari ad delegantem, qui causam definiri, seu committere possit.

Iudices appellationum prædictarum respectiue cognoscant, & terminent causas secundum naturam eorum bailiæ.

In casibus prædictis, & à sententijs definitiuis latis per Magistratus appellari possit, non obstante quòd appellans citatus etià personaliter ad audiendum sententiam non comparuisset in termino assignato in præcepto, seu citatione, & contumax fuisset per quam contumaciam remedium appellationis non tollatur, sed competat perinde, ac si comparuisset; & hoc dummodo appellatio non sit remota, quia ubi per alia Statuta remouetur appellatio, vel disponitur à certis sententijs

tijis non posse appellari, per præsens Statutum non sit eis derogatum.

Quæcunque appellationes quomodolibet concessæ intelligantur concessæ quousq; sint duæ sententiæ conformes in substantia, seu duæ sententiæ pro vna parte, quibus extantibus in totum, seu pro parte ea, in qua essent conformes in substantia, cuiuslibet appellationi sit finis impositus; & Iudex hoc cognoscendum sit ille, qui admittere, vel non admittere debet appellationem, & facta declaratione conformitatis, etiam si appellaretur, non retardetur executio præstita fideiussione pro vti infra.

Et ubi disceptaretur de deferendo, vel non deferendo appellationi, seu de ea committenda, vel non teneantur Iudex, à quo eam admittere, seu committere cum articulo vtrum illi sit deferendum necne, excepto semper quando duæ sententiæ adessent conformes in substantia, quia eo casu, seu pro ea parte, in qua adessent conformitas duarum sententiarum in substantia, nullo pacto committatur.

Appellari possit, vt supra, dummodo tamen appellare volens interponat appellationem intra dies octo immediatè numerandos à prolatione sententiæ, & scientia eiusdem sententiæ; & respectu causarum, in quibus datur Iudici terminus ad meliorandum sententias, interponat appellationem intra dies octo immediatè numerandos post factam meliorationem, & ea non facta post lapsum dicti temporis ad meliorandum, aliter transactis dictis temporibus respectuè appellationes non valeant.

Appellantes in Dominio Terræ firmæ teneantur capere à Iudice, à quo acta causæ, clausa, & sigillata; quæ dicti Iudices, seu Magistratus teneantur eis dare intra dies tres à diæ interpositæ appellationis sub pœna librarum quinquaginta pro qua-

libet vice, & hoc mediante mercede debita Notario.

Postquam autem appellantes dicta acta sicut supra receperint teneantur per se, siuè personam legitimam pro eis præsentare dicta acta Genuæ Iudici, ad quem, in actis vnus ex Notarijs curiæ suæ, ad notitiam partis intra dies triginta immediate secuturos; quod si non fecerint, appellatio sit deserta.

Per appellationem interpositam, vel interponendâ, & eius occasione non impediatur executio sententiarum latarum in causis executiuis, in quibus appellari potest, neque sententiarum latagum per quamlibet Rotam Ciuilem Genuæ; imò appellatione non obstante possit ille, qui sententiam in prima instantia obtinuerit executionem petere, & solutionem consequi; sed teneatur cauere in actis Magistratus per fideiussores cum renuntiatione iuris de principali, idoneos, & approbandos de restituendo id, de quo solutionem fuerit consecutus pro executione sententiæ in totum, seu pro parte; in casu quo sententia per ipsum obtenta in totum, vel in parte non transierit in rem iudicatam, & Iudices appellationis non possint verbo, vel scripto, vel alio modo, neque etiam persuadendo impedire executiones prædictas, nec in eis se intromittere sub pœna scutorum centum ab eorum singulo irremissibiliter exigenda.

In causis appellationum non possint fieri aliqui processus, neque aliqua probatio, sed seruiant solum illi, & illæ, quæ factæ fuerunt coram Magistratu, qui sententiam tulit; sed solum possit vtraque pars in dictis causis appellationum exhibere instrumenta, & scripturas publicas intra primos dies triginta termini instantiæ dictæ appellationis; dummodo exhibens iuret ad formam ordinatam in capitulo de modo procedendi in causis ordinarijs: & in casu exhibitionis pars, contra
quam

quam fuerint exhibita instrumenta, seu scripturæ publicæ, habeat tempus dierum decem ad reprobandum eas, & contenta in eis per omne genus probationis, & eo casu liceat etiam exhibenti facere intra dictos dies probationes pro comprobatione exhibitionum.

Illi, quibus factæ fuerint appellationum commissiones, vt supra, teneantur commissionem acceptare, & compellantur ad acceptandum per Magistratum, à quo, seu per Magistratum committentem iuris remedijs opportunis, non habeant iustam excusationem, seu iustam causam: excusationis arbitrio Magistratus committentis: Et in casu admittæ excusationis fiat electio aliorum, salua semper auctoritate Syndicatorum Supremorum, & ordinariorum.

Quando in vna causa appellationis sunt plures Iudices, & non habent deputatum Tribunal, congregentur in domo senioris, & ipse senior sit Prior.

Non possint Iudices appellationum, neque audeant excedere aliqua ratione, seu causa auctoritatem sibi competentem, seu commissionem sibi factam, possint tamen cognoscere de grauaminibus interlocutoriarum, & teneantur sententiam ferre, seu consilium deponere intra tempora Statuta à capitulis, & dictam sententiam facere claram, & apertam non implicatam, non inuolutam, non obscuram, non delusoriam, sed definitiuè terminando, condemnando, vel absoluen- do, sub pœna amissionis salarij, & pœna solidorum duorum vsque in quatuor pro qualibet libra æstimationis causæ arbitrio Syndicatorum, & cognitio, vtrum Iudices tulerint sententiam talem, seu deposuerint consilium tale, spectet ad Supremos Syndicatores.

*De nullitatibus non attendendis.**Cap. IV.*

- I**N causis appellationum à sententijs Magistratus Domini, qui non iudicauerit de consilio Jurisperiti, non attendantur nullitates infrascriptæ vz. Licet non esset pronuntiatum super competentia Iudicis, dummodo sit competens.
- S**i super legitimatione personarum litigatorum non fuerit pronuntiatum, dum tamen personæ sint legitimæ.
- S**i impensæ non fuissent solutæ, licet solui deberent. Licet petitio non fuerit facta solemniter, sed quæque petitio, seu requisitio in actis quoquomodo redacta sufficiat, dummodo certum reddat aduersarium.
- S**i probationes inuenirentur factæ extra terminos assignatos ad probandum, dum tamen de subornatione timeri non possit; & hoc pendeat ex mero officio iudicaturi.
- S**i necessarium ad causam reperiretur positum non ordine, neque loco.
- S**i petitio ineptam actionem contineret, dummodo iudicium accomodetur secundum probationes repertas.
- S**i mulier peteret in iudicio, vel minor annis viginti quinque, maior tamen decemotto, non adhibitis consensibus requisitis, dummodo non fuerit in ipsorum præiudicium, quod arbitrio Iudicis pendeat, dum tamen acta ratificentur legitimè, saltem ante sententiam; quæ ratificatio non possit impediri per aliquam protestationem.
- S**i quis ageret contra tertios possessores, non facta excussione bonorum principalis debitoris, dummodo constet coram Iudice appellationis debitorem ipsum non habere bona expedita.

Si per Curatorem, vel Tutorem fieret aliqua petitio, vel interpellatio non adhibitis propinquis curæ, seu defuncti, dummodo constet illa cedere in utilitatem curæ.

Predictis non obstantibus, sed ipsis reiectis, ius ministretur litigatoribus, ut meritorum ratio suaserit, & gesta in contrarium sint nulla.

Anno M. DC. LXXIX. per legem vtriusq; Concilij Sac. fuit vt infra.

Signori l'isperienza dal 1589. in qua, nel qual tempo furono publicati li noui Statu. i. ha dimostrato, che ne' giudicij d'appellationi quasi tutte le sentenze del Dominio vanno à terra peè nullità commesse per imperitia de' Litiganti, Causidici, Notari, o Giudici; e così si moltiplicano le liti, e chi hà d'hauere non consegue il suo, o lo consegue con tanta lunghezza, e spese, che tal'hora le sarebbe stato meglio non hauer domandato cosa alcuna. Li Statuenti aspirano à prouederci, però non ottennero intieramente l'intento, poichè per lo Statuto De nullitatibus non attendendis, si prouede solo per le cause giudicate senza consiglio di sauiò; e pure l'esser giudicate di consiglio di sauiò, ò nò, non hà che fare con la struttura del processo, nel quale si commettono le nullità. In oltre detto Statuto hà voluto prouedere con esprimere le nullità, che non si deouon attendere; & il volere esplicare tutte le nullità è stato impossibile. Perciò si propone per ben publico & utilità de' popoli, & acciò più ageuolmente ciascuno habbi il suo, che si determini, che nelle caose dell'appellationi dalle sentenze del Dominio il Giudice d'appellatione debba giudicare sopra i meriti, e non tener conto alcuno di nullità alcuna, solo se il Ciudice, che hauesse giudicato, non

fosse stato competente, e la sua giurisdittione non fosse restata prorogata, secondo la disposizione dello Statuto De iure reddendo §. si verò in aliqua causa; le parti non fossero legitime; & se fosse omessa la citatione, di ciascuna delle quali tre nullità potrà il Giudice tenere quel conto, che per giustizia le parerà conuenire, offeruato, rispetto alla legitimatione delle persone, anco il detto Statuto De nullitatibus non attendendis nel §. si mulier. Hor se le SS. VV. saranno di questo parere, saranno contente dimostrarlo con i voti fauoreuoli, acciò ottenuta ne confirmatione del maggior Consiglio habbi forza di legge:

D. DC. XXIX. XVIII. Iunij.

PRoponatur vtriq; Concilio per Sereniss. Collegia ad calculos omnibus concurrentibus.

Die II. Iulij.

FActa propositione præscripta minori Concilio, latis suffragijs, approbata calculis 101. affirmantibus, & septem repugnantibus, & Ita &c.

IX. Diei.

FActa propositione maiori Concilio, & rogatis consiliarijs, vt quæ vellent, in medium in proposito negotio afferrent, & nemine assurgente, latis iussu Sereniss. Collegiorum suffragijs, iuxta propositionem sancitum remansit, calculis 261. affirmantibus, & 40. reluctantibus, & ita mox publicatum.

In Cancell. M. Io: Baptista Panesij
Cancellarij, & Secretarij.

De impensis litium rescindiendis.

Cap. V.

Qui in causa succuberit per sententiam definitiuam, seù habentem vim definitiuæ, siuè sit actor,

actor, siue reus, & similiter qui molestauerit aliquem in iudicio, etiam nulla interueniente sententia, sed lapsa instantia; teneatur ad soluendum impensas victori, & hæc siue interuenierit in iudicio sub suo nomine proprio, siue sub alieno; dum tamen interueniens alieno nomine non teneatur ad solutionem, nisi in quantum haberet pœnes se de bonis sui principalis, & ad dictas impensas intelligatur, & sit ipso iure condemnatus, & ab eis absolui non possit per Magistratum, neque etiam propter iustam causam litigandi sub pœna iudicamenti, & soluendi eas de proprio: & si sequeretur aliqua absolutio, sit illa ipso iure nulla, & nihilominus victus intelligatur condemnatus victori ad expensas, & teneatur Magistratus cogere victum ad dictam solutionem præuia taxatione.

Non possit à prædictis aliquo modo reclamari, nec appellari, nullusque Magistratus possit appellationes, seu reclamaciones admittere sub eadem pœna iudicamenti, & soluendi de proprio.

Sit iudex in prædictis ille Magistratus, coràm quo causa fuerit mota, & de causis coram vtraque Rota Ciuili Genue sit Iudex ille solus, cui fuerit distributus processus causæ: ordinationes tamen eiusdem possunt meliorari à Rota intra dies quatuor immediate numerandos ab ordinatione.

Possint, non obstantibus prædictis, Arbitri, & Arbitratores absolvere ab impensis, si id facere voluerint.

Si quis fuerit adeo negligens, seu malitiosus, vt differat producere, seu probare iura sua in causa, & pars aduersa de eis notitiam non habens, visis probationibus siue per testes, siue per scripturas incontinenti destiterit à causa, & cesserit ius, & causæ, teneatur malitiosè differens reficere impensas alteri parti non habenti notitiam vt supra; si vero id scentiam fuisset absq; malitia,

neutri partium debeantur impensæ, & à neutra prætendi possint.

Taxatio verò fiat per vnum Notarium de Collegio eligendum datis confidentibus à partibus; & si in termino primi præcepti citatus non comparuerit, vel confidentes non dederit, fiat commissio per Iudicem vni ex Notarijs confidentibus ad instantiam petentis dictam taxationem.

Facta taxatione, si soluere debens impensas prætenderit fuisse nimium taxatas, & petierit intra diem vnum à scientia taxationis committi reuisionem, committatur dicta reuisio alteri Notario de Collegio, receptis confidentibus vt supra.

Et factò præcepto debenti soluere, quod intra triiduum soluat impensas, non secuta solutione, concedatur licentia, & executio expedita, absque vltiori dilatione.

Teneantur forenses, & extranei, qui aliquem Genuensem conueniri voluerint, cauere idoneè de impensis, si à parte fuerit requisitum, nec aliter vltius audiri possint.

Prædicta intelligantur procedere coram quocunq; Iudice, officio, & Magistratu Ordinario, & Extraordinario, compræhensis etiam Arbitris, & Arbitratoribus, sed salua auctoritate, de qua supra.

De modo, & forma faciendarum executionum. Cap. VI.

Creditor, qui obtinuerit executionem, seu expeditionem executionis, vel concessionem licentiæ expeditæ, possit eligere executionem realem, vel personalem, & exinde variare, & de vna ad aliam electionem, seu viam redire toties quoties voluerit; non diuidendo tamen eam.

Declarato non obstantibus superscriptis, quod si di-

Etis creditor consecutus fuerit solutionem pro parte sui crediti, possit pro residuo variare sicut voluerit vt supra.

Et ideò possit, si voluerit, illam exequi personaliter per detentionem, & incarcerationem debitoris, saluo privilegio illis, qui personaliter detineri non possunt, & iure competente illis, qui non possunt compelli ultra quam facere possint, & saluo hæredi beneficio iuentarij.

Si verò creditor voluerit solutionem suam consequi in bonis debitoris, debeat solutionem prædictam consequi in re mobili, quæ appareat esse debitoris per iuramentum ipsius debitoris præstitum in responsione in termino primi præcepti ipsi propterea faciendi; vel si dictus creditor ita voluerit in re mobili, quæ appareat, vel probeatur aliter, quàm per dictum iuramentum, quæ mobilia sicut supra apparentia subhastari debeant de mandato Magistratus per dies tres iudicos, & exinde vendi, & deliberari cum termino tamen dierum octo ad luendum, & pretium solui creditori pro concurrenti quantitate; & interim dicta mobilia stare debeant penès depositarium idoneum arbitrio Magistratus, qui licentiam concessit, facta consignatione in pondere, numero, vel mensura.

Possit etiam creditor petere adiudicationem nominis debitoris confessi, vel condemnati, vel obligari suo debitori per scripturam publicam, quæ ex forme Statutorum exequi possit; in qua adiudicatione teneantur dictus creditor præstare fideiussionem idoneam de restituendo habentibus iura potiora, & de contribuendo cum habentibus equalia iura.

Declarato, quòd nomina debitorum intelligantur esse inter mobilia.

Si non apparuerint mobilia modo prædicto, possit creditor per mandatum concedendum, & æsti-

in maioribus dirigendum consequi solutionem in bonis mobilibus, si aderunt, expedita ad notitiam creditoris, vel æstimatorum ad rationem denarij pro denario, aut in immobilibus etiam ad rationem de duobus tria ad electionem creditoris, quod æstimum fieri debeat, ut in Statuto, *De æstimatoribus*.

Et licet debitor esset incarceratus, possit nihilominus creditor solutionem suam pro eodemmet credito consequi in bonis dicti debitoris, manente salva incarceratione vsque ad solutionem prædictam consecutam inclusivè, & similiter si fideiussorem, seu alium obligatum haberet pro eodem debito, possit etiam realiter, & personaliter contra obligatum procedere: & nihilominus firma maneat incarcerationis vsque ad consecutam solutionem inclusivè; & quatenus in aliquo ex prædictis casibus non esset consecuta solutio plenaria, remaneat firma incarcerationis pro residuo.

Contra Doctores, Medicos, Mulieres, & alios si qui sunt, qui privilegium personale habeant de iure, procedi possit ad forestationem, ut in Statuto, *De modo forestandi*.

Leges, quibus conceditur beneficium cedendi bonis, non admittantur, nec effectum, aut efficaciam aliquam habeant, sed irritæ, cassæ, & nullæ sint, & habeantur, nec allegari possint.

Qui detineri fecerit debitorem suum per nuntium, & exinde alia die per subcaualerium, habeat à detentio impensas omnium detentionum, & qui detineri fecerit per caualerium absque nuntio, & subcaualerio, solvere teneantur de suo mercedem dicti caualerij.

Habens saluum conductum teneatur in prima detentione ostendere dictum saluum conductum, ne detineri faciens frustretur in impensis, aliter teneatur ad omnes impensas ratione detentionum sequas.

Cauterius detinens aliquem pro minori summâ
 librarum mille teneatur stare cum detentio, &
 accedere cum eo per Ciuitatem quo voluerit
 detentus, exclusis locis immunibus per horas
 tres, seu vsq; in horas tres arbitrio detenti me-
 diante sua condigna mercede.

De licentijs, & earum executione:

Cap. VII.

Licentiæ expeditæ possint exequi omnibus die-
 bus iuridicis de die tantum, & personaliter
 exequi non possint in domo habitationis debito-
 ris nisi de licentia Supremorum, seu minorum
 Syndicatorum ex aliqua vrgenti, & iusta causa,
 & parte citata.

Licentiæ de suspecto possint exequi omnibus die-
 bus etiam non iuridicis, & omnibus horis etiam
 de nocte, & in quocunque loco comprehensa
 etiam domo habitationis debitoris.

Licentiæ ille de suspecto, quæ conceduntur tam
 contra bona, quàm contra personas debitorum
 in genere, quæ nuncupantur licentiæ generales,
 non possint concedi, nisi vsque in quantitatem
 librarum quinquaginta, nisi prius impetrans hu-
 iusmodi licentias promittat, & fideiubeat de non
 detinendo, nec pignorando nisi veros debitores
 aliter de soluendo damna, impensas, & interesse,
 & aliter concessæ non valeant.

Qui in executione huiusmodi licentiarum genera-
 lium aliquem detineri fecerit pro suspecto, vel
 pignorari absque eo, quod fecerit fidem coram
 Magistratu de credito, teneantur saltem fidem
 facere coram Supremis Syndicatoribus de suo
 credito eorum arbitrio, qui possint detentum re-
 laxari facere in totum, seu pro parte, si sibi vi-
 debitur fidem de credito pro toto, seu parte non
 fuisse

fuisse factam, & hoc intra dies quindecim, & teneatur petitionem suam perrigere, seu executionem, vel requisitionem, aut prætensionem secundum naturam causæ coram Iudice competente, & partem citare ad respondendum infra dies octo iuridicos, alioquin detentus relaxari debeat sine vlla exceptione.

Non tamen propterea intelligatur in aliquo præiudicatum iurisdictioni cuiuscunque Iudicis, qui de materia cognoscere haberet respectu licentiæ, quocunque modo concessæ, & capturæ secutæ.

De mandatis, & licentijs pro bonis defuncti concedendis.

Cap. VIII.

NON concedantur mandata, neq; licentiæ pro hæreditatibus ab intestato nisi constet per testimonium duorum propinquorum ex proximioribus defuncti, & duorum vicinorum ex proximioribus domus in qua defunctus habitabat, illum decessisse nullo condito testamento, neq; vltima voluntate, de quibus notitia habeatur, & nisi prius emissio proclamata respectu Ciuium Genuæ in bancis, & in contracta domus habitationis defuncti; respectu verò illorum de Dominio in contracta habitationis defuncti, & in locis, in quibus solent fieri proclamata, quòd si est aliquis, qui sciat, vel notitiam habeat de aliquo testamento, seu vltima voluntate dicti defuncti; debeat illud manifestare intra dies tres; & si tractaretur de defunctis in dominio extra locum, in quo tractabitur, terminus sit de dictis tribus diebus, & vltra de tot, quot importabit distantia loci ad miliaria viginti pro quolibet die.

Proclamata respectu decedentium extra Dominium
 fiant in contracta domus, in qua mortui erunt
 cum termino dierum trium coram Iudice illius
 loci, & habeatur fides ab eodem Iudice, quod
 intra tempus nemo comparuit, qui notitiam de-
 derit de testamento, seu ultima voluntate ut sa-
 pra; fiant etiam dicta proclamata in locis, in qui-
 bus fieri solent proclamata illius Magistratus, à
 quo mandatum, seu licentia haberetur.

Et hæc nisi aliter per Senatum expressè fuerit dis-
 pensatum.

*De Aduocatis, & Procuratoribus
 habendis. Cap. I X.*

Magistratus teneatur inuestigare diligenter pa-
 trocinia, & allegationes, quas coram ipsis
 dabunt, & præstabunt Aduocati causarum, &
 Causidici: & si quos cognouerint calumniosas,
 seu cauillosas oppositiones, seu exceptiones face-
 re, seu fieri facere à clientibus suis, suspendant
 eos ab officio per tempus, quod ipsis Magistra-
 tibus videbitur: quo tempore durante non pos-
 sint ad Curias accedere occasione patrociniij ex-
 hibendi.

Non possit Aduocati consulere contra aliquod in-
 strumentum, quod ipsi dictauerint, vel quod eo-
 rum consilio compositum, vel extensum fuerit,
 nec contra aliquam sententiam, quam ipsi tuler-
 rint, seu ferendam consuluerint, nec patrociniũ
 præstare alicui in aiqua causa in qua primo fue-
 rint Aduocati pro parte aduersa sub pœna scu-
 torum quinquaginta pro qualibet vice contrafa-
 ctionis applicata pro tertia parte illi, contra quem
 consulerent, seu patrociniũ præstarent, & ultra
 sub pœna suspensionis per tempus arbitrio Sin-
 dicatorum.

136 Statut. Genuen.

Nullusque Aduocatus, Causidicus, Procurator, seu Sollicitator in aliqua causa possit esse contrarius eius, quod antea in dicta causa, seu occasione eiusdem dixisset, defendisset, vel allegasset sub pœna librarum decem vsq; in centum pro qualibet vice, & etiam sub pœna suspensionis arbitrio Sindicorum.

Qui quidem Doctores, & Causidici teneantur scripturas, & supplicationes subscribere, apponendo nomen, & cognomen; & Notarij teneantur non subscriptas non recipere, & hæc sub pœna scutorum quinque pro quolibet contrafaciente, & qualibet vice applicata pro tertia parte illi, contra quem scriptura, seu supplicatio non subscripta esset deposita.

Nullus possit constitui Procurator in aliqua causa super vno, aut pluribus articulis, sed solùm constitui possit super tota causa; & qui Procuratorem constituerit etiam super tota causa, possit quandocunque voluerit, eum reuocare, non obstante, quod sit effectus dominus litis data eidem tamen prius notitia, & parti de dicta reuocatione, dummodo reuocans sit præsens vbi tractatur iudicium, vel ibi alium Procuratorem præsentem constituat in actis, vel per instrumentum in actis exhibitum.

Non possit aliquis habere nisi vsque in duos Aduocatus, & vnum Causidicum in vna causa; & si ab vna parte plures starent in causa, idem intelligatur de pluribus, quod scilicet omnes non nisi duos Aduocatos, & vnum Causidicum habere possint.

Et non obstantibus prædictis, licet aliqua partium habere plures Aduocatos, seu Procuratores ex permissione prædicta, aut aliter in vna causa, & expensæ ipsi solui, seu restitui debuerint, taxentur cumtaxa habito respectu ad salarium vnius Aduocati, & vnius Causidici tantum, & reliquos habeat

habeat sine aliqua spe recuperandi impensas.
 Quælibet partium teneatur ad instantiam alterius
 manifestare cum iuramento in actis causæ, qui
 sint eius Aduocati, & Procuratores; & similiter
 quilibet Aduocatus, & Causidicus teneatur iurare
 & cum iuramento manifestare an sit Aduocatus,
 seu Procurator, & an consulerit in causa, & an
 propterea salarium, seu pecuniam habuerit.
 Si quis verò Aduocatum, vel Procuratorem Cau-
 sidicum habere non potuerit, & ad Magistratum
 pro ipsis habendis recursum habuerit, teneatur
 Magistratus ipsi comparenti de eis providere, ip-
 sum cœquando cum aduersario suo: & Aduo-
 cati, ac Procuratores dandi teneantur patrocini-
 um suscipere, & iurare illi bene, & fideliter
 præstare, nisi intellectis meritis causæ iurarent,
 se esse opinionis, & sententiæ, quod ille, cui dati
 fuerunt, iniustam causam foueret.
 Et prædicta omnia in Ciuitate sint de iurisdictione
 Supremorum, vel minorum Syndicatorum; in
 Dominio autem sint de iurisdictione Magistra-
 tum, seu Iudicum causarum.

Quomodo Aduocati audiri debeant.

Cap. X.

Teneantur Magistratus ordinatij per horam vnã
 ad minus ante sessionem inane faciendam au-
 dire partes, & earum Aduocatos, & Procurato-
 res, & etiam per horas duas ante sessionem in
 vespers faciendam audiri similiter dictas partes
 & Aduocatos, seu Procuratores, exclusis Rotæ
 Ciuilis Genæ Auditoribus, qui, quoniam in vnũ
 conueniri debent pro discutiendis, & examinan-
 dis causis, quæ erunt in termino expeditionis, non
 teneantur in vespers dictam audientiam dare nisi
 diebus Lunæ, Mercurij, & Veneris, si fuerint iu-
 rido.

138 Statut. Genuen.

ridici, aliis die sequenti iuridica; sed dictis alijs diebus iuridicis in vespere teneantur conuenire pro discutendis causis vt supra.

Non possit tamen Iudices audire Aduocatos, nisi semel super qualibet pronuntiatione, & per tres vices ad plus super meritis etiam in causis quantumcunque grauoribus, & hoc præcedentibus præceptis de scientia Iudicis ad allegandum; & vt sciri possit per quot vices fuerint auditi Aduocati; Magistratus, & in causis Rotæ ille, cui fuerint distributus processus, de hoc scripturam facere debeant; & intelligantur auditæ iurura allegationes, etiam quod vnus solus Aduocatus actoris, vel rei fuerit auditus die constituta in præcepto ad allegandum, alterius partis Aduocato nõ comparente, & hæc obseruare debeant sub pœna Sindicamenti, & alia quacunque pecuniaria arbitrio Sindicatorum.

Non tamen possint Aduocati audiri super meritis in causis, in quibus ex forma Statutorum signandus est processus, nisi postquam dictus processus fuerit signatus.

De Curatoribus generalibus

Cap. XI.

Sindicatores, ad quos spectat Curatores generales eligere in Ciuitate Genuæ, non eligant nisi Notarios de Collegio Notariorum Genuæ, vel Causidicos de Collegio Causidicorum Genuæ; & Magistratus in Dominio non eligant Curatores generales, nisi Notarios, seu Causidicos in eorum iurisdictionibus respectiue, & eis non extantibus; seu in numero non competenti arbitrio ipsorum Magistratum, eligant alios oriundos, vel in Ciuitate Genuæ, vel in iurisdictionibus eorum respectiue bonæ conditionis, & famæ, ac literatos.

Non

Non possunt eligi minores ætatis triginta .

Curatores generales, vt supra electi teneantur an-
tequam admittantur ad acceptandum curas, iu-
rare corporaliter tactis scripturis, & promittere,
ac fideiubere idoneè vsque in summam libra-
rum tricentarum arbitrio eligentis de officio
benè, & legalitèr, & sine dolo, & fraude exer-
cendo, & de saluando, & custodiendo bona fide
secundùm formam iuris, & Statutorum omnia,
quæ ad eorum manus peruenerint, & rationem
officij, & administrationis reddere, & obseruare
omnia illa, quæ ipsis ratione officij incumbunt.

Quotiescunq; aliquis creditor, vel sua interesse pu-
tans, de quo crediro, vel interesse stetur eius iu-
ramento, petierit dari aliquem curatorem bonis
al cuius defuncti, seù absenti, vel latitanti, aut
bonis, vel liti mouendæ, salua dispositione Sta-
tuti, *De Curatoribus Minorum*, Magistra us
denuntiari faciat in domo, in qua solitus erat mo-
rari defunctus absens, seù latitans, & tribus ex
eius proximioribus propinquis, si reperiri potue-
runt in dicto loco, seù intra milliaria duodecim;
& in defectu propinquorum, tribus ex proxi-
mioribus vicinis & faciat etiam præconizari res-
pectu Ciuitatis Genuæ in Platea Bancorum, &
respectu Domini in locis solitis, & vtrobique
in contracta, in qua ille, cui, vel cuius bonis dan-
dus est Curator, consuevit habitare, quod si quis
est, qui velit esse Curator bonorum dicti defun-
cti absenti, seù latitantis, vel bona prædicta, seù
ipsum defendere, compareat coram Magistratu
intra tempus in denuntiationibus, & proclamate
assignatum: & si comparuerit aliquis defensor,
qui velit bona defuncti, seù absentem, vel lati-
tantem defendere, qui comparens se obliget, &
fideiussionem idoneam præstet, quod acta facien-
da contra ipsum valebunt, vt facta contra per-
sonam legitimam, alias soluere, & complere de
suo,

fuo, detur ipse Curator; vel si comparuerit aliquis ex propinquis, seu vicinis citatis, qui velit causam assumere, vel petat dari aliquem ex Curatoribus generalibus per eum nominatum, detur Curator ipse propinquus, vel vicinus, vel Curator generalis nominatus, vt supra.

Si ex propinquis citatis plures voluerint constitui Curatores, constituatur proximior; si plures nominauerint Curatorem constituendum vt supra, constituatur nominatus à proximiori, & in pari gradu constituat Magistratus eum, quem ipse elegerit ex petentibus constitui, vel ex nominatis respectiue, & si quis petierit se constitui, & aliquis nominauerit constituendum, detur ille, qui petijt se constitui, etiam si nominans alium constituendum esset proximior.

Si ex vicinis citatis plures petierint eligi, vel plures nominauerint eligendum, Magistratus eligat illum, qui sibi videbitur; sed petens se eligi præferatur nominato ab alio, seu alijs, & prædictis non comparentibus, vt supra, constituatur Curator vnus ex dictis Curatoribus generalibus.

Declarato, quòd si aliquis ex propinquis, vel vicinis, vt supra citatis in constitutione Curatoris vellet agere contra defunctum absentem, latitantem, vel bona, quibus dictus Curator fuisset constitutus, non possit agere contra dictum Curatorem, qui respectu sui non intelligatur habere personam legitimam, sed debeat alium constitui facere seruatis superscriptis.

Acta, & gesta cum huiusmodi Curatore valeant, etiam quod superueniret hæres, qui hæreditatem apprehendisset ante dationem Curatoris, dummodo ille, qui litem, seu acta faceret cum Curatore, ignorasset tempore inceptæ litis adesse hæredem, qui hæreditatem adiuisset; nam si id sciuisset, acta cum Curatore non valeant, nisi ipso hærede citato.

Si petatum fuerit dari Curatorem bonis alicuius forensis, vel non habitantis in Dominio, citetur ille, pœnes quem essent, vel reperirentur bona illius, cui dari peteretur Curator: & fiat proclama Genus in Platea Bancorum, & alibi in locis solitis in forma superius ordinata, & si ille, pœnes quem erunt bona, comparuerit, & voluerit suscipere onus dictæ curæ, admittatur ad eam suscipiendam vt supra, & intelligatur legitimus Curator, & acta cum eo valeant, & teneant, eo vero non eomparente si alius comparuerit, qui compromissione de rato velit defendere dicta bona, detur ipse Curator, alioquin transacto termino citationis, & proclamatis detur vnus ex Curatoribus generalibus: verum si petens dari huiusmodi Curatorem forensi, vel non habitanti in Dominio non habuerit sententiam, vel instrumentum, quod paratam habeat executionem, Magistratus antequam Curatorem constituat, teneatur inquirere vbi sit, cuius bonis requiritur dari Curator, & statuere certum terminum arbitrio suo, infra quem possit comparere ad se defendendum, considerata qualitate personæ, & distantia loci, in quo fuerit; qui terminus incipiat à notitia de eo facta illi pœnes quem essent, vel reperirentur bona vt supra.

Qui voluerit agere aduersus Curatorem, quem ipse constitui non fecisset, teneatur notitiam facere propinquis, seu vicinis, quos citare deberet, si ipse vellet Curatorem constitui facere de dicta petitione danda; aliter Curator non intelligatur habere personam respectu eorum, qui ipsum constituere non fecissent.

Qui quidem Curatores, vt supra constituti possint quascumque lites, etiam pro iuribus, & actionibus tempore non perituris mouere, & contra eos ab alijs moueri.

In constituendis curatoribus, & in causis huiusmodi

di constitutionum procedatur summarie, & per viam precepti, & non possit Notarius allegari suspectus.

De Tutoribus, & Curatoribus minorum. Cap. XII.

Cum pater, vel auus paternus non prouiderit minori de tutore, & curatore, vel si prouiderit tutor, vel curator, noluerit acceptare, vel facta acceptatione non exercuerit tutelam, seu curam aliqua occasione, vel non potuerit siue per absentiam, siue aliter, & ideo dari debuerit tutor, vel curator dicto minori, si mater eiusdem minoris voluerit esse tutrix, & curatrix, citentur tres ex proximioribus propinquis minoris ex parte patris, si tot in eo loco, seu intra duodecim miliaria reperiri poterunt, aliter tot, quot poterunt inueniri, si volunt admitti, vel adiungi ad tutelam, vel curam minorum; & si propinqui ex parte patris non inueniuntur, vel inueniri nolent esse tutores, vel curatores, citentur tres ex melioribus propinquis ex parte matris, & si tot ut supra inueniri non poterunt, saltem quot inueniri poterunt, si volunt admitti, vel adiungi ad dictam tutelam, & curam, & sic constituatur, & admittatur mater ad tutelam, & curam, & adiungatur ei vnus ex dictis proximioribus propinquis, de linea paterna, & eis non existentibus, vel nolentibus vnus ex dictis proximioribus propinquis de linea materna, & ad dictam tutelam, & curam aduocantur, dum tamen sint idonei arbitrio Magistratus, & prestita idonea cautione secundum formam iuris: si vero non inuenirentur propinqui de linea paterna, vel materna idonei arbitrio Magistratus, possit esse tutrix, & curatrix mater sola sine aliquo adiuncto, cui ta-

men

men addi, & dari debeant duo consiliarij, qui Magistratui videbuntur, vtiliores, sine quibus administrare non debeat, sed teneatur id facere cum consilio ipsorum; & hoc intelligatur de matre, quæ non transierit ad secunda vota, nisi postea iterum remanserit vidua, & si existens vidua fuisset admissa ad tutelam, & curam, & transierit ad secunda vota, remaneat priuata.

Si huiusmodi matre vidua ignorante, dati fuerint alij tutores, & curatores etiam confirmati, & ipsa mater voluerit suscipere tutelam, & curam, detur, & admittatur ipsa quoque cum alio, seruatis superscriptis, & remoueantur alij, qui admissa matre vt supra, ipso iure remoti intelligantur.

Si mater non adesset, vel, si adesset, transiisset ad secunda vota, vel nollet acceptare tutelam, & curam, detur tutrix & curatrix auia paterna, dummodo sit vidua, & seruata alijs, vt supra de matre dictam fuit, quæ auia debeat etiam eligi, & admitti, remotis alijs, præter matrem constitutis, ipsa ignorante, in omnibus vt supra de matre dictum fuit.

Si aliquis frater defuncti fuisset absens tempore tutelæ, vel curæ, postquam reuersus fuerit, possit petere se adiungi matri, vel auia in dicta tutela, & cura, etiam si adesset alius frater adiunctus: & Magistratus teneatur eum adiungere, si eidem Magistratui videbitur huiusmodi adiunctionem esse vtilem per informationem habitam à tribus ex proximioribus agnatis, vel in eorum defectu propinquis defuncti, qui iurent se credere vtiliore minoribus, quod adiunctio fiat.

Sed si nec mater, nec auia paterna minorum adfuerit vidua, vt supra, vel existens noluerit esse tutrix, & curatrix, citentur tres ex melioribus propinquis ex parte patris, & tres ex parte matris, si tot poterunt inueniri, vel tot saltem, quot reperiri poterunt in loco, & intra duodecim mil-

liaria, & pro residuo vicini vsque in dictum numerum, & fiat præconizatio in contracta minoris de tutela, & cura danda, quòd si quis velit esse tutor, vel curator, vel contradicere, quo minus detur, compareat coram Magistratu intra certum terminum in citatione, & proclamate assignandum, & sic dentur tutores, & curatores duo, vel in defectu eorum vnus ex agnatis, qui utilior, & melior videbitur Magistratui ex his, qui poterunt inueniri vt supra: & præferatur auus paternus patris minorum, & patru caeteris agnatis, præsupposita semper idoneitate arbitrio Magistratus; quibus idoneis non extantibus, vel non reperitis, aut acceptare nolentibus, detur (seruatis predictis) auus maternus, vel auia materna vidua, vt supra, cui adiungantur duo consiliarij, qui Magistratui utiliores videbuntur, de consilio quorum debeat administrare & non existentibus dictis auo, & auia, vel acceptare nolentibus, constituentur duo, vel in eorum defectu vnus ex cognatis, qui utilior, & melior Magistratui videbitur, & ipsis vt supra non existentibus, vel acceptare nolentibus, dentur alij, vel alius arbitrio Magistratus, qui debeant præstare fideiussionem idoneam, vt de iure.

Et si constituto curatore auo, vel auia maternis, vel cognato, aut alijs arbitrio Magistratus, aliquis agnatus absens tempore constitutionis reuertetur, & vellet adungi in tutela, & cura, debeat Magistratus eum adiungere, si ipsi Magistratui idoneus videbitur.

Non possit tamen aliquis, neque etiam agnatus admitti ad tutelam, vel curam minorum, cum quorum patre defuncto tempore mortis haberet litem, seu controuersiam, vel de quo verisimile esset, quòd in tutela, & cura se bene versari non deberet: patrum tamen dictorum minorum possint admitti, etiam si haberent res communes

cum minoribus, & essent eorum creditores, seu debitores.

Et intelligantur omnia prædicta, salua dispositione patris, vel aui paterni, quorum voluntas circa constitutionem tutoris, & curatoris omninò seruetur; & si minor succederet alicui, qui eidem minori prouidisset de tutore, vel curatore, quantum ad bona ipsius prouidentis circa tutelam, & curam seruetur eius voluntas.

Si quis constituerit fideicommissarium, executorem, vel curatorem aliquem, qui sit præsens, qui tunc non dixerit se non velle, aut non posse acceptare, nec possit postea recusare beneficio alicuius legis, seu capituli.

Tutores, & curatores prædicti, & quicumque testamentarij habeant, & habere debeant priuilegium, quòd non teneantur de neglectis, omissis, neque oblitis, postquam nullum emolumentum percipiunt, sed teneantur duntaxat de his, quæ peruenerint ad eorum manus, vel in quemuis alium, eorum consensu; adeo quod quicumque consenserit, teneatur insolidum, & teneantur inuentarium conficere, seu confici facere, & hæc non obstante quocumque priuilegio in contrarium.

Qui coacti fuerint à Magistratu acceptare tutelam, seu curam, habeant etiam priuilegium, quòd pro reddenda ratione non possint conueniri nisi coram delegatis eligendis: quod priuilegium possit etiam impartiri testamentarijs per Senatam, Extraordinarios, & officium Terræfirmæ in eorum iurisdictionibus respectiuè.

In causis electionum, & amotionum, ac adiunctionum ad tutelam, & curam ex forma præsentis Statuti procedatur summarie, & sine processu; & si contingerit appellari, appellatio non retardet executionem.

Et ubi fuerint plures tutores, seu curatores, vel fi-

de commissarij quomodolibet constituti, maior pars ipsorum auctoritatem habeat, nisi aliter à constituyente dispositum fuerit.

De officio Tutorum, & Curatorum, & ratione per eos reddenda. Cap. XIII.

Tvtores, & curatores teneantur exercere munus, & administrare iuxta ordinata per testatorem, seu imposita per Magistratum in electione; & teneantur inventarium conficere iuxta formam Statuti, *De forma inventarij conficiendi.*

Teneantur vltorius quicumque tutores, & curatores conficere cartularium, in quo scribere, & annotare debeant fideiiter, & legaliter omnia, & singula, quæ administraverint, seu fecerint ratione tutelæ, & curæ.

Et similiter teneantur omnes pecunias, quæ ratione officij ad ipsos pervenerint, deponere in cartularijs Sancti Georgij super ipsis tutoribus, & curatoribus pro ipsis dandis minoribus, vel creditoribus, seu cui de iure dari debebunt, & hoc intra dies octo ab exactione sub pœna vinteni eius, quod non deposuissent etiam nemine instante, & non requisiti.

Curatores generales teneantur notificare quàm primum poterint suo principali, si id facere poterunt, vel per actum publicum in scriptis duobus ex proximioribus propinquis eius, vel eorum, de quorum bonis, vel hereditate tractabitur, & in defectu propinquorum duobus ex proximioribus vicinis causas, & quæstiones motas contra ipsos sub pœna librarum viginti quinque pro qualibet vice, & vltra arbitrio Syndicatorum.

Teneatur quilibet tutor, vel curator infra annum

vnum numerandum à die suæ constitutionis pò-
nere, & collocare omnia mobilia, quæ essent per-
uenta in ipsum, seu ad eius dispositionem curæ,
seu tutelæ in emptionem locorum, seu pagarum
comperarum Republicæ, vel in emptionem bõ-
norum stabilium in Dominio Republicæ, cum
opportunitis clausulis iudicio ipsius, & hoc respec-
tu mobilis, quod recipit in Dominio. respec-
tu verò mobilis extra Dominium, habeat annos
quos, quæ quidem obseruare debeat sub pœna
soldorum duorum pro libra eius, quod non col-
locasset, cuius pœnæ medietas sit applicata hære-
ditati, vel bonis, aut illi, cuius est curator, & ni-
hilominus elapso dicto termino compellatur per
Magistratus iuris remedijs opportunis ad collo-
candum vt supra.

Declarato, non obstantibus supradictis, quòd tuto-
res, & curatores minorum possint retinere pro
vsu dictorum minorum illa mobilia, quæ ipsis
tutoribus, seu curatoribus videbuntur.

Generales curatores in fine cuiuslibet anni, & ipsi,
& alij quicunque Tutores, vel Curatores in fine
tutelæ, & curæ teneantur in scriptis reddere ra-
tionem de dictis tutelis, & curis, & bonis ipsarum,
& cuiuslibet administrationis; quam rationem te-
neantur reddere ad instantiam quorumcunque
interest, vel interesse poterit, & omnes prædictæ
rationes describantur in Curijs, in quibus dati,
seu admissi fuerint Tutores, vel Curatores; &
si quid remanserit pœnes ipsos, soluatur cui de
iure soluendum erit, vel deponatur in aliquo ex
Cartularijs Sancti Georgij.

Si Tutores, vel Curatores testamentarij fecerint in
aliqua causa confessionem necessariam, confessio
ipsa sit rata (& firma, ita vt minores, vel alij ve-
nientes contra dictam confessionem non audian-
tur; aliorum vero Tutorum, & Curatorum con-
fessiones sint nullæ, & pro non factis pœnitus ha-
beantur.

Non possint Curatores bonorum, vel absentium, vel latitantium vendere bona aliqua, nisi seruata forma Statuti, *De re vendita auctoritate Magistratus.*

Non possint dicti Tutores, & Curatores compromittere se de aliquibus negotijs, causis, quæstionibus, vel differentijs, nisi interueniant consensus saltem duorum ex proximioribus propinquis defuncti minoris absentis, vel latantis, vel eius, aut eorum, de quorum bonis tractabitur, si inueniri poterunt, & si in loco, seu intra millia duodecim inueniri non poterunt, duo ex proximioribus vicinis, qui iurent se credere compromissum fieri pro vtili, & beneficio dicti defuncti, seu eius, de cuius bonis tractabitur, & facta compromissa etiam vt supra non valeant, nisi approbentur à Senatu, vel Extraordinarijs, aut officio Terræfirmæ, vel Magistratibus in eorum respectiue iurisdictione, cognita causa, aliter tam compromissa, quam processus, acta, & sententiæ non valeant ipso iure.

Ad quæ omnia cogantur, & cogi debeant tam Tutores, & Curatores, ac eorum hæredes, quam fideiussores, & eorum hæredes, per Magistratus etiam si nulla promissio in actis facta esset.

Si quis verò ex prædictis Tutoribus, vel Curatoribus repertus fuerit committere fraudem circa eius officium, vel in aliquo negotio sibi commissio, remoueatur ab officio ipso iure, saluo etiam iuramento in litem, & alijs iuris remedijs contra ipsos.

Gesta, ac acta dictorum Tutorum, & Curatorum interueniente auctoritate Magistratus cum eausæ cognitione, & seruata forma Statutorum, sint firma, & valida; exclusa etiam, & rejecta restitutio in integrum, saluo iure Minoribus, & alijs, ad quos spectat contra ipsos Tutores, & Curatores.

Et in prædictis, & in redditione rationis procedatur
 sine

sine libello, sine figura iudicij, summarissimè, & per viam præcepti.

De remouendis Tutoribus, & Curatoribus. Cap. XIV.

SI Tutor, vel Curator fuerit delatus coram aliquo Magistratu, quod nolit defendere bona, seu illos, quorum est Tutor, vel Curator, teneatur Magistratus eum citari facere; & si inuenerit ipsum illud facere sine iusta causa arbitrio ipsius Magistratus, debeat eum admonere, vt defendat; quod si facere noluerit, remoueatur à tutela, seu cura, & expensis amotorum constituantur Tutores, seu Curatores, seu defensores legitimi.

Si quis verò Tutor, vel Curator etiam testamentariè malè gesserit tutelam, vel curam, teneatur Magistratus etiam sine accusatore remouere eum tanquam suspectum ab administratione tutelæ, vel curæ, & compellere ad reddendum rationem de administratione, & ad collocandum pecunias, & residuum iuxtà formam Statuti, *De officio Tutorum, & Curatorum, & ratione reddenda*, saluis iuribus quibuscunque contra eos etiam personalibus.

Fideicommissarij, Tutores, & Curatores, qui sine datui creditores, vel debitores defuncti, vel habentes interesse in hæreditate remoueantur à fideicommissaria, tutela, & cura, nisi aliter expressè esset ordinatum à Magistratu, qui eos constituit.

De salario Aduocatorum, & Procuratorum, & Curatorum.

Cap. XV.

Aduocati, Causidici, & Curatores non accipiant, nec accipere possint pro eorum patrocinio, mercede, seu salario nisi pro vt infra; hoc est Aduocati in causis ordinarijs super importantia causæ vsque ad libras centum, denarios nouem pro libra; & inde vsque in ducentas, denarios octo pro libra; & ab eis vsque in quingentas denarios sex pro libra; & exinde vsq; in libras mille denarios quatuor pro libra; ab inde verò supra, denarios tres pro libra: dummodo tamen totum salarium non excedat summam librarum ducentarum, & in causis executiuis habeant duntaxat medietatem dicti salarij, vt supra respectiuè taxati.

Causidici verò, & Curatores in causis ordinarijs importantiæ librarum viginti quinque, solidum vnum pro libra; ab inde vsque in quinquaginta, denarios sex pro libra; ab illis vsque in centum denarios quatuor pro libra, & ab inde supra, denarios tres pro libra; dummodo totum salarium non excedat libras centum: in causis verò executiuis non possint habere nisi medietatem salarij, vt supra respectiuè taxati.

Declarato, quòd pro causis, in quibus succubuerit, suè vbi absque sententia in tanna perijset, non possint petere, nec habere nisi dimidiam partem eius, quod ipsis vt supra taxationem superius factam respectiuè obueniret.

Item declarato, quod in dictis salarijs respectiuè sint comprehensæ scripturæ, allegationes, & alia, ita vt vltra dictum salarium nihil petere possint.

Et quia quandoque taxantur scripturæ, & allegationes, & non salarium, & adesse potest differentia inter quantitatem debitam iuxta taxationem salarij, & iuxta taxationem scripturarum, & allegationum, electio spectet illi, qui solvere debet expensas, nisi altera pars intra dies decem à petitione, executione, seu requisitione deposita declarauerit in actis causæ, quid velit exigere pro expensis in casu victoriæ, an salarium vt supra taxatum, an verò mercedem scripturarum, & allegationum; quo casu possit petere id, quod vt supra elegerit.

De Priuilegio fori Ciuium acquirendo. Cap. XVI.

Qvicunque ciuitatem acquisuerit, & in Ciuitate habitauerit, possit conuenire in dicta Ciuitate quoscunque habitantes, & existentes in Domino pro contractibus, & obligationibus factis, & secutis post acquisitam ciuitatem; pro alijs verò factis, seu causatis ante acquisitam ciuitatem non possit Priuilegio ciuitatis uti, sed teneatur adire eum Iudicem, quem adire teneretur, si ciuitatem non acquisiisset; & similiter de contractibus, & obligationibus post dictam ciuitatem factis debeat conueniri in Ciuitate; pro alijs verò causatis ante possit conueniri, vel in Ciuitate, vel in eo foro, in quo posset conueniri, si ciuitatem non acquisiisset in electione volentis agere.

Per habitationem quo ad prædicta intelligatur acquisita ciuitas post triennium.

Acquirentes ciuitatem per habitationem, & non habitantes, dum non habitant, non gaudeant ciuitate quo ad forum vt supra.

*De Contractibus inter Ciues, &
extraneos, & de Iure su-
per eis reddendo .
Cap. XVII.*

SI quis extraneus contraxerit cum Ciue, vel aliquo de Dominio, Magistratus coram quo postulabitur, ius reddat de dictis contractibus, etiam si esset extraneus, vel forensis ille, qui conuenitur; sed si Ciuis conuentus fuerit coram aliquo Magistratu Dominiij, teneatur Magistratus Ciuem transmittere ad Magistratus Genue, si per Ciuem hoc requisitum fuerit, & Magistratus contra omnes, & singulos extraneos venientes in Dominium ius reddat Ciuibus, & illis de Dominio, non obstante quòd actor sequi debeat forum rei, sine præiudicio conventionum, & concessionum Reipublicæ erga illos, qui conventiones obseruant: inter extraneum verò, & extraneos Magistratus ius dicat, si contractus in Dominio celebratus fuerit, vel si in contractu conuentum, quòd solutio fiat, vel promissio compleatur in Dominio, vel si aliquis ipsorum habitauerit in Dominio, seu domum, vel officinam ibi conduxerit, vel quando ex forma contractus partes se supposuissent Magistratibus Ciuitatis, seu Dominiij.

Magistratus teneantur in electione. & ad requisitionem Ciuis, & cuiuscunque de Dominio obseruare super, & circa Ciues, & illos de Dominio Reipublicæ debitores extraneorum, & circa testimonium reddendum, vel recipiendum consuetudines, constitutiones, vsus, & modum procedendi, qui obseruatur in Ciuitatibus, & locis

extraneorum erga Ciues, illos de Dominio, si tamē de dictis constitutionibus, vsibus, & consuetudinibus denuntiatum fuerit, & constabit.

Forensis pro credito aduersus Genuensem tacens per decem annos continuos post tempus aduentum solutionis, & tempore non expresso post factum contractum, & qui nullam requisitionem in iure fecerit contra talem suum debitorem, non possit personahter impedire, nec forestare debitorem, sed habeat solum iura salua aduersus bona talia qualia sibi competunt.

De Priuilegio Doctorem, Medicorum, & Notariorum.

Cap. XVIII.

Soli Iurisperiti de Collegio Genue, & non alij possint coram Magistratibus Ciuitatis consulere; & aduocare, & consilium, & patrocinium suum præstare, salua facultate Causidicorum, & aliorum; quibus per regulas, & Statuta aliter concessum esset.

Præsens capitulum cuius comprobatio indecisa fuerat relicta in comprobatione Statutorum, fuit per Serenissima Collegia, ex facultate sibi reseruata, comprobatum anno 1529. 8. Iunij, excluso primo §. incipit. Sols, pro tunc; reseruata, sibi facultas, &c. ut in Manuale illius anni.

Doctores de Dominio tam in iure, quam in medicina teneantur insignia capere, & Doctorari in Ciuitate Genue sub pœna scutorum quingentorum pro quolibet; & expensa eorum, qui Doctorantur in iure, non possit excedere libras octuaginta.

Iurisperitorum, & Medicorum Genue habitantium causa, tam actiue, quam passiuè cognoscantur, de-

finiantur, & terminentur per Supremos, seu Ordinarios Syndicatores, qui sint, & intelligantur esse in eis Iudices competentes; & nullus alius Magistratus possit in ipsis se intromittere.

Aliorum verò Jurisperitorum, & Medicorum non habitantium in Ciuitate electio sit ad eundem, siue Magistratum Ordinarium loci, siue Præstantissimos Supremos, aut Ordinarios Syndicatores, siue auocari faciendi, dummodo id declarent in prima scriptura.

Idem etiam intelligatur de causis vxorum ipsorum Doctorum, & Medicorum durante matrimonio.

Notariorum de Collegio Genuæ acta Curialia exercentium causæ omnes, & aliorum Notariorum de Collegio causæ dependentes ab officio Notariatus, cognoscantur etiam, & definiantur per Supremos, siue Syndicatores Ordinarios vt supra.

Medici, & Doctores teneantur pro Doctoratu solvere Patribus Communis aureum iuxta solitum, alijs remaneant priuati Collegio, & alijs priuilegijs.

Medici teneantur in consultationibus super ægrotis vocare magis attinentes, seu illos, qui habent curam de ægrotis sub pœna librarum vigintiquinque pro qualibet vice, necnon, & curare, & consultare cum alijs Medicis, quos voluerit infirmus, seu propinqui, dummodo sint Christiani, etiam si non essent de Collegio, sub pœna scutorum centum pro qualibet vice, & amissionis priuilegiorum.

Non possint participare in apothecis Aromatariorum, nec habere intelligentias, aut conuentiones cum ipsis, neque ab eis dona capere, neque Aromatarijs possint prædicta ficere, sub pœna priuationis à Collegio Medicorum, & ab arte Aromatarij respectiue, & pœna priuationis omnium priuilegiorum, & librarum centum pro qualibet vice.

In reliquis remaneant salua cætera priuilegia omnibus prædictis concessa per Statuta, & ordinamenta Reipublicæ.

Medici, qui post hac venerint ad habitandum in Ciuitate pro exercenda arte Medica, & non fuerint de Collegio, non admittantur nisi præsentato diplomate Doctoratus Senatui.

De non vocando in Ius ad alienas Curias, & Priuilegiorum obseruantia. Cap. XIX.

Qui per viam petitionis, appellationis, reclamationis, supplicationis, aut alterius cuiusuis generis querelæ, aut etiam per viam principalem, seu secundario directè, vel indirectè, aut alio quouis modo etiam ex officio Iudicis, siue per se, siue per alium, & iura voluntarie cedendo, aut alio quouis modo uocauerit aliquem de Dominio in ius, seu traxerit, seu trahere, aut trahi tentauerit extra Ciuitatem, aut Dominium ad Magistratum aliquem præter concessum à Statutis, aut contra priuilegia Reipublicæ, cadat ipso iure, & factò ab omni iure, & actione, & eis remaneat priuatus, ultra pœnas de quibus infra: & si attentatio esset per appellationem, seu reclamationem à sententia, tunc ipsa sententia transit in iudicium ad eius præiudicium, & fiat eius executio, nec super appellatione, seu reclamatione possit audiri à Magistratu suo pœna sindicamenti, & soluendi de proprio.

Omnia, & si quæ acta, rescripta, decreta, & alia quæcumque propterea imperata, seu edita sint nulla, & inuisa careant, & Magistratus de eis nullam considerationem habeant, sed pro non

factis reputent sub pœna librarum quingentarum qualibet vice, & pœna sindicamenti.

Contrafacientes omnes sint ipso iure, & facto privati omnibus, & singulis priuilegijs, immunitatibus, & beneficijs Reipublicæ, & cadant in pœnam librarum mille pro qualibet vice, & ulterius, si admoniti mandato Senatus, eo modo, & forma, quæ Senatui videbitur, non reuocauerint acta quæcunque, seu attentata contra dispositionem prædictam, sint rebelles, & puniantur per Curiam Criminalem vti rebelles, & bona eorum sint confiscata Cameræ Reipublicæ.

Nullus possit communicare cum aliquo tentante quidquam in præiudicium læsionem, vel diminutionem dictorum priuilegiorum Reipublicæ, neque ei scribere, neque nuntios mittere, neque litteras ab eo recipere, neq; ab alio pro eo quicquam verbo audire, neque bona, aut merces recipere, neque administrare, neque excusationes locorum facere, neque eum modo aliquo iuare ope, opera, auxilio, vel consilio, neque in eius agendis se immiscere directè, vel indirectè, sub pœna librarum quingentarum pro qualibet vice, & grauiori tàm pecuniaria, quàm corporali iudicio Senatus.

Nullus audeat quouis prætextu, aut colore directè, vel indirectè principaliter, vel secundario, nomine proprio, vel alieno aliquem trahere, vel vocare in ius, seu molestare, vel inquietare, aut trahi, vocari, molestari, seu inquietari facere in aliqua Curia extra Curias seculares Reipublicæ.

Nullusque propterea possit aliquid supplicare, vel commissiones delegationes, aut rescripta impetrare ab aliquo quacunque auctoritate, vel dignitate etiam suprema fungente, neque impetrata præsentare, nec de eis se valere.

Nec possit aliquis appellare, seu reclamare à sententijs Consulum, & Magistratum Reipublicæ,

etiam

etiam existentium in alienis iurisdictionibus ad aliquem Iudicem Magistratum, vel Principem, nisi secundum formam regularum, seu institutionis dicti Magistratus.

Quæ quidem omnia, & singula si fierent, seu fieri attentarentur, sint nulla, & irrita, nulliusque roboris, & momenti, imò non obstantibus prædictis Magistratus procedat, & iustitiam faciant secundum Statuta, & constitutiones Reipublicæ perinde, ac si prædicta secuta non fuissent.

Declarato, quòd propter hoc intelligatur prohibitum, quod non possint audiri Iudices Ecclesiastici in causis matrimonialibus, in causis hæreticis, in causis periurij de seruando, vel non seruando iuramento, in causis vsuratum, in causis perhibendi testimonij, & in alijs causis, quæ ex forma Statutorum etiam spectare possint ad forum Ecclesiasticum.

Qui contraxerit in aliquo prædictorum; cadat ultra prædicta in pœnam librarum quingentarum pro qualibet vice, & nihilominus citans, seu impetrans, vel appellans, aut reclamans ut supra, teneatur ad reuocationem sibi imponendam per Senatum ut supra, quam si non fecerit intra tempus, puniatur per Curiam Criminalem, anquam rebellis ut supra.

Et si quis fuisse coactus ad instantiam contrafacientium, ut supra aliquid soluere, possit, ipse, seu ille, cuius interest, capere, seu rehabere in bonis contrafacientium summam, ut supra solutam, & tantundem Fiscus pro pœna.

Nullus doctor, nullusque Causidicus patrocinium præstet alicui ex supradictis contrafacientibus sub pœna priuationis à Collegio, & librarum quingentarum pro qualibet vice, & nullus Notarius, nullusque Executor possit litteras, aut acta pro prædictis ad fauorem contrafacientium facere sub pœna librarum vigintiquinque vsque in cen-

tum pro qualibet vice.

Nullusque Notarius possit instrumenta in forma Camera conficere, in quo aliquis Genuensis se in forma Camera obliget, sub pœna scutorum vigintiquinque pro qualibet vice, exclusis Clericis, seu Ecclesiasticis, qui ad fauorem Laicorum Genuensium possint in forma Camera se obligare.

Liceat tamen, non obstantibus prædictis, cuicumque, cui ius competierit sequestrari, saxiri, seu interdici facere quæcunque bona, quæ prætendunt esse sui debitoris, seu prætensi debitoris, pro vè à iure permittitur in quavis Mendi, parte, & per quemcunque Iudicem etiam extraneum, ita tamen, quòd si fuerit præstita fideiussio idonea in præsentem Ciuitate, vel Dominio respectiue, respectu Ciuium, seu districtualium eo casu teneatur ille, qui sequestrum, saximentum, seu interdictum fieri fecerit illud relaxari, & cassam facere sub pœna, & pœnis, de quibus supra.

Et obtenta executione in Dominio, subindè pro consequenda solutione super bonis sequestratis, possit quoscunq; opportunos actus facere etiam in Curijs extraneis, quando in illis partibus non adessent Magistratus Reipublicæ.

Quæ superius dicta sunt non habeant locum in Ciuitatibus, & districtualibus existentibus extra Dominium, qui pro negotiationibus, & alijs gestis, siue fecerint extra Dominium, tam ratione maleficij, seu quasi, quàm contractus, seu quasi, possint conueniri coram suo Iudice, ipsis autem existentibus in Dominio, non possint nisi secundum formam Statutorum.

*De forma Inventarij conficiendi.**Cap. XX.*

Qui obligati sunt inventarium conficere, quiue frui volunt beneficio inventarij, teneatur coram Magistratu inchoare dictum inventarium, ponendo ad minus in eo bancam valoris denariorum sex, ut fieri solet, intra dies triginta immedia ò secuturos ab onere, seu cura suscepta, vel ab hereditate apprehensa, examinatis prius saltem duobus testibus de morte illius, de cuius bonis conficiendum est inventarium, & citatis omnibus legatarijs, creditoribus, & alijs sua interesse putantibus per proclama emitendum in locis, in quibus proclamata publica fieri solent, & in contracta habitationis illius, de cuius bonis inventarium conficitur: in qua quidem inventarij confectioe adhiberi, & interuenire debeat secundus Notarius; & hæc etiam si adesset testamentum, seu ultima voluntas, & etiam si legatarij, & creditores essent certi.

Teneantur etiam inventarium inchoantes vt supra intra dies sexaginta immediatè secuturos post dictam inchoationem adiungere in dicto inventario omnia, & singula bona defuncti, seu illius, de cuius bonis inventaria conficiuntur, quæ ad eorum manus, seu sub eorum custodia fuerint, aut peruenerint; quæ adiunctio dicto inventario facienda possit fieri coram Notario, & testibus absque interuentu Magistratus.

Inventaria, seu repertoria, quæ fieri solent de suppellectili, seu de bonis mobilibus, fieri debeant per Notarium, & in eis exprimi debeat pœnes quem, seu sub cuius custodia bona ipsa remanent; & persona illa, pœnes quem, seu sub cuius custodia remanserint, debeat ita constiteri legitime

sub eodem inventario per actum per dictum
Notarium faciendum coram testibus.

Et quia plerumque solent in dies peruenire pecu-
nia, seu bona, quæ dictim restringuntur, seu exi-
guntur, in eos, qui inventarium vt supra facere
debent, aut volunt, teneantur, exinde intra dies
sexaginta secuturos immediatè à die exactionis,
seu à die, in qua bona ad ipsos peruenerunt ad-
dere eas, & ea dicto inventario per actum co-
ram Notario, & testibus licet non fiat coram
Magistratu.

Sic vt supra facta inventaria habeantur, & sine fa-
cta in forma legitima.

Finis Libri Tertij

STATVTORVM CIVILIVM

REIPUBLICÆ GENVENSIS:

Liber Quartus.

De interdictis. Cap. I.

AD instantiam cuiusvis præten-
dentis se creditorem alicuius
teneatur quilibet Magistratus
fieri facere interdictum, seu
sequestrum super qualibet sum-
ma pecuniarum, seu re exi-
stente apud tertium, ut de bo-
nis prætensi debitoris, seu de
qua esset debitor, super qua Magistratus fuerit
requisitus.

Non possit tamen fieri interdictum, seu sequestrum
de aliqua re existente pœnes Dominum eius-
dem.

Debeat insuper quilibet Magistratus ad instantiam
cuiusvis participis, vel asserentis se creditorem
alicuius, qui participaret, interdicere omnia, &
singula vasa nauigabilia, & requirere, ac manda-
re Patribus Communis saluatoribus operis por-
tus, & moduli, & alijs, ad quos spectat, ut inca-
tenent dicta vasa, & taliter impedian, quòd sine
ipsius Magistratus licentia non valeant recedere.

Non possit tamen fieri interdictum, neque incate-
natio vasis postquam positum fuerit ad colam
causa recendi, & nauigandi, & intelligatur posi-
tum ad colam, quando amouerit agumenas à
mole, seu terra, & recesserit è loco, in quo erat,
quando habebat agumenas ad molem, seu terram.

De-

Declarato, quòd postquam fuerit positum ad eolam, seu nauigando fuerit in viagio, si Dei, aut maris, vel gentium impedimento, non spontanea Gubernatorum voluntate rederit ad ponédum agumenas in terram, non possit pro illo viagio vltterius impediri, nec interdici.

Et ille, ad cuius instantiam factum fuerit interdictum, seu sequestrum teneatur intra dies octo immediatè secuturos à die facti sequestri, si in dictis octo diebus erit aliquis dies iuridicus, aliter intra diem primum iuridicum immediatè secuturum deponere petitionem, & proponere actionem suam, & exindè intra dies decem immediatè numerandos à dicta depositione citari fecisse partem aduersam ad respondendum dictæ petitioni.

Quòd si pctitio, & citatio intra tempora respectiuè prædicta non fuerint secutæ, interdictum, & sequestrum sit nullum, & irritum; & Magistratus teneatur relaxari facere pecuniam, & rem saxitam, quæ postea ea occasione amplius interdici non possit: si verò secuta fuerit pctitio, & citatio vt supra, interdictum firmum remaneat per menses sex immediatè à die eiusdem sequestri facti, & vsque ad sententiam definitiuam, eiusque plenariam executionem inclusiuè. si dictæ sententia lata fuerit ad fauorem sequestrantis intra dictos menses sex, non obstante appellatione ab ea forsitan interposita. Declarato, quòd in dictis mensibus sex non computetur tempus dilationis deforis datæ.

Declarato etiam, quòd pctitio vt supra deponenda, seu actio proponenda non possit finitis octo diebus prædictis variari, nec mutari quo ad impediendum relaxationem sequestri.

Et si legitimè apparuerit pecuniam, seu rem saxitam, vas, aut participationem vasis interdicti esse alterius, quàm illius, de cuius pecunijs, seu rebus,

aut

aut participatione factum fuerit interdictum, debeat per Magistratum relaxari.

Si verò ille, cuius bona, aut pecuniæ, seu vas, aut participatio sequestratæ fuerint, seu respectu cuius fuerit factum interdictum, aut ille, cuius interesse visum fuerit ex iusta causa in actis Magistratus, à quo interdictum factum fuerit, promiserit, & idoneam cautionem præstiterit de re præsentando pecuniam, aut rem saxitam, seu eius æstimationem ad omne mandatum Magistratus, habeatur interdictum, quoad ipsum relaxandum duntaxat perinde, ac si à principio factum non fuisset.

Si post fideiussionem præstitam apparuerit pecunias aut rem saxitam, seu participationem vasis interdicti esse alterius, quàm illius, de cuius bonis interdictum, seu sequestrum fuisset factum, debeat etiam relaxari quælibet promissio, & fideiussio.

Quotiescunque interdictum, vel sequestrum fuerit relaxatum, vel pecunia, seu res saxita, aut eius æstimatio fuerit de mandato Magistratus restituta, ille, pances quem fuerit factum interdictum, non possit amplius aliquo modo molestari occasione dictæ pecuniæ, aut rei saxitæ, vel vasis interdicti; teneatur tamen ad illius deteriorationem, seu damnum, si quod secutum fuisset, aut sequeretur culpa, dolo, seu magna negligentia sua.

Sed teneatur ille, pances quem fuisset factum interdictum, repræsentare mandato Magistratus rem saxitam, vel æstimationem ei, qui sententiam obtinuerit summa a re, & executivè, & sine pignora bandi, ita etiam, quod per appellationem non possit retardari executio, præstita tamen fideiussione, vt supra.

Fideiussiones, & obligationes factæ occasione interdictorum duren per illud tempus, per quod duraret interdictum; & eo finito, intelligantur, &

sint causæ, nulliusq; roboris, salvo iure prorogandi dictum tempus, etiam respectu fideiussorum, illis, ad quos spectat: quæ prorogatio habeatur perinde, ac si adhuc duraret sequestrum.

Et ubi semel factum fuerit interdictum, & illud fuerit renocatum, seu remanserit nullum, non possit amplius ad instantiam eiusdem personæ pœnes eundem fieri interdictum de eadem re.

Lata sententia in huiusmodi causis, exequi debeat, non obstante appellatione, si aliqua interponeretur; nam appellatio executionem non retardat, præstita tamen fideiussione idonea per eum, qui sententiam pro se obtinuerit, & eam exequi voluerit ad formam Statuti, *De causis executiuis*.

Declarato tamen, quod ille, qui sententiam liquidationis, seu adiudicationis, ut supra obtinuerit, non habeat plus iuris aduersus illum, cui factum fuisse sequestrum, seu cuius nomen fuisse adiudicatum, quam habebat principalis creditor.

Ubi verò sententia lata foret contra eum, qui interdicti fecisset, & quisquam ab ea appellasset, durer sequestrum donec aliqua sententia transierit in iudicatum, vel adsint duæ sententiæ pro altera partium; eo tamen casu appellans teneatur idoneè fideiubere de damnis, expensis, & interesse in casu succumbentiæ.

Ille autem, ad cuius instantiam factum fuerit sequestrum, si non obtinuerit in totum, seu in parte, teneatur ad omnia damna, interesse, & impensas illi, cuius pecunias, aut bona sequestrari, seu vas impediri fecerit.

Quilibet, pœnes quem, seu cui factum fuerit interdictum, seu sequestrum, teneatur ad instantiam dicti sequestrantis, & mandato Magistratus manifestare enim iuramentum quid, & quantum pœnes se habeat de bonis sequestratis, & de quo, & quanto sit debitor illius, cuius bona fuerint sequestrata.

De æstimis, & dationibus in solutum. Cap. II.

PRæcepta, seu mandata Iudicum quorumvis, dirigenda æstimatoribus, debeant registrari in actis illius Magistratus, seu Iudicis, à quo fuerint concessa, & presentari coram æstimatoribus in actis eorum Notarij, sine quibus mandatis æstimatores nihil facere possint.

Presentato mandato pro consequenda solutione alicuius summatæ teneantur æstimatores ad instantiam creditoris in mandato nominati, seu legitimæ personæ pro eo, vel habentis ab eo causam, statim citari facere per præceptum parte ipsorum æstimatorum, & in actis eorum Notarij debitorem, contra quem, seu cuius bona mandatum fuit concessum, seu contra legitimam personam pro eo ad videndum fieri æstimum pro singulis diebus, & horis; quod præceptum detur personaliter, si citandus reperiri poterit: si verò esset absens, vel non reperiretur, dimittatur in domo habitationis eiusdem citandi uxori, & filijs, si habuerit: alias duobus ex proximioribus propinquis, & eis non extantibus, duobus ex proximioribus vicinis.

Si aliqua æstimatio erit facienda in bonis, in quibus aliquis alius sit particeps ultra debitorem, seu illum, in cuius bonis est facienda, debeat etiam citari ille particeps in omnibus ut supra, & citatio possit, & debeat exequi modo superius narrato.

In locis Dominijs, in quibus huiusmodi citationes fieri solent oretenus, possint etiam eodem modo oretenus fieri, sed relationes nuntiorum scribi, seu redigi debeant in actis.

Si citatus petierit in actis se citari pro certa die, & hora

hora cum declaratione bonorum, in quibus æstimum erit consequendum, citari debeat pro dicta certa die, & hora cum dicta expressione, seu declaratione bonorum, & executio citationis fiat vt supra.

Si ante mandatum præsentatum, vel post, sed ante æstimum consecutum comparuerit aliquis in actis æstimatorum, qui pro suo interesse se citari requirat in aliquo æstimo, seu actu per æstimatores faciendo, æstimatores possint cum citari facere, si ita ipsis videbitur consideratis circumstantijs.

Æstimatores, si, obseruatis huiusmodi diligentijs, fouerint requisiti, seu iustati ad faciendum æstimum ab eo, qui mandatum obtinuit, seu legitima persona pro eo, teneantur intra triduum accedere ad faciendum dictum æstimum: possint tamen quodcumq; illud facere, obseruatis prædictis, intra tempus debitum à concessione, siue confirmatione mandati.

Si mandata sue int concessa pro faciendis diuisionibus bonorum, idem in omnibus obseruetur.

Cum æstimatores æstimum, seu diuisionem facere debebunt, teneantur accedere personaliter ad locum, seu bona æstimanda, seu diuidenda. & quærere, videre, & considerare exitus, pertinentias, qualitates, & circumstantias terrarum & bonorum immobilium, & ea mensurare, & mensuras in æstimis, & diuisionibus apponere, exclusis terris siluentibus, quæ comunodè mensurari non possunt, ad quas mensurandas non teneantur, si hoc de partium voluntate processerit, vel super eo ipsi æstimatores informationem habuerint, quæ competens eis videatur.

Teneantur pariter æstimatores opponere pretium cuiuslibet terræ, seu rei immobili, quam æstimauerit, de per se, & similiter ponere debitos terminos, seu signa, quæ terras æstimatas, seu diuisas

fas demonstrant, & diuidant & omnia in vno itinere, seu viagio bona fide facere: quod si non fecerint, compellantur ad ea loca accedere pro negotio perficiendo ipsorum impensis.

Si in æstimatione, seu appositione pretij rebus æstimatis, vel diuisis, seu in diuisione fecutus fuerit aliquis error iudicio ipsorum æstimatorum possint ipsimet æstimatores errorem, seu æstimationem, vel diuisionem corrigere intra dies viginti à die facti æstimi, seu diuisionis numerandos etiã de per se, nemine iustante, & etiam si interim fecuta fuisset redemptio, vel alienatio æstimi, seu bonorum diuisorum.

Si forma suprascripta in æstimis, & diuisionibus obseruata non fuerit, dicta æstima, & diuisiones intelligantur, & sint nullæ, & æstimatores intelligantur cecidisse in pœnam librarum decem pro quolibet eorum, & qualibet vice.

Sed facta, & factæ secundum formam suprascriptam validæ sint, & firmæ haberi debeant, ac per Magistratum laudari, & à partibus, in quas processerint, obseruari, salua semper dispositione Statuti, *De elevatione canella*.

Et soluis præmissis æstimatores pro æstimis, vel diuisionibus iuxta formam præsentis capituli faciendis non possint, nec valeant inquietari, vel molestari modo aliquo, nisi dolosè, vel malitiosè in aliquibus se se habuissent.

Æstimationes, & diuisiones prædictæ fieri debeant in Ciuitate Genuæ, & Suburbij per æstimatores Genuæ, & in tribus Potestatij Bisaninis, Potciferæ, & Vulturi per eosdem æstimatores Genuæ, si æstimatio, vel diuisio faciendâ erit contra Ciuem Genuæ, vel etiam contra alios de maiori summa librarum septuaginta quinque: si verò non erit faciendâ contra Ciuem, vel etiam contra alium non excesserit in sorte simpli libras septuaginta quinque, fieri possit, tam per æstimato-

168 Statut. Genuen.

res Genuæ, quàm per æstimatores locorum in iurisdictione, seu Territorio quorum erunt sita bona æstimanda, seu diuidenda.

Et in reliquo vniuerso Dominio fiat etiam per æstimatores locorum, seu Iurisdictionis, in quibus posita fuerint bona, vt supra, saluo quòd, si æstimatio, vel diuisio facienda esset ad instantiam Ciuis Genuæ, possint etiam eam facere æstimatores Ciuitatis Genuæ expensis pro supra pluri dicti Ciuis.

Scriba, seu Notarius æstimatorum ad id electus in locis vbi huiusmodi scribæ deputantur, & scribæ, seu Notarij Magistratum, vbi certus Notarius ad acta æstimatorum non est Deputatus: teneantur sub pœna librarum decem accedere personaliter per se, vel stante impedimento, per Notarium substitutum ad loca, & bona, in quibus faciendæ erunt æstimationes, & diuisiones in societate æstimatorum, & scribere benè, & legaliter tam dicta æstima, & diuisiones, quàm præsentationes mandatorum, præcepta, & alia acta, quæ occurrerint, & ipsorum æstimorum, diuisionum, & actorum copiam authenticam tradere partibus; & hæc mediante eius mercede, de qua in tarifa mercedis Notariorum.

Non possint æstimatores, & scribæ prædicti accipere præmium aliquod per se, nec per interpositam personam, nec aliquod aliud dono, vel alio prætextu etiam ab eis, ad quorum instantiam faciendæ erunt æstimationes, seu diuisiones, nisi vt inferius dicitur, sub pœna priuationis ab officio, restitutionis accepti, & librarum decem pro quolibet, & qualibet vice.

Possint autem accipere pro eorum æstimatorum, & scribæ salario æqualiter inter eos diuidendo, scilicet quando æstimationes, seu diuisiones ascenderint vsque ad valorem librarum ducentarum denarios duos pro libra, & à libris ducentis vsq;

in tria millia denarium unum pro libra, & ab inde supra vsq; in quantumcunq; valorem ascendant, scuta quatuor auri Italæ in auro. Declarato, quod huiusmodi rata, & taxatio fieri debeat super sorte simplici, etiam si æstimum fuisset consecutum ad rationem de duobus tria.

Si æstimatores Genuæ, pro exequendo officio suo ut supra, accessuri erunt ultra miliaria duo computanda à mœnibus Ciuitatis, possint accipere pro ipsis, & scriba solidos triginta pro singulo eorum pro æquitaturis; & si eos pernoctare contigerit ad rationem soldorum quadraginta pro qualibet æquitatura singulo die, computatis prædictis etiamque. & libras tres pro quolibet prandio, & libras quatuor pro qualibet cæna. Declarato, quòd alij æstimatores Domini possint pro dictis impensis accipere medietatem summarum superius taxatarum.

Posi ille, contra quem, seu in cuius bonis factum fuerit aliquod æstimum, redimere illud, seu bona, in quibus fuerit consecutum intra menses quatuor, si fuerit consecutum ad rationem de duobus tria: qui menses incipiant à die æstimii consecuti, vel traditionis possessionis, si viva voce fuisset eleuata cancella, dummodo intra dicta tempora respectiuè soluit creditori, seu illi, qui æstimum consecutus fuerit, vel habenti, seu habituro ius, aut causam ab eo summam impensam, & impensas, pro quibus æstimum est consecutum, vel eam deposuerit soluendam, & de deposita intimationem faciat illi, ad cuius instantiam factum fuisset æstimum, seu legitimæ persone pro eo.

Possit etiam intra dicta tempora respectiuè propinquus eius, in cuius bonis æstimum fuerit consecutum vsque in tertium gradum agnationis, cognationis, vel affinitatis inclusiuè redimere bona, in quibus erit consecutum, si intra dicta tempo-

ra respectiuè soluerit, seu legitimè deposuerit in omnibus vt supra; & dictis casibus, & quolibet eorum teneatur Magistratus restitui facere bona æstimata ex eorum officio summarie, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij per viam præcepti, illi, contra quem erit factum æstimum, vel propinquo obseruanti vt supra: quæ quidem deposita sic, vt supra facienda tam per debitorem, quam per propinquos fieri debeant in Cartularijs numerati Sancti Georgij.

Declarato, quòd beneficium prædictum competat propinquo, si de sua ipsius propinqui pecunia soluerit, seu deposuerit, vt supra, & quod idem redimens teneatur bona æstimata restituere illi, in cuius bonis facta fuerit æstimatio intra annum vnum à die redemptionis ab ipso factæ, dummodo intra dictum annum sibi restituat, & soluat, quod, vt supra, soluisset illi, qui æstimum esset consecutus cum expensis, quo casu teneantur etiam Magistratus restitui facere in omnibus, vt supra.

Et vbi plures propinqui vellent redimere dictum æstimum, præferatur ille, qui haberet bona confisa bonis, de quibus in æstimo, alioquin præferatur proximior agnatus, & post agnatos proximior cognatus, & post omnes prædictos, proximior affinis, & in pari gradu respectiuè sit locus præuentioni.

Vxor, nurus, & quicumque alij creditores, quantumcunque privilegiati illius, qui æstimum consecutus fuisset, & propinqui, qui æstimum redimisset, & cuiuscunque habentis ius, vel causam ab eis, & eorum aliquo, in casu æstimi, seu rei æstimatæ, redemptæ, seu restitutæ, vt supra, nullum regressum habere possint in dicto æstimo, seu re æstimatæ, perinde ac si æstimum nunquam consecutum fuisset.

Declarato etiam, quòd iura, quæ competebant illi, qui

qui æstimum consecutus fuerat, intelligantur ipso iure cessa dicto agnato, seu cognato, vel affini, qui dictum æstimum redimisset, talia qualia tamen illi competebant, ita ut propterea ille, qui æstimum consecutus fuerit, non teneatur ad aliud,

De elevatione canellæ.

Cap. III.

SI quis in confectioe, seu consecutione æstimæ canellam viua voce eleuauerit, teneantur æstimatores supersedere in tradenda possessione illi, ad cuius instantiam factum fuerit æstimum: debeant tamen in appositione præti, & in alijs obseruare, ac si æstimum perficeretur.

Ille verò, qui canellam viua voce, ut supra, eleuauerit, debeat intra dies octo immediatè secuturos à die æstimæ, & possit etiam quicumq; etiam si canellam viua voce, non eleuaret, intra dies octo, ut supra, elevationem canellæ contra dictum æstimum deponere, eo quia prætendat, seu dicat habere potiora, vel anteriora iura in re æstimata; sed teneatur in ipsa elevatione canellæ in scriptis exprimere quantitatem, pro qua eleuaret canellam, & iura, pro quibus eam eleuat, seu iura, & quantitatem, pro qua dicat se habere potiora iura; & hoc vel per expressionem in ipsa canellæ elevatione, vel per scripturam in ea exhibitam.

Ad eleuandam huiusmodi canellam viua voce quilibet admittatur etiam sine mandato pro persona tertia, dummodo tamen dicta canellæ eleuatio redigatur iutra tempus debitum in scriptis per personam legitimam.

Declarato, quòd eleuans dictam canellam utroque modo sit persona tertia, vel saltem quæ alio nomine, seu iure compareat in elevatione canellæ,

172 Statut. Genuen.

& non illo nomine, sub quo fuisset condemnata, vel contra quem æstimum fieri deberet.

Si eleuans canellam viua voce non redegerit in scriptis intra tempus prædictum, habeatur eleuatio canellæ pro non facta, & æstimum incontinenti perficiatur.

Eleuationes canellæ fieri debeant in actis eiusdem Notarij, à quo processit mandatum, & coram eodem Iudice, qui mandatum concessit, aliter verò factæ non valeant, saluo priuilegio Ciuium Genuæ; nam si mandatum esset concessum in Dominio, & eleuans canellam esset Ciuis, possit eam deponere coram Iudice Ciuitatis, & in actis Notarij Actuarij dicti Iudicis: quo casu dictæ eleuationis canellæ teneatur eam eleuans notitiam facere intra mensem à die dictæ eleuationis depositæ illi, qui æstimum consecutus fuerit; quæ tamen notitia nulla aliam producat dispositionem. si verò Iudex, qui mandatum concessit, non esset in Dominio, fiat eleuatio canellæ coram Iudice ordinario loco æstimum, nisi aliter per Senatam dispositum esset.

Qui canellam, vt supra eleuauerit, teneatur docere de iuribus suis intra dies viginti à die depositæ eleuationis canellæ, & citationis legitime subsæcutæ; qui terminus dierum viginti sit probatorius actori, & reo communis; nec transacto dicto termino possint fieri aliquæ probationes, neque etiam per scripturas publicas, sed solum reituum in tempore iuratorum examinatio, & eorum publicatio.

Quibus iuribus visis, si Magistratui non apparuerit eleuantem canellam habere potiora, vel anteriora iura, æstimum declarari debeat validum: & si eleuatio canellæ facta fuisset viua voce, concedi debeat ex officio Notarij mandatum pro traditione possessionis dirigendam æstimatoribus, qui nulla citatione requisita, nullaque solemnitate obser-

obseruata corporalem, & actualem possessionem rei æstimatæ tradant illi, qui æstimum fuerat consecutus, & eleuans canellam condemnatur etiam ad expensas æstimatorum pro mittendo in possessione.

Si verò apparuerit eleuantem canellam habere potiora, vel anteriora iura in re æstimata, & seù æstimum de iure fieri non debuisse, teneatur Magistratus annullare dictum æstimum, & declarare nullum.

Si autem in re, in qua facta fuerit æstimatio, supererit à quantitate specificata per eleuantem canellam, & habentem potiora iura, vt supra, & seù si pretium fuerit maius quantitate specificata, possit æstimum fieri in supra pluri, reseruata dicta quantitate specificata; non tamen propterea fiat præiudicium creditori anteriori in suis iuribus tam respectu hypothecæ, quàm anterioritatis, & aliorum etiam in re æstimata per æstimum tradita.

Possit etiam per Magistratum, de cuius mandato fuisset facta æstimatio, assignari terminus etiam ante sententiam illi, qui canellam eleuasset, & potiora iura haberet, si à parte, quæ cederet, fuerit petitum, intra quem teneantur eligere in quibus bonis ex bonis debitoris satisfieri velit, & æstimum consequi, quo casu cedens excusetur ab expensis: quod si transacto dicto termino æstimum non fuerit consecutus, possit ipse, ad cuius instantiam terminus fuerit assignatus, æstimum consequi, nec possit ab eo eleuari canella etiam quod haberet, vt supra, potiora iura cum reseruatione prædicta.

Cum Magistratus mandauerit tradi alicui possessionem rei immobilis, contra aliquam personam, si tertius vt supra declaratus contradixerit, seù canellam eleuauerit, seù quærimoniam fecerit coram ipso Magistratu intra dies quindecim à tra-

ditione possessionis, & exinde intra dies viginti numerandos à die quarimonix depositæ, & citationis subsecutæ, instrumentis, vel testibus idoneis probauerit, quòd dicta res sit sua, vel proinde haberet possessionem bona fide, & non fraudolenter, quæ bona fides præsumatur, nisi ex indicijs, seù probationibus contrarium probaretur, dicta æstimatio, seù datio possessionis non obstat dicto tertio, sed reuocetor, & cassetur.

Et si absens à Dominio tempore datæ possessionis vellet dictæ traditioni vt supra opponere, possit illud facere intra dies quindecim postquam reuersus fuerit ad Ciuitatem Genuæ, seù locum sui domicilij in Dominio, dummodo reuertatur intra annos tres à dicta traditione, quibus durantibus possit etiam eius legitimus Procurator oppositionem ipsam fecere, & similiter eius hæres, vel curator bonorum intra dies quindecim ab apprehensa hæreditate, vel constitutione Curatoris, & si intra dictos dies viginti non fuerit probatum vt supra, Magistratus teneatur confirmare traditionem possessionis.

Non possit tamen possessionem, siuè æstimum impedire translatio possessionis facta de re petita, si ille, à quo petita fuerit, transtulerit eam verè, vel fictè post petitionem siuè in ordinario, siuè in executiuis facta de ipsa re: sed tali translatione non obstante fiat executio, tam personalis, quàm realis, ac si conuentus, qui transtulit, possideret, vel detineret.

Tradita possessione vigore, seù pro executione æstimii, fructus vsque ad æstimum redemptum sint illius, qui æstimum consecutus fuerit.

In omnibus contentis in præsentì Statuto procedatur sine libello, sine strepitu, & figura iudicij, & sine remedio cuiusuis appellationis, vel consultationis, non tamen sententiæ, seù pronuntiationes præiudicent partibus in iudicio ordinario, sed

iura earum remaneant in dicto iudicio ordinario
salua, & illaesa.

De immobili diuidendo :

Cap. IV.

SI habens aliquod immobile commune cum alio, vel alijs, seu possidens pro suo bona fide voluerit illud partiri, teneantur Magistratus (civitas participibus) non obstante quocunq; lapsus temporis præcipere æstimatoribus, & seu mandatum illis dirigere, quòd accedant ad rem diuidi petitam, & ipsam diligenter inspiciant: & si cognoverint posse recipere commodam diuisionem, illam diuidant; si verò cognouerint non posse commodè diuidi, illud in scriptis referant.

In casu diuisionis faciendæ teneantur æstimatores dare partem suam illi, qui, vel cuius vxor, aut maritus haberet rem stabilem contiguam ab ea parte, si voluerit, & si contiguam à duabus partibus habuerit, ab ea parte, quam maluerit, si rem contiguam per annos quatuor ante petitam diuisionem sine fraude habuerit, & si ex re diuidi postulata poterit diuidi pars commoda pro portione vnius participis sic volentis, remanente residuo alijs pluribus participibus commodè coniunctim indiuiso, licet inter ipsos commodè in partes diuidi non possit, detur pars dicto volenti, pro residuo fiat ratio, non posse commodè diuidi.

Facta relatione per æstimatores, quod tota res, vel pars, vt supra non potest commodam diuisionem recipere, Magistratus teneantur civitas participibus, seu legitima persona pro eis ad instantiam cuiusvis participis dictam rem, seu partem respectiuè vt supra incantari, subhastari facere per dies quindecim, & exinde vendere, & delibera-

re plus cæteris off. renti, & hac summarie, de plano, sine figura iudicij, & sine libello.

De Cessionibus, & Delegationibus. Cap. V.

Si creditor debitorem creditori suo consentienti delegauerit, vel etiam sola voce debitori mandauerit, quod creditori consentienti soluat, non possit mandans reuocare, neque contrauenire & debitor Delegatus teneatur soluere creditori, & ab eo possit efficaciter conueniri pro dicto debito, nec pro eo possit amplius molestari à mandante, seu delegante, nec pariter ipse delegans à suo creditore, cui fecisset talem delegationem.

Si quis verò suè sit Ciuis Genuæ, suè de Dominio acquisuerit titulo cessionis, vel alio quouis titulo ab aliquo Genuensi, seu de Dominio iura, seu credita contra Genuensem, seu quempiam de Dominio, non possit conuenire eum, contra quæ cessio facta esset, nisi coram illo Iudice, seu in illo foro, in quo cedens, seu transfereus conuenire potuisset.

Si autem aliquis suè Ciuis, seu de Dominio acquisuerit iura alicuius extranei contra Genuensem, seu de Dominio sine voluntate debitoris, nisi subsistente legitima causa arbitrio Senatus, non possit audiri ab aliquo Magistratu, nec illi possit reddi ius super acquisitis vt supra.

Nec possit aliquis suè Ciuis, suè de Dominio esse Procurator, actor, Syndicus, negotiorum gestor alicuius Clerici personæ Religiosæ, seu Religionis contra laicos sine expresso consensu ipsorum laicorum.

Nullusque cuiuscunque conditionis existat possit titulo cessionis, vel alio quouis acquirere directe, vel indirectè decimas, nec iura alicuius Ecclesie

clesiæ contra Genuenses, seu de Dominio, nec pro prædictis esse Procurator: qui contrafecerit, cadat in pœnam dupli eius, quod decimæ, seu iura valuerint, & Magistratus contrafacientem condemnet in dictam pœnam, alias sindicetur in libris centum pro qualibet vice, & ultra arbitrio Sindicatorum.

Cessio, & translatio iurium non possit fieri in potentiorum ratione fori mutandi, seu privilegij consequendi, & facta non valeat nisi in eo foro, & sub conditionibus, sub quibus valuisset debitum, seu ius cesium in cedente, si cessio facta non fuisset, salva in reliquis dispositione Statutorum, & iuris.

De debitore suspecto detinendo.

Cap. VI.

Debitor suspectus debeat incarcerationi de mandato cuiuslibet Magistratus ad instantiam creditoris, siue debitum sit purum, siue conditionale, siue sit in eo appositus terminus, siue non; & teneatur quilibet Magistratus licentiam de carcerando concedere contra talem debitorem ad instantiam creditoris.

Debitor quoad contenta in præsentis Statuto intelligatur quis, quando de debito constat per publicum instrumentum, vel scriptum aut, cui fides adhiberi possit, vel per testimonium duorum saltem testium etiam minus legitimè receptorum, qui ræstent (salvis contentis in præsentis capitulo) nullam fidem faciant, nisi legitimè recipiantur; quod fieri possit non obstante priori testificatione non legitimè facta.

Debitor verò intelligatur suspectus, si pro suspecto iuratus fuerit à creditore, vel à Procuratore habente speciale mandatum, vel à Tutore, aut

Curatore minoris, vel ab insitore.

Declarato, quod pro debito dotis, & antefacti, cuius solutionis dies nondum cessisset, non possit aliquis ex forma presentis capituli molestari, nec contratales debitores licentia de suspecto concedi, sed seruari debeat ius commune.

Et similiter declarato, quod venditor alicuius rei immobilis, qui in venditione se non obligauerit ad fideiussores prestandos, non possit occasione dictæ venditionis, vel obligationis propterea factæ retineri pro suspecto, nisi post venditionem, & rei venditæ traditionem appareret aliquid, propter quod fideiussio dari deberet, quo casu seruetur ius commune.

Si debitor vt supra suspectus, & detentus voluerit relaxari, teneatur idoneam cautionem prestare Magistratui, vel Notario pro creditore recipienti, vel creditori de se personaliter presentando, & non per Procuratorem, coram ipso Magistratu semper, & quories ex eius parte requiretur, & de stando iuri, & iudicato soluendo super debito predicto, ita vt reo presentato coram dicto Magistratu in manibus caualerij ad scientiam creditoris, fideiussor vltimus non teneatur: alias soluere debeat creditori debitum ad mandatum Magistratus, nec aliter possit dictus debitor detentus relaxari, sed incarcerari.

Declarato tamen, quod non obstante quacunque promissione facienda, & fideiussione prestanda intelligatur semper, & sit reseruatam ius dicendi de nullitate dictæ detentionis, tam in agendo, quam in excipiendo tale quale competit.

Si detentus incontinenti probauerit habere bona immobilia in Ciuitate, vel Dominio Genuensi pro debito, pro quo detentus fuit, relaxari debeat, & possit illud facere coram Iudice, qui licentiam concessit; qui Iudex sit, & intelligatur competens etiam si alias non esset; & teneatur Magi-

stra

stratus recipere super eo testes, & probationes intra horas viginti quatuor, incipiendas ab illa hora qua debitor fuerit detentus, receptis interrogatorijs admoniti si quæ voluerit facere: qui creditor possit etiam intra horas duodecim computandas post dictas viginti quatuor horas probare ex aduerso dictum debitorem esse adeo creditoribus oneratum, vt bona prædicta non sint sufficientia, vel idonea ad satisfactionem debiti prædicti.

Declarato, quod detentus possit probationes facere etiam post prædictas horas viginti quatuor, & interim remaneat detentus, vel idoneam fideiussionem præstet vt supra, sub protestatione, quod valeat, si probare non poterit, habere bona immobilia, vt supra; qua fideiussione præstita, relaxetur, & huiusmodi probationes fiant sine figura iudicij, quibusuis horis etiam non iudicis, reiectis exceptionibus incompetentiæ, & alijs quibusuis, salua suspitione Notarij, vt infra.

Quando detentus adit Notarium, qui scripsit licentiam, non possit idem Notarius allegari, nec iurari suspectus; quando verò habet recursum ad alium Notarium, si allegaretur, vel iuraretur suspectus, debeat incontinenti allegans dare confidentes absq; citatione, & statim subrogetur Notarius receptis confidentibus, alioquin Magistratus provideat statim de Notario.

Quando probationes incipiant fieri post præstitam fideiussionem per detentum, procedi debeat seruata forma Statutorum, sed coram Iudice, qui concessit licentiam, qui sit competens, vt supra, etiam si alioqui non esset.

Et si probatum fuerit dictum debitorem, seu detentum esse idoneum, in bonis stabilibus, & seu habere bona stabilia in Ciuitate, seu Dominio sufficientia pro dicto debito vt supra, relaxetur; relaxarique debeat; si erit adhuc detentus, vel in-

carceratus, & seù reuocentur promissio, & fidei iussiones præstitæ: vbi autem quis iurauerit aliquem suspectum, & apparuerit euidenter ipsum non esse suspectum, & verisimiliter videatur calumniosè iurasse, Magistratus teneatur condemnare talem sic iurantem ad omnia damna, interesse, & impensas detenti, & ad pœnam soldi vnus pro qualibet libra quantitatis, pro qua detentus fuerat.

Fideiussores vt supra præstiti non possint compelli ad præsentandum debitorem, seù illum, pro quo intercesserunt, nisi facta per creditorem liquidatione sui crediti contra debitorem, vel personam legitimam pro eo.

Non possint etiam huiusmodi fideiussores approbati pro idoneis iurari suspecti, nisi facta per creditorem liquidatione sui crediti contra debitorem, & Statuto per Iudicem termino fideiussori ad præsentandum debitorem; & præsentatione intra terminum non facta, quo casu, & tempore possint dicti fideiussores iurari suspecti in omnibus vt supra.

De decoctis, & debitore non soluendo. Cap. VII.

Quicumq; comparuerit coram Magistratu ruptorum, & docuerit se esse debitorem librarum mille, in plus, asserendo non posse creditoribus suis satisfacere, declaretur à dicto Magistratu ruptus.

Si quis latitauerit, seù se absentauerit mole creditorum, & sit debitor librarum mille, vel supra, de quibus constet per testimonium trium testium etiam summarisë examinatorum, & attestantium saltem de publica voce, & fama, declaretur ruptus ad instantiam cuiuslibet ex creditoribus, sag

Et prius proclamate in Platea Bancorum, & in contracta habitationis dicti absentis, seu latitantis, quod volentes opponere compareant intra triduum; & nihilominus nulla oppositio admittatur, nisi vel desistentia requirentis, vel oppositio, seu exceptio solutionis, vel indebiti facta per præensum debitorem personaliter, vel oppositio creditoris, vel creditorum aliorum habere debentium quadruplum eius, quod habere debere ille, qui requireret: de quibus quo ad prædicta possit fieri summaria fides, quæ quo ad reliqua non præiudicet iuribus partium, inter ipsos tamen creditores opposentes, non possit esse, neq; connumerari vxor, neque frater, neque pater, neq; filius, neque nepos ex fratre, vel filio, neq; consanguineus germanus, siue ex fratribus, siue ex sororibus, & nullis oppositionibus ex prædictis factis, latitans, vel absens vt supra declaratur ruptus, & dies, quo sit factus ruptus, seu non soluendo, siue decoctus, quo scilicet cœpit latitare, seu se absentare.

Et nihilominus si admitteretur aliqua ex superscriptis exceptionibus, & exinde creditor, qui destitisset, iterum compareret, vel alius creditor, aut creditores maioris summx, in qua etiam ille, qui prius comparuerat, connumeretur, declaratur ruptus, facto proclamate vt supra, nisi fierent intra tempus oppositiones superscriptæ.

Secuta declaratione rapturæ, omnia bona dicti rupti intelligantur effecta creditorum, compræhensis etiam illis, de quibus dictus absens, seu latitans venditionem, solutionem, seu contractum aliquem fecisset intra dies quindecim proximè præcedentes diem absentix, seu latitantix.

De quibus bonis curam habeant deputandi siue à creditoribus, siue à Magistratu raptorum, quorum deputandorum cura, & officium erit libros, & scripturas recuperare, & bona ipsa restringere,

182 Statut. Genuen.

& ponere in tot pagis comperarum Sancti Georgij pro ipsis soluendis, cui vel quibus de iure erunt soluendæ, vel pro repartendis inter dictos creditores.

Quod si deputati prædicti pecunias, vt supra in pagis non exposuerint, teneantur versus creditores etiam ad interesse ad rationem cambiorum, & recambiorum vsq; ad integram solutionem, & intelligantur legitimè constituti in mora statim, quod aliquid exegerint.

Non præiudicetur prædicta, & infra scripta creditoribus habentibus hypotheecam, pignus, vel fideiussionem, sed vxor absentis, vel latitantis solutionem suam prius consequi teneatur in locis comperarum Sancti Georgij, aut pagis, aut numerato in cartularijs earum, & in effectibus aliarum comperarum Reipublicæ, si aderunt, antequam ad alios effectus regressum habere possit.

In cæteris inter creditores, & quo ad omnia de decoctis ordinata habeatur ratio ad quantitatem summarum crediti, & non ad numerum creditorum.

Conficiatur inuentarium de omnibus libris, scripturis, bonis, & effectibus dicti absentis, seu latitantis, & omnia annotentur in actis Notarij Magistratus ruptorum, per quem fieri debeat nota in dictis libris, ad hoc vt in eis exinde nihil adiungi possit.

Occultantes personam absentis, seu latitantis, vel occultantes libros eiusdem, si intra tempus statuendum per Magistratum in proclamato publico emittendo in Platea Bancorum, & in contracta habitationis dicti absentis, vel latitantis & seu statuendum in notificationibus singulariter faciendis, admoniti non manifestauerint prædicta in actis Magistratus, intelligantur, & sint in solidum obligati cum absente, vel latitante erga omnes creditores, & quemlibet eorum, exclusista-

men quoad personam debitoris manifestandam, patre, matre, vxore, filijs, fratribus, sororibus, socero, socru, genero, nuru, & descendantibus ab ipso debitore.

Occultantes alias scripturas, seu aliqua de bonis dicti debitoris malitiosè iudicio dicti Magistratus, & non manifestantes intra tempus, vt supra, cadant in pœnam soluendi capitale pretij bonorum, seu effectuum, aut creditorum contentorum in scripturis, seu eo vsque arbitrio dicti Magistratus: quæ pœna vna cum bonis debitoris sit applicata ad soluendum creditoribus, exclusis tamen à præsentis pœna, illis, qui essent debitores dicti decocti, licet non manifestarent.

Et prædicta locum habeant etiam si ruptus accordium cepisset cum suis creditoribus, & creditores fecissent renuntiationem.

Deputati possint, & debeant vendi facere in publica callega omnia bona, tam mobilia, quam immobilia rupti, & pretium conuertere in pagis Sancti Georgij, vt supra.

Prædicta omnia tam circa recuperationes librorum, bonorum, & scripturarum, quam venditionem eorum, possint fieri per Magistratum antequàm deputati essent constituti; fierique debeat inventarium, & libri, scripturæ, & bona reponi in loco tuto arbitrio Magistratus, vsque quo deputati fuerint electi, vel bona vendita. Persona absentis, seu latantis, eiusq; bona, & scripturæ possint de mandato Magistratus ad instantiam cuiusvis ex creditoribus detineri, capi, & arrestari in quacunque domo, habitatione, seu loco, cuius clauces esse solerent pœnas eum; & vterius in quacunque domo, & loco, in quo verosimiliter esse possent, siud ex depositione testium etiam deponentium de credulitate, & non legitimè examinatorum, vel ex alijs indicijs arbitrio Magistratus: imò omnia loca, & domus planè fieri de-

beant.

beant quibuscunque ministris propterea mittendis per Magistratum, & si quæ fraudes, seu subterfugia fierent circa prædicta arbitrio dicti Magistratus, possit ipse Magistratus cum voto Rotæ Criminalis, vel saltem Prætoris Genuæ procedere contra quoscunq; etiam Criminaliter pro habenda veritate prædictorum.

Creditores absentis, seu latitantis debeant deputare tres, vel quatuor, aut quinque ex ipsis pro procuranda indemnitate creditorum, restringendis bonis, & alijs faciendis: quòd si intra dies quindecim ab absentia, vel latitantia debitoris non fecerint, debeant deputati creari à Magistratu ad instantiam cuiusvis creditoris, qui possit deputationes ipsas confirmare, & etiam constitutiones actorum, & procuratorum, tam intra, quàm extra Dominium, & subrogationes deputatorum siuè à creditoribus, siuè à Magistratu fiant per dictum Magistratum, factis illis diligentijs, quæ ipsi videbuntur.

Dos vxoris decocti poni debeat in locis, seu pagis Comperarum Sancti Georgij, seu alio loco tuto arbitrio Magistratus, & de fructibus dictæ dotis debeant per Magistratum decerni alimenta vxori, & familiæ dicti rupti; & si quid de dictis fructibus supererit ultra dicta alimenta vsque ad medietatem fructuum dictæ dotis, spectet, & applicari debeat viuente marito ad extinctionem quaritatum per dictum ruptum debitarum ad ratam crediti.

Debitores rupti, secuta ruptura, seu declaratione, teneantur absque aliqua intimatione soluere quicquid dare debent dicto rupto deputatis, si aderunt, si minus, ponere in Sancto Georgio sub nomine Magistratus pro solutione sui debiti, & hoc intra menses tres immediatè secuturos à dicta ruptura, seu declaratione; alioquin teneantur, & obligati sint non solum ad capitale, sed etiam ad

interesse cambiorum, & recambiorum, perinde ac si fuissent obligati erga creditorem, si non esset ruptus, & ab eo legitimè constituti essent in mora.

Rupti intelligantur, & sint ipso iure priuati nobilitate, & non possunt admitti ad aliquod officium, Magistratum, honorem, aut beneficium Reipublicæ, & ipse, eorumq; vxores etiam post factum accordium non possunt deferre pro ornatu, neque pro vestitu, aurum, argentum, gemmas, annulos, neque setam sub pœna scutorum quinquaginta pro qualibet vice: nec possunt restitui aduersus prædicta, nisi prius in casu non secuti accordij cum suis creditoribus soluerint totum eorum debitum cum interessibus vsque ad integram solutionem; vel nisi prius in casu secuti accordij cum creditoribus adimpleuerint dictum accordium, & soluerint omnibus suis creditoribus saltem capitale integrè.

Declarato, quod quo ad contenta in proximè præcedenti particula de officijs, Magistratibus, honoribus, & beneficijs Reipublicæ, intelligantur rupti omnes illi, qui non soluerint eorum creditoribus capitale integrum ad rationem soldorum viginti pro libra.

Si videretur Magistratui, decoctum vsu fuisse aliqua malitia, & eius rupturam non pendere simpliciter à mala fortuna, possit idem Magistratus cum voto tamen Rotæ Criminalis procedere contra huiusmodi ruptum etiam Criminaliter, & eum punire vsq; ad vltimum supplicium exclusiue. vt videbitur conuenire, habitis opportunis considerationibus, & hæc sine præiudicio iurisdictionis Iudicum Criminalium.

Si creditores alicuius rupti conuenerint cum eo, & accordium firmauerint, & concurrant septem octauæ partes creditorum, reliqua octaua possit per Magistratum includi in dicto accordio: quo
casu

casu pars inclusa censeatur, ac si cum alijs consensisset, & partes creditorum intelligantur semper de quantitate crediti, & habito respectu ad quantitatem crediti, non autem ad numerum creditorum.

Excludantur semper, & exclusi intelligantur creditores habentes pignus, hypothecam, vel fideiussionem, nisi septem octavarum partes creditorum habentium hypothecam consentirent: quo casu reliqua octava pars creditorum habentium hypothecam possit includi, dummodo habeat hypothecam inferiorem, vel parem illis, qui consensissent.

Si verò aliquis ex creditoribus, qui in accordo consensisset, haberet à debitore miliores conditionem, suam in quantitate, suam in tempore, suam in cautione alijs creditoribus sine eorum scientia, vel sine licentia Magistratus, cadat ipso iure, & factò in obligationem soluendi pro dicto debitore omnibus alijs creditoribus supra plus ab accordo vsque ad complementum debiti principalis, hoc est vsque ad solidos viginti pro qualibet libra, ad quam integram solutionem remaneat etiam obligatus infolidum debitor, non obstante quitatione, & accordo secutis.

Tractantes feriarum Bezenzoni, Placentiæ, & aliarum Ciuitatum, & locorum, in quibus pro tempore fierent feriae per nationem Genuensem, qui decoquerent in dictis ferijs, habeantur ac si Genuæ decoxissent, & ipsi quo ad creditores Genuenses subiaceant omnibus ordinibus, perinde ac si latitassent, seu se absentassent in Ciuitate.

Alij verò decoquentes in alijs Mundi partibus extra Dominium teneantur intra menses sex immediate secuturos à raptura, qui possint ex causa prorogari per Magistratum in vna, seu pluribus vicibus, per alios menses sex, præsentare cogam Magistratu accordium captum cum eorum

creditoribus, vel ordinem deputationum legitimè electorum in loco rupturæ, & nihilominus subiaceant præsentibus ordinibus, & pœnis, & non possit gaudere beneficijs, seu gratijs concessis illis, qui se præsentarent absq; saluoconductu cum libris, & scripturis pro vt infra, nisi intra dictum tempus se præsentarent personaliter absque saluoconductu in fortijs dicti Magistratus, vel fidem authenticam facerent, quòd in locis, in quibus respectiuè secutæ sunt rupturæ, se præsentauerunt in fortijs iustitiæ absque saluoconductu cum libris, & scripturis, exclusi tamen à præsentatione intelligantur illi, qui à deputatis, vt supra legitimè electis in loco rupturæ, haberent excusationem, & fidem excusationis à dicta præsentatione facienda, quæ excusatio videretur idonea Magistratui.

Si debitor constiuerit se personaliter in fortijs Magistratus absque aliquo saluoconductu, cum præsentatione librorum, & scripturarum, & manifestatione bonorum suorum absque fraude arbitrio Magistratus, assignetur eidem per dictum Magistratum domus debitoris, vel alia, quæ sit intra mœnia Ciuitatis pro carcere absque alia fideiussione, sed cum sola promissione debitoris de obseruando dictam domum pro carcere; ex qua non possit recedere, nisi diebus festiuis de præcepto in mane pro audiendis Diuinis, & nisi cum licentia Magistratus in illis diebus, in quibus dictus Magistratus dabit audientiam, alias repletus extra dictam domum possit incarcerari ad instantiam creditorum, & cuiuslibet eorum, nec ei concedatur amplius gratia dictæ domus.

Ipsè sicut supra domi carceratus manere possit per menses octo, qui per Magistratum prorogari possint per alios menses octo ad hoc, vt interim possit vel compositionem capere, vel prouidere aliter rebus suis: interim tamen possint, & Magi-

stra-

Aratus, & deputati bona, restringere, & alia facere, vt supra, dummodo tamen interim pecuniæ non repartiantur, sed ponantur in Sancto Georgio in tot pagis super Magistratum, seu super Deputatos ad hoc, vt seruiant accordio interim capiendo durantibus dictis mensibus sexdecim: in quibus si dictus raptus, vt supra se præsentans accordium ceperit cum tribus quintis partibus suorum creditorum, possit duæ reliquæ quintæ partes includi per Magistratum; nec opus sit septem octauis partibus, vt in alijs accordijs, sed transactis dictis mensibus sexdecim, & accordio, seu compositione non facta, creditores possint procedere contra debitorem, & pecuniæ positæ in Sancto Georgio remaneant deputatis absque aliqua obligatione.

Et si dictus præsentans in omnibus, vt supra, accordium, seu compositionem ceperit intra dictum tempus, completo accordio, remaneat reintegratus ad nobilitatem, magistratus, dignitates, officia, & beneficia Republicæ; & gaudia, seu usufructus dimidiæ dotis vxoris suæ, quæ vt supra assignata est creditoribus, non remaneat, nec sit creditoribus assignata.

Et licet aliquis se absentasset, vel latitasset, si comparuerit intra mensem à die absentiæ, seu latitantiæ, & se constituerit personaliter in fortijs Magistratus, & præsentauerit libros, & scripturas absque saluoconductu, & præstiterit fideiussionem erga suos creditores pro quarta parte; debeat ei dari domus sua, vel alia intra mœnia Genuæ arbitrio Magistratus, pro carcere, per menses octo, qui prorogari possint per alios octo cum conditionibus, vinculis, & alijs, pro vt supra; & talis sic præsentans gaudeat priuilegio faciendi accordium cum tribus quintis partibus, vt supra; & non possit Magistratus contra eum procedere Criminaliter, etiam si ante occultasset scripturas, & bona;

vlte-

ulterius completo accordio possit reintegrari ad nobilitatem, Magistratus, dignitates, officia, & beneficia Reipublicæ, concurrentibus saltem quatuor ex quinque officialibus ruptorum.

Si villo vnquam tempore, etiam factò accordio, constiterit, quod aliquis ex debitoribus, vt supra se presentantibus, vsus fuerit aliqua fraude, aut in scripturis, aut occultando bona, aut aliter in præiudicium creditorum, non possit frui beneficio gratiarum, vt supra respectiue concessarum, imò, non obitante quacunque quitatione, & accordio, possint creditores habere actionem exigendi residuum crediti vna cum interessibus, vsque ad integram solutionem: quo casu ad commodum creditorum accordia, quitationes, & alia intelligantur facta in fraudem, & non valere, neq; ipsi creditoribus præiudicare debere.

Magistratus Domini teneantur ad requisitionem Magistratus ruptorum, & ad instantiam cuiusvis creditoris incarcerari facere huiusmodi debitores se absentantes, & eos transmittere ad ipsum Magistratum expensis dicti creditoris.

Iam existens in carcere non possit transmitti ad Officium ruptorum, neque declarari ruptus, & declaratio facta non valeat, nec compositiones præiudicent illis, qui consenserint, nec in eis includi possint illi, ad quorum instantiam est incarceratus, vel sequestratus.

Si vxor rapti fuerit forestata, non possit cedere neque transferre iura suarum dotium, neque alia iura contra maritum, neque audiri possit ipsa, neque ille, cui cesserit, vel in quem transtulerit iura sua, neque ipsius agentibus, seu agere volentibus ius reddi possit, sed audientia denegetur durante matrimonio, sed soluto ipso matrimonio, & vxor, & cessionarij possint agere, requirere, & petere perinde, ac si vxor nunquam forestata fuisset.

Cessiones, dationes in solutum, & aliæ dispositiones bonorum factæ per debitorem ad fauorem alicuius, seu aliquorum ex suis creditoribus intra dies quindecim immediatè antecedentes diem rupturæ, seu absentationis, sint nullæ, & habeantur pro non factis.

Quando creditor debitoris non soluendo, seu uergentis ad inopiam, aut bonorum defuncti non sufficientium, seu non soluendo acceperit ultra suam sortem, & expensas legitimas tam in consecutione æstim, quàm in re æstimata factas, & in bonis dicti debitoris uiui, vel defuncti, non sit vnde omnibus creditoribus satisfieri possit, talis creditor sit contentus sua sorte, & expensis legitimis; & teneatur rem, quam accepisset, restituere creditori, vel creditoribus alijs, qui ipsi soluerent sortem, & expensas legitimas in pecunia numerata intra annos quinque computandos à die, qua dictus creditor rem ipsam habuisset, quo quinquennio elapso, alij creditores in prædictis nullatenus audiantur.

Declarato, quod durante quinquennio quilibet creditorum soluendo ratam, vt supra, possit participare in re, etiam si iam esset recuperata ab aliquo alio ex creditoribus, & inter ipsos intelligatur rata secundum quantitates, quas habere deberent.

Et quando creditor, vt supra, sortem suam duntaxat, & legitimas expensas recipisset in bonis immobilibus, nec esset in bonis debitoris vnde posset alijs creditoribus satisfieri, teneatur dictam rem tradere alij creditori, seu creditoribus, qui soluerent ipsi sortem, & expensas vt supra, & magis duodecim pro centenario quantitatis, pro qua dicta res immobilis fuisset in solutum data, & hoc si creditor volens, vt supra, soluere, erit in Dominio, intra menses sex à die dictæ dationis in solutum, si verò erit extra Dominium, intra menses

ses decemosto à dicta die, nisi tali casu facta obligatione de dicta sorte, expensis, & duodecim pro centenario, ille, cui res vt supra in solutum data fuisset, veller soluere, & cum effectu solueret dicta duodecim pro centenario, & pro tanto pluri rem ipsam pro se retineret.

Declarato similiter, quod durantibus temporibus respectiuè suprascriptis, possit quilibet creditor participare in dicta recuperatione soluendo intra tempus ad ratam vt supra, etiam si res iam ab aliquo ex creditoribus esset recuperata.

Quæ quidem duodecim pro centenario in vtroque casu cedant, & cedere debeant in solutionem, & ad beneficium aliorum creditorum secundùm potioritatem ipsorum, & ad ratam crediti eorum, comprehenso etiam ipso solvente.

Et prædicta omnia habeant etiam locum in creditore hypothecario quando prior hypothecarius creditor solutionem accepisset, & sequens solueret vt supra; sed inter ipsos hypothecarios procedatur secundùm potioritatem, & iura eorum, & non ad ratam.

Illi verò, qui vt supra respectiuè bona debitoris recuperauerint, succedant pro ea summa, quam soluerint tantùm, iuribus, & hypothecis creditoris, qui solutionem in re consecutus fuisset.

Si quis rem aliquam immobilem emerit à debitore exinde factò non soluendo, vt supra, & creditor non hypothecarius intra annum vnum à die venditionis, & non vltra veller soluere emptori pretium, quod emptor soluisset, & expensas ripæ, censariæ, & alias, quas fecisset, teneatur dictus emptor rem ipsam restituere, habito pretio, & expensis vt supra, nisi veller cum effectu supplere iustum pretium dictæ rei arbitrio æstimatorum, quo casu rem sibi retinere possit supplendo dictum pretium.

Et ille, qui voluerit redimere, seu habere, vt supra,
bona

bona contenta in æstimo, siuè in datione in solutum, teneatur etiam reficere impensas vtilis, & necessarias tali creditori.

Solutiones factæ bona fide per quemcunque, siuè in pecunia numerata, siuè in bancis, seu cartularijs, vel per dationem in solutum de mercibus, seu de nominibus debitorum creditoribus suis, & re vera habere debentibus, etiam quod habeant posteriora, vel minus potentia iura, siuè respectu temporis, siuè priuilegij, siuè hypothecæ, firmæ, & stabiles sint, ac esse, & permanere debeant, neque possint reuocari, neque dictæ pecuniæ, creditæ, merces, & nomina debitorum vt supra in solutum data aduocari per aliquem, seu aliquos alios creditores dicti debitoris, vt supra soluentis, vel in solutum dantis, etiam quod essent anteriores, anteriores, vel magis priuilegiati ratione temporis, priuilegij, vel hypothecæ in bonis dicti debitoris, illis, qui dictam solutionem, seu dationem in solutum receperunt, saluo tamen iure quibuscunque creditoribus in alijs bonis dicti debitoris, vel quæ fuissent sua aut sibi obligata, vt eis de iure competit, ac firmis etiam manentibus supra dispositis, & ordinatis.

Per prædicta tamen nullum fiat præiudicium creditoribus hypothecarijs quominus possint aduocare dictam rem, tam ab emptore, quam à dictis creditoribus non hypothecarijs secundum dispositionem iuris.

De donationibus in fraudem creditorum factis. Cap. VIII.

Donationes factæ per debitorem intra annos decem ante contractum debitum retro numerandos, patri, matri, fratribus, filijs, nepotibus ex filijs, seu fratribus, seu sororibus, vxori durante

rante matrimonio, præsumantur factæ in fraudem creditorum; & si non aderunt alia bona expedita, in quibus possint creditores solutionem cõsequi, Magistratus teneantur, & debeant ita eas præsumere, & audiri creditores prædictos, illis; ius reddere, non obstante dicta donatione, quæ nulla, & prorsus inanis habeatur, ac si nunquam facta fuisset.

De fideiussore in iudicio præstito, seu molestato. Cap. IX.

SI fideiussor, vel quicumque pro alio se se obligauerit, & de consensu illius fuerit in iudicio molestatus, concedatur licentia expedita dicto fideiussori contra principalem debitorem, ad hoc ut conseruet sine damno ipsum fideiussorem.

Si fideiussor dumtaxat fuisset molestatus in iudicio, principalis eum conseruare debeat per præstationem fideiussionis idoneæ, alias carceretur; & si fideiussor fuit detentus, ipsum liberari faciat: si verò solussit summam, pro qua fideiussisset, quod restituat, & hæc ultra expensas, damna, & interesse.

Obligatio fideiussorum præstandorum in iudicijs duret per annos quinque à die prælitæ fideiussionis, & transactis dictis annis quinque finiat: duret tamen, si intra dictos annos quinque incapta fuisset causa contra fideiussores, & hoc ad beneficiũ eorum, qui causam mouissent, & ea durante si quinquennium finiret (saluo semper quod si per Statuta fuisset in certa specie fideiussionum appositus terminus longior, vel breuior) intelligatur durare per dictam terminum appositum, & saluo quod fideiussio de iudicio sibi duret secundum eius naturam cum instantia.

Iudices aduersus dictos fideiussores sint etiam illi

Magistratus respectinè; in quorum actis fideiussores promiserunt, etiam si alioqui essent iudices incompetentes: qui Magistratus procedere possint, & debeant secundum naturam illius causæ, in qua præstiti fuerunt fideiussores, & in dictis fideiussionibus repetendis non solvatur aliqua gabella.

Iurisperiti, & Causidici non possint fideiubere, nec intercedere in causis, quas patrocinantur; & Notarij non possint fideiubere, neque intercedere in causis, quæ in eorum actis vertuntur, & si fieret intercessio, vel fideiussio per præfatos, seu aliquam prædictorum, sit nulla, & nullius roboris, ac habeatur pro non facta, & qui fideiussissent, teneantur ad expensas erga partem aduersam, si propterea processus annullaretur.

De Saluiconductibus. Cap. X.

Saluiconductus generales, qui concedi solent debitoribus, non fiant, nec concedantur per aliquem, nisi per Senatum solum, & antequàm concedantur, fieri debeat proclamatio palam, & alta voce, ac verbis expressis, & non clandestinè in Ciuitate Genuæ in foro mercatorio per tres vices tribus diebus continuis iuridicis in mane, in quibus assignetur tempus saltem trium dierum ad opponendum saluiconductui requisito: & si petens saluiconductum habitaret extra Ciuitatem Genuæ, fiant etiam similia proclamata, vbi consueuerunt fieri proclamata Curix loci habitationis, & seruatis prædictis non concedatur saluus conductus nisi per annum, & cum contrabanino dierum octo.

Excludantur tamen omnes illi, qui intra triduum, vel ante, aut post ante concessionem saluiconductus opposuissent, & oppositiones scribi debeant

in Cancellaria in libro iuxta ordinem Senatus, & durent per menses sex à die ipsius oppositionis factæ: quibus sex mensibus transactis, habeantur pro non factis, nisi denuò factæ forent intra tempora prædicta.

Declarato, quòd respectu pauperum, & miserabilium personarum, & præcipuè incolarum, pagorum, & terrarum dominij, possit concedi saluusconductus etiam absque proclamantibus, sed duntaxat in vna, seu pluribus vicibus vsque in menses sex tantum cuilibet debitori; aliter verò concessus sit nullus, & inualidus tanquam obreptitius, & subreptitius.

Quicumq; à locis, seu partibus extra dominium existentibus conduxerint ad Ciuitatem Genæ, frumentum, legumina, vel vinum, dummodo conducat vas nauigabile oneratum saltem pro duabus tertijs partibus prædictis rebus, & frumentum, seu legumina ascendant ad minas centum, seu vinum ad metretas sexaginta, & cum vase ipse venerint à loco operationis habeant saluumconductum personale, & pro dictis rebus, & earum pretio per annum vnum à die appulsus cum contrabanno mensium trium.

Declaratio, an d'ferentes prædicti obseruauerint, quæ debebant, & idè frui debeant saluoconductu, necne, spectet ad Senatum, & fieri debeat sub iudicio circulatorum, & nihilominus tempus dicti salui conductus incipiat à die appulsus, etiam si declaratio fieret postea.

Declarato, quod si deferens, vt supra, accederet cum nauigio ad aliquem locum Dominij veniendo resecta via, non possit in persona, neque in dictis bonis molestari.

Idem saluusconductus vt supra concessus conductibus frumentum, seu legumina, vel vinum, intelligatur etiam concessus, & concedatur nauibus, nauigijs, & vasis nauigabilibus conducentibus

tibus dictum frumentum, legumina, vel vinum
 vt supra, & patrono, nautis, & alijs stipendiat
 eorum, & mercibus, & nautis eiusdem viagij, &
 alijs rebus existentibus tunc in dictis vasibus.

Vide declarationem in fine huius capituli.

In saluiconductibus non intelligatur comprehensa
 debita gabellis, nec debita Republicæ, neq; com-
 peris Sancti Georgij, nec debita pro fetis, & lanis
 datis ad manufacturandum, neque debita stipen-
 ditorum nauium, nisi expresse dicatur.

Omnes saluiconductus durent duntaxat per tempus
 in eis appositum absq; aliquo tempore contra-
 banni, etiam si non esset contrabannatus.

Contrabanna, seu notificationes eorum exequan-
 tur personaliter, nisi per Senatum aliter fuerit or-
 dinatum.

Durante saluiconductu generali vel frumenti, vel
 vini, non possit alius saluiconductus impetrari,
 & impetratus non valeat. *Vide infra.*

Syndicus vnus pro qualibet communitate Domi-
 nij ad Ciuitatem pro negotijs dictæ Communita-
 tis, de quo constet per scripturam publicam, ha-
 beat saluumconductum personalem pro debitis
 Ciuilibus per quindecim dies, & per tempus lon-
 gius vsque in menses tres, si habuerit fidem Se-
 natus, vel alicuius ex Magistratibus dependentia
 alicuius litis, vel negotij pro Communitate.

Saluiconductus pro debitis, qui conceduntur ra-
 tione Indulgentiarum, seu festiuitatum, vt sunt
 Indulgentiæ Sancti Ioannis Baptistæ, Suffragij Pau-
 perum, & Hospitalium; concedantur per Sena-
 tum per tempus, quod ei videbitur vsq; in dies
 quindecim pro quolibet.

Saluiconductus pro causis Criminalibus, qui conce-
 duntur illis, qui denuo inquiruntur ad effectum,
 vt se constituent in fortijs iustitiæ pro eo, pro quo
 denuo inquiruntur, concedantur per Senatum
 solum etiam quod essent banni ex quacunque
 causa,

causa, nulla esclusa.

Alj verò saluiconductus pro bannitis non possunt concedi nisi per eos, qui potestatem habent huiusmodi bannitos respectuè remittendi.

Declarato tamen, quod duo Collegia possint ex aliqua iusta causa eorum iudicio concedere bannitis illis, qui ab ipsiis remitti non possunt, saluumconductum in vna, seu pluribus vicibus per menses sex tantum, exclusis rebellibus, & damnatis, pro Crimine Lesæ Maiestatis Diuinæ, & Humanæ, quibus non possint dictum saluumconductum concedere nisi pro causa publica, & ardua eorum arbitrio pro tempore prædicto tantum, concurrentibus saltem quatuor ex quinque partibus suffragiorum.

Ceteri omnes saluiconductus concedantur per Senatum solum; & declaratio, an quis frui possit aliquo saluiconductu spectet ad Senatum, possint tamen Dux, & duo Gubernatores in Palatio commorantes quando Senatus non est congregatus, relaxari facere de rentos contra formam saluiconductus, si eis videbitur.

Ad hoc Statutum fuit facta declaratio, ac lex ab vtroque Concilio, vt infra.

Signori, per li Statuti Ciuili al Cap. X. del quarto libro sotto la rubrica de saluiconductibus &c quate si leggerà alle SS. VV. vien data facolta al Serenissimo Senato di conceder li saluiconducti, e vien anco presritto la forma come, & in qual modo si deuono dare. Da l'uso di questo Statuto, e dall'esperienza s'è conosciuto nascerne molti inconuenienti, e da molti Illustri Signori Supremi, con Consulta de' Dot-

tori è stato talvolta preteso, che esso Serenissimo Senato non possa conceder saluicondotti generali, saluo conforme il primo § di detto Capitolo, tutto che per l'ultimo patia, che habbia ampia facoltà, e così hà stilato da che se son publicati li Statuti Ciuili sin' hora, & ne è in possesso. Tuttauia desiderando leuar li abusi, e chiarir bene come si habbia à proceder, siamo andati un pezzo considerando al modo di riformar detto Statuto, ò regulario in maniera, che si leuino le dispnte, & occasioni di far fraude alla Legge; laonde appoggiato di ciò pensier ad alcuni Illustrissimi Governatori, & essi con molta diligenza ben considerata ogni cosa, fattaci la relatione de gl'inconuenienti particolari, che sono in questa materia, e de' remedij, che stimeriano per ciò necessary, sentitili noi, & col necessario numero de' voti approuatili, ven'amo hora à proporli alle SS. VV. acciò che esaminateli ancor loro, concorrendo nella sentenza, che siamo concorsi Noi, si contentino dimostrarlo con li voti loro fauoreuoli, poiche poi se ne possa domandar la confirmatione del Gran Consiglio. E li inconuenienti, e rimedij sono li seguenti.

Primeramente in detto Capitolo vi è il § che dice.
 Idem saluiconductus vt supra concessus conductibus frumentum, seu legumina, vel vinum, intelligatur etiam concessus & concedatur Nauibus, nauigijs, & vasis nauigabilibus, conducen-
 tibus dictum frumentum, legumina, vel vinum vt supra, & Patrono nauis, & alijs stipendiatis eorum, & mercibus, & nauis eiusdem viagj, & alijs rebus existentibus tunc in dictis vasis. In
 vigor del quale molti, ancorche non marinari, ne di tal professione s'imbarcano sopra Vascelli, che conducono vettouaglie. ò vino alla Città, e prouando poi per doi testimonij esser venuti con
 detto

detto Vascello, & hauer fatto il marinaio, se ben lontanissimo dalla conditione, e professione loro pretendono il saluocondotto, e par quasi di giustitia concederglielo.

A questo §. si lauda far gionta, e dopò quelle parole, nautis, & alijs stipendiatis eorum &c. aggiongerli queste. Qui tamen sint verè nautæ, seu stipendiati dictorum vasorum, & eam professionem, & exercitium realiter exercuerint, solitiq; sint navigare, & in eo itinere vti nautæ, vel stipendiati in vasis prædictis se gesserint, & hæc omnia iudicio Serenissimi Senatus, & a questo modo si stima s'occorrerà al sudetto abuso.

Vi è anco il §. che dice durante saluoconductu generali, vel faumenti, vel vini, non possit alius saluoconductus impetrari, & impetratus non valeat.

Questo anco si conosce esser molto deluso. E contro l'intentione di esso farsi non poca fraude, perche molti a' quali vengono contrabandati li saluocondotti, ò generali, ò di vettouaglie, ò vino, in fine del contrabando rinouano al saluocondotto, e poi vanno subito a prenderne vn'altro, e così vengono ad hauer di continuo il saluocondotto. & a deluder la Legge, che non pare vogli, che in vn'anno se ne conceda saluo vno.

A questo §. si lauda anco far questa gionta. Nec possit quis renuntiare saluoconducti, & inde aliū impetrare durante tempore illius, cui renuntiavit, possit tamen habens saluumconductum generalem, si ei fuerit contrabandatus, obtinere saluumconductum victualium, seu vini per annum cum solito contrabando mensium trium seruatis suprascriptis, & eo anno durante aliū saluumconductum (licet alij renuntiasset) impetrare nequeat, & impetratus non valeat. Stimandosi, che con questa gionta s'ouierà a questa fraude.

Per chiarir poi quel che possa fare il Serenissimo Senato circa li saluicondotti generali, e richiesti per le Navi, e Vascelli che vengono alla Città, ò instati da molti Illustri Protettori delle Compre di S. Giorgio, ò da Gouvernatori de Commerchi, ò altre gabelle per interesse loro, e delle dogane, poiche altrimenti detti Vascelli prenderebbero altro cammino, ò altro porto, e per dar sodisfattione alle obiettiuni de' Signori Supremi, poiche da vn canto non par conueniente, che si possino dare saluicondotti generali à chi si sia in infinitum, e dall'altro, che non vi sia scolta di dar saluicondotto alle Navi, e Vascelli, & à persone particolari, che ne hauesser bisogno per qualche tempo, e fosse ispediente per qualche causa urgente, ò publica, per li molti, & innumerabili accidenti, che ogni giorno possono occorrere; perciò ben considerato anco questa pratica, & esaminato il primo, e l'ultimo §. di detto Statuto, si è venuto in sentenza, che stia per bene far l'additione seguente.

Possit Serenissimus Senatus concedere saluiconductum nauibus, & quibuscunque alijs vasis nauigabilibus venientibus ad Ciuitatem cum mercibus, victualijs, vel alijs rebus, ac vfficialibus, nautis, naulis, corredijs, & apparatus dictorum vasorum, mercibusq; & victualijs, ac alijs rebus eorum, per id tempus, & in omnibus pro vt ipsi videbitur.

Et saluis prædictis non liceat concedi saluiconductus Ciuilibus personalis particularibus, nisi ex graui, & vrgenti, vel publica causa, arbitrio Serenissimi Senatus, nisi vsque in menses tres tantum in vna, vel pluribus vicibus in vno anno, & exclusis opponentibus, nisi aliter in hoc Serenissimus Senatus existimaret, & si fortè causa videretur ita grauis, vel vrgens, aut publica, vt videretur debere concedi ultra dicto tres menses, id fieri

fieri non possit, nisi concurrentibus saltem vnde-
cim votis Serenissimi Senatus.

Possit nihilominus Serenissimus Senatus concedere
saluumconductum Ciuilem decoquentibus, & his
qui latitant ad instantiam Deputatorum ab eorum
creditoribus, seu cum consensu dictorum credi-
torum omnium, vel saltem septem partium, ex
ceto, per idem tempus, & in omnibus prout fa-
cta fuerit instantia, vel praelitus consensus.

*Et in quæsta maniera si giudica resera al tutto
proueduto, e dato sodisfazione a' dubij, che so-
pra ciò son nati.*

*Lascianao in tutto il resto in suo vigore, e validi-
tà il detto Statuto de Saluisconductibus.*

M. DC. X. die prima Aprilis.

A Pprobata, &c. per triennium à minori Conci-
lio, calc. 85. fa. & cont. 21.

Die XV. Maij.

A Pprobata à Maiori, in nu. 302. calc. 256. fau.
& 45. contrarijs.

M. DC. XLII. die x. Maij prorogata per decennium
supradictæ reformationes, & additiones ab vtro-
que Concilio in actis M. Zachariæ Vadorni Can-
cellarij, & Secretarij.

M. DC. XXIII. die xj. Augusti renouata, & proro-
gata per alios decem annos, in actis M. Io. Au-
gustini Græ Cancell. & Secr.

De perente debitum solutum.

Cap. XI.

S quis coram aliquo Magistratu, aut Delegato,
vel Arbitro, vel arbitratore, siue suo, siue alie-
no nomine, siue ex iure sibi cello petierit ali-
quod debitum, de quo ipsi met solutionem re-
cepisset, vel alias de eius voluntate, & scientia,
quam intelligatur habere, quando est in loco,

¶ Vbi debitum exactum fuit, petens ipse cedat ipso iure in pœnam decem pro centenario summae petitaë applicatam parti, & ad soluendum eidem damna, interesse, & impensas: si verò solutionem summae, aut rei petitaë consecutus secundo fuerit, cadat in pœnam triginta trium pro centenario applicatam parti, & ad restituendum receptum, & ad soluendum damna, impensas, & interesse, ad quas summas respectuè tam petens, quam fideiussor, aut alius obligatus condemnari debeant, siuè petitio sit ordinaria, siuè summaria, siuè executiua: & intelligatur data petitio, responsione rei secuta.

Declarato, quod principalis, qui exegisset, existens in loco, in quo Procurator peteret, possit ante sententiam latam ad euitandas pœnas, desistere, dummodo soluat damna, impensas, & interesse.

De societatis, seu rationibus Mercatorum. Cap. XII.

SOcij, siuè participes societatis, vel rationis, quorum nomen in ea expenditur, teneantur in solidum pro omnibus gellis, & erga omnes, & singulos creditores rationis, siuè societatis.

Socij verò, seu participes, quorum nomen non expenditur, non intelligantur, nec sint in aliquo obligati ultra participationem, seu quantitatem, pro qua participiant, & nihilominus percipere possint pro eorum rata participationis lucri, & beneficia quantacunque fuerint, etiam si de quavis summa excesserint eorum participationem, nisi aliter inter eos conuentum fuerit, & vbi appositum fuerit tempus, per quod durare debeat societas, socij etiam expendentes nomen, qui non administrant, non teneantur de administratis per alios, elapso tempore statuto, nisi appareat de eo-

rum consensu tacito, vel expresso, quod procedat etiam resp. etiam loci, seu locorum, ubi, seu pro quibus negotiatio, seu societas imposita fuerit.

Socij autem, quibus non spectat administratio, non teneantur reddere rationem alijs socijs, seu participibus de administratis per alios, & in omnem casum primo conveniri debeant, qui administraverint, nisi aliter inter eos conventum fuerit.

Creditorum huiusmodi societatum, siue rationum, siue sint sub nomine unius tantum, siue plurium, siue in Dominio, siue extra, in rebus, & bonis societatum, seu rationum preferantur quibuscunque alijs creditoribus sociorum singulorum, vel proprio, vel quouis alio nomine; & in dictis rebus, & bonis dicti creditores intelligantur, & sint potiores, anteriores tempore, hypotheca, & privilegio; distaque res, & bona intelligantur dictis creditoribus hypothecata speciali pignore cum privilegio, ita ut preferantur, & preferri debeant dotibus, & alijs quibuscunque excepto eo, qui rem suam, vel quondam suam prætenderet.

Socij, & alij quicumque qui rationes, seu societates administrabunt, teneantur etiam durante societate ad simplicem requisitionem cuiuslibet sociorum, seu participum, absq; aliqua mora, seu dilatione ostendere, & plenè, ac liberè copiam facere semper, & quodocunq; de omnibus libris, & scripturis dictæ societatis, seu rationis.

Quilibet præpositus, institutor, & administrator cuiusvis societatis, seu negotiationis in quavis Mundi parte, & quicumq; alij, qui aliena negotia administraverint, teneantur restringere, & recuperare omnes libros, scartafacta, & alias scripturas spectantes quovismodo dictæ societatis, siue negotiationi, aut administrationi, & de eis copiam facere, & eas deponere in iudicio, siue penes tertiam personam confidentem partibus, ad simplicem re-

quisitionem cuiusvis ex socijs, seu participibus; & pariter reddere bonam, veram, & legalem rationem pro tempore suæ administrationis; alioquin possit etiam contra eos procedi pro crimine baratarix, seu de his, qui de ære alieno aliter disponunt quàm Dominus statuit.

Teneatur insuper socij, & qui administrabunt, & alij ad id obligati rationem reddere participibus, siue alijs socijs in Ciuitate Genuæ, seu Dominio, Ciuitate, seu in loco, de quo erant, seu in loco eorum fori competentis de administratis cum reliquatus solutione, non obstante quod societas seu ratio fuisset imposita, & administrata extra Dominium: & si eam non reddiderint, possit particeps, siue socius rationem petens iurare pro lucris vsque in centum pro centenario, & eius iuramento stari debeat, & in tantum condemnari pro lucris rationem reddere obligatus, & non reddens de maiori tamen lucro probationes fieri possint.

Quatenus verò conuentus ad rationem reddendam de administratis extra Dominium siue ante, siue post sententiam peteret dilationem pro habendis libris, seu scripturis pro dicta ratione reddenda, Magistratus teneatur concedere competentem dilationem secundum distantiam loci.

Declarato, quod si libri, & scripturæ essent in loco, à quo extrahi non possent, debeant transumptari, & exemplari, quod transumptum, & exemplatio legitimè facta faciat fidem sicut originale.

Teneatur tamen qui p. ut in Ciuitate, seu Dominio, rationem societatis, seu rationis administratæ extra Dominium, prouidere de expensis pro exemplatione librorum, & scripturarum, siue sit facienda quia essent in loco, à quo extrahi non possent, siue quia petens rationem reddi eligeret transumptum, & non originale, & etiam de expensis pro conducendis originalibus, & exemplis; & similiter si originales erunt conducendi, tenean-

tur idoneè cauere de omni casu , & periculo dictorum librorum, & scripturarum .

Quilibet socius de his , de quibus remanserit debitor , deductis deducendis , & compensatis compensandis alteri, seu alijs socijs, seu participibus teneatur à die contracti debiti , vsq; ad integram satisfactionem ad interesse absque alia mora , aut excusationem etiam debiti non liquidi , aut alia quavis .

Si finita societate , seu ratione qui administravit dictam societatem , siue rationem , siue socius , siue non venerit ad Civitatem , siue ad eum locum , vbi fuerint alij socij dictæ societatis , siue rationis , & ibi moratus fuerit per sex annos continuos, vbi continuè steterint dicti socij , præsumatur ratio reddita, & reliquatus solutus, si dicti socij tacuerint, & dictam redditionem rationis non petierint saltem per interpellationem , aut protestationem iudicalem ipso tamen , vel eius hærede iurante , rationem fuisse redditam, & solutum reliquatum.

Qui periculo suo, siue (vt aiunt) supra se pro alio , seu computo alterius tractam aliquam fecerit, vel quid solui, aut credi mandauerit , vel debitum alicui pro alio dari mandauerit, vel ordinem aliquem obseruari ordinauerit , aut litteras aliquas subscripserit, & pariter qui promiserit, seu fideiussit de bona administratione alicuius , intelligatur, & sit obligatus vt principalis, & in solidum, & agi possit contra eum absque vlla liquidatione facta contra principalem , vel excussione prius facienda de bonis principalis, nec obijci, vel allegari possit aliqua exceptio, vel defensio, ex persona ipsius, principalis , eo quia esset minor, vel foemina, vel alias quoquomodo inhabilis .

*De accomendis, & implicitis.**Cap. XIII.*

SI quis dederit alicui pecunias, seu res in accomenda, vel pro aliqua implicita pro quavis Mundi parte, omnia bona, quæ ex dictis pecunijs datis pro accomenda, seu implicita, fuerint acquisita quouis titulo, vel dictæ pecuniæ, seu processus prædictarum rerum conuersi fuerint, consignari debeant accomendatarijs, seu socijs dictarum implicitarum, ad hoc vt possint in eis sibi satisfieri pro rata eis contingente de dictis accomendis, seu implicitis: in quibus bonis, siue pecunijs, seu rebus vt supra traditis dicti accomendatarij & socij implicitatum præferantur, & præferri debeant quibuscunque creditoribus quantumcunque anterioribus tempore, siue potioribus quocunque priuilegio, seu hypotheca, etiam comprehensis dotis, & alijs quibuscunque magis priuilegiatis.

Quocunque res mobiles acquisitæ per accomendatarium, siue mandatarium implicitæ post pecunias, seu res eidem traditas præsumantur acquisitæ de dictis rebus, & pecunijs accomendatis, seu ad implicitam traditis, nisi aliter probetur; saluo quod si quis in bonis debitoris inuenerit rem suam, vel quondam suam, præferatur prædictis, ceteris creditoribus etiam anterioribus vt supra, comprehenso etiam creditore pensionum.

Si verò de rebus in societate, accomendatione, vel pro implicita commissis, vel ex pecunia illa emptionem aliquam fecerit, vel super eis fecerit contractum aliquem, accomendator, seu accomendatarius, & participes implicitæ habeant actionem tam in rem, quam in personam contra illum, cum quo contraxerit, & possit petere totum debitum, quod

quod sibi attigerit pro quantitate suæ participat
tionis .

Si quis vero cum pecunia , vel rebus alterius iuerit
negotiatum, & miserit merces aliquas , Magistrat
us ad requisitionem accomendatarij seu partici
pis implicitæ teneatur ponere sub interdicto res
illas, & eis venditis, pecunias accomendatarijs ,
& participibus implicitæ pro rata dare, habita
tamen prius idonea cautione de eis restituendis
ad mandatum Magistratus, & hoc etiã si quis
poterit rationabiliter demonstrare, quod merces
sint suæ, vel de pecunia sua emptæ .

Si quis autem rediens ab aliquo viagio, seu ab aliqua
implicita iterum contraxerit cum eodem pro alio
viagio, præsumatur de primo satisfecisse, nisi con
trarium probetur .

Minor viginti quinque annis , maior tamen sexde
cim, qui accomendationem, seu pecunias, aut res
pro implicita habuerit, remaneat obligatus, ac si
maior esset, nec ipsum conuenientem ratione mi
noris ætatis audiant Magistratus , dum tamen ac
comendatione, pecunias , seu res capiat cum au
thoritate patris, vel aui, vel tutorum, vel curato
rum, vel saltem ipsis scientibus, & non contradi
centibus .

Si quis habuerit pecunias, seu res in accomendam ,
vel implicitam , quæ sint plurimum personarum in
eodem viagio, non possit aliquis accomendata
riorum , vel participum vti privilegio temporis,
nec alios excludere, etiã si esset prior tempore,
sed habeant Magistratus accomendationes & im
plicitas vnius viagij , ac si omnes factæ fuissent
eodem momento temporis ; sed si aliquis accom
mendator , vel particeps miserit risico suo pro
prias pecunias, vel merces ad aliquem, seu cum
aliquo , qui exinde ipsi transmittat pecunias , vel
merces etiã risico vt supra, non teneatur com
municare cum alijs, licet in eodem viagio pecu
niæ,

nix, seu merces aliorum delatae fuissent :

Et si aliquis post factam alicui accomendationem voluerit ipsam recuperare, vel habere ante completum viagium, liceat ei hoc facere, & Magistratus provideant, vt accomendatio reuittatur: ad instantiam partis, facta satisfactione de ea parte provisionum, & impensarum, ac damnorum, quæ Iudex arbitratus fuerit.

Si per aliquem facta fuerit accomendatio nomine alterius, habeat ille, nomine cuius facta fuerit, ius, & actionem petendi, & exigendi, si eam ratam habere voluerit, & possit conuenire debitorem perinde, ac si cum eo contraxisset.

Qui accomendauerit, si tacuerit per sex annos postquam accomendatarius, seu qui receperit palam, redierit in locum, in quo accomendatio facta fuerat, si tamen ibi praesens erit, qui accomendauit, vel postquam venerit ad locum, vbi accomendator cum familia habitaret, ita vt intra dictos sex annos nulla lamentatio coram Magistratu facta fuerit, non audiatur accomendator, sed praesumatur, solutionem, vel satisfactionem factam fuisse, si accomendatarius iurauerit, se satisfacisse accomendatori, aut accomendam sine sua culpa perdidisse, vel ipso mortuo, si eius haeres, vel successor iurauerit, se credere, quod accomendatio fuerit plenarie restituta, vel sine dolo, vel fraude illius, qui eam receperat, deperdita.

Idem quoq; obseruetur in accomendationibus factis ad certum terminum, si accomendator tacuerit per sex annos à finito dicto termino numerandos.

Et hæc procedant, si accomendator, per dictum tempus non stetisset absens à dicto loco, quia si fuisset absens habeat tempus anni vnus postquam ad locum rediisset, vel plus, si maius tempus ex dictis sex annis restaret.

Accomendatarius de viagio reuersus ad locum, vbi accomendatio facta fuerat, teneatur ad requisitionem

nem accomendatoris factam in iudicio, siue extra, facere, & reddere rationem accomendatoribus infra sex menses postquam de viagio illo redierit tam de capitali, quam de lucro: quod si non fecerit, Magistratus teneantur condemnare accomendatarium ad restituendum accomendam & lucrum; de cuius quantitate credatur accomendatori vsque in quinquaginta pro centenario, de maiori vero lucro liceat facere probationes.

Si vero accomendatarius vellet proficisci extra locum ante sex menses finitos, debeat saltem ante dies quindecim recessus, facere rationem in scriptis tam de capitali, quam de lucro, & deponere coram Magistratu, citari faciendo accomendatorem si fuerit praesens, vel Procuratorem, si quis esset, aut per transmissionem citationis domui, & familiae; & si habitationem ibi non haberet, duos propinquos ex proximioribus, quos ibi haberet.

Si ad terminum, vel viagium Statutum quis ceperit pecuniam, seu merces, quas sine iullo Dei impedimento tenuerit ultra terminum, siue in alio viagio transmiserit tam capitale, quam lucrum sit saluum super bonis illius, qui accepit, ita vt remaneat de eis debito, & etiam de lucro, & beneficio ad rationem quantitatis declarandae per creditorem vsque ad rationem viginti pro centenario quolibet anno, & sic praesumatur, nisi per debitorem probaretur de minori interesse creditoris, vel per creditorem probaretur de maiori lucro facto per debitorem, pro quibus probandis remaneant hinc inde iura salua.

Declaramus, accomendam intelligi de pecunijs mittendis pro emptione mercium & de mercibus mittendis, ad hoc, vt vendantur, & processus implicetur in alijs mercibus, vel non implicetur, in quibus ille, qui defert, vel de eis habeat administrationem particeps est: implicitam vero declaramus
emptions

emptionem mercium per committentes ordinatam, in quibus ille, qui administrat, seu exequitur, non habet partem, sed solum capit suas provisiones, cum tamen in prædictis accomendis, & implicitis societas aliqua, seu ratio imposita non fuerit, accomendatarius est is, qui de accomendis, seu implicitis exequendis curam habet; accomendator verò qui ordinat, & quicumque, qui particeps est in accomendis, seu implicitis.

De compensationibus. Cap. XIV.

SI quis erit, seu remanserit creditor alicuius, vel occasione cambiorum, vel alia quavis, & è contra erit, seu remanserit debitor eiusdem, & hæc siue in diem, siue purè, & tam pro se ipsis respectiue, quam pro alijs, siue pro computo aliorum; & aliquis ipsorum creditoris, aut debitoris efficiatur non soluendo, qui sic debitor, & creditor remanserit, præferatur omnibus in compensatione, & retentione pro concurrenti quantitate; teneatur tamen quando eslet creditor non solum pro se, sed pro computo alterius, seu aliorum distribuere ad ratam omne id, quod compensasset, seu retinisset.

Verùm si in litteris cambij, appocis, aut alijs scripturis peruentis ad notitiam partis tempore contractus, vel negotiationis, aut saltem ante rupturam per dies quindecim appareret cui, vel quibus pecuniæ, siue processus mercium, vel aliarum rerum spectarent: & ita etiam fuisset scriptum, & annotatum in libro illius, qui dictam assignationem fecisset, vel dictum esset de consensu partium, quod pecuniæ, seu pretium ipsum deberet solui alicui alijs, dictis casibus, & quolibet eorum, ius, & facultas exigendi, compensandi, & retinendi competat primo illi, ad cuius favorem fuisset

fuiſſet eo modo declaratum .

Quæ qui ſem locum habeant , quando inter prædictos poteſt eſſe locus compensationi : nam alioqui ius , & actio exigendi competat illi , cui verè pecuniæ datæ cambio , ſeu merces , aut bona ſpectabant , non obſtante , quod non eſſet nominatus in litteris cambij , ſeu appoca , vel contractu venditionis , ſeu alienationis mercium , aut bonorum , poſtquam nomina talium debitorum erant , ſeu ſtabant eius riſico , & periculo .

Verum quia prædicta comprehendunt etiam creditorem in diem , qui voluerit ſicut ſupra compensare , vel retinere , teneatur deducere , ſeu relicere beneficia , ſeu lucra , vel intereſſe ad ratam temporis , & quantitatis ad rationem cambiorum realium .

Si quis vt puta Babilanus dederit Neapolioni aliquam quantitatem pecuniarum ad cambium , & creditum dicti cambij ſpectaret Andaloni , & non Bricio , cui directæ fuiſſet remiſſa , & Andaloni , cui ſpectaret creditum , fieret non ſoluendo ante acceptationem , & ſolutionem . Bricius non poſſit remiſſam exigere ; poſſit tamen , & teneatur propeſtationem facere , & exactio ſpectet Babilano , qui ſi remanſiſſet creditor , ſiue pro ſe , ſiue pro computo aliorum dicti Andaloni , poſſit retinere , & compensare vt ſupra pro concurrenti quantitate : ſi verò non eſſet creditor , & pro reſiduo retenti , & compensati exactio ſpectat creditoribus Andaloni , ſeu eorum deputatis : & nihilominus ſi in litteris cambij fuiſſet expreſſum , quod dicta remiſſa ſpectet Andaloni , poſſit Neapolio , ſi eſſet creditor dicti Andaloni , ante omnes retinere , & compensare vt ſupra pro concurrenti quantitate eius , de quo eſſet creditor , ſiue pro ſe , ſiue pro computo aliorum , ita tamen quod teneatur repartiri , & distribuere ad ratam vt ſupra , ſed ſi dictus Neapolio non eſſet creditor Andaloni ,

lonis, tunc exactio, & compensatio competat Babulano in omnibus vt supra dictum fuit .

Qui voluerit cambiam, seu tractas sibi factas soluere supra protestum, ad hoc vt retineat obligatum eum, qui traxit, seu qui mandauit pecunias, seu cambiũ solui, teneatur in illis locis, in quibus solutione cambiorum habent sua tempora praefixa, facere declarationem in actis Notarij corã testibus infra horas viginti quatuor post praesentationem litterarum cambij, sicuti acceptat talem tractam supra protestum, cui declarationi interueniat ille qui literas praesentasset, & sic in actis eiusdem protestationis constare debeat, alioquin intelligatur acceptasse dictam tractam liberẽ, & habeatur perinde, ac si protestatio aliqua facta non fuisset, non obstantia alia quauis iustificatione, quæ forsitan facta reperiretur super ipsis litteris, vel aliter; & ultra praedicta teneantur etiam in solutione denuo protesta i modo praedicto, alioquin intelligatur acceptasse, & soluisse liberẽ, non obstante prima protestatione, & quacunque iustificatione, vt supra dictum fuit; & si solutio esset faciendã sibi ipsi debeat fieri tempore debito, aliter non seruiat ad retinendum obligatum trahentem: in ferijs autem ordinarijs, in quibus est limitatus terminus acceptationum, sufficiat quoad dictum effectum retinendi obligatum trahentem, facere protestationem cum interuẽtu praesentantis litteras, & omnibus vt supra in acceptationibus ordinarijs dictarum feriarum: & quando tracta, & remissa est facta vni soli, seu sibi ipsi loco interuentus praesentantis litteras, teneatur volens soluere super protestum notam facere de eo apud publicum Notarium, interuenientibus duobus testibus; alioquin tracta intelligatur, & sit acceptata, & soluta liberẽ, & absque retentione obligationis trahentis.

Præterea volens soluere super protestum, & retinere

tinere obligatum trahentem vt supra, teneatur
 vltra prædicta debitum mittere, seu trahere apto,
 & solito tempore soluendum illi, qui tractam
 fecisset ad eundem locum, à quo tracta proces-
 sisset, alioquin protestatio etiam legitimè facta
 intelligatur nulla, & solutio habeatur liberè fa-
 cta, saluo iullo impedimento, & saluo quòd si
 ille, qui fecisset tractam, dedisset aliquem ordi-
 nem, possit ille ordo seruari, & sufficiat, cum
 fuisse seruatum.

Sed si tale debitum, seu tracta veniret è loro, pro
 quo non esset solium in loco solutionis cambiari,
 vel tunc non reperiretur, qui vellet cambio dare,
 possit sic soluens dictis casibus, & eorum quolibet
 sibi prouidere ex loco propinquiori illi, vnde
 processisset tracta, pro quo reperiretur, dummo-
 do constet saltem per relationem duorum cen-
 sariorum cum iuramento, si aderunt, alias duo-
 rum mercatorum etiam cum iuramento non fuis-
 se reperiunt cambium, seu non potuisse cambiari
 pretijs ordinarijs, siuè conuenientibus pro dicto
 loco, à quo processerat tracta; & tali casu tenea-
 tur de ea notitiam dare illi, qui tractam fecisset,
 seu litteras scripsisset: & quatenus sicut supra sol-
 uens, prædicta non obseruaret, protestatio etiam
 vt supra facta, sit nulla, & solutio intelligatur li-
 berè facta.

Si tracta soluenda erit super protestu, actio soluendi
 competat primo loco illi, qui debet cambium
 recipere, deinde illi, cui facta est tracta; non possit
 tamen recipere debens cambium excludere de-
 bentem soluere postquam consensisset acceptatio-
 ni super protestu factæ per eum, cui facta esset
 tracta: & si nollet consentire dictæ acceptationi su-
 per protestu, habeatur ac si ipsemet acceptasset
 super protestu, & teneatur soluere: si verò al-
 ter ipsorum, vel quicumque alius vellet soluere
 super protestu, alter verò liberè, præferatur
 ille,

ille, qui liberè solvere vellet.

Et si quis faceret tractas, & daret ordinem, quòd suæ pecuniæ, siuè effectus seruirent pro dictis tractis, teneatur ille, qui recipiet, & acceptabit litteras, ordinem illum obseruare, etiam si acceptasset litteras super protestu, nec possit pecunias, & effectus prædictos seruire facere ad alias causas, vel in alium vsum, nisi iuxta dictum ordinem, dum tamen non venisset prius notitia de ruptura vt inferius dicitur: idem quoque seruari debeat quando eidem factæ fuerint tractæ, & remissæ.

Prætendentes retinisse obligationem illius, qui traxisset debitum, seu tractam, fecisset pro computo alterius cum facultate sibi prouidendi ex quouis loco, & persona cum ordine, quod possit retinere obligationem, teneantur de tali intentione, & voluntate sua, ac retentione obligationis, facere declarationem in actis Notarij publici, & illud etiam significare illi, cuius obligationem retinere intendunt: sed quia difficile esset huiusmodi significationem, seu notitiam ostendere, sufficiat pro plena probatione iuramentum illius, qui debeat eam dare, iurantis eam dedisse, nisi contrarium probaretur.

Nemo possit in aliquo loco soluere aliquam partitam, vel aliquod debitum pro computo cuiusvis post habitam notitiam, & seu post publicam vocem, & famam in eo loco, ad quem fuerit tale debitum directum, quòd ille, qui misit debitum, seu cui spectat tracta, esset, seu remansisset ruptus, falso nisi prius realiter, & bona fide talis partita fuisset iam acceptata ante dictam notitiam, seu famam; quo casu solutio possit fieri in loco, quo fuit acceptata, aliter, & secus faciendò, solutio ipsa cedat damno, & interesse soluentis, & non in præiudicium alicuius, qui posset prætere interesse ratione solutionis, quæ fieret contra prohibitionem prædictam.

Quando

Quando aliquis pro honore litterarum soluit super propeſtu tractum aliquam, quæ ipsi directæ non ſit, dummodo obſeruet ea, quæ ordinata fuerunt circa ſolutiones ſuper propeſtu, habeat obligatum illum, qui litteras, ſeu tractum fecit, niſi per aliquem mercatorem, qui haberet mandatum inhibendi, ſeu propeſtandi, vt ſupra, fuiſſet facta oppoſitio, intimatio, ſeu propeſtatio, ne fieret ſolutio talis tractæ, ſeu debiti, quia tali caſu ſolvens non poſſit habere ius, nec reſreſſum contra eum, qui tractum, ſeu tractas fecit.

Si antequam haberetur certa notiſia de decoſtione, ſeu ruptura alicuius, fierent propeſtationes contra eius litteras, & ſeu (vt aiunt) currerent propeſtationes, & aliquis vellet ſolvere tractum, ſeu debitum illius ſiue liberè, ſiue ſuper propeſtu, teneatur volens ſolvere in primis, & ante omnia acceptare, & ſolvere tractas ſibi directas æquis portionibus, ſeu ad ratam pro concurrenti quantitate crediti exiſtentiſs penes ipſum, ſiue ad eius diſpoſitionem, reſpectu tractarum ſibi factarum ab alio, à quo haberet ordinem pro ſolutione, niſi aliter per eum, ad quem ſpectarent tractæ, ſiue quæ eas feciſſet, ordinatum, ſeu mandatum eſſet: qui ſoluerit aliter, non ſolutis prius tractis ſibi directis vt ſupra, teneatur ſolvere, & remaneat obligatus habentibus intereſſe ſummas, ſeu tractas, quæ ſibi fuiſſent directæ pro concurrenti quantitate crediti, ſeu effectuum, qui eſſent penes ipſum, ſeu ad eius diſpoſitionem tempore dictarum tractarum æquis portionibus, vel pro vt fuiſſet ordinatum per illum, qui tractas feciſſet.

Si quis mercator efficiatur non ſolvendo in aliqua Mundi parte, ſiue ſocietas in quavis feria, ſeu termino ſolutionum, qui iam cepiſſet ſolvere, & exigere, ſeu contraponere, vel (vt aiunt) ſcoutrare per dies tres ad minus, vel vbi breviori tempore durant ſolutiones per totum tempus, eo caſu

Casu quicquid iam fuisset, vt supra cum quouis contrapositum, seu scontratum, sit firmum, & validum: & similiter partitæ, quas debebat sibi solvere, & à se ipso exigere, habeantur pro solutis, & exactis legitimè perinde, ac si nulla fuisset facta ruptura. Declarato tamen, quod respectu locorum, in quibus solutiones fieri solent in bancis quantum ad partitas inter tertios non censeantur solutæ, nisi fuerint in bancis scriptæ; quantum verò ad partitas soluendas sibi ipsi seruari debeat in omnibus vt supra dictum fuit.

Si quis mandaret alicui in aliqua Mundi parte, seu mandatum, aut ordinem daret de emendis mercibus, vel alijs rebus mobilibus, & non solueret, seu solui non fecisset consteum, vel pretium, ita vt qui emisset remaneret creditor de dicto pretio, seu aliqua eius parte, ipse, qui emisset, & pretium soluisset, sit, & esse debeat in dictis mercibus, & rebus potior, & anterior quibuscunque creditoribus mandantibus, seu ordinantis comprehensis etiam dotibus, & nemine excluso, vbiunque dictæ merces, & res reperiantur, & pecunes quemuis; dum tamen per actum, & modum verum, validum, & legalem non mutauerint Dominium: sed si venditor dictarum mercium, seu rerum nondum fuisset satisfactus de toto pretio, seu parte, donec dictæ merces, & res non peruenierint in mandantem, seu committentem; aut alium pro eo in terra ad locum, ad quem deberent deferri, præferatur, & præferri debeat dictus venditor ceteris omnibus creditoribus vt supra, mandatario, & emptore etiam comprehensis.

Si quis merces, aut alias res mobiles per ipsum emptas transmitteret cuius ad aliquem locum pro computo suo proprio, & venditor remaneret adhuc creditor pro earum pretio, seu parte, habeat ad eas regressum, & præferatur ceteris omnibus,

vt supra dictum fuit, nō solū ante consignationē verūm etiam post ipsam factam, donec Dominiū non mutauerint vt supra dictum fuit .

Declarato tamen, quod post consignationem factam, si recipiens esset creditor emptoris, seu mittentis, dictus recipiens habere debens præferatur quibuscunque vt supra, etiam venditori ipsi, & post eum dictus venditor saluis prædictis .

Si merces, res, cambia, credita, aut aliquid aliud fuerit transmissum alicui per aliquem, siue suo nomine simpliciter, siue ex parte, & mittens efficeretur ruptus, mandatarius pro eo, de quo verè fuerit creditor mittentis, possit retinere, & compensare pro concurrenti quantitate, non obstante quod dictæ res, & alia spectarent alijs, & non mittenti: quatenus verò ille, ad quem spectarent, efficeretur ruptus, mittens possit pro eo, de quo remaneret creditor dicti rupti, compensare pro concurrenti quantitate, non obstante quod eorum possessio eilet translata in mandatarius, & sic vt supra respectiue præferantur in dictis mercibus, & alijs, & etiam in eorum processu, & in debitoribus ab eis causatis .

Dans mandatum, vel ordinem occasione aliquarum mercium, seu rerum mobilium, aut faciens appocam operationis dictarum mercium, vel rerum ad hoc vt de eis seruetur voluntas alicuius, seu de eis fiat consignatio alicui in quouis loco, possit non obstante quod datum fuerit mandatum, seu ordo, vel facta appoca, variare mandatum ordinem, & appocam, dummodo id faciat antequam res, & merces ipsæ fuerint exoneratæ in terram nomine mandatarij, siue de eis facta fuerit manifestatio in dugana, seu cabellis nomine dicti mandatarij; quæ habeant etiam locum in mandatis, & ordinibus pecuniarum, & remissarum, dummodo mutatio, & variatio fiat tempore congruo, & antequam mandatarius

fulceperit aliquam obligationem, sive onus sub spe exigendi dictas pecunias, sive remissa; & hac intelligantur sine praeiudicio iurium illius, ad cuius commodum fuit datum primum mandatum, sive datus ordo primo loco, vel appoca operationis facta contra eum, qui sic variasset, sive mutasset, & pariter sine praeiudicio iurium illius, cui fuerat datus talis ordo primo loco, sive mandatum pro sua cautione.

Si quis ut puta Paganus ex aliquo loco remittat Brancaleoni in alium locum, summam pecuniarum pro computo ipsius Brancaleonis per litteras Ibleti trahentis dictam summam in Bendinello; & dictae litterae fuerint debitae loco, & tempore iuxta morem locorum, acceptatae per Bendinellum, & ante tempus solutionis Brancaleo efficeretur ruptus, & tam Paganus, quam Bendinellus essent creditores dicti Brancaleonis, Bendinellus praefertur in retinendo, & compensando pro concurrenti quantitate, nisi Ibletus esset creditor eiusdemmet remissae; sive cambij, sive quia forte fuisset factum cambium duplex, & non fuisset completum, & solutum debitum tractum, sive missum contra creditum dicti cambij, sive quia non potuisset dictus Ibletus exigere id, quod fuisset assignatum pro satisfactione dicti cambij, sive remissae, quia dictis casibus, & quolibet eorum ius exigendi competat primo loco dicto Ibleto; exinde vero ius compensandi, & exigendi competat creditoribus, sive deputatis dicti Brancaleonis, ubi vero creditum, sive remissa non spectaret in effectu dicto Brancaleoni, sed alteri, ut puta Ingoni, exactio tunc non dictis creditoribus, sed deputatis, sed dicto Ingoni spectet, qui si efficeretur ruptus, & dictus Brancaleo esset eius creditor, ius, & actio exigendi, & compensandi pro concurrenti quantitate spectet dicto Brancaleoni.

Si vnus habet, vel expendit nomen in pluribus locis,

cis, siuè in societatibus, aut rationibus cum alijs, siuè separatim sub suo nomine, etiam quod in eius negotij, seu tempore rationis haberet alios participes, & contingat quod ipse, vel aliqua ex societatibus, in quibus eius nomen expenditur, vel omnes ipsi efficiantur non soluendo, & remanserit debitor alicui, qui sit debitor alicuius ex societatibus, seu rationibus, in quibus ille nomen habet, non possit dictus creditor, & debitor respectiuè vt supra compensare, neque vti aliqua retentione in præiudicium illius nominis, seu societatis, cuius esset debitor, nisi prius fuerit satisfactum omnibus creditoribus dictæ societatis, seu nominis, & de omni eo, de quo factus non soluendo remansisset debitor: quibus satisfactis liceat ipsi compensare, & retinere pro concurrenti quantitate, & pro rata tantum spectante suo debitori in dicta societate, seu nomine; non tamen propter hoc impediatur, quin contra eum procedi possit executiuè secundum formam Statutorum.

In illis casibus, in quibus facultas, seu ius retinendi, vel compensandi competit alicui societati, siuè omnibus socijs, competat etiam cuius sociorum, seu participum pro rata suæ participationis.

Si quis, vt puta Acellinus ex vno loco remissam fecerit Anfaldo in alium locum pro computo Carrotij, & similiter fecerit eidem Anfaldo tractam pro Cattaneo, & de prædictis ipse Acellinus fecerit notam, seu scripturam in libris suis, etiam si scripserit, tam dicto Carrotio, quam dicto Cattaneo, & contingat, quod dictus Acellinus efficiatur ruptus antequàm cesserit dies solutionis, & tempore maturationis debiti fuerit publica notitia de dicta ruptura, tali casu cambium sit nullum, & actiones, seu computa dictorum Cattanei, & Carrotij cum dicto Acellino restent, pro vt erant ante dictum cambium; neq; dicto Cat-

taneo competat aliqua actio contra ipsum Carro-
tium, non obstante, quòd Acellinus fecisset tra-
ctam, & remissam modo prædicto, tempore, quo
id facere poterat: verùm si litteræ fuerint debito
tempore traditæ, & in termino solutionum non
fuerit pul. l. è habita notitia de ruptura Acellini,
intelligatur cambium, seu tracta, & remissa suum
fortiri effectum, non obstante, quòd postmodum
delegeretur talis ruptura Acellini: idem quo-
que dispositum censeatur quando litteræ fuerint
acceptatæ ante habitam notitiam publicè de rup-
tura dicti Acellini.

De Cambijs. Cap. XV.

SI cambium aliquod esset soluendum, & non ac-
ceptaretur, vel non solueretur, teneatur credi-
tor, seu ille, cui cambiũ soluendum esset protestari
intra dies triginta à die solutionis faciendæ, aliter
remaneat obligatus pro ipso cambio, & pro in-
teressibus vsque ad integram solutionem, etiam
si ille, qui solvere debebat, non teneretur, & ha-
beat locum præsens dispositio etiam in cambijs
factis extra Dominium, & in cambijs inter Ge-
nuenses, & extraneos.

Prohibitum sit cuicunque protestari litteras cam-
bij nisi prius mandato Magistratus factum fuerit
præceptum illi, qui solvere debet, quatenus intra
horas viginti quatuor solvere debeat, & ipsis ho-
ris transactis possint fieri protestationes, & huius-
modi præcepta exequantur personaliter, & eis
non repertis, exequantur ad domum, & respec-
tũ non habentium domos, exequantur Genuæ
ad vnam ex columnis bancorum, & alibi ad lo-
cum solitum, & non retardetur protestatio etiam
si verbo, vel scripto fieret aliqua responsio, &
exceptio, sed omnis responsio, & exceptio ha-
bea-

beatior pro reiecta, nisi fieret vera solutio, vel satisfactio in contentamento debentis recipere cambium.

Salua semper dispositione legum, feriarum, & ordinum, ac decretorum, seu constitutionum super cambijs factarum, & faciendarum, quibus in aliquo non sit derogatum.

De iactu, & forma in eo tenenda.

Cap. XVI.

Patronus, siue præfectus cuiusvis nauigij eligens ab aduersam tempestatem, seu aliam iustam causam facere iactum pro saluatione nauigij, & eius inuentarij, & hominum, & mercium, teneatur ante iactum alicuius rei facere cõsultam cum omnibus officialibus nauigij, & mercatoribus in eo existentibus; & si duæ tertiæ partes prædictorum concurrerint in faciendo iactu pro dicta saluatione, eligantur eo casu tres consules, quorum duo sint ex dictis officialibus, & vnus ex dictis mercatoribus, & non existentibus mercatoribus, duo sint ex officialibus proræ, & vnus ex officialibus puppis; qui tres consules, auctoritatem habeant proijciendi in mare, quid eis necessarium videbitur pro residui saluatione.

Quicquid per consultam, de qua supra deliberatum fuerit, & quicquid de ordine dictorum consulum iactum fuerit, scribi, & annotari debeat per scribam nauigij in suo libro in præsentia dictorum consulum cum eorum subscriptionibus, si scribere scirent.

Omnia iacta (seruatis solemnitatibus prædictis) seu eorundem iactorum valor cedat damno, deuidiq; debeat secundum æs, & libram inter nauigium, naua, merces, & omnes alias res existentes in dicto nauigio tempore iactus, comprehensis

222 Statut. Genuen.

pecunijs, auro, argento, iocalibus, seruis masculis, & sceminis, equis, & alijs animalibus existentibus in nauigio de transitu.

Secuto iactu, non liceat patrono, seu præfecto nauigij, neque alicui pro eo onerare in dicto viagio aliquid in quouis loco, seu scala, nisi tantummodo victualia pro vsu, & necessitate nauigi, merces subtiles, & capsias passageriorum, nisi quando iactus factus fuisset antequam nauigium recessisset ab oneratorio, seu à portu, in quo onerasset: quo casu liceat nauigium in toto onerare; seu nisi nauigium siuè eundo, siuè redeundo deberet exonerare aliquas merces in aliquo loco; quia tunc liceat in loco exonerationis onerare tantum, quantum fuerit exoneratum: non tamen possit onerari loco iactus facti, & si patronus oneraret, vel onerari faceret aliquid loco iactus, teneatur ad satisfaciendum omne damnum in casu noui iactus; & nauia oneratorum, vt supra spectent pro tertia parte affecluratoribus, & pro reliquo Conseruatoribus maris.

Nullus patronus, siuè præfectus secuto iactu possit in itinere exonerare aliquid, nisi in locis, ad quæ merces, seu alia onerata fuissent destinata cum appodisijs caricati; & in dictis locis non possint exonerare, nisi de die, & nisi portatis mercibus, & alijs exoneratis in duganam, seu loca publica deputata secundum qualitates rerum, à quibus duganis, seu dacerijs portare debeant fidem authenticam de rebus exoneratis, cum declaratione, cui spectent: & patronus, seu præfectus, qui hæc non obseruauerit, non possit fieri facere aliquem calculum pro damno, imò damnum iactus spectet ipsi patrono, seu præfecto.

Possit etiam idem patronus, seu præfectus exonerare in quocunque loco ad requisitionem supracarici, seu mercatoris, aut alterius, cui res spectarent, dummodo exoneret de die cum interuentu Consulum

fulum electorum tempore iactus, & cum interuentu Consulis nationis Genuensis existentis in dicto loco; & eo non existente, cum interuentu Magistratus dicti loci; à quo Consule, seu Magistratu portare debeat fidem, vt supra, sub pœna prædicta, sine præiudicio iurium mercatorum contra nauim.

Si patronus, seu præfectus in aliquo ex dictis duobus casibus exonerasset aliquid plusquam contineretur in fide, cadat in eandem pœnam.

Pro rebus verò sicut supra aliquo modo permisso exoneratis, teneatur patronus, seu præfectus ante exonerationem, & consignationem se cautelare de rata iactus, & damnorum obueniente dictis rebus exonerandis: & non possit contra alios dominos rerum, nec contra alia bona, seu res, quæ in nauigio remansissent, aliquid prætere ratione dicti iactus, & damnorum; imò si quid esset contribuendum pro dictis rebus vt supra exoneratis, teneatur ipse patronus, seu præfectus, & nauigium cum eius inventario orga alios, & quolibet eorum pro his, quibus facta fuisset consignatio, ad refectionem, & contributionem iuxta calculum fiendum cum damnis, & interesse.

Facto iactu, patronus, seu præfectus cum appulerit in aliquem portum, seu alium locum commodum, teneatur diligenter inquirere, quid iactum fuerit, seu proiectum in mare in præsentia dictorum Consulum, & scribæ nauigij, à quo de prædictis fieri debeat diligens scriptura, & prædicta iustificari, & probari debeant per testimonium officialium, & mercatorum, seu existentium de transitu in nauigio, non existentibus mercatoribus, & ipsis etiam non existentibus, per testimonium officialium, aliter iactus factus eo vsq; cedat damno patroni, seu præfecti, & dictæ iustificationes fieri debeant coram Consule nationis Genuensis, & eo non existente, coram Magistra-

tu loci, & patronus, seu præfectus teneatur portare secum copiam prædictorum authenticam, & sigillatam.

Nauigia, quæ iactum fecerint, appulsa ad locum destinatum exonerentur primo, & ante alia, etiam si aliæ prius appulissent, sine præiudicio solitorum allegiorum, si eo in loco aderit ordo exonerandi.

Patronus, seu præfectus, qui iactum fecerit, reuersus cum nauigio ad locum destinatum, antequam manum apponat exonerationi alicuius rei, teneatur notificare cū iuramento Magistratui deputato ad prædicta in dicto loco, si aderit, aliter iudici ordinario loci, mensem, diem, & horam iactus facti, & quantitate rerum, seu res iactas circum circa iudicio suo; & teneatur incontinenti mittere scribam, qui producat librum, in quo sit notata deliberatio iactus faciendi, & nota rerum iactarum; qui scriba dare debeat copiam prædictorum Notario dicti Magistratus, qui eam conseruare debeat, ad hoc ut seruiat in faciendo calculo, & in alijs, quæ occurrerint.

Officiales, & nauæ exonerantes sua, vel alia bona, etiam pro eorum portatis, vel dantes auxillum contra formam præsentis capituli, amittant exonerata, & priuati remaneant officijs.

Si bona fuerint reperta exonerata contra formam præsentis Statuti, sint effecta Patrum Communis, & Conseruatorum Maris Ciuitatis Genuæ æqualiter, nisi si interfuisset accusato, seu qui contrafactionem denuntiaffet, & in claris posuisset, quia tali casu tertia pars sit ipsius, & teneatur secretus.

Ultra penas prædictas, qui contrafecerint, subiaceant alijs poenis, quæ viderentur Senatui.

Quod supradictum fuit de patronis nauis, sit, & intelligatur dictum de Capitaneo, seu quocunque alio nomine vocetur præfectus, magister, seu præpositus nauigij.

De securitatibus. Cap. XVII.

NON possint fieri assecurationes in appodisijs, quæ non habeant clarum, & expressum nomen illius, qui se assecurari faciet, & hoc antequam aliquis assecurator in ea se subscribat, nec possit dimitti spatium album pro ponendo nomine, aliàs appodisia non valeat, & assecuratio non teneat.

Securitates non possunt fieri pro se, neque pro alijs, nisi extet risicum vel in mercibus, vel in nauigijs, vel rebus quibusuis assecuratis mediatè, vel immediatè, principaliter, vel indirectè, & nisi pro quantitate, seu valore risici, sine valoris, & æstimationis tantum, excluso consteo securitatem, quod non intelligatur in ipsa securitate comprehensum, nisi expressum fuisset.

Si inter partes non fuit appositum pretium mercibus, vel alijs assecuratis, intelligatur pretium, si casus aduenerit ante medietatem itineris confecti, consteum ipsarum cum expensis usque ad earum onerationem; si verò ultra medietatem itineris confecti casus occurrerit, intelligatur pretium illud, quo valerent in loco, ad quem fuissent destinatae.

Si factæ fuerint securitates, importantes plusquam sit risicum, vel quia factæ fuissent in diuersis prouincijs, seu locis, vel quauis alia de causa, priores in tempore intelligantur concurrisse, & currere risicum, pro reliquis verò consteum restituatur, & inter pares tempore quilibet teneatur pro rata summæ assecuratæ.

Casus sinister non intelligatur, nisi nauigium assecuratum, siue super quo merces, aut alia fuerint assecurata, redactum fuerit casu fortuito in eum statum, qui prouidentia humana reparari non possit

intra tempus declarandum per Consulem nationis, si aderit in eo loco, ubi erit nauigium, & Consule non existente, per Magistratum loci, dummodo dictum tempus non excedat mensem unum, aliqua ratione, seu accidenti, vel nisi nauigium iussu superioris loci ubi fuerit, esset interceptum, aut saxitum, vel ut dicitur de eo factum imbarcumata, & taliter, quod sit coactum capere aliud viagium. & merces assecuratas exonerare.

Assecuratus in quocunque casu sinistro possit securitates in totum exigere, si voluerit, & res assecuratas, seu ut vulgo dicitur, implicitam relinquere assecuratoribus, quibus tali casu spectent; vel possit, si voluerit, calculum fieri facere super damno iuxta formam capitulorum; & ubi damnum foret exelatum, ascendere ad quinquaginta procentario, liceat assecuratoribus integram summam assecuratam soluere, & habere pro se res assecuratas, vel damnum declaratum soluere, & rem assecuratam assecurato dimittere in electione ipsorum assecutorum, quam electionem habeant etiam in quocunque casu, in quo fieret calculus pro emendatione damni, quod prætenderetur ratione legitimi casus secuti, re assecurata existente in esse in totum, vel in parte.

Assecuratores, si cum assecurato super infra scriptis nullum licitum pactum fecissent, teneantur de iactu secundum formam Statutorum, facto, & probato; & etiam teneantur de auaria, quæ est omne damnum, quo casu fortuito sequitur, seu contingit in nauigio cum inuentario, seu rebus assecuratis ultra expensas, quæ contingere possunt, etiam si non sequatur, taliter quod possit dici, casum sinistram super toto secutum esse, & hæc pro rata, siue iactus, siue auariæ spectantis rei assecuratæ.

Securitates factæ post casum sinistram secutum tali tempore, quod de eo habita prius fuerit notitia
saltem

saltem per famam legitimè probatam, vel tali tempore, quod notitia verosimiliter haberi potuerit, non valeant, nec teneant, & consteum restitui debeat, & intelligatur habitam verosimiliter fuisse notitiam, quando fuerit transactum spatium tanti temporis, quo à loco, vbi secutus fuerit casus sinister, calculatis milliariibus duobus pro quolibet hora ad locum, in quo facta esset securitas, haberi potuisset, & si casus secutus esset in mare longinquo, adeo quod notitia deferenda esset per mare, antequam peruenire posset in terram firmam, calculetur tempus ad rationem prædictam, à loco in quo primo venerit dicta notitia, seu nouum.

Assicuratores non teneantur de barataria patroni nauigij, nisi aliter factum fuisset. *Vide legem super his conditam per concilia anno 1610, die xxv. Febr. in libro Statut. Crim. fol. 222.*

Sine licentia Senatus non possunt fieri securitates, vadimonia, seu partita super vita Pontificis, neque super vita Imperatoris, neque super vita Regum, nec Cardinalium, neque Ducum, Principum, Episcoporum, neque aliorum Dominorum, aut personarum Ecclesiasticarum, seu secularium in dignitate constitutarum.

Non possint etiam fieri super acquisitione, amissione, seu mutatione Dominorum, Statuum, Regnorum, Prouinciarum, Ducatum, Ciuitatum, Terrarum, seu Locorum.

Non possint similiter fieri super felici, seu infelici successu exercituum, classium, seu expeditionum; neque eorum aduentu, neque recessu, neque super expugnatione, aut defensione aliqua.

Non possint pariter fieri super matrimonijs contrahendis, vel non contrahendis, super vxoribus ducendis, aut non; neque super partu mulierum, neque nauium, aut aliorum appulsu, aut recessu.

Non possint fieri super futura, vel non futura peste, aut bello, neque super electione Ducis, aut Magistratum Reipublicæ: & demum super alijs quibusvis habentibus speciem, seu formam vadimonij, securitatis, seu partiti; sed omnia intelligantur, & sint prohibita.

Contrafacientes alicui de prædictis cadant in poenam tantundem summæ, pro quanta fuerit factæ asscuratio, vadimonium, seu partitum pro qualibet vice; & censarij, qui in prædictis se immiscuerint tanquàm contrafacientes; cadant in eandem poenam.

De prædictis sic vt supra prohibitis, non possit ab aliquo reddi ius, neque aliquis audiri sine licentia; & si casu aliquo quicquam fuerit solutum, sit semper ius saluum repetendi, & nullus possit de eis instrumenta, seu scripturas conficere, sub pœna scutorum 25 pro quolibet, & qualibet vice.

Non possint fieri loti sine licentia Senatus, sub pœna scutorum centum, & amissione raubarum, seu rerum positarum ad lotum, & in eandem poenam cadant illi, in quorum domo erunt, etiam si sit corporis aliquius, & pro mulieribus teneantur mariti.

De filiorum emancipationibus

Cap. XVIII.

Nullus Magistratus interponat auctoritatem in aliqua emancipatione, nisi prius tam pater emancipans, quàm filius emancipandus per se, vel per Procuratorem specialem iurent, emancipationem non fieri in damnum, aut præiudicium Reipublicæ, neque alterius cuiusvis, & nisi emancipandus promittat, & fideiubeat de subeundis oneribus Reipublicæ, & de non exercendo piratiam, nisi de licentia Senatus.

Salua tamen auctoritate eiusdem Senatus in concedenda licentia emancipationum faciendarum, quando vel pater, vel filius, vel ambo sint absentes, pro vt de iure.

De venia ætatis minoribus concedenda. Cap. XIX.

Cvilibet ætatis annorum decem octo completorum petenti ætatis veniam, Magistratus eam concedere possit, habita prius informatione de ætate, moribus, & prudentia dicti minoris, à duobus proximioribus agnatis, si exiterint, & eis non extantibus, à duobus proximioribus cognatis, & in eorum defectu, à duobus proximioribus vicinis eiusdem minoris, vel mixtim, qui omnes respectiuè eorum iuramento attestentur de dicta ætate, moribus, & prudentia, & vocatis Curatoribus dicti minoris, si eos habuerit, ad allegandum quicquid voluerint circa dictam ætatis veniam, & eis auditis, si comparuerint.

Ætatis venia, si sicut supra concessa fuerit per Magistratus, valeat; & habeatur perinde, ac si concessa fuisset à Principe.

Non tamen valeat obligatio, contractus, seu distractus, qui fieret per eundem minorem cum aliquo ex illis, qui consensissent dictæ veniæ ætatis, vel qui auctoritatem in ea interposuissent, & hoc intra annum vnum à die ætatis veniæ consecutæ, neque etiam valeat obligatio contractus, vel distractus cum aliquo alio intra dies triginta post ætatis veniam consecutam, & hæc ad præiudicium ipsius veniæ ætatis consecuti.

De contractibus Minorū, & Mulierum. Cap. XX.

Minores annis viginquinq; habentes patrem, vel auum paternum, in cuius potestate sint, possunt facere, & iniri quemcunq; contractum, seu quasi, ac distractum, & obligationem cum quacunque persona, & personis, & etiam possunt in iudicio comparere, dummodo tamen interueniat iuramentum ipsorum, & auctoritas, atque consensus patris, vel aui, in cuius potestate fuerint.

Declaro, quod hoc non intelligatur, neque procedat ad fauorem, seu beneficium ipsius patris, vel aui, quia tunc interuenire debeat auctoritas Magistratus, causæ cognitio, & consensus duorum ex proximioribus propinquis habilibus dicti minoris ex parte patris, & totidem ex parte matris, & in eorum defectu suppleatur de proximioribus vicinis eiusdem, quæ obseruari etiam debeant quo ad fauorem, seu beneficium patris, vel aui, etiam si minor esset ab eis emancipatus.

Vide Stat. de accomm. & implicit. sup. Cap. xij. §. Minor.

Si minor esset femina, & haberet maritum, non possit prædicta facere, nisi cum consensu, & auctoritate mariti, qua accedente, & seruatis prædictis, possit contractus, & quasi contractus, & distractus, & obligationes facere, & etiam in iudicio comparere.

Minores verò prædicti non habentes patrem, nec auum paternum, nec maritum, possint prædicta facere, dummodo tamen interueniat iuramentum ipsorum, & præsentia, ac consensus tutorum, & pro tempore curatorum suorum, exclusa semper venditione bonorum immobilium.

Saluo,

Saluo, non obstantibus supradictis, quod non possint minores obligationem, vel contractum, aut distractum facere cum tutore, vel curatore durante tutela, vel cura, & factus non valeat, etiam quod minores iurauerint, & alia solemnitates predictae interuenerint, nisi minores consecuti fuissent aetatis veniam, quo casu obligatio, & contractus etiam cum tutore, & curatore valeat eum solemnitatibus tamen antedictis, & Magistratus auctoritate.

Maiores autem masculi annorum decem septem, & foeminae annorum quindecim, minores tamen annorum viginti quinque non habentes patrem, aut patrem, nec maritum, possint antequam eis sit datus tutor, vel curator, predicta facere, dummodo interueniat iuramentum ipsorum, auctoritas Magistratus, & consensus duorum ex proximioribus propinquis habilibus, qui iurent, se se credere, ea fieri potius ad beneficium minoris, quam ad aliquam eius laesionem. *Vide sup. Stat. de accomm. §. Minor.*

Masculi maiores viginti quinque annis existentes in patris, vel aui paterni potestate non possint se obligare, contrahere, nec in iudicio comparere, nisi de consensu patris, vel aui, in cuius potestate fuerint, saluo si negotiarentur palam, vel publice, patre, vel auo patiente, vel non contradicente, quo casu obligatio, & contractus valeant perinde, ac si factus esset cum auctoritate patris, vel aui, dum tamen pater, vel auus ex dicto contractu non obligetur.

Mulieres etiam maiores annis viginti quinque non possint obligationem, vel contractum, neque distractum aliquem facere, nisi cum auctoritate, & consensu mariti, si habuerint, qui consensus in absentia mariti possit per eum praestari per instrumentum, qui expressam eius voluntatem contineat, & nisi cum auctoritate patris, vel aui paterni,

terni, si eum habuerint, & fuerit in Dominio, si fuerò fuerit absens, cum consilio loco dicti patris vel aui paterni, duorum ex suis propinquis habilibus proximiorib⁹ in gradu omnibus alijs, & si patrem non habuerint, nec auum, nisi cum consilio, & consensu duorum propinquorum, ut supra, & in eorum defectu, duorum ex melioribus vicinis, vel mixtim, cum quibus solemnitatibus possint dictæ mulieres omnia facere interueniente iuramento omnium, ut supra.

Non possint tamen durante matrimonio obligare se marito, nec contractum aliquem cum ipso marito facere, nec liberationem alicui, qui pro dicto marito ipsis teneretur, neque etiam possint cum viro suo se obligare, neque se principales, neque fideiussores pro eo se constituere.

Possint nihilominus renuntiare iuri hypothecarum, & alijs iuribus, quæ haberent in bonis maritorum, super quibus renuntient, sed quòd remaneant salua iura in alijs bonis, si extant, vel extabunt, ita ut renuntiatio non possit extendi nisi ad illa certa, & specificata bona, super quibus renuntiant, & valeat renuntiatio, siue alia extant, siue non extant.

Absentibus autem maritis à Dominio, & non existente eius procuratore cum mandato ad infra-scripta, possint mulieres hereditates adire, in iudicio comparere, & se, & sua obligare cum consilio, & consensu duorum propinquorum mariti habilium ex proximioribus, & eis deficientibus, duorum ex melioribus vicinis eiusdem mariti, vel mixtim, & cum auctoritate Magistratus, & seruatis in reliquis omnibus solemnitatibus, de quibus supra, dummodo tamen dicti propinqui, seu vicini mariti iurent, se credere dictum maritum iuisse, vel nauigasse ad partes adeò longinquas, ut credant, ipsum non esse reuersurum infra menses sex, nec secuturos, & dummodo

do per prædicta non fiat aliquid in damnum iurium priorum, vel substantiæ propriæ mariti. Et non obstantibus prædictis, mulieres maiores annis viginti quinque reuenditrices raubarum, & vestimentorum, seu habentes aliquod exercitium, in quo soleant operas, & industriam suam locare, possunt se obligare, & contractus facere in dictis eorû negotijs etiã non seruatis superscriptis. Propinqui intelligantur adesse, & reperiri posse, si fuerint intra duodecim miliaria, si verò fuerint remoti vltra miliaria duodecim, habeantur pro absentibus, & sic assumi possint alij propinqui, & eis non existentibus, vicini.

Declarato tamen, quòd huiusmodi solemnitates non possint eludi per mulieres, seu minores, si deducta opera proficiscerentur extra locum eorum solitæ habitationis, quia tali casu requirantur propinqui, pro vt requirerentur, si contractus, seu obligatio, vel distractus esset factus in dicto loco eorum solitæ habitationis.

Sed si aliquis propinquus, aut vicinus requisitus noluerit consentire, & facto præcepto de mandato Magistratus, non comparuerit, vel comparens non allegauerit iustam, & rationabilem causam, quare consensum præstare non velit arbitrio Magistratus, possit ipse Magistratus dare licentiam, quòd mulier, siue minor possit facere contractum, seu illud, de quo tunc agetur, cum consilio aliorum propinquorû, si aderunt, vel vicinorû, vel mixtorû, & tali casu valeat, ac si propinqui, seu vicini, qui consentire noluerunt, consensissent, à quibus pronuntiationibus appellari, & reclamari non possit. In casu dotium exigendarum in bonis, seu ab hæredibus mariti, si Auus, vel Pater mulieris noluerint consentire, citentur etiam vt supra, & Magistratus possit concedere licentiam mulieribus agendi, & exigendi absque eis, dummodo tamen pecuniæ exigende ponantur in loco tuto.

Omnes propinqui, & vicini, qui interuenerint vt supra, habeantur habiles, nisi contrarium probetur.

Et omnia in presenti Statuto contenta obseruari omnino debeant, & locum semper habeant; nec eis renuntiarı possit quibusuis verbis, iuramentis, vel solemnitatibus.

His verò, quæ supra dicta sunt, respectiuè obseruatıs, contractus, distractus, obligationes, & alia sint rata, & firma, ac valeant, nec possint irritari quouis modo, beneficio restitutionis in integrum, nullitatis, vel aliter; vbi verò in aliquo defuerint solemnitates, vt supra respectiuè requisitæ, non valeant, sed sint ipso iure irrita, & nulla; & præsumantur simulata, etiam quod interuenerint iuramenta, & alie solemnitates, & sic obseruare teneantur Magistratus, non obstante quocunq; alio Statuto, sub pœna iudicamenti, & librarum centum pro qualibet vice.

*De venditione rerum immobilium
in participes, agnatos, &
confines facienda.*

Cap. XXI.

SI quis particularis, siuè corpus, collegium, vel vniuersitas voluerit vendere, vel insolutum dare, vel institerit per Magistratum vendi etiam in publica callega aliquam rem immobilem in totum, seu pro parte, teneantur eam vendere participi saltem pro quarta parte pro indiuiso eiusdem rei immobilis habenti participationem per annum vnum ad minus ante venditionem, vel habenti solum, si vendendū erit ædificium suprapositum, aut habenti ædificium, si vendendum
erit

erit solum, vel agnato masculino usque in tertium gradum, aut confini habenti, seu confinibus habentibus rem immobilem, seu partem distinctam rei immobilis iuxta rem vendendam; dummodo dicti superius nominati soluant tantum pretium, quantum ab alio de re vendenda, seu insolutum danda inueniri poterit; & per illos terminos, & modos, per quos ab alio inueniretur.

Inclusiue, ut per declarationem minoris Conc. infra in fine huius Capituli.

Si verò nullus prædictorum esset, qui ad notitiam volentis vendere, vel insolutum dare, vellet emere, ut supra, possit ille vendere, & insolutum dare cui voluerit.

Si autem constiterit, aliquem ex prædictis palam, vel occultè impedire, aut prohibere venditionem, insolutum dationem in damnum, fraudem, vel præiudicium volentis vendere, vel insolutum dare, remaneat priuatus beneficio præsentis Statuti. Et in huiusmodi cognitione Magistratus possint procedere, & definire summarie, sine strepitu, & figura iudicij.

Postquam venditio, vel insolutum datio de dicta re facta fuerit inscijs, vel ignorantibus supradictis, possint prædicti, & quilibet eorum eam aduocare; & sic teneatur ille, qui emit, vel insolutum habuit eam relaxare, & restituere cuiusque prædictorum eam volenti & aduocanti intra dies triginta à die scientie venditionis, vel dationis insolutum numerandos, si fuerit in Ciuitate, vel Dominio, vel si tempore dictæ alienationis, & scientie habende esset absens à Ciuitate, & Dominio, intra dies triginta à die aduentus computando, dummodo veniat intra annum vnum à dicta alienatione, & scientia prædicta. *Vide in fine huius Cap. declarationem respectu absentium.*

Et quòd dictum est de venditione, seu alienatione, habeat

habeat etiam locum in permutatione cum quacunque re, iure, censu, vel redditu, præterquam vbi permutatio fuerit realiter facta de re immobili cum alia re immobili, vel saltem cum alia immobili in parte, dum tamen pars immobilis præponderet ultra dimidiam valoris totius alterius rei immobilis permutandæ vendendæ, vel insolutum dandæ.

Et hoc si ipse, qui vt supra aduocare voluerit, intra dictum tempus respectiuè realiter, & cum effectu obtulerit, & deposuerit in aliquo ex cartularij numerati Sæcti Georgij in credito Magistratus, si aduocatio fiet Genuæ, vel penes idoneum depositarium, si facta fuerit in Dominio, præter dictæ rei alienatæ vt supra solutum in totum, vel pro parte soluta, expensas melioramentorum, censuariorum, gabellarum, & alias iustè, & legitimè factas per eum qui acquisiuit, vt supra, & pro pratio, seu parte pratio non soluta idoneum fideiussorem præstiterit, de soluendo per illos modos, & terminos, conuentes inter venditorem, seu insolutum datorem, & primum emptorem, seu insolutum, acquisitorem; ita vt aduocans, vt supra, habeat omnia illa priuilegia, & beneficia, & onera, & possit recuperare rem, vt poterat primus emptor, seu acquirens, vt supra. Declarato tamen, quòd habens tempus anni ad aduocandum, vt supra, teneatur ultra prædicta deponere duo pro centenario super parte pratio soluta, quæ cedant, & solui debeant dicto primo emptori.

Inter nominatos autem superius, qui aduocare possunt, præferatur habens solum in aduocando edificium suprapositum, & habens ædificium in aduocando solum quibuscunque alijs; & particeps saltem per annum, & saltem pro quarta parte, vt supra, præferatur agnatis, & confinibus, & inter ipsos particeps ille, qui maiorem participatio-

pationem habuerit, præferatur cæteris, & inter partes sit locus gratificationi: agnatus verò præferatur confinibus, & inter ipsos præferatur proximior cæteris, & inter partes sit locus gratificationi: & inter vicinos ille præferatur, qui maiora confinia ad mensuram habuerit, & mensura fieri debeat in solo ædificij, non autem per altitudinem muri: & inter habentes paria confinia sit locus gratificationi.

Si res vendita, vel insolutum data esset plurium, agnatus cuiuscunque participis possit totam auocare, & in agnatorum concursu agnatus maioris participis præferatur: & si participes essent in participatione æquales, præferatur agnatus existens in proximiori gradu: & omnibus, seu pluribus in eodem gradu existentibus sit locus gratificationi faciendæ per emptorem, & ea cessante sit locus præuentioni auocationis.

In intelligantur verò omnes, & singuli prædicti sciuisse venditionem, & insolutum dationem, elapsis tribus mensibus postquam fuerit publica vox, & fama in vicina dictæ rei alienatæ, vt supra, quod dicta res fuit vendita, vel insolutum data, si fuerint in Ciuitate, vel Dominio, si verò fuerint extra dominum, elapsis decem mensibus à die, qua fuerit scientia, vt supra habita numerandum.

Si bona fuerint incantata, & subhastata in locis publicis solitis, saltem per dies quindecim, intelligatur, facta venditione, fuisse de ea notitiam in vicinia, adeò quòd tunc incipiant currere termini assignati ad auocandum: & si illis, quibus competere beneficium præsentis capituli, data fuerit in scriptis mandato Magistratus notitia de incantatione, saltem per dies octo ante deliberationem, non competat amplius ius auocandi illis, quibus huiusmodi notitia vt supra facta fuerit, nisi in deliberatione declarauerit velle auocare.

Præcedant prædicta etiam si emptor esset clericus,
vel

vel Ecclesiasticus, quo casu ad tollendas dubitationes, participes, propinqui, & vicini prædicti respectiuè, vt supra, possit auocare ita vt, obseruata per eos forma præsentis capituli, possessio rei venditæ, vel insolutum datæ, intelligatur, & sit ipso iure, & facto translata in auocantem, qui obseruauerit, & auocauerit, seù declarauerit vt supra, & in qua possessione manuteneatur, & defendatur per Magistratus Reipublicæ competentes super auocationibus, per opportuna iuris, & facti remedia, sine aliquo iuris ordine, & iudicialia cognitione, & facta solum de dicta auocatione, & obseruantia præsentis capituli summaria informatione per facti notorium, vel rei euidentiam, Magistratus extraiudicialiter suum auxiliũ, & fauorem præstent, & præstare teneantur ad accipiendum, & recuperandum, ac manuteneendum possessionem rei venditæ, vel insolutum datæ vt supra: & in probationibus sufficiat, edictum generale per proclama proponere, quod quicumq; sua interesse putauerit, compareat ad videndum produci, & examinari testes, & alias informationes alluani in prædictis causis necessarias, & ad opponendum, & allegandum quicquid voluerint circa ipsius auocationis substantiam.

Teneatur, qui emit, seù titulo dationis insolutum acquisiuit, manifestare ad instantiam cuiuscunque ex prædictis, instrumentum, seù scripturam venditionis, seù dationis insolutum, vel modum, & formam venditionis, cum pretio, & qualitatibus; alioquin à die notificationis, seù interpellationis non currat, seù labatur tempus ad auocandum.

Ne aui liceat simulare venditionem, vel dationem insolutum factam maiori pretio, quàm sit verum pretium conuentum, vel per alios modos, aut terminos cum qualitatibus, seù cautelis quàm fuerit vera conuentio, nec facere in prædictis aliquam contractum simulatum, vel aliquam aliam
frau-

fraudem committere in præiudicium vocatorum, vt supra; & si cognitum fuerit per Magistratum, aliquam ex prædictis fraudibus fuisse commissam, competat beneficium auocandi supraſcriptis, in omnibus vt supra, non obstante aliquo lapſu termini; & hoc intra dies triginta à die declarationis dictæ fraudis per ſententiam Magistratus.

In re auocata, vt supra, creditores quantuncunq; priuilegiati illius primi emptoris, ſeu acquiſitoris, à quo fuerit per aliquem auocata, vt supra, non poſſit vlllo tempore habere reſreſſum, neque actionem.

Præuilegia cuius conceſſa, & concedenda de fruendo beneficio capitulorum, & Statutorum Genuæ, non ſeruiant in auocationibus, neque concedant beneficium præſentis Statuti, pro quo beneficio præuilegia concedi non poſſint.

Secuta auocatione, & auocata re à primo emptore ad formam præſentis Statuti, primus emptor remaneat liberatus, & venditor ius, & actionem habeat contra auocantem, quam habebat contra primum emptorem.

M. DC. XXIII. die xxj. Nouembris.

Sereniſſima Collegia, habita nunc, & ante hac condigna conſideratione circa §. Vbicumque, Capituli xvij. primi libri Statutorum Ciuilium, *Ne quis in cauſa propria, &c.* & audita relatione Magnificorum Stephani Lazaniæ, & Opicij Spinulæ Sapientium huius anni, & Mag. Raphaelis de Turri, & Io: Baptiſtæ Lazaniæ, ſapientum ſuperioris anni; negotio examinato, ad calculos, quorum quatuor ex quinque partibus conuenere, Thema inſcripſum DD. SS. Sereniſs. mandato formatum, quantum in ſe eſt approbantia, mandauerunt proponi vtrique Concilio, vt (quatenus approbetur) vim legis obtineat.

Signori.

Signori . Come le SS. VV. fanno , per lo Statu-
 to De venditione rerum immobilium in parti-
 cipes , agnatos , & che si leggerà , vien disposto ,
 che quelli , a' quali compete l'attione di poter
 auocare beni stabili volendo godere del beneficio
 del detto Statuto , debbano far il loro deposito,
 & auocatione fra trenta giorni dal giorno della
 scienza della vendita , ò datione in pagamento,
 se saranno nella Città, ò Dominio ; e se al tem-
 po dell'alienatione, e scienza fussero absenti dal-
 la Città, e Dominio , fra trenta giorni , da nu-
 merarsi dal giorno, del loro ritorno, purchè ven-
 gano fra un' anno dalla detta alienatione , e
 scienza . E nato dubbio, se chi è absente come so-
 pra, e non vuol diferir il far l'auocatione , al
 suo ritorno può farla dentro dal detto anno, per
 mezzo al Procuratore da lui costituito con spe-
 cial autorità, seruando , & adempiendo le al-
 tre cose dal detto Statuto ordinate . Perciò, de-
 siderando tor via per quanto si può le occasioni
 di litighi; e di contese nelle intelligenze de Sta-
 tuti , e leggi della Republica , hauendo prima
 dato pensiero a' Magnifici Sauij di considerare
 questo punto , li quali ci hanno riferito esser di
 opinione affirmatiua; ci è parso conueniente pro-
 porne alle SS. VV. la dichiarazione . Chi dun-
 que sarà di parere di diobiarare , che quelli , a
 chi compete , l'attione di auocare , essendo al-
 senti dalla Città, e Dominio al tempo dell'alie-
 natione , e scienza, possano godere del beneficio
 dello Statuto predetto, anco durante la loro ab-
 senza, mentre faciano il deposito, & auocatione,
 e le altre cose dal detto Statuto ordinate , per
 mezzo di Procuratore legitimo con speciale au-
 torità, dentro dell'anno dall'alienatione, e scien-
 za come sopra; lo mostrerà co' l'voto fraudreuale,
 acciò quando così resti approuato , habbi forza
 di dichiarazione, & interpretatione di Legge .

M. DC. XXIV. Die xxvij. Nouembris .

Proponatur Minori Concilio . Ita decretum per Serenissima Collegia ad calculos .

[M. DC. XXIV. die xxvij. Nouembris .

Approbata à Serenissimis Collegijs, & minori Concilio in numero centumquatuordicim, cum calculis cenium tribus fauentibus, & vndecim contrarijs, lecto Statuto in ea parte .

De re vendita in callega, vel auctoritate Magistratus.

Cap. XXII.

SI res mobilis vendita fuerit in publica callega, secuta traditione, nemo possit ad rem ipsam habere actionem, vel regressum; & si venditor huiusmodi rei mobilis in publica callega pretium non petierit in iudicio, vel extra intra annos duos ab emptore, non possit amplius dictæ rei pretium petere, nec ad rem ipsam regressum habere, imò pretium intelligatur fuisse solutum per lapsum dictorum annorum duorum, dum tamen emptor iuret, illud soluisse, vel eius hæres iuret, se credere, quòd dicto creditori fuerit solutum, & satisfactum pro dicto credito .

Fideicommissarij, & Executores testamentorum, ac Tutores, & pro tempore Curatores minorum, si voluerint bona mobilia vendere, teneantur ea vendere in publica callega .

Curatores verò absentium, & hæreditatum iacentium non possint bona mobilia vendere, nisi in publica callega facienda auctoritate Magistratus,

causa plenè cognita, & cum consilio duorum propinquorum absentis, seu defuncti ex proximioribus, si inueniri poterunt, aliter suppleatur de melioribus vicinis.

Et si dicti Fideicommissarij, & Executores, Tutores, & Curatores minorum fuerint condemnati ad aliquid soluendum, possunt pro dicta solutione dare insolutum ex bonis mobilibus dictæ Fideicommissariæ, tutelæ, vel curæ usque in concurrentem quantitatem, & non existentibus bonis mobilibus, possint dare insolutum de bonis immobilibus etiam ad rationem de duobus tria, & hoc pro euitandis expensis æstimatorum, & alijs sequentibus, & usque in quantitatem librarum ducentarum tantum; quo casu habeatur, ac si legitimè per æstimatores facta fuisset, & omnis contradictio, & quæcunque priuilegia competentia cuius infra sex, vel quatuor menses ex forma Statutorum in æstimis, seu dationibus insolutum factis per æstimatores, competant etiam, & concessa intelligantur in dationibus insolutum, vt supra faciendis.

Curatores absentium, & hæreditatum iacentium possint prædicta omnia facere cum consilio tantum duorum propinquorum absentis, vel defuncti, si reperiri poterunt, alias duorum vicinorum, vel mixtim, & cum auctoritate Magistratus, causa prius plenè cognita.

Si nauis aliqua, vel nauigium in totum, vel pro parte venditum fuerit in publica callega auctoritate Magistratus, præmissa subhastatione ad minus per dies octo, & emptor, nullis comparantibus creditoribus, nulloq; facto saximento soluerit pretium venditoribus, seu participibus, quorum participatio vendita fuerit, vel etiam contradicentibus quibusuis, seu sequestrantibus, deposuerit in Cartularijs Sancti Georgij in nomine, & credito Magistratus, pretium, pro ipso dando, & sol-
uendo

uendo venditori, vel participibus, vel creditoribus nauis, vel cui de iure solui debebit, non possit ulterius molestari; nec creditores dictæ nauis possint amplius habere regressum ad eam, nec ab ipsis, vel aliquo eorum nauis, aut nauigium saxiri, impediri, vel sequestrari possit, sed pretium prædictum vt supra solutum, seu depositum succedat in locum dictæ nauis, aut nauigij.

Declarato, quod pretium sicut supra depositum in nomine, & credito Magistratus possit à creditoribus, & prætendentibus saxiri, & sequestrari.

Magistratus autem pretium sicut supra in eius nomine, & credito depositum, solui faciat creditoribus dictæ nauis in totum, seu pro parte tangente participationi venditæ, si tota nauis non fuisset vendita secundum potioritatem eorum, præstita tamen per dictos creditores fideiussione idonea de restituendo habentibus potiora, & contribuendo cum habentibus æqualia iura, & creditoribus solutis, seu nullis eorum comparentibus, Magistratus solui faciat dictum residuum, seu pretium venditoribus dictæ nauis, seu participibus ad ratam, præstantibus tamen fideiussione idoneam pro summa eis soluenda, de satisfaciendo quibuscunque creditoribus dictæ nauis pro eorum respectiuè rata, quæ fideiussio duret per annos tres.

Immobilia fideicommissariorum, & executoriarum, seu minorum vendi possint per Fideicommissarios, Executores, Tutores, & Curatores Minorum necessitate urgente, vel ex causa utili tantum, dummodo causa cognoscatur per Magistratum, & interueniat consensus duorum propinquorum defuncti, seu minorum ex proximioribus, & in eorum defectu, duorum vicinorum, vel mixtim: quo casu mandato Magistratus incantari debeat per dies quindecim, & deliberari in publica callega plus ceteris offerenti: aliter

verò facta venditio dictorum immobilium non valeat, nec teneat, sed sit, ipso iure nulla.

Non possunt tamen dicti Fideicommissarij, Tutores, seu Curatores, neque per se, neque per interpositam personam emere de bonis huiusmodi fideicommissaria, tutela, seu curæ, neque exinde durante fideicommissaria, tutela, vel cura, neque ea finita, saltem intra annos tres, à dicta venditione facta, acquirere bona prædicta: aliter non valeat, & sit ipso iure nulla, vt supra. *Adde*

Stat. de rebus fideic. non ement. fol. 210.

Qui suò in caliega, suò extra, vel alio titulo acquisierit bona stabilia ab aliqua Ecclesia, ponte, loco Ecclesiastico, vel Religioso, vel Rectore, seu habente personam pro Ecclesia, & pro eis onera Reipublicæ subierit, non possit molestari, nec aduersus eum audiatur aliquis conquerens pro Ecclesia, ponte, seu loco Ecclesiastico aduersus acquisitionem, neque concedatur braehium sine expressa licentia Senatus.

Fias Libri Quarti.

STATV TORVM CIVILIVM

REIPVBLICÆ GENVENSIS.

Liber Quintus.

*De obligatione mulieris erga il-
lum, qui eam maritat.*

Cap. I.

QVI maritauerit mulierem, vel fuerit praesens quando de illius maritatione tractatur, vel concluditur, & ipsam mulierem obligatam habuerit ad aliquid sibi dandum, faciendum, vel soluendum in vita, vel post mortem, non possit

ulterius aliquid petere, seu praetendere, si de ipsa obligatione non dixerit marito, vel futuro marito, vel patri, vel alij, qui pro ipso matrimonium tractasset, vel contraxisset; imò tali casu, obligatio huiusmodi sit ipso iure nulla, & nullius roboris, & valoris. Declarato tamen, quod iura illius creditoris post mortem mulieris, vel mariti, nullis existentibus liberis ex illo matrimonio, reuiuifcant.

*De fœminis dotandis.**Cap. II.*

Mulier maritata, quæ de bonis ascendentiũ, vel alicuius eorum dotata fuerit à patre, seu matre, vel ab aliquo ascendentiũ ex linea paterna, vel materna, seu voluntate alicuius eorum, quæ semper intelligatur interuenisse, nisi contrarium probetur, non possit, neque eius hæredes possint quidquam petere ultra dictas dotes in bonis tam Genuæ, quàm in quauis Mundi parte; sed sint bona masculorum liberorum, & eorum hæredum, si fuerint cum muliere vtrunque coniuncti; sed si fuerint ex eodem patre tantum, & de bonis patris, vel ascendentiũ ex linea paterna fuerit mulier dotata, non possit petere aliquid in bonis ipsorum: in bonis tamen maternis, & ascendentiũ ex linea materna possit petere, quod ei conceditur ex forma Statuti, *De successiõibus ab intestato*: si verò fuerit de eadem matre tantum, & de bonis maternis, vel ascendentiũ ex linea materna dotata fuerit, de bonis ipsorum aliquid petere non possit, quo casu de bonis paternis petere possit, quod ei conceditur, vt supra; sed aduersus fratres vtrunque coniunctos, vel eorum liberos masculos non possit aliquid ultra dictas dotes habere, nec petere de bonis hæreditatis paternæ, nec maternæ, nec fratres, nec sororis defunctorum, neque ascendentiũ, salua semper dispositione testamentorum, & vltimarum voluntatum prædictorum, & cuiuslibet eorum.

Non maritata, sed dotata suã inter viuos, siue in vltima voluntate à patre, vel matre, vel auo, vel auia paternis, vel maternis, non possint aliquid petere, vel habere, nisi quantum prædicti eisdem dede-

dederint inter viuos, vel legauerint in vltima voluntate.

Decedentibus autem aliquibus ex ascendentibus paternis, vel maternis, qui quo ad infraſcripta intelligantur deceſſiſſe inteſtati, ſi de dotibus nihil dixerint, vel diſpoſuerint; ſi aderunt filix maritata, ſed quæ non fuiſſent dotata, vel filix non maritata, vel neptes ex filijs præmortuis, ad quas ex forma Statutorum non ſpectet hæreditas, quæ pariter non fuiſſent dotata, habeant, & habere debeant de bonis, vt ſupra decedentium ab inteſtato, duntaxat tantum, quantum tres ex proximioribus propinquis ex patre, vel ex linea eius, de cuius bonis, & hæreditate tractatur, arbitrati fuerint, voluntatem inteſtati fuiſſe temporæ ſux mortis, illas filias, vel neptes habere de bonis ſuis, & ſi propinqui non inuenirentur, ſolum tantum, quantum Magiſtratus arbitratus fuerit fuiſſe voluntatem deſuncti, ita tamen, vt masculi non poſſint habere minus, quàm contineatur in Statuto *De ſalcidijs*.

Filiabus non maritatis, neque dotatis decedentibus, quæ fratres vtrinque coniuñctos, vel ſaltem ex patre, vel ipſorum liberos masculos habuerint, non poſſint hæredes deſuncti (in bonis cuius dotari habebant) neque pro dote, neque pro dotatione, neque pro ſucceſſione aliqualiſſer moleſtari, poſtquam verd dotata fuerint, vel eis aliquid legatum fuerit ad ſuum maritare, vel monacare, poſſint de eo diſponere tam inter viuos, quàm in vltima voluntate, ſi fratres vtrinque, vel ex patre coniuñctos masculos, ſeu liberos masculos ex eis non habuerint.

Si deſunctus bona immobilia non haberet ſufficiencia ad ſoluendum quantitatem dotium, quæ fuiſſent declarata; hæres, ſecuta declaratione, teneatur collocare in locis comperarum Reipublicæ pecuniam pro ſecuritate dotium taxatarum,

scù legatarum à defuncto, vel aliter beneficio præsentis Statuti, & prouentus spectent ad hæredes, qui teneantur è conuerso dotatam alimentare vsque ad maritacionem.

Fœminæ de prædictis sint contentæ, nec aliquo iure, vel causa possint plus petere, vel habere, nec rumpere, nec aliter quomodolibet irritare testamentum, seu ultimam voluntatem, nec dicere nullum, quia præteritæ, vel alia de causa, sed pro dotatione habeant bona defuncti obligata, & hypothecata, adeò quod in bonis ipsis præferantur quibuscunque creditoribus hæredum illius, in cuius bonis fuerint dotatæ, vel erunt dotandæ.

Puella innupta ætatis annorum infra viginti quinque habens patrem viuum, quæ sine consensu patris maritum acceperit, perdat ipso facto bona, & iura dotandi; si verò fuerit ætatis annorum viginti quinque, & maritum vt supra acceperit, non possit viuente patre, exigere dotem, sed tantummodo fructus, seu redditus ipsius dotis.

Vide Cap. xxij. legum ann. 1576. aarogans. Statutum de contrahentibus. Glandest. matrim. in Criminalib. Cap. vij. lib. 2. ac capitulum idem pro eo quod facere possit ad præsentem S.

Ne petatur dotium interesse.

Cap. III.

Licet maritus fuerit negligens, vel remissus in petendo dotes sibi debitas, non possit tamen petere, nec exigere aliquod interesse, seu alimentum dotium non exactarum, vel non solutarum, nisi aliter inter partes expressè conuentum esset, etiam si sustinuerit onera matrimonij, saluo semper sibi iure dotium exigendarum.

De petendis dotibus. Cap. IV.

Viuente viro, vxor non possit petere dotes, etiam viro vergente ad inopiam, nisi prius habita fide, quòd maritus nihil debeat Republicæ, & nisi obtenta licentia à Senatu, siuè Extraordinarijs, aut officio Terræfirmæ, agendi, & exinde teneatur ante ceptum processum, scù in principio processus fieri facere proclama, qualiter formandus est processus, & in omnibus actis citari facere Syndicum Republicæ, & in fine processus facere proclama, qualiter est formatus processus, possit tamen mulier excipere pro suis dotibus, & canellam eleuare, marito vergente ad inopiam, absque fide, & licentia prædictis.

Adde Statutum de Aliment. præstand. §. Si maritus infra libro vi. Cap. xi.

Mortuo marito, etiam si vxor stetit in domo mariti, non exigendo dotes, non impediatur, quin possit exigere, non obstante etiam taciturnitate, & præscriptione temporis, sed si dotes mortuo marito restituenda: sunt in pecunia numerata, non possint in bonis mariti repeti intra annum à dicta morte, dum tamen hæres mariti fideiussionem idoneam præstet de soluendo dictas dotes elapso anno vno. Et hæc non obstante dispositione aliorum Statutorum, saluo tamen mulieri beneficio capituli, *De alimentis dotium.*

Quòd dotes marito non soluta, peti non possint. Cap. V.

Fœminæ, & habentes causam ab eis, non possint, etiam adueniente casu dotium restituendarum, petere dotes in bonis virorum, qui do-

tes ipsas non exegerint, de quo constet per instrumentum dotale, & scilicet instrumentum, ut vocant contraccarte, ita ut ubi non adsit tale contraccarte instrumentum, exigere possint in bonis viri, licet sola confessio appareret dotium receptarum, quoad praeiudicium viri, & eius heredum, quia in reliquis remaneant in dispositione iuris: teneantur tamen mariti, & eorum successores pro dotibus non solutis, sed promissis, seu pro parte non soluta cedere iura mulieribus, seu earum heredibus contra obligatos; quae iura teneantur manutenere efficacia pro facto eorum, & habentium, ab eis causam, & ad aliud non teneantur.

De manifestatione bonorum mariti. Cap. VI.

Mulieres, quae pro dotibus, seu iuribus suis consequi voluerint solutionem, adueniente casu in bonis mariti, vel cuiuscunque alterius, qui pro eo, seu dictis dotibus, vel iuribus teneretur, obligatae sint, & teneantur sub earum iuramento tantis corporaliter scripturis praestito, manifestare legitime omnia, & singula bona mariti, & cuiuslibet alterius, qui pro dictis dotibus, vel iuribus esset obligatus, quae bona dictae mulieres habuerunt, vel habent per se, vel alias personas, vel si alij pro eis, & de eorum voluntate, vel ad earum dispositionem habuerunt, aut habent, & haec ad instantiam heredis mariti, seu personae habentis interesse; quod etiam facere teneantur quandocunque fuerint requisiti, ad instantiam alicuius ex praedictis.

Et si non manifestauerint, non audiantur in earum dotibus, & iuribus consequendis: & si manifestatio praedicta fuerit petita in aliqua causa, non currat aliquis terminus à petita manifestatione,

nisi postquam manifestatio facta fuerit .

Declarato, & intellecto, quod raubæ, vestes, ornatus, & alia quæcunq; pro vsu, seu vestitu dictarum mulierum intelligantur esse, & sint in bonis, & de bonis mariti, exclusi duntaxat illis raubis, & bonis, quas mulieres portassent ad domum mariti, ultra dotem, & non fuissent æstimatæ, nec rationatæ marito in dotem, quæ in co statu, in quo erunt, seu reperirentur, spectent ad ipsas mulieres .

Bona verò, quæ dictæ mulieres haberent ut supra, teneantur dictæ mulieres æstimata arbitrio duorum peritorum eligendorum per partes, seu publicorum æstimatorum, retinere ad computum, & pro concurrenti quantitate suarum dotium, & iurium, vel ea restituere, & solutionem suam consequi in alijs bonis in electione ipsarum mulierum, non obstantibus alijs Statutis .

Et licet dictæ mulieres iurauerint, & manifestaerint, vel non manifestaerint bona, possit nihilominus mariti hæredes, & alij, quorum interest, probare de maiori quantitate, & de pluribus rebus, & de bonis existentibus penes ipsas, vel alios per eis, non manifestatis, vel minus manifestatis, & hoc aduersus executionem, quæ pro dictis donibus, seu iuribus postularetur intra tempus ad formam, de qua in Statuto, *De causis executiuis*; reseruatæ semper iuribus in ordinario iudicio, etiam pro prædictis, non obstante executione .

Et si post præstitum iuramentum mulieres inuenirentur dei crasse, puniantur in duplum, quod soluere teneantur, vel compensetur pro concurrenti quantitate cum donibus, si earum solutionem nondum consecutæ fuissent .

De deductione facienda in restitutione dotium. Cap. VII.

Quotiescunque dos veniet restituenda, is, per quem fieri debet restitutio, possit ex summa dotium pro frazijs retinere in se ut infra: videlicet à libris ducentis vsque in decem millia ad rationem quinque pro centenario, si veniet restituenda infra sex annos à die traditionis vxoris ad domum mariti, vel cohabitationis ipsorum, vel in domo mariti, vel in domo vxoris, & si erit restituenda post sex annos, & intra duodecim, ad rationem octo pro centenario, & si post annos duodecim, ad rationem decem pro centenario, pro soprapluri verò ultra libras decem millia non possit aliquid retineri.

Si verò nunquam fuisset secuta transductio, seu cohabitatio vxoris in domo mariti, vel mariti in domo vxoris, non possit aliquid retineri pro frazijs.

Et prædicta omnia non procedant in restitutione dotium mulieris, quæ ante matrimonium, pro quo fit restitutio, esset vidua.

De alimentis dotium. Cap. VIII.

Mulier, si mortuo marito non exegerit dotes in totum, seu pro parte, debeat pro non exactis, & quousque steterit ad exigendum, habere alimenta dotium; & teneatur hæredes, & successores mariti dicti alimenta soluere, quæ taxari debeant secundum facultatem mariti, & quantitatem dotium, per duos probos viros eligendos per partes: quod si altera pars non elegerit ad primum præceptum, Magistratus ipse eligat

gat pro ea, secundum quorum relationem tenentur Magistratus pronuntiare. Et si dicti probi viri essent discordes, non concordantibus partibus de tertio, Magistratus, eligat tertium, vel intellecta relatione amborum arbitretur, ut ipsi videbitur.

In prædictis procedatur summarie, sine libello, sola facti veritate inspecta, & etiam ordine Statutorum non obseruato.

De antefacto. Cap. IX.

Premortua vxore, maritus ipso facto lucratur de dotibus quantum ipse constitueret pro antefacto vxoris: & pariter, premortuo marito, vxor lucratur ipso facto de bonis mariti antefactum constitutum.

Quod si antefactum non fuerit constitutum, lucrantur ad inuicem quantum fuerit medietas dotium, si fuerint de libris ducentis, & ab inde infra, si verò fuerit supra libras ducentas, antefactum sit, & intelligatur esse de libris centum, & non ultra.

Et hac locum habeant, si maritus vxorem transtulerit ad nuptias, vel cum ea in habitu matrimonij steterit, vel habitauerit.

Antefactum sic lucratum (mortuo lucrante) reuertatur ad filios ex eodem matrimonio natos, qui ab intestato remansissent heredes, & eis deficientibus, remaneat heredibus lucrantis, etiam si vxor transtulerit ad secundas nuptias.

Possit vxor, viro premortuo, habere ultra prædicta de bonis mariti pro faciendis vestibus, vsque ad libras viginti quinque in Ciuitate Genue, & vsque ad libras quinque, in Dominio.

*De uxore fugitiua à domo mariti.**Cap. X.*

Mulier, quæ aufugerit, vel recesserit de domo mariti, & accesserit ad standum cum aliquo, exclusis patre, matre, patruo, auunculo, amita, & propinquis eius, vsque in tertium gradum, annittat ipso iure dotes, & antefactum, si ad instantiam mariti facta fuerit lamentatio coram Magistratu: Et quæ dotes, & antefactum intelligantur, & sint tali casu ipso iure acquisitæ liberis dictæ mulieris, qui ab intestato succederent, si decessissent, reseruato semper marito in eius vita usufructo, qui debeat esse mariti, donec vixerit.

Si verò dicta mulier steterit cum dictis patre, matre, & alijs superius exceptis, seu aliquo eorum per dies decem contra voluntatem mariti, quod præsumatur, nisi mulier, vel aliquis pro ea de expressa voluntate mariti docuerit, cadat in eandem pœnam, vt supra.

Declarato, quod si maritus esset demens, vel furiosus, vel ad eam malè tractaret, vt sine periculo vitæ non posset cum eo stare, non cadat mulier in pœnas prædictas, nisi maritus præstiterit vxori securitatem arbitrio Magistratus, vel nisi Magistratus arbitretur interuenire causam, iustam ad accedendum ad domum mariti.

Saluo tamen, quod mulier non cadat in pœnas prædictas, si staret extra domum mariti, de licentia Iudicis.

*De fideiussione danda per mulieres nuptas extra Dominium.**Cap. XI.*

Mulier habens filios ex primo marito defuncto, quæ ad alia vota transierit extra Dominium Reipublicæ, teneatur præstare idoneam fideiussionem filijs matrimonij ex marito defuncto de restituendo antefacto, & omni eo, quod maritus defunctus cælegasset, & omnibus his, de quibus mater secundum leges non potest filios priuare; ad quam fid. iussionem præstandam compellatur per quemlibet Magistratum ad requisitionem dictorum filiorum, & quilibet Magistratus sit competens.

De testamentis, & ultimis voluntatibus. Cap. XII.

Si quis habilis ad testandum testamentum, vel ultimam voluntatem, aut aliam dispositionem in contemplatione ultimæ voluntatis fecerit, quæ probetur vel quinque testibus idoneis, quorum saltem maior pars sint masculi, siuè rogati, siuè non rogati, vel probetur publico instrumento Notarij, in quo sint quinque testes idonei, & saltem pro maiore parte masculi, vt supra, firma sit, & valida. Inter liberos autem in faciendis dictis probationibus, vt supra, testamentorum, ultimarum voluntatum, & dispositionum, vt supra, parentum, & ascendentium quorumcunque sufficiat numerus trium testium masculorum.

Cæci siuè casu, siuè natura, qui tamen alij sint habiles, testamentum, ultimam voluntatem, & dis-

posi-

positionem, vt supra, facere possint in praesentia Notarij, & quinque testium idoneorum masculinorum, qui testes in instanti post publicationem factam coram eis à Notario se subscribant in testamento, nisi inter liberos; quo casu sufficiat forma suprascripta quantum in respicientibus ipsos liberos.

Surdi scribere scientes possint etiam illud; & illam facere coram Notario, & quinque testibus idoneis, & masculis, qui se subscribant, dummodo ipsi testatores etiam se subscribant, & testamentum sit compositum in idiomate vulgari.

Filij, & filiae familias habiles possint etiam facere testamentum, vltimam voluntatem, & dispositionem contemplatione vltimae voluntatis, patre volente, vel ratam habente, siue tempore facti testamenti, siue ante, siue post, etiam post mortem testatoris, & valeat tali casu, ac si esset testator sui iuris.

Declarato, quòd si pater non reuocauerit testamentum filij intra mensem vnum à die habitae notitiae de testamento post mortem filij, intelligatur consensisse.

Possint tamen dicti filij, & filiae familias non habentes filios de bonis proprijs, seu dotibus facere testamentum vsque in decimam partem facultatum suarum in pia opera, etiam ignorante, & nolente patre; & similiter possint sine consensu, & voluntate patris cassare, & annullare testamenta, vltimas voluntates, & dispositiones, vt supra, etiam factas cum voluntate, vel ratificatione patris, & hæc per publicum instrumentum, in quo sint quinque testes idonei masculi. Et quod dictum est de patre, intelligatur de ascendente, in cuius potestate esset testator.

Famuli, seu pueri non possint facere testamentum, neque legata ad fauorem Magistrorum, cum quibus sunt accordati, seu artem exercent; neque

hiorum, & familiae dictorum Magistrorum: & facta sint ipso iure nulla quo ad beneficium predictorum, saluis manentibus in reliquis.

Testamenta, codicilli, legata, & alix dispositiones etiam inter viuos factae ab infectis peste, aut suspectis, ad fauorem medicorum, chirurgicorum, seruentium, aut eorum, qui de eis curam habent, vel attinentium, aut alicuius de familia predictorum, non valeant, imò sint nulla ipso iure, & facto, quantum ad beneficium predictorum, saluis manentibus in reliquis.

Omnis autem dispositio, & vltima voluntas testatoris, vt supra, valeat, & teneat, licet institutiones, vel substitutiones non fuerint factae, seu conceptae secundum leges; sed fiat pro vt voluit testator, vel disponens, dummodo non sit contra bonos mores, vel contra aliquod predictorum.

Et si pater, vel auus pupillis substitutionem fecerit, seu illo obligauerit, seruetur secundum quod ordinauit, & intelligatur facta expressa vulgaris, & pupillaris substitutio, licet secundum iura, canon non fecerit, ita vt nec mater, nec aliqua alia persona possit quicquam petere, nisi secundum quod de iure petere posset, si per patrem, vel auum facta fuisset expressa pupillaris.

Et si substitutio, vel obligatio excederet tempus pubertatis, valeat etiam, & intelligatur intra dictum tempus facta substitutio, de qua supra; & post dictum tempus intelligatur, & sic esse talis, qualis de iure fieri debuisset.

Et valeant nuda praecepta testatoris, seu disponentis, vt supra, de non alienando bona, vel aliter ordinando; imò si grauauerit haeredem, seu legatarium de non alienando, vel de restituendo bona, seu aliquam partem, aut rem alicui, seruetur, & executioni mandetur talis voluntas, & non valeat alienatio dictorum bonorum, partis, seu rei, facta ex quauis causa quantumuis priuilegiata, nisi fie-

ret, non extantibus alijs bonis, causa, vel facto testatoris, seu disponentis, vel pro qua teneatur, vel de iure obligari debuisset.

Saluis semper falcidijs, debitis iure naturæ illis, quibus debentur secundam formam iuris, & Statutorum; quæ falcidia locum etiam habeat in casu præteritionis, vel institutionis non factæ, vel exheredationis, vel inofficiosi testamenti, & in alijs quibusvis casibus, ex quibus testamentum, vltima voluntas, & dispositio, vt supra nullo modo possint dici nullæ, sed in omnibus succedat falcidia loco cuiusvis nullitatis. *Adde*

Stat. de rebus fideic. non emend. fol. 205.

Serui, & serua non possint in testamento, aut quavis vltima voluntate manumitti, nec liberari, & si manumissiones, aut liberationes in testamento fierent, sint ipso iure nullæ, reliquis in suo robore manentibus.

Quicumque fecerit testamentum, vel dispositionem vltimæ voluntatis quocunque modo, quouis iuramento firmatam, quacunque solennitate, scriptura, vel quibusvis verbis derogatorijs, quomocunque dictatam, vel excogitatam, etiam si esset per viam contractus, vel obligationis in ipso testamento, vltima voluntate, seu dispositione appositæ, & etiam si protestationem aliquam fecisset super testamento, vel vltima voluntate, aut dispositione in futurum fiendis, siuè quocunque alio modo; possit nihilominus testamentum, vltimam voluntatem, & dispositionem tollere, cassare, & reuocare, si voluerit; & aliud, vel aliam facere, vel non facere, vt sibi placuerit, dum tamen de dicta cassatione appareat per publicum instrumentum, in quo interuenerint quinque testes idonei, qui pro maiori parte sint masculi; & casu cassationis primo factum, & facta, & omnia, & singula in eo contenta, & sic obligatio, protestatio, iuramentum, & alia sint ipso iure
nulla.

nulla, nec possint executioni mandari, non obstantibus obligationibus, solennitatibus, scripturis, protestationibus, iuramentis, & alijs in eo, & ea contentis, etiam si non fuissent seruata, quæ in priori dispositione fuissent mandata dici, reperiri, vel seruari, etiam si fuisset dictum, quod aliter non censeretur interuenisse libera voluntas testatoris in reuocando priore, & non obstante quocunque alio Statuto, quæ omnia eo casu, & casibus præsumantur ficta, & facta in fraudem Statuti.

Non possit aliquis Sacerdos, neque Clericus benefi-cialis, neque Religiosus interesse confectionis alicuius vltimæ voluntatis, nullusq; testator possit constituere, vel ordinare aliquem clericum conditionis prædictæ fideicommissarium, vel executores, vel sub quouis alio nomine alicuius vltimæ voluntatis. Si quis autem contrafecerit, testamentum in cæteris omnibus remaneat in sua robore, & firmitate, sed quoad dictam constitutionem clerici sit irritum, & nullius valoris, nec obseruetur per aliquem Magistratum. Notarij autem non conficiant testamentum, vel vltimam voluntatem, confectioni cuius intersit aliquis ex prædictis, vel in quo instituantur fideicommissarij, vel executores, vel aliter, vt supra, sub pœna librarum quinquaginta pro qualibet vice; à qua quidem pœna intelligantur liberati, quatenus per Magistratum approbetur institutio fideicommissariæ, vel executoriæ in persona alicuius clerici, vt supra.

Quoniam quandoque Gemenses in varijs Mundi partes accedentes, seu nauigantes, non possunt habere Notariorum copiam, testamentum, vltima voluntas, & dispositio, contemplatione vltimæ voluntatis, facta extra Dominium in aliqua Mundi parte, vbi copia Notariorum publicè officium Notarij exercentium haberi non possit,

firma.

firma sit, etiam quod scripta fuerit manu privata personæ, si per tres testes masculos, & idoneos legitimè probatum fuerit; quæ probatio fieri possit in illis partibus coram consulibus nationis Genuensium: & exemplis, de mandato Consulium prædictorum factis, & per Notarium subscriptis, de huiusmodi scripturis, & probationibus, adlubeatur plena fides, ac si fuissent ab initio manu publici Notarij solenniter scripta, salvo iure cuiusque accusandi, excipiendi, & reprobandi de falso, vel de contrario.

De testamento in scriptis.

Cap. XIII.

SI Magistratui præsentatum fuerit aliquod testamentum, seu ultima voluntas alicuius, seu quod vel quæ dicatur esse testamentum, vel ultima voluntas alicuius, & sit clausum, & sigillatum sigillo testatoris, & septem sigillationibus septena tellium, quæ saltem sint factæ duobus diuersis sigillis, licet non pluribus; & habuerit inscriptionem ab extra manu testatoris, vel Notarij, aut in casu necessitatis manu alterius de voluntate, & mandato testatoris, & similiter habeat inscriptiones septem tellium, attestantium cum iuramento, vidisse testatorem subscribere intus, & vidisse subscribere extra, ut supra, & fuisse rogatos à dicto testatore, ut se subscriberent, & affirmasse, illud esse testamentum suum, seu ultimam voluntatem, teneatur Magistratus ad instantiam cuiuscunque iurantis, se habere interesse, & id non petere per calumniam, dictum testamentum aperire, & publicare, & declarare, illud esse publicum, & authenticum, perinde ac si esset factum à Notario publico in forma nuncupatiua, dum tamen prius fiat recognitio per

per dictos testes de ipso testamento, & eorum subscriptione, & sigillis, & per eos attestetur, vidisse subscribere, vt supra; & quod testator affirmavit, illud esse suum testamentum, & quod omnes ipsi testes eodem temporis contextu se subscripserunt; & quod testator erat sanus mente, & intellectu: & existentibus mortuis testibus subscriptis, vel absentibus à Dominio, sufficiat probatio literaturæ dictorum mortuorum, & absentium à Dominio per recognitionem, seu testificationes aliorum testium coram Iudice examinandorum, dictaque attestatio, apperitio, & publicatio fieri debeat citatis his, qui successuri essent ab intestato, si fuerint præsentés in loco, vel intra duodecim miliaria ab eo, dum tamen sint in Dominio, & factò proclamato, quo citentur alij absentes, & quicumque sua interesse putantes ad videndum fieri dictam recognitionem, examen, aperitionem, & publicationem: & si tempore publicationis aliqui ex dictis testibus essent extra Dominium, vel mortui, sufficiant eo casu quinque ex eis, & inter liberos tres; & in prædictis procedi possit, & debeat nullo iuris ordine, vel Statutorum servato, nec peti, minusque dari possit assessor, neque peti, aut dari dilatio de foris, sed quam celerius fieri poterit.

De testamenta fieri non prohibendo. Cap. XIV.

Qui prohibuerit, vel dederit operam, seu fecerit, vt prohibeatur alicui habili, quod faciat testamentum, codicillos, seu ultimam voluntatem, cadat ipso iure in pœnara librarum centum vsque in mille arbitrio Magistratus, & priuatus remaneat omni successione dicti prohibiti, & commodo, & vtilitate eius bonorum, & here-

hereditatis, & teneatur ad reficienda damna illis, qui damnum peterent ob testamentum, seu ultimam voluntatem non factam. Et nihilominus quando legitimè constaret de voluntate testatoris; obseruetur dicta voluntas, ac si testamentum, codicilli, seu dispositio facta fuisset, non obstante dispositione aliorum Statutorum.

Quod testamentum, occasione posthumi, non rumpatur.

Cap. XV.

Testamentum, & qualibet vltima voluntas facta ab habente liberos, nulla ventris, vxoris, vel nurus ex filio præmortuo facta, vel habita mentione, vel posthumi, vel posthumæ, valeat, & firmum sit, quantum posthumus, vel posthumæ præteriti nascantur; & intelligantur etiam posthumi, & posthumæ nati, patre, vel auo viuente, dum tamen post testamentum, seu vltimam voluntatem nati sint.

Posthuma verò filia, vel neptis, vt supra, habere debeat de bonis testatoris tantum, quantum relinquerit vni ex alijs, quam habebat tempore testamenti, si ita videbitur Magistratui, & tribus ex proximioribus propinquis; si verò eisdem videbitur, quod conditiones qualitatis, & facultatis defuncti non peterentur, quod filia antennata, & posthuma haberent quantitatem per defunctum ordinatam, diminui debeat de relictis antennate id, quod videbitur Magistratui, & dictis propinquis, adeò quod posthuma possit coequari. Et tempore testamenti nullam habuisset filiam, cui legasset, posthuma habere debeat quantum arbitrabitur Magistratus, iudicio trium ex proximioribus propinquis de linea paterna masculini

culini sexus, & duorum ex linea materna dictæ posthumæ, & si non fuerint propinqui, stetur declarationi Magistratus.

Si verò posthumus fuerit masculus, habere debeat tantum, quantum vnus de alijs masculis natis ante testamentum, cui fuisset, vel legatum, seu per institutionem, aut aliter relictum.

Quibus casibus, & quolibet eorum posthumus, & posthuma intelligantur, & sint obligati, & subiecti illis obligationibus substitutionibus, & alijs dispositionibus, quibus ex testamento, vel vltima voluntate obligati fuerint alij filij, & filix respectiue.

Sed si tempore testamenti, vel vltimæ voluntatis testator habere filiam, seu filias, nullis existentibus masculis, & superueniret posthumus masculus, qui viuat post mortem testatoris, testamentum, & vltima voluntas intelligatur, & sic ruptum quantum ad hæredis institutionem; & filix prædictæ dotari debeant secundum formam capituli, *De fœminis dotandis*; & legata, & fideicommissa ex tali testamento non debeantur, exclusis legatis ad pias causas vsque in decimam partem eius facultatum, & legatis debitorum suorum: & de debitis credatur eidem testatori, salua tamen legitima debita iure naturæ, & exceptis legatis factis fratribus, vel filijs fratrum testatoris, quæ valeant, dummodo non excedant aliam decimam partem bonorum defuncti; quam si exceuerint, reduci debeant ad dictam decimam partem. Declarato, quod si in legatis factis fratribus, vel filijs masculis fratrum contingerentur domus, vel prædia rustica, vel urbana, non debeantur dictæ domus, & prædia, sed duretaxat eorum æstimatio vsq; in dictam decimam partem bonorum.

Testamentum, & vltima voluntas factum, & facta à non habente liberos, si superuenierit posthumus,
vel

vel posthuma, quæ superuiuat post mortem testatoris, vt supra, sit nullum, & ruptum, ac nulla, & rupta; & legata, ac fideicommissa non debeantur præterquam si legasset operibus pijs, vsque in decimam partem bonorum suorum, & debita sua; de quibus debitis credatur etiam, salua semper legitima debita iure naturæ.

Cum vero legata, & fideicommissa non debentur nisi vsque in decimam partem, siue quia testator tempore testamenti non habebat nisi filias, & superuenerit posthumus masculus, siue quia tempore testamenti nullos liberos habebat, & superuenerit posthumus, vel posthuma, si tamen factum fuerit legatum alicui, cuius testator fuisset executor, vel fideicommissarius, & administrasset, valeat ultra prædicta, huiusmodi legatum, si factum fuerit sub commemoratione, seu facta mentione de tutela, cura, executoria, fideicommissaria, vel administratione, dicendo legauit tali, cuius fuit tutor, vel curator, vel executor, vel fideicommissarius, seu similia verba, & non aliter, nec alio modo, salua semper legitima debita iure naturæ, & dotibus filiarum.

Delegatis, fideicommissis, & falcidia debita iure naturæ.

Cap. XVI.

Legata debeantur, & deberi intelligantur, non obstante, quod hæreditas ab hærede non sit adita, eo admonito per Magistratum, quod infra certum tempus adeat; & si infra dictum tempus non adiret, vel si hæres esset extra Dominiû, quolibet dictorum casuum detur curator bonis, & hæreditati iacenti ad instantiam legatariorum, & cuiuslibet eorum, seruata forma Statuti, *De*

curatoribus, contra quem curatorem procedi possit perinde, ac si hæreditas fuisset adita: & qui curator solvere debeat legata, non obstante, quod hæres hæreditatem non adiuerit, & non obstante eius absentia.

Hæres grauatus legatis, vel fideicommissis, vel de restituendo hæreditatem, seu bona, non possit aliquam falcidianam, vel trebellianicam retinere, præterquam si esset ex his, quibus deberetur legitima debita iure naturæ: quo casu possit ipsam trebellianicam, seu debitam iure naturæ retinere, vnica tamen debeat esse contentus, ita vt aliam requirere, vel retinere non possit vlllo iure.

Ipsam verò falcidiam, vel debitam iure naturæ vnica, vt supra, eligere sibi possit in re, quam voluerit; dummodo tamen non possit eam eligere super bonis subiectis alicui fideicommissio, vel vinculo facto à testatore, si aderunt alia bona non subiecta, in quibus possit solutionem suam consequi.

Debita iure naturæ illis, qui priuari ea non possunt, sit & esse intelligitur illa, quæ deberetur de iure communi; sed si fuerint masculi filij, & sceminae, vbi tractetur de legitima, dicta legitima sit tota filiorum masculorum, & filiae sceminae habeant duntaxat illud, in quo fuissent dotatæ per patrem, vel ascendentem, siuc aliter beneficio capituli sub rubrica, *De sceminis dotandis*, dum tamen dotatio non excedat quin filij masculi habeant de bonis parentum quantum alias essent habituri pro dicta legitima de iure communi.

Et habere debeant pro ea dicti filij masculi tertiam partem omnium bonorum, si computatis sceminis fuerint quatuor, vel ab inde infra; & dimidiam partem, si computatis sceminis fuerint à quatuor supra, nisi filiae sceminae essent in nume-

ro maiori, vel pari cum masculis, quo casu dicti masculi pro legitima habeant duntaxat tertiam partem, etiam si omnes in numero essent ultra quatuor. *Vide infra §. & prædictæ.*

Et prædictæ portiones intelligantur semper deducto ære alieno, & funeris impensa; in quo ære alieno intelligatur esse illud, in quo filia fuerint dotata, vt supra.

In casibus verò Statuti *De successione ab intestato*, in quibus nulla est facta mentio de matre defuncti, si superesset, & non transuisset ad secunda vota ante mortem filij, habeat ipsa mater debitam iure naturæ, quæ eidem de iure communi deberetur, eo tamen intellecto, quod dicta legitima non possit excedere quantitatem librarum octo milium, siuè tractetur de vna post mortem vnus filij, siuè tractetur de pluribus post mortem plurium filiorum; ita vt id, in quo mater successisset, vt supra, computetur eidem cum legitima, quàm habere deberet ex morte aliorum filiorum, adeò quod non possit ex morte filiorum in vna, vel pluribus vicibus defunctorum in summa habere ultra libras octo mille, & quantitas vt supra debita iure naturæ dictæ matri, reuertatur in omnem casum ad filios masculos, seu descendentes ex masculis; & si non extarent masculi, ad fœminas de illo matrimonio, de quo esset defunctus.

Quod dictum est de matre, intelligatur etiam de auia, & abauia paterna gradatim, quando mater non superesset.

Si verò dicta mater, vel auia ex prædictis, cui deberetur, vt supra, legitima, transuisset ad secunda vota, ante mortem liberorum defunctorum non possit prætere, nec habere aliquam legitimam in bonis dictorum liberorum, vt supra defunctorum.

Sed mulier transiens ad alias nuptias conseruare tenetur

neatur quicquid ei fuisset obuentum ex successione ab intestato etiam pro legitima ab aliquo, seu aliquibus filijs masculis, foeminis; & hoc filijs masculis, seu eorum descendentes, & eis deficientibus, filiabus foeminis, seu earum descendentes ex illo matrimonio de filio, seu filia, cuius habuisset successionem, seu legitimam. Et teneatur pro praedictis dare idoneam cautionem versus antedictos; & si aliquo casu non fuisset praestita, nihilominus ius, & actio tam realis, quam personalis competat illis, pro quibus dictum fuit, cautionem supradictam debere interponi de dictis bonis, vel rebus vendicandis, petendis, & consequendis, & ius omne perinde, ac si cautiones praedictae fuissent interpositae tam contra haeredem mulieris, quam contra tenentem, & possidentem bona, vel res.

*De nullitate legatorum factorum
Vxori. Cap. XVII.*

Habens filios legitimos, & naturales non possit legare vxori suae aliquas vestes, suppellectilia: & ornamenta etiam aurea, & argentea, iocalia, vel annulos, salua dispositione Statuti, *De manifestatione bonorum mariti*; sed solum possit dictas vestes, suppellectilia, ornamenta aurea, & argentea, iocalia, & annulos eidem vxori legare ad usufructuandum in vita sua, quo casu si haberet filios ex alia vxore, possint dicti priuignitate, & commorari in domo, & familia cum eorum nouerca, si voluerint, & pro eo tempore valeat usufructus: & si non voluerint cum ea stare, usufructus pro portione dictarum vestium, suppellectilium, & ornamentorum, aurei, & argenti, iocalium, & annulorum, spectante dictis priuignis, non valeat, vel saltem eisdem

provideatur, & suppletur de bonis defuncti, arbitrio duorum ex proximioribus propinqui dicti defuncti.

Non possint dicta legata de rebus supra prohibitis fieri aliquo modo, nec pro eis grauari hæredes in pecunia, vel alij rebus non prohibitis legari, nec in casu non validitatis ipsorum, vel non obseruantia aliquid aliud legari, imò similia legata sint omnino inualida, etiam respectu aliarum rerum non prohibitarum.

Quilibet Magistratus ordinarius pro annullandis, & irritandis dictis legatis, sit Iudex competens, & procedat summarie, de plano, sine strepitu, & figura iudicij, & eius ordine prætermisso.

Quod hæreditas ascendentium, & descendendum, etiam non adita, transmittatur.

Cap. XVIII.

Filius, & filia hæreditatem paternam, & maternam, & ascendentium etiam non aditam, & pater, & mater hæreditatem filiorum, & descendendum etiam non aditam, transmittant ad quemcunque hæredem, quemadmodum transmittent, si ante mortem aduissent.

Quod debitores non possint repudiare hæreditates in præiudicium creditorum.

Cap. XIX.

Debitor, cui delata sit aliqua hæreditas, legatum, vel donatio, causa mortis, non possit
in

in præiudicium creditorum repudiare dictam hæreditatem, legatum, seu donationem, imò quo ad ipsius creditores pro aditis, & agnitis ab ipso debitore intelligantur, & habeantur cum cautela tamen, & beneficio inuentarij.

Et quilibet Notarius, ac quicumque alius teneatur mediante debita mercede, vel impensa dare cui-
cunque creditori, vt supra, copiam authenticam testamentorum, legatorum, instrumentorum, & aliarum scripturarum; pro vt tenerentur illi, quibus hæreditas, legatum, vel donatio legata esset, & illam agnouissent, & acceptassent.

*Quod fratres pro fratribus absen-
tibus hæreditatem adire
possint. Cap. XX.*

SI aliqua hæreditas ex testamento, vel ab intestato delata fuerit ad plures fratres, seu fratres, & nepotes ex fratre, quorum aliqui essent absentes à Dominio, tempore delatæ hæreditatis, vel ante eam aditam recessissent à Dominio, possint præ-
sentes, si tamen aliter à testatore non esset ordi-
natum, soli hæreditatem prædictam in solidum adire, & apprehendere. Declarato, quod apprehensio pro absentibus fieri possit pro vt supra, cum cautela tamen, & beneficio inuentarij, & cum protestatione de non confundendis actionibus, & ipsi soli habeantur hæredes vniuersales, dummodo dicti præsentés promittant, & se obligent communicare bona, redditus, & fructus cum absentibus, & de eis dando portionem ipsorum, coequatis expensis legitimè factis, & dummodo præstent idoneos fideiussores de communicando, & obseruando, vt supra, pro tanta quantitate, quantum importaret pars dictis ab-

sentibus obueniens, cum fructibus verosimiliter percipiendis.

Et si hæreditas non esset patris, matris, aut, vel auie, fideiussio vt supra præstanda, sit de dicta quantitate importantiæ, & de alia consimili summa, seu de duplo æstimationis.

Et fiat aditio cum consilio duorum ex proximioribus propinquis absentium, si aderunt, aliàs suppleatur de proximioribus vicinis, qui iurent ad Sancta Dei Evangelia tactis corporaliter scripturis, se credere, quod dicta apprehensio hæreditatis non fiat ad aliquod præiudicium, damnum, seu læsionem absentium, sed potius ad eorum commodum: & prædictis respectiuè non obseruatis, præsentibus pro absentibus non admittantur.

Si verò aliquis ex præsentibus non vellet pro absentibus adire vt supra, reliqui præsentibus, & obseruantes respectiuè superscripta, admittantur.

Sic admissi teneantur omnino conficere inuentarium de bonis dictæ hæreditatis, & librum totius administrationis; & quodocunque ad simplicem, & solam requisitionem absentis reuersi, vel eius Procuratoris, aut hæredis, habentis ius, vel causam ab eo, teneantur bona prædicta communicare, & partem suam tradere, & soluere etiam cum sua parte introituum; & fructuum coæquatis expensis legitimis, nulla exceptione admittenda, etiam sub pœna, & iuteresse, vt de iure disponitur contra illos, qui tenentur inuentarium, & librum conficere, & non conficiunt. Et hæc summarissimè per viam præcepti; & non possit appellari, nec peti, nec dari assessor, & Magistratus teneantur, tam principales, quàm fideiussores compellere iuris, & facti remedijs opportunitatis ad ita obseruandum; & possint etiam licentiam expeditam pro dicta parte, seu portione concedere de capienda possessione portionis prædictæ bonorum, seu hæreditatis.

Et si opponeretur aliqua exceptio, seu ius communicare debentis, illud ius remaneat saluum in alio iudicio, præstante tamen recuperare debente idoneam fideiussionem de conseruando inde inuennem eum, qui præsens hæreditatem adiunxisset, pro portione dicti recuperantis.

De conseruandis bonis defunctorum extra Dominium.

Cap. XXI.

Quotiescunque contigerit, aliquem mori extra Dominium, qui non disposuerit, per quem bona, seu ibidem existentia saluari, & custodiri debeant, pro beneficio hæredum, seu hæreditatum, seu eorum, quibus de iure spectabunt, teneatur Consul, Rector, Potestas, Magistratus, vel alio nomine nuncupatus, existens in illo loco, seu regione deputatus per Rempubliam, vel nationem cum Consilio suorum consiliariorum eligere duos Genuenses ibi existentes ex melioribus, quos reperire poterit eius arbitrio; & in eorum defectu, duos alios ex melioribus loci, pro restringendis, & saluandis bonis; qui duo teneantur iurare, promittere, & fideiubere idoneam de bene, & legaliter exercendo, & administrando bona prædicta, & iura defuncti defendendo, & de reddendo bonam, veram, & legalem rationem cum reliquatur solutione, & satisfactione, cui, vel quibus de iure tenerentur.

Quibus executis, dicti duo sic vt supra electi procuratoribus, & tanquam curatores habeantur, in quos deuenire debeant bona dicti defuncti, & qui habeant plenam potestatem, quo ad prædicta in iudicio, & extra.

Si aliquis dictorum decederet, vel de loco ille recederet, aut aliter impediretur, quod non posset interesse, subrogetur alius modo superscripto.

Consul verò, Rector, Potestas, aut Magistratus non possit se immiscere in bonis dicti defuncti, nec de eis restringendis curam habere, neque alius eius propinquus vsque in tertium gradum inclusivè, neque possit dictus Consul, Rector, Potestas, vel Magistratus, neque eius scriba, aut nuntius quicquam emergere, seu acquirere per se, vel alium de bonis defuncti, pro quorum callegis scriba non possit accipere ultra denarium unum pro libra, & hæc sub pœna sindicamenti, & librarum centum pro quolibet, & qualibet contrafactioe.

Si hæres, seu habens ius, aut causam à defuncto, vel legitima persona pro eo, vel eis medio Magistratus ordinem legitime dederit dictis duobus deputatis, seu electis, teneantur ordinem servare.

De ultimis voluntatibus, & alijs scripturis exhibendis.

Cap. XXII.

SI quis instrumentum, seu scripturas testamenti, vel ultimæ voluntatis confectas in longinquis partibus habuerit, in quibus contineatur aliquid, quod alicuius intersit habere, & ille cuius interest, petierit ipsas exhiberi ad hoc ut exemplum, vel copia sibi tradatur expensis ipsius petentis, & iuraverit, se credere illum habere dictas scripturas, in quibus contineatur aliquid, cuius sua intersit habere copiam, ut supra, teneatur Magistratus, postquam fuerit requisitus, assignare dicto habenti scripturas terminum ad illud, vel illas exhibendum, nisi requisitus negaverit, illud, seu illas habere, & iuraverit non habere, nec dolo
habere

habere disijſſe, quo calu detur per Magistratum terminus ad probandum, & ſi cognouerit illum habere teſtamentum, ſeu ſcripturas prædictas, tali caſu teſtamentum, & ſcripturæ non habeant vigorem ad præiudicium petentis, & habentium ius, & cauſam ab eo, neque ad beneficium negantis prodeſſe poſſint contra petentem, ſeu habentes ius, aut cauſam ab eo.

Si verò facta fuerit exhibitio, & data copia petenti, vt ſupra, debeat contribuere ad primas expenſas, quas habens feciſſet pro illis habendis arbitrio Magiſtratus.

Si legatarius, vel creditor habens rem iudicatum, ſeu executionem expeditam pro ſolutione, vel ſatiſfactione habenda petierit ab aliquo hærede, ſeu curatore bonorum, vel fideiſſimularij, aut executoribus vltimarum voluntatum, ſeu tutoribus, & pro tempore curatoribus minorum, vel habentibus ad infraſcripta faciendâ facultatem coram Magiſtrato exhiberi inuentarium bonorum, & cartularia rationum deſuncti, & ſcripturas facientes ad cauſam, & libros fideiſſimulariæ, ſeu tutelæ & iurauerit dictum inuentarium, cartularia, & ſcripturas non petere calunioſè, nec ad aliun finem, quam inueſtigandi bona deſuncti, & conſequendi ſolutionem, teneantur dicti hæredes, curator, fideiſſimularij, executores, tutores, & curatores, & alij vt ſupra, exhibere, & præſentare dicta inuentaria, cartularia, & ſcripturas coram Magiſtrato, qui requiſitus teneatur ſtatuerè terminum competentem a bi riſu ſuo ad faciendam dictam præſentationem, vel exhibitionem, niſi iurauerint ad Sancta Dei Evangelia ſè dicta inuentaria, cartularia, ſcripturas, & libros non habere penes ſe, nec alium pro ſe, nec dolo, vel fraude diſijſſe habere, nec fuiſſe, quo minus habeat, & in poteſtate ſua non eſſe illa, & illas præſentare, vel præſentari facere,

quo casu non teneantur exhibere, sed si cognitum fuerit, illa, & illas habuisse, & non presentasse, vel contra veritatem deierasse, teneantur ad soluendum legatum, vel creditum de suo proprio, & in casu exhibitionis, seu presentationis vt supra requisitæ, stari debeat libris, & cartularijs tam pro, quam contra, dummodo sint benè compositi, arbitrio Iudicis, salua re iudicata inter partes. Et in prædictis procedatur per viam præcepti summarijssimè, nec possit peti, nec dari assessor. Et hæc sine præiudicio, & derogatione obligationum, quas alioqui de iure haberent dicti hæredes, tutores, curatores, & alij propter huiusmodi scripturas non presentatas.

De successione ab intestato.

Cap. XXIII.

INtestato decedenti siuè masculino, siuè foeminae succedant soli masculi liberi per masculinum sexum descendentes, etiam si adessent filiae foeminae, vel earum descendentes ex dicto defuncto, aut descendentes masculi, foeminae ex filiabus prædefunctis, vel foeminae ex descendente masculino prædefuncto, qui, vel quæ de iure communi deberent admitti ad successionem cum dictis liberis masculis, sed dictæ foeminae, & descendentes ex eis intelligantur, & sint, ac remaneant exclusæ, & exclusi, & tota hæreditas dicti intestati deferatur ad dictos liberos masculos superstites, qui in ea succedant in stirpem, & non in capita.

Habeant tamen dictæ filiae, vel neptes, seu proneptes, foeminae, vel masculi ex foeminis, & descendentes ex eis tantum, quantum disponitur per capitulum sub rubrica, *De foeminis dotandis.*

Si ex defuncto non adierunt descendentes masculi

ex masculino sexu, succedant filiae foeminae, & liberi ex foemineo sexu descendentes, & foeminae ex masculis praemortuis descendentes, seu qui aderunt ex praedictis, facta invicem collatione dotium, si quas ex bonis intestati defuncti habuerint, sublata differentia sexus, & patriae potestatis, pro ut de iure communi succedere debent, & in stirpem, & non in capita.

Se d si non extabunt filia, & vna cum descendantibus foeminis ex masculis praemortuis, & cum nepotibus, vel neptibus ex filiabus, vel descendantibus masculis, vel foeminis ex eis, superessent fratres intestati ex utroque parente, vel saltem ex patre coniuncti, & filij, & descendentes masculi per masculinum sexum ex huiusmodi fratribus praemortuis, seu aliquis praedictorum; succedant vna cum dictis neptibus, vel nepotibus ex filiabus, & cum dictis descendantibus masculis, vel foeminis ex eis, & cum dictis neptibus ex filio praemortuo, vel descendantibus masculis, aut foeminis ex eis, vel cum illis ex praedictis, qui adfuerint, in stirpem, & non in capita.

Quod si non adessent descendentes ex filiabus, & sic solum concurrerent neptes ex filijs, seu earum descendentes cum fratribus, & liberis masculis per masculinum sexum fratrum intestati, neptes ex filijs praemortuis habere debeant ante partem de bonis defuncti, de cuius successione tractabitur, ut infra, hoc est, si vna tantum neptis adfuerit, scuta duo millia auri in auro, vel totam haereditatem, si eius valor fuerit ab inde infra; & si adfuerint plures neptes, seu descendentes ex pluribus neptibus, habeant ante partem pro qualibet ipsarum, scuta mille quingenta auri in auro, vel totam haereditatem, si fuerit minoris aestimationis. Et si fuerit capax plaris quantitatum superioris declaratarum, residuum, quod erit deductis ante partem quantitatibus, de quibus supra, in

casibus respectiue prædictis, diuidatur inter ipsas neptes, & ex eis descendentes ex filijs, & inter fratres, ac liberos masculos per lineam masculinam fratrum defuncti, in stirpem, & non in capita.

Si verò non extiterint prædicti descendentes, de quibus supra, succedant fratres masculi defuncti, siue vtrunque coniuncti, siue ex patre tantum.

Si cum dictis fratribus vtrunque, siue ex patre tantum, aderunt liberi masculi per masculinum sexum ex fratribus præmortuis, siue vtrunque, siue ex patre tantum coniunctis, succedant etiam dicti liberi cum dictis fratribus, in stirpem, & non in capita.

Et non existentibus fratribus, succedant dicti liberi soli in stirpem, & non in capita, vt supra.

Matri decedenti ab intestato, relictis filijs ex pluribus matrimonijs, succedant tam foeminae, quam masculi, pro vt de iure communi succedere debent.

In omnibus autem casibus supradictis si pater, auus, vel proauus paternus defuncti superessent, superius nominati, succedant respectiue in proprietate, & dicti ascendentes in usufructu tantum, ita tamen, quod pater excludat auum, & auus proauum.

Quatenus verò nulli ex suprascriptis nominatis quoad proprietatem adessent, succedant dicti ascendentes etiam quoad proprietatem secundum gradus prærogatiuam, vt supra.

Non extantibus autem aliquibus ex suprascriptis, succedant sorores, vel vtrunque, vel ex patre coniunctæ, & filiae, scilicet descendentes ex filiabus fratris præmortui, & filij siue filiae ex sorore præmortua, vel illi ex suprascriptis, qui aderunt, in stirpem, & non in capita.

Et in defectu prædictorum succedant descendentes ex fratribus, & à sororibus ultra superius voca-

tos, & patruū defuncti cum eius patre vtrunque, vel ex patre coniuncti, & liberi masculi descendentes per lineam masculinam ex huiusmodi, vel illi, qui fuerint ex prædictis, in stirpem, & non in capita.

Masculus, & fœmina dedicatus, vel dedicata in aliquo Monasterio siuente, siuè post mortem patris, matris fratres, sororis, vel alicuius ipsorum, qui vel factò testamento, vel ab intestato decesserint, non possit petere, nec habere in bonis paternis, maternis, & ascendentiū, nisi illud, quod fuisset ei legatum, seu inter viuos datum, vel assignatum, & in casu, quo ei nihil legatum, vel assignatum fuisset, non possit petere, nisi pro sustentatione vitæ ipsorum, cognoscenda arbitrio Magistratus de consilio trium ex proximioribus propinquis. Et eis deficientibus, proborum virorum, quos eliget Magistratus. Sed omnia bona prædicta peruenire debeant ad alios fratres, & sorores, & eorum liberos, secundum formam præsentis Statuti, possit tamen petere omne id, quod ipsi fuisset legatum, seu inter viuos assignatum.

Quod habeat locum respectu honorum dictorum ascendentiū, etiam quod ageretur de hereditate fratrum, vel sororum, qui hereditatem ascendentiū prædictorum adiuisent.

Omibus casibus, supra scriptis, in quibus hereditas defertur ad fratres, sorores, & ab eis descendentes respectu successionis in bonis maternis etiam quod hereditas materna fuisset adita, præferantur primo fratres vtrunque coniuncti, & eis non extantibus, sorores vtrunque coniunctæ, quibus non extantibus, admittantur fratres ex matre tantum, & eis deficientibus sorores ex matre tantum, omnibus alijs prædictis respectiuè exclusis.

In omnibus verò casibus supra scriptis, in quibus adessent ascendentes, vel descendentes ex linea patris.

patris defuncti, admissi secundum ordines suprascriptos, mater, & ascendentes ex linea materna successione etiam debita iure naturali excludantur, imò prædicti omnes, & singuli admissi, seu vocati respectu ex forma præsentis capituli succedant, omnibus alijs pœnitus exclusis.

Quibus omnibus deficientibus, succedat agnatus masculus proximior defuncto intestato, usque in quartum gradum inclusivè.

Et ipsis omnibus deficientibus, succedat ille, vel illa, ad quem hæreditas, seu successio de iure communi deferetur.

Omnes, & singulæ dispositiones præsentis Statuti, & cuiuslibet partis eius, intelligantur de natis de legitimo, & vero matrimonio, & non aliter, quod intelligatur repetitum in qualibet parte eiusdem Statuti.

Intestati intelligantur non solum qui testamentum non fecerint, sed qui non habent factionem testamenti, vel qui fecissent testamentum non validum, vel quorum hæreditas ex testamento etiam valido adita non fuerit.

De successoribus naturalium.

Cap. XXIV.

Naturali, ex quocunque coitu non legitimè nato, decedenti, ab intestato sine descendantibus natis ex se de legitimo matrimonio, & similiter descendantibus à naturali etiam legitimis, decedentibus ab intestato sine descendantibus ex se de legitimo matrimonio, succedant descendentes, & ascendentes agnati, & alij vocati in Statuto, *De successione ab intestato* secundum suos gradus, perinde ac si naturalis esset legitimus, & de legitimis nuptijs natus, salvo quod si sa.

si superesset mater, succedat ipsa quo ad usum fructum in vita sua in tertia parte bonorum filij defuncti, quæ tertia pars, post vitam matris, peruenire, & reuerti debeat ad supradictos, secundum dispositionem Statuti, *De successione ab intestato, ut supra.*

Pater filij naturalis, quo ad prædicta, intelligatur, & sit ille, qui pater eius publicè creditur, vel ille, quem, patrem esse mater, per publicum instrumentum cum iuramento confessa fuerit: nec admittantur illa instrumenta, in quibus confiteretur, vel diceretur etiam cum iuramento esse alterius. Sed secunda instrumenta, in quantum primo derogatoria essent, non admittantur, ut nulla, & in fraudem facta, & pater possit eum ab omnibus vindicare, ac si esset legitimus, & in sua patria potestate.

Fini & Libri Quinti.

STATVTORVM

CIVILIVM

REIPUBLICÆ GENVENSIS

Liber Sextus.

*De privilegijs Reipublicæ**Cap. I.*

Reipublicæ non currat aliqua præscriptio, neque in personali, neq; in reali, quot quot sit annorum, etiam ultra centum.

Bona quorumcunque debitorum Reipublicæ, pro quibus suis oneribus realibus, personalibus, mixtis, & alijs quibuscunque oneribus, seu causis, præterquam ex maleficio, seu quasi, sint, & intelligantur expressè obligata, & effecta Reipublicæ pro prædictis. Et ipsa Reipublica sit potior, & præferatur omnibus alijs creditoribus etiam anterioribus, & expressam hypothecam habentibus, salvo semper privilegio locatoris, & mulierum pro suis dotibus, & extradotibus.

*De privilegio locorum S. Georgij.**Cap. II.*

Non possit per aliquem creditorem quantumcunque privilegiatum, & habentem hypo-
the-

thecam, & etiam ex causa dotium, neque alium quemcunque, haberi regressus ad loca, nec pagas, neque ad credita in libris comperarum Sancti Georgij, neque aliarum comperarum Reipublicæ, in præiudicium eius, cui facta fuisset obligatio per eum, super quo essent loca, seu pagæ, seu per personam habentem legitimum mandatum, & auctoritatem ad dictam obligationem faciendam, siue obligatio sit facta præsentis, siue absentis, sed dicta obligatio remaneat irreuocabiliter facta, & non possit haberi regressus, neque ratione potioritatis, neque alia, quæ dici, seu excogitari possit, non obstantibus contrarijs quibusuis, Saluis tamen semper omnibus auctoritatibus, priuilegijs, & concessionibus factis, & contractibus initis, quocunque tempore per agentes Reipublicæ cum agentibus comperarum, quæ in suo robore, & efficacia remaneant.

De priuilegio Palatii Ducalis.

Cap. III.

Nullus in Palatio Ducali detineri possit pro debito, seu causa Ciuili, sed nullus possit in eo commorari ultra tres dies in vna, vel pluribus vicibus, nisi de licentia Ducis, & duorum Gubernatorum in Palatio residentium. Eodem priuilegio fruatur platea Palatii, & similiter Palatium Prætoris Genuæ.

De priuilegio Clericorum.

Cap. IV.

Clerici in Sacris Ordinibus constituti, & per se non Ecclesiasticæ, & aliæ quæcunque, quæ ratione cuiusuis professionis, seu Religionis non essent

essent suppositæ iurisdictioni Magistratum ordinariorum Reipublicæ super omnibus, & singulis litibus, causis, & quæstionibus contra laicos, seu non Ecclesiasticos, audiantur, & dictæ lites, causæ, & quæstiones cognoscantur, & decidantur secundum iura Romana, tam in procedendo, quàm in iudicando, & non secundum formam Statutum Reipublicæ, nec alio modo; saluis tamen, & firmis manentibus, quæ specialiter de talibus personis per Statuta provisæ fuerint.

Si verò aliquis Clericus, vel ex personis prædictis, quæ non sit subiecta alicui Iudici Ecclesiastico, in eo loco, in quo convenire vellet laicum, seu secularem, & coram aliquo Magistratu seculari petierit aliquid contra laicum; audiatur secundum dispositionem præsentis Statuti, si & quatenus submittat se de stando iuri coram aliquo Magistratu Ecclesiastico, seu seculari eiusdem loci, coram quo conveniri, & reconueniri possit per laicum, seu secularem, alias, cum non sit iustum, quod ipse possit convenire alios, & ab alijs non conveniri, priuatus remaneat beneficio præsentis Statuti.

De privilegio locatoris, & conductoribus. Cap. V.

Svpellentia, & alia pensionarij inuenta, & illata in domum, apothecam, seu habitationem locatam, remaneant obligata locatori pro pensione, luello, censu, & terratico, ac in eis locator pro prædictis præferatur omnibus alijs creditoribus etiam anterioribus, præterquam ei, qui inueniret rem suam, vel quondam suam: nam is in ea omnibus præferatur, & dicatur res sua, vel quondam sua, quando res non mutauit formam.

Qui per annos quinque pensionem, terraticum, seu

caonem, aut censum non petierit, & conductor iurauerit, ipsam pensionem, canonem, terraticum; seu censum soluisse, vel hæres, seu successor, si fuerit bonæ fāmæ, iurauerit, se credere auctorem, seu præcessorem suum soluisse, non audiatur locator in pensione, censu, terratico, seu liuello, petenda supra annos quinque, dummodo non existat in contrarium præsumptio probabilis, vel minor, aut absens non fuisset, qui pensionem, censum, canonem, seu terraticam petere debuerat.

Quod bona sint affecta Reipublicæ
Cap. VI.

Omnnes res immobiles ubicunque sitæ, & positæ, intra Dominium, sint affectæ, obnoxie, & obligatæ Reipublicæ pro collectis, & exactiõibus, & alijs quibuscumque oneribus, tam in officio, quam imponendis; quæ onera exigì possunt à quocunque possessore, seu detentore, & quilibet possessor, & detentor ad ea omnia teneatur; & ad solutionem, & præstationem cogi possit, & debeat sine præiudicio tamen eorum, qui per leges Reipublicæ expressè essent exempti à dictis oneribus; & non possit aliqua res immobilis existens vt supra, vendi, alienari, donari, transferri aliquo titulo, causa, vel occasione inter viuos, vel in vltima voluntate aliquo modo, voluntariè, nec necessario, & aliquo titulo in aliquam personam, collegiam, vniuersitatem, vel locum; qui, quæ, vel quod non possit de iure compelli per Magistratus Reipublicæ ad soluendum collectas, exactiões, & onera. Et si alienatio aliqua aliter secuta fuisset; teneatur nihilominus alienans perpetuis temporibus ad solutionem onerum, non obstante dicta alienatione; nec possit
 dicta

dicta res de registro, seu catastro illius loci, seu vniuersitatis aliter describi, & tamen omnis alienatio contra formam præsentis Statuti sit nulla ipso facto, & iure, & non valeat, sed habeatur pro infecta quo ad contenta in præsentis capitulo; ita etiam vt translatio qualibet, etiam quod de facto secuta fuisset, intelligatur facta cum qualitate dictæ obligationis; nec eius possessio ciuili, vel naturalis, neque Dominium possit aliter aliquo modo transferri. *Abolitur per legem anni 1607. 20. Ianuarij.*

Et saluis præmissis, nullus possit vendere, donare, aut alio quouis titulo alicui religioso priuato, aut Monasterio, vel Conuentui Religiosorum, seu Monialium, nec Beghinarum, nec tertij, nec aliorum ordinum, aliquam domum, possessionem, terram, suæ solum, in quo institui, vel ædificari possit aliqua habitatio religiosorum, hæc expressa licentia Amborum Collegiorum, sub pœna amissionis domus, possessionis, terræ, & soli dati, donati, venditi, aut aliquo modo contra formam præsentis Statuti, translati, quæ sit affecta Reipublicæ, & ad eam pleno iure spectare, & deuoluta esse intelligantur.

Notarij non possint instrumenta translationis bonorum prædictorum, seu eorum Dominij, aut possessionis conficere absque expressa obligatione soluendi dicta onera, sub pœna scutorum quinquaginta pro qualibet vice.

Non possit præsentis Statuto renuntiarî, & renuntiatio facta non valeat, nullusque Magistratus auctoritatem habeat aliquid faciendi contra formam præsentis capituli, quod sit, & intelligatur derogatorium, quibusuis alijs aliter disponentibus,

De annua, & biennia præscriptione. Cap. VII.

Qui operas suas locauerit, & intra annum continuuum à finita locatione non petierit mercedem in iudicio, vel extra, præsumatur per taciturnitatem dicti anni satisfactus, si conductor, vel eius hæres iurauerit locatori fuisse ex dicta causa satisfactum; nec audiatur dictus locans pro mercede supra, & usque ad annum, quam peteret.

Qui res mobiles, vel merces proprias, vel alienas vendiderit, seu reuendiderit ad minutum, si per annum unum cessauerit petere pretium in iudicio, vel extra, præsumatur solutus, emptore, seu eius hærede iurante, fuisse pro dicto pretio satisfactum dicto venditori; & hoc si res, seu merces venditæ vni non excedant in pretio libras decem; & à dictis libris decem supra, loco anni, terminus sit duorum annorum.

Sed si de prædictis appareret aliqua scriptura publica, seu priuata manu debitoris, vel de eius mandato facta, dictis præscriptionibus non sit locus.

Declarato, quod ille intelligatur vendere ad minutum, qui tenuerit apothecam, vel publicè res, aut merces causa vendendi, vel reuendendi.

Nullus artifex, nullusque vendens ad minutum, vel aliter dare possit in fidem, vel ad credentiam alicui seruo, & seruæ, famulo, seu famulæ, sine licentia, & commissione domini, seu dominæ, & si dederit in fidem, seu credentiam, non possit pro dicto debito molestare aliquo modo seruum, vel seruam, nec eos habeat aliquo modo obligatos, minusque modo aliquo habeat obligatum dominum, vel dominam.

De non carcerandis pro re Ciuili.
Cap. VIII.

Mulieres non possint personaliter detineri, nec incarcerari occasione alicuius debiti, vel obligationis Ciuilis, non obstante quod essent forestatæ, ipsis tamen postquam fuerint forestatæ obseruantibus, vt in Statuto, *De forestationibus*. Nullus possit detineri, neque incarcerari pro debito, vel obligatione Ciuili summx librarum quinque duntaxat, neq; ab indè infra. Et similiter Doctores, & Medici priuilegijs gaudentes, ac alij, si qui sunt, qui ex forma iuris, & Statutorum detineri, seu incarcerari non possint. Sed in hoc qui priuilegium personale habent, non possint pro debito Ciuili incarcerari, nisi aliter per Statuta prouisum fuerit, nisi dicti Doctores, Medici, vel alij renunciaissent beneficio priuilegiorum, quo casu renunciatio valeat, non obstante aliqua dispositione in contrarium, dum tamen dicta renunciatio sit confirmata per decretum Senatus.

*Quod iura intelligantur cessa
 fideiussori soluenti.*
Cap. IX.

Fideiussor, negotiorum gestor, propinquus, & alius quisuis, qui coactus fuerit soluere pro debitore Reipublicæ, habeat contra eum, pro quo soluit, ipso iure, & factò, cessa omnia Reipublicæ priuilegia, iura, & actiones directas, & viles, & alias; & sic intelligatur facta cessio cum omnibus solennitatibus, & cautelis, quæ in instrumentis
 cessio-

cessionum, de iure, vel de consuetudine apponi solent, aut debent, ac si cessio facta fuisset in scriptis, & ideo Magistratus administrare debeant iustitiam ipsi cessionario, ita vt idem cessionarius vti possit eisdem priuilegijs, & alijs, quibus vti poterat Respublica ante solutionem prædictam in bonis dicti debitoris.

Idem intelligantur in fideiussore, vel quocunq; pro alio obligato soluente singulari personæ, communi, corpori, vel vniuersitati pro alio quocunq; ita vt dictus fideiussor, vel alius vt supra obligatus, soluens, in omnibus, & per omnia habeat eadem iura contra eum, pro quo soluit, quæ antea competebant creditori, & alia, qualia competebant.

De rebus, fideicommissariæ, tutelæ, vel curæ, non emendis.

Cap. X.

Non possit aliquis fideicommissarius, executor, administrator, tutor, vel curator emere, neque in callegare per se, vel interpositam personam, rem aliquam, licet mobilem fideicommissariæ, tutelæ, seu curæ, si quis autem contrafecerit, cadat in pœnam librarum decem pro qualibet vice, & emptio sit nulla, & emens remoueatuz ab officio.

Nullusq; fideicommissarius, executor, administrator, tutor, vel curator, neq; eorum vxores, filijs, nepotes, neptes, & fratres possint aliquid emere de rebus stabilibus fideicommissariæ, tutelæ, seu curæ, & si emerit, emptio sit nulla, & pro inualida eam habeat Magistratus, nisi interueniente auctoritate, vel decreto Senatus, seu Extraordinariorum, seu officij Terræfirmæ in eorum respectu iurisdictionibus.

*De alimentis præstandis.**Cap. XI.*

Filius etiam emancipatus, & emancipatione non obstante, teneatur de bonis, seu rebus suis dare alimenta victus, & vestitus patri, & matri egenti, seu partem alimentorum, si pater, & mater haberent eorum partem, vel ex bonis suis, vel aliunde.

Nepos similiter etiam emancipatus, & emancipatione non obstante, teneatur de bonis, & rebus suis præstare alimenta victus, & vestitus auo, & auia paternis egentibus, seu partem, quam à bonis suis, vel aliunde non haberet, si tamen auus filium, aut filiam non habuerit habentem bona, nam filias prius teneatur ad alimenta patri, vel matri, quam nepos auo, & auia.

Si plures filij, vel nepotes haberent bona, & sic tenerentur ad alimenta prædictorum, seu alicuius eorum egentis respectuè ut supra, & aliquis eorum præstaret partem per alium præstandam, habeat actionem aduersus dictos confratres, & connepotes, & eorum bona.

Et qui præstiterit alimenta alicui ex prædictis suis pro se, siue pro alio, possit post mortem i lius, cuius præstita fuerint alimenta, solutionem suam consequi in bonis illius, cui essent præstita.

Pater, mater, auus, & auia paterni teneantur de bonis suis præstare alimenta victus, & vestitus filio, & filia, ac nepti, & nepoti, ex filio egentibus, seu partem, quam aliunde non haberent, si ex conuenienti, & decedenti labore personæ suæ alimenta habere, & percipere non possent; de qua cognitione, an bona habeant, vnde alimenta in totum, seu pro parte percipere possent, & an ex conuenienti, & decedenti labore, Magis-
tra-

stratus stare debeant relationi diligenter per eos sumendæ à duobus ex proximioribus propinquis ex parte patris, & duobus ex parte matris illius, de cuius alimentis tractabitur: & non existentibus, propinquis, à vicinis eiusdem.

Declarato, quod pater primo teneatur ad alimenta filiorum, & eo non habente bona, teneatur auus in omnibus, vt supra.

Si filij, vel filia, aut nepotes, vel neptes ex filio existentibus patre, vel auo paterno absentibus, & qui in absentia steterint extra Dominium per annos decem continuos, vel ultra, vendiderint, seu alieneuerint aliquam rem immobilem ad ipsos filios, vel filias, nepotes, vel neptes, vel etiam ad patrem, vel auum paternum pertinentem, seu quæ per ipsos, seu aliquem eorum possideretur, saltem Ciuilitè, & hoc pro alimentis victus eorundem filij, filia, nepotis, & neptis, dicta alienatio firma sit, & remaneat, si per Magistratum interposita fuerit auctoritas, cum consilio, & consensu duorum ex proximioribus propinquis dicti patris, vel aui paterni absentis si reperirentur, alias duorum ex proximioribus vicinis; nec postea dictus pater, vel auus audiatur in petendo dictam rem, neq; etiam aliquis, qui prætenderet postea eam emisse à patre, vel auo, & hæc quatenus dictus pater, vel auus absens non prouideret de alimentis, quia si prouideret, non possit fieri aliqua venditio, & de prouisione, vel non, statur iuramento dictorum propinquorum, seu vicinorum, & in omnem casum venditio fiat in publica callega.

Et prædicti locum non habeant in filio, seu filia, nepote, vel nepte prædictis, qui intulerit iniuriam dicto patri, vel auo, propter quam mereretur priuari alimentis, nisi esset paratus stare, & sic se obligaret, ordinationi duorum ex proximioribus propinquis patris, vel aui absentis, & seu ordina-

dinationi patris, vel aui, quando redierit.

Si filius ita agendo, negotiando, contrahendo bona paterna, vel aliena consumpserit, vel aliter dilapidauerit culpa sua, non possit patrem, vel autam personam ad præstanda sibi alimenta conuenire.

Quando pater, vel auus paternus præstat, seu dimittit filio, vel filix, nepoti, vel nepti ex filio usufructum bonorum eorundem, debeat dictus pater, vel auus habere integra alimenta, quamdiu vixerit de bonis dicti filij, filix, nepotis, vel neptis, vt supra donatus, & seu pro quibus usufructus fuisse relaxatus, seu donatus, dummodo dicta bona, seu fructus sint sufficientia ad integra alimenta, quia alias sit saluum ius in omnibus, vt supra.

Si maritus steterit absens extra Dominium per annos tres continuos, vel ultra, & vxor non habeat vnde sustentari possit, & Magistratus illud arbitrio suo cognouerit, habita informatione à duobus proximioribus propinquis dicti mariti, & totidem dictæ vxoris, & eis non existentibus à vicinis, Magistratus ad instantiam dictæ vxoris vendi faciat, & vendat in publica callega de bonis mariti, vel mulieris, vt eidem Magistratui videbitur, tantum quantum opus erit, vt ipsa vxor cum familia mariti (si habuerit familiam) habere possit victum, & vestitum pro modo facultatum mariti. Et si maritus perseuerauerit extra Dominium per sex annos relinquendo vxorem absque prouisione victus, & vestitus, & ad certum terminum in literis Magistratus constitutum, admonitus, vt redeat, cum possit, ad vxorem redire noluerit, vxor possit consequi solutionem suam pro simplo dotis, seu patrimonij sui, & pro antefacto in bonis mariti. Et Magistratus concedat mandatum pro æstimo consequendo, & tradi faciat plenam possessionem dictæ vxori, quæ bona possit eadem vxor pro victu, & vestitu suo vendere,

dere, & alienare sine consensu, & interuentu mariti, sed seruata in reliquis forma Statutorum, & hæc omnia faluo iure creditorum.

Minoribus prouideri debent de alimentis in eorum bonis ad requifitionem tutorum, vel curatorum, vel eius, qui alimenta præftaret, aut cuius intereffet, filiabus etiam, & neptibus ex filio præmortuo inuuptis, debeantur etiam alimenta in bonis patris, vel auis paterni vſque quo nuptæ fuerint, vel dotem perceperint, adeo quod alimenta prædicta non computentur in dotibus, etiam quod pater, vel auus paternus dotem, vel legatum reliquerit dandam, ſeu dandum ad earum maritare, & alimenta prædicta decerni, & taxari debeant per Magiftratum de confilio faltem duorum ex proximioribus propinquis ipſorum minorum, ſeu filiarum reſpectiuè ex parte patris, & totidem ex parte matris, illa vel maioris partis ipſorum propinquorum, & decretum alimentorum, aliter factum non valeat.

Pupilli verò nutrirī debeant, & morari quoſq; fuerint ætatis annorum trium completorum, penes matrem, quæ non tranſiuerit ad ſecunda vota, & ætate annorum trium completorum, nutrirī, & manere debeant penes auum paternum, ſi eum habuerint, ſi verò non habuerint, vel dictus auus decederet, remanere, & redire debeant penes matrem, quæ ſit vidua, ſi verò mater non extabit, vel tranſierit ad ſecunda vota, maneat penes auam paternam, ſi illam habuerint, & ea non extante, penes proximiores agnatos, & in eorum defectu, penes auam maternam, & ipſa non existente, penes alios proximiores propinquos.

Declarato, tamèn reſpectu agnatorum, & aliorum propinquorum, quod pupilli, & minores nutrirī, & manere non debeant penes illum ex ipſis, qui eſſet minoribus ſucceſſurus.

Et etiam declarato, quod penes prædictos respectiue stare debeant, dummodo morari possint honestè, & sine aliqua turpi suspitione.

Et declarato, quod in pupillis excedentibus ætatem annorum decem quo ad locum, seu personam, penes quam nutrirì, & manere debeant, possit haberi ratio voluntatis ipsorum pupillorum.

Prædicta verò de pupillis, & minoribus procedant, si pater, vel auus paternus in testamento, seu ultima voluntate non declarauerint penes quem nutrirì, seu morari debeant, quia si illud ordinauerint, debeat illud obseruari, nisi aliqua emerferit causa non cognita à testatore, propter quam non possint honestè, aut sine suspitione morari, penes quem testator ordinauerit, quo casu locum habeant supradicta.

Cum mulier petit solutionem dotis, & antefacti in bonis mariti præmortui, vel eius, qui, esset obligatus, & hæredes mariti, vel ille obligatus, aut hæredes contradixerint, Magistratus, pendente lite, mulieri petenti dari faciat victum, & vestitum in bonis mariti, vel obligati tam pro ipsa vxore, quàm pro familia secundum facultatem mariti, seu eius, qui ab ipsa dicebatur obligatus, dummodo dicta mulier promittat & idoneam fideiussionem præstet de restituendo illud, quod sibi datum fuisset occasione dictorum alimentorum, si sententia contra eam lata fuerit.

Et in prædictis omnibus procedatur summarissimè, sine processu, per viam præcepti, & sine figura iudicii, & non possit peti, nec dari assessor.

De Alimentis minorum, elapso anno, non petendis. Cap. XII.

Qui minores domi propriæ, vel habitationis, vel alibi receperit, habuerit, vel alimenta
eius

eius præstitit, sine ratione tutelæ, vel curæ, vel administrationis, aut propinquitatis, coniunctionis parentellæ, affectionis, aut alia quæcunque, & non fecerit constitui, decerni, seu taxari alimenta per Magistratum intra annum vnum à die, à qua dictos minores habnerit, vel alimentauerit, numerandua, non possit pro eis, vel eorum alimentis, quicquam petere, vel habere, neq; occasione alimentorum præstitorum minores molestare, seu grauare, nec in eorum bonis solutionem consequi, nisi pro anno vno tantum.

Si verò post annum constitui, vel decerni, & taxari fecerit alimenta dictorum minorum per Magistratum, possit solutionem consequi, & habere in bonis minorum à constitutione, & taxatione in antea tantum, vltra annum prædictum.

Quòd muri intermedij sint communes. Cap. XIII.

SI murus intermedius, & communis domorum reperiat, seu fuerit erectus, seu altior effectus, & fabricatus à domino alicuius ex dictis omnibus, & exinde dominus alterius domus voluerit domum altius tollere, seu alti re super muro prædicto, vel etiam murum altius tollere, liceat ipsi hoc facere super muro, & de eo tamquam communi à principio se valere, dummodo soluat illi primò dimidiam expensarum dicti muri, per eum factarum declarandarum arbitrio duorum magistrorum antelami, seu fabricorum murariorum, eligendorum per Magistratus.

Si quis verò habuerit domum contiguam alteri domui, quæ habeat murum proprium, & regentem du taxat trabes, & tigna dictæ alterius domus, possit habens domum vicinam mittere trabes, & tigna in dictum murum, & adherere, &

firmare voltas in eo, & de eo se valere pro prædictis, vt de communi dummodo, non possit nocere muro, & domui, cuius est, iudicio duorum Magistrorum antelamæ eligendorum à Magistratu, & dummodo volens trabes, &igna mittere, vel adhæreere muro cum voltis, vel firmare super eo voltas, soluat tantum, quantum arbitrabuntur duo magistri antelamæ eligendi vt supra, & nihilominus murus remaneat eius, cuius prius erat.

Nemo possit pontellos apponere de domo ad domum, nec appositos reficere; sed ædificia firmare, & eorum firmitati consulere clauibus ferreis, quas quilibet apponere possit muris inter medijs etiam penetrantes ad partem vicini, dummodo muris vicini non deformetur, nec per ipsam clauium appositionem, detrimentum patiatur.

Qui habuerit aliquod cancellum, seu fenestram supra tectum alterius, à quo tecto, ad fenestram non sint ultra palmi duodecim, teneatur ad omnem instantiam domini tecti claudere cancellum, seu fenestram; vel muro, vel crate ferrea, vel lignea, adeò quod ex eo super tectum descendi non possit.

Possint habentes murum communiem de ipso muro pro vltima sua domus quisque se valere in totum, dimissa tamen debito spatio, ne in totum perforetur, vel adeò subtilicetur à latere vicini, vt domus vicini constituat in aliquo periculo. Et quilibet dictorum vicinorum possit eo modo vti dicto muro, ita tamen, vt in altitudine, & latitudine quisque habeat suam portionem.

Et hæc non obstante quacunque præscriptione in contrarium, & non obstantibus quibuscunq; fenestris, siue cancellis, & alijs quibuscunq; luminibus, & aperturis.

Et quia inter domos in pluribus locis adsunt carubietti,

rubieti, nemo possit occupare dictos carrubietos, nisi pro dimidia quisque versus suam domum tantum.

De damnis reficiendis, & arboribus cedendis. Cap. XIV.

Qui in aliena terra arbores, siue domesticas, siue siluestres incidit, seu eradicauerit, deuastauerit, vel exportauerit, & seu aliquid aliud damnum fecerit, teneatur damnum emendare, & ultra cadat in poenam libræ vnius vsque in quinque, si damnum factum fuerit de die, & librarum duarum vsque in decem, si factum fuerit de nocte, arbitrio Magistratus, quæ poena pro medietate sit damnum passi.

Si damnum fuerit factum per bestias, seu cum bestijs, dominus earum teneatur ad refectionem damnorum, & vterius cadat in poenam, si damnum fuerit datum in terris clausis, seu quando sunt seminatae, vel in eis adsunt fructus, librarum duarum vsque in decem, arbitrio Magistratus, & in terris apertis, seu quæ non sunt seminatae, & in quibus non sunt fructus, libræ vnius vsque in quinque etiam arbitrio Magistratus.

Et si bestia fuerint capræ, hirci, seu porci, duplicetur poena.

Liceat etiam dominis, & custodibus terrarum occidere bestias inferentes damnum, si eas repererint in terris clausis tantum.

Si dominus bestia voluerit eam relinquere, seu dare pro poena, possit id facere, & remaneat liberatus.

Qui damna aliqua intulerit in nemoribus Reipublicæ, aut etiam in spectantibus ad communitates siue vsu, siue aliter, cadat in poenas respectu Statutas inferentibus damna huiusmodi nemoribus,

bus, duntaxat non sint minores supraſcriptis reſpectiuè .

Si damnum fuerit datum in aliqua terra vt ſupra, vel factum incendium, ſeu furtum ſiue in terris ſiue in caſſinis, ſiue in domibus, ſiue alibi, & neſciatur perſona, quæ damnum dederit, vel furtum fecerit, teneatur vniuerſitas illius loci ad emendationem damni, niſi daret conuiſtum damnicantem ante ſolutionem ſecutam, & ſi damnum, incendium, vel furtum prædictum eſſet commiſſum per bannitos, ſeu bannitum, teneatur vniuerſitas hominum ad emendationem damni, etiam ſi nouitia haberetur de delinquentibus: niſi delinquentes per dictos homines caperentur, & conſignarentur in fortijs iuſtitie .

De damno dato, incendio, ſeu furto facto, & de quantitate damni, ſeu furti, credatur iuramento domini, vel poſſeſſoris, vel terre, vel manentis in ea, vſque in quantitatem librarum decem, & etiam iuramento Ciuis Genue mafeuli, ſiue fœminæ vſq; in quantitatem librarum viginti quinque, dummodo dicti iurantes ſint bonæ vocis, conditionis, & famæ: & à dictis libris decem non poſſit appellari, vel reclamari, ſit tamen ſalua facultas illis, contra quos concederetur licentia, probandi contrarium . Appellatio verò à dictis libris viginti quinque non retardet executionem.

Damna autem maioris quantitatis probari debeant, & ab eis appellari poſſit .

Damna ſoluenda per communitates repartiantur per rectorem, ſindicum, ſeu ad id deputatos inter homines communitatis, & ab eis exigantur, nec damnificatus teneatur ad dictum repartimentum exigendum .

Declarato tamen, quod quatenus vniuerſitates, & homines aliquid ſoluiffent, habeant ius recuperandi in bonis eius, qui damnum dediffet, vna ſumma damnis, expenſis, & intereſſe .

Non possit aliquis tenere, vel teneri facere capras, vel hircos pro ipsis nutriendis propè mare per miliaria quinque, sub eadem pœna.

Qui habuerit arbores pendentes super viam publicam, seu super terram alterius, teneatur eas incidere, nisi essent altæ à plano viæ, seu terræ alterius per palmos decem octo.

Si inter terras duorum adierit via publica, & ambo conuenerint de faciendis, vel quod alter facias angetur super dictam viam, possint illud facere, dum tamen sit altum à plano viæ ad minus per palmos decem octo.

Sed si non conuenerint, neutri liceat id facere.

De aquæductibus molendinorum, & frumentis molendis.

Cap. XV.

Nullus etiam habens terras iuxta alueos, vel aquæductus, aut clusas aquarum molendinorum aquas ipsas de cursu suo solito remouere, vel diuertere possit, nec debeat in damnum, deuastationem, seu incommoditatem molendinorum, saluo tamen iure eorum, qui alioquin in dicta aqua ius haberent.

Possit tamen, qui voluerit, reficere, vel aptare, seu refici, vel aptari facere dictos alueos, aquæductus, & clusas in eo loco, in quo esse consueverunt, nec possit ab aliquo impediri, imò Magistratus eantur de hoc licentiam concedere, si fuerint requisiti.

Et si alueus, aquæductus, vel clusa esset iuxta viam publicam, & ob refectionem, vel aptationem viæ astringeretur, possit nihilominus de licentia Magistratus id fieri, dum tamen viæ remaneat ampla, & lata, arbitrio Magistratus saltem ex insorg

inmatione proborum virorum.

Nulius verò possit vii beneficio presentis Statuti, qui intra annum saltem à die, qua ceperit molendinum facere, non compleuerit ipsum molendinum canalibus, rotis, molis, & alijs

Molinarij, & qui molendinum pro molendo tenere solent obligati sint accedere ad accipiendum frumentum saltem intra miliaria sex à molendino computanda, cuiuscunq; perentis, si tamen ante petitionem non habuerint in molendino, vel non sint in itinere pro eundo ad accipiendum granum sufficiens dicto molendino per dies octo.

Teneantur dicti molinarij restituere, quanto citius, & ad summum intra dies octo, à die accepti frumenti numerandos, farinam ex ipso grano factam benè macinatam ad domum, cuius fuerit frumentum.

Non possint pro eorum mercedere accipere nisi taxam pro tempore factam, seu faciendam per censores.

Debeant granum acceptum ad macinandum benè, & legaliter custodire, & saluare, & de eo farinam facere, & non mutare, seu cambiare.

Et de mutatione, seu cambio, aut mancamiento credatur iuramento domini, vel domine grani, dummodo sit bonæ vocis, conditionis, & fidei, iudicio DD. Censurum, & dummodo iurent intra mensem vnum à die appotationis farinæ, nisi per molinarium probetur contrarium.

Molinarij contrafacientes in aliquo teneantur ad restituendum damnum, & cadant in pœnam arbitrio DD. Censurum.

De quadrupedibus restituendis.

Cap. XVI.

Qui equum, mulum, vel quadrupedem emerit, vel alio titulo acquisiuerit, si rerinuerit die-

diebus quinque, intra quos non denuntiauerit in quo titulum habuerit, seu coram Magistratu, quod ipsum retinere non velit, non possit exinde occasione alicuius morbi, seu vitij, contractum rescindere, sed valeat, lege aliqua non obstante.

Si vero acquireret dedisset causam morbo, vel vitio, non possit etiam intra dictos dies quinque illum restituere.

Et si de his oriretur questio procedatur, & cognoscatur summarie, sine figura iudicij, sine petitione alicuius.

Et ad euitandas impensas, quæ per sepe fiunt in deponendis huiusmodi quadrupedibus in taberna, hospicio, seu stabulo, possit emptor volens ex causa, de qua supra, quadrupedem restituere illum, facta notificatione venditori, siue obligato intra tempus de quo supra, retinere penes se dictam quadrupedem, si maluerit, durante lite. Et nihilominus non intelligatur sibi causatum aliquod præiudicium, quo ad litem, & iura sua remaneant, & conseruentur talia, qualia sibi competunt.

De Censarijs, & eorum officio.

Cap. XVII.

Nullus possit eligi censarius, qui non sit bonæ famæ, qui nesciat scribere, qui non sit ætatis annorum triginta, & qui non sit oriundus in Ciuitate, vel Dominio; vel qui non habitauerit cum eius familia in dicta Ciuitate per annos decem ad minus; & hæc arbitrio, & iudicio Magnificorum Patrum Communis, ad quos spectat huiusmodi electio.

Electus antequam admittatur ad exercendum, teneatur iurare, & promittere in actus curiæ Pa-

trum Communis, exercere benè, fideliter, & legaliter suum officium, nullamque fraudem, vel dolum in eo committere; & etiam præstare idoneos fideiussores pro libris quingentis in dictis actis, de prædictis obseruandis: quod iuramentum, promissionem, & fideiussionem teneatur renouare singulis annis, aliter officium prædictum exercere non possit.

Teneantur censarij habere, & tenere librum, in quo scribere debeant eadem die, vel saltem sequenti, omnia, & singula mercata, seu negotia, quæ fecerint, seu concluderint, vel quæ median- tibus ipsis completa, seu conclusa fuerint, sub pœna amissionis salarij, seu mercedis, & tantumdem quantitatis applicandæ operi portus, & moduli. Teneantur etiam dare cuiuslibet partium re- quirenti copiam dictæ scripturæ, & similiter in- tra horas viginti quatuor immediatè secuturas postquam fecerint, seu concluderint aliquod mercatum, seu negotium, operari, & facere, quod partes, seu contrahentes loquantur ad inuicem de mercato, seu negotio concluso; aliter mercatum prædictum non valeat inuita altera parte.

Non possint censarij durante officio mercaturam exercere, nec aliquas merces acquirere aliquo ti- tulo, neque cum mercatore aliquo, vel alio quo- uis participare in mercibus, neque in cambijs per se, vel interpositam personam, sub pœna priua- tionis officij.

Non possint pro eorum mercede accipere, nisi se- cundum taxationem, ipsis permissam, sub pœna soluendi quadruplum.

Si Patres Communis cognouerint, aliquem censa- rium amouendum, seu priuandum esse officio, siue ratione malitiæ, siue contrafactionis, siue alia quauis causa, debeant statim publicum præco- nium fieri facere in bancis de tali priuatione. Et priuatus non possit iterum ad officium eligi.

nisi transactis ad minus annis decem.

De contractibus verò mercium, & cambiorum, seu conclusionibus negotiorum, sicut supra conclusis, stetur, & stari debeat Sacramento censarii, & eius socij, si eum habuerit, & si non habuerit, stetur iuramento ipsius cum scripturis eius libri, ut supra confectis. Et quilibet Magistratus teneatur compellere contrahentes, seu partes ad observantiam contractus sine strepitu, & figura iudicij, & sine remedio appellationis, dummodo non lapsus fuerit terminus ultra mensem, quando hæc requisitio.

Quod aquæ vias non impediunt.

Cap. XVIII.

Domini aquæductum, seu clusarum molendinorum teneantur aquæductus, & clusas ita reficere, & construere, ut aquæ non possint decurrere per vias, nec eas impedire. Et quilibet teneatur ita providere, quod aqua sua, quæcunque sit, non occupet vias, nec eis aliquod impedimentum afferat; qui contrafecerit, cadat in pœnam librarum viginti quinque pro qualibet vice; & nihilominus reficiat damna, & teneatur ad observantiam.

De represalijs. Cap. XIX.

Non possit concedi alicui aliquæ represaliæ occasione alicuius negotij, seu contractus facti cum aliquo Principe, seu Republica, nec dependentium ab eo.

Non possit etiam concedi alicui occasione castri, loci, seu iurisdictionis, aut vassallorum, quos haberet, qui non dependerent per feudum, aut aliter à Republica.

In reliquis verò non poſſiat concedi aliqua repræſaglia per Magiſtratus, etiam ſeruatis ſeruandis, niſi habita licentia à Senatu, ſub pœna arbitraria dicto Senatu.

Laudandum tamen eſt, quod Sereniſs. Senatus prius ſcribat, ſiue per Magiſtratum mandet ſcribi ad Principem, Dominum, ſeu Republicanam, ſeu Iudices, contra cuius ſubditos concedendæ eſſent repræſaglia; à qua ſi non fuerit (pro vt iuſtum exigit) prouiſum, procedendum erit ad conſeſſionem.

Finis Libri Sexti, & vltimi.

INDEX RUBRICARVM SIVE TITVLORVM

Libri Primi.

<i>De Decretis & Senatu impendentis. Cap. 1.</i>	fol. 1
<i>De Supremis Syndicatoribus. Cap. 2.</i>	5
<i>De Syndicatoribus ordinarijs. Cap. 3.</i>	7
<i>De Magistratu extraordinario. Cap. 4.</i>	10
<i>De Magistratu Terraferme. Cap. 5.</i>	14
<i>De Iurisdictione Prætoris Genue. Cap. 6.</i>	15
<i>De Rota ciuili, & eius iurisdictione. Cap. 7.</i>	16
<i>De officio Raptorum. Cap. 8.</i>	19
<i>De Consulibus rationis, & eorum iurisdictione. Cap. 9.</i>	21
<i>De Delegatis. Cap. 10.</i>	23
<i>De Calculatoribus, & eorum officio. Cap. 11.</i>	27
<i>De Arbitris, & Arbitratoribus. Cap. 12.</i>	28
<i>De iurisdictione cæterorum Magistratum. Cap. 13.</i>	32
<i>De ordine seruando per iudicantes Dominij. Cap. 14.</i>	33
<i>De Syndicatoribus Magistratum Dominij. Cap. 15.</i>	37
<i>De extrinseco intellectu prohibito. Cap. 16.</i>	38
<i>De iure reddendo Statutis obseruandis, & iurisdictione non excedenda. Cap. 17.</i>	41

<i>Ne quis in causa propria, vel propinqui sit Index.</i> Cap. 18.	43
<i>De prohibita causarum commendatione.</i> Cap. 19.	53
<i>De Officijs, & Scribanjs non excedendis.</i> Cap. 20.	54
<i>Quod Officiales, & Scriba non procurent.</i> Cap. 21.	54

Libri Secundi.

D E curia tenenda, & diebus feriatis. Cap. 1.	55
<i>De causis ordinarijs.</i> Cap. 2.	59
<i>De causis executiuis.</i> Cap. 3.	68
<i>De causis breuioribus.</i> Cap. 4.	77
<i>De questionibus victuatum.</i> Cap. 5.	80
<i>De inuasore possessionis rei alienae.</i> Cap. 6.	81
<i>De noui operis nunciatione.</i> Cap. 7.	81
<i>De modo forestandi.</i> Cap. 8.	82
<i>De confirmatione mandatorum, & licentiarum.</i> Cap. 9.	83
<i>De his, qui pro absente propinquo agere possunt.</i> Cap. 10.	84
<i>De committendis causis propinquorum.</i> Cap. 11.	85
<i>De litibus mouendis contra Remp.</i> Cap. 12.	87
<i>De petitionibus.</i> Cap. 13.	89
<i>De positionibus, & interrogationibus.</i> Cap. 14.	90
<i>De Notarijs Actuarijs.</i> Cap. 15.	90
<i>De citationibus in dominium transmittendis.</i> Cap. 16.	95
<i>De contumacijs.</i> Cap. 17.	98
<i>De consentibus debitum.</i> Cap. 18.	99
<i>De probatione scripturarum priuatarum.</i> Cap. 19.	100
<i>De his, qui vocantur ad testimonium.</i> Cap. 20.	100
<i>De testibus ad eternam rei memoriam recipiendis.</i> Cap. 21.	102

<i>De Assessore. Cap. 22.</i>	104
<i>De temporibus, & instantiis. Cap. 23.</i>	108

Libri Tertij.

D E sententiarum firmitate. Cap. 1.	113
De meliorandis sententiis. Cap. 2.	116
De appellationibus. Cap. 3.	121
De nullis sibus non attendendis. Cap. 4.	126
De impensis litium rescindiendis. Cap. 5.	128
De modo, & forma faciendarum executionum. Cap. 6.	130
De licentiis, & earum executione. Cap. 7.	133
De mandatis, & licentiis pro bonis defuncti concedendis. Cap. 8.	134
De Aduocatis, & Procuratoribus habendis. Cap. 9.	135
Quomodo Aduocati audiri debeant. Cap. 10.	137
De curatoribus generalibus. Cap. 11.	138
De tutoribus & curatoribus minorum. Cap. 12.	142
De officio tutorum, & curatorum, & ratione per eos reddenda. Cap. 13.	145
De remouendis tutoribus, & curatoribus. Cap. 14.	149
De salario Aduocatorum, Procuratorum, & Cu- ratorum. Cap. 15.	150
De priuilegio fori Ciuium acquirendo. Cap. 16.	151
De contractibus inter ciues, & extraneos, & de iure super eis reddendo. Cap. 17.	152
De Priuilegio Doctorum, Medicorum, & Notariorum. Cap. 18.	153
De non vocando in ius ad alienas curias, & pri- uilegiorum obseruantia. Cap. 19.	155
De forma inuentarij conscribendi. Cap. 20.	158

Libri Quarti.

D E interdictis. Cap. 1.	fol. 161
<i>De aestimis, & dationibus in solutum.</i>	
Cap. 2.	165
<i>De elevatione canella.</i> Cap. 3.	171
<i>De immobili diuidendo.</i> Cap. 4.	175
<i>De cessionibus, & delegationibus.</i> Cap. 5.	176
<i>De debitore suspecto declinando.</i> Cap. 6.	177
<i>De decoctis, & debitore non soluendo.</i> Cap. 7.	180
<i>De donationibus in fraudem creditorum factis.</i>	
Cap. 8.	192
<i>De fideiussore in iudicio praestito, seu molestato.</i>	
Cap. 9.	193
<i>De saluiscondictionibus.</i> Cap. 10.	194
<i>De petente debitum solutum.</i> Cap. 11.	201
<i>De societatis, seu rationibus Mercatorum.</i>	
Cap. 12.	202
<i>De accomendis, & implicitis.</i> Cap. 13.	206
<i>De compensationibus.</i> Cap. 14.	210
<i>De cambijs.</i> Cap. 15.	220
<i>De iactu, & forma in eo tenenda.</i> Cap. 16.	221
<i>De securitatibus.</i> Cap. 17.	225
<i>De filiorum emancipationibus.</i> Cap. 18.	228
<i>De uenia aetatis minoribus concedenda.</i>	
Cap. 19.	229
<i>De contractibus minorum, & mulierum.</i>	
Cap. 20.	230
<i>De venditione rerum immobilium in participes agnatos, & confines facienda.</i> Cap. 21.	234
<i>De re vendita in callega, vel auctoritate Magistratus.</i> Cap. 22.	241

Libri Quinti.

D E obligatione mulieris erga illum, qui eam maritat. Cap. 1.	fol. 245
<i>De foeminis dotandis.</i> Cap. 2.	246
<i>Ne petatur dotium interesse.</i> Cap. 3.	248
<i>De</i>	

<i>De petendis dotibus . Cap. 4.</i>	249
<i>Quod dotes Marito non solute peti non possint .</i>	
<i>Cap. 5.</i>	249
<i>De manifestatione bonorum Mariti . Cap. 6.</i>	250
<i>De deductione facienda in restitutione dotium .</i>	
<i>Cap. 7.</i>	252
<i>De alimentis dotium . Cap. 8.</i>	252
<i>De antefacto . Cap. 9.</i>	253
<i>De Uxore fugitiua a domo Mariti . Cap. 10.</i>	254
<i>De fideiussione danda per mulieres nubentes extra Dominium . Cap. 11.</i>	255
<i>De testamentis, & ultimis voluntatibus .</i>	
<i>Cap. 12.</i>	255
<i>De testamento in scriptis . Cap. 13.</i>	260
<i>De testamento fieri non prohibendo . Cap. 14.</i>	261
<i>Quod testamentum occasione postumi non rumpatur . Cap. 15.</i>	262
<i>De legatis fideicommissis, & falcidia, seu legitimis debitature natura . Cap. 16.</i>	264
<i>De nullitate legatorum factorum uxori .</i>	
<i>Cap. 17.</i>	267
<i>Quod hereditas ascendentium, & descendentium etiam non adita transmittatur . Cap. 18.</i>	268
<i>Quod debitores non possint repudiare hereditates in preiudicium creditorum . Cap. 19.</i>	268
<i>Quod fratres pro fratribus absentibus hereditatem adire possint . Cap. 20.</i>	269
<i>De conseruandis bonis defunctorum extra dominium . Cap. 21.</i>	271
<i>De ultimis voluntatibus, & alijs scripturis exhibendis . Cap. 22.</i>	272
<i>De successione ab intesta . Cap. 23.</i>	274
<i>De successoribus naturalium . Cap. 24.</i>	278

Libri Sexti.

D E Priuilegijs Reipub. Cap. 1.	fol. 280
<i>De Priuilegio locorum Sancti Georgij .</i>	
<i>Cap. 2.</i>	282
<i>De</i>	

De priuilegio Palatij Ducalis . Cap. 3.	281
De priuilegio Clericorum . Cap. 4.	281
De priuilegio locatoris, & conductoris. Cap. 5.	282
Quod bona sint affecta Reip. Cap. 6.	283
De annua, & biennia praescriptione. Cap. 7.	285
De non carcerandis pro re ciuili . Cap. 8.	286
Quod iura intelliguntur cessa fideiussori soluenti.	
Cap. 9.	286
De rebus fideicommissariae tutele, uel cura non emendis . Cap. 10.	287
De alimentis praestandis . Cap. 11.	288
De alimentis minorum elapso anno non petendis.	
Cap. 12.	292
Quo muri intermedij sint communes. Cap. 13.	293
De damnis reficiendis, & arboribus cedendis.	
Cap. 14.	295
De aqueductibus molendinorum, & frumentis molendis . Cap. 15.	297
De quadrupedibus restituendis . Cap. 16.	298
De censarijs, & eorum officio . Cap. 17.	299
Quod aquae uias non impediunt . Cap. 18.	301
De represalijs . Cap. 19.	301

Finis Indicis Rubricarum

INDEX RERVM

ET MATERIARVM,

Quæ in hoc volumine conti-
nentur.

Ansens quando possit opponere
immissioni in possessionem. lib.
4. cap. 3. fol. 174

Absente marito, quod possit vxor
lib. 4. cap. 20. 232

Absentis propinqui, qui agere
possint causas. lib. 2. c. 10. 84

Absentium Curatores quomodo vendant. lib. 4.
cap. 22. 241

Acceptatio compromissi. lib. 1. c. 12. 29

Accomenda quid sit. lib. 4. cap. 13. 209

Accomendæ participes æqualis hipóthecæ. lib. 4.
cap. 13. 207

Accomendæ viagium. lib. 4. c. 13. 209

Accomendæ, & implicitæ. lib. 4. c. 13. 209

Accomendatarij priuilegium. lib. 4. c. 13. 206

Accomendatarius quis sit. lib. 4. c. 13. 210

Accomendatarius reddere debet rationem. lib. 4.
cap. 13. 208

Accomendatio nomine alterius. lib. 4. c. 13. 208

Accomendator quis sit. lib. 4. c. 13. 209

Accomendator tacens. lib. 4. c. 13. 208

Accordium ruptorum. lib. 4. c. 7. 188

Acta contra priuilegia nulla. lib. 3. c. 19. 155

Acta coram Arbitris, & Arbitratoribus valent.
lib. 1. c. 12. 31

Acta cum curatore quando valent. l. 3. c. 11. 140

Acta excedentis iurisdictionem nulla. l. 1. c. 17. 37

Acta incompetens nulla. l. 1. c. 17. 42

I N D E X.

Acta Sindicatura Dominiij vbi reponenda . lib. 1.	
cap. 15.	38
Acta iudicatus quomodo danda . lib. 1. c. 2.	6
Acta tutorum, & curatorum quomodo valeant .	
lib. 3. c. 13.	148
Actio fideiussoris, seu obligati molestati . l. 4.	193
Actio proponenda per sequestrantem rem . lib. 4.	
cap. 1.	162
Actio soluendi super protestum cui . l. 4. c. 14.	212
Actor Clerici, seu Religiosi quis . l. 4. c. 5.	176
Actori actiones competentes . l. 2. c. 13.	89
Actuatorum adfidentia Magistratibus . l. 2. c. 15.	90
Actuaris quæ possit facere per substitutum . lib. 2.	
cap. 15.	91
Additiones quibus temporibus seruiant . lib. 2.	
cap. 23.	109
Additiones non seruiant dilationibus informatorijs .	
lib. 2. cap. 23.	109
Additiones quæ seruiant coram delegatis . lib. 1.	
cap. 10.	24
Adhæsiouis muri causæ . lib. 2. c. 4.	80
Aditio hereditatis pro absente quomodo faciendâ .	
lib. 5. c. 26.	269
Adiudicatio nominis debitoris . lib. 3. c. 9.	131
Adiudicatio Notarij suspecti . lib. 2. c. 15.	91
Administrans rationem ad quid teneatur . lib. 4.	
cap. 12.	203
Administrator societatis ad quid . l. 4.	203
Administrator non emat rem . lib. 6.	287
Aduocare qui possint . lib. 4. c. 21.	234
Aduocantibus pluribus quis preferendus . lib. 4.	
cap. 21.	236
Aduocatio causarum sindicatarum per supremos .	
lib. 1. cap. 2.	6
Aduocati manifestandi cum iuramento . lib. 3.	
cap. 9.	137
Aduocati sub sindicatoribus . lib. 1. c. 3.	8
Aduocati quot haberi possint in causa . l. 3. c. 9.	136

I N D E X

Aduocati salarium . lib. 3. c. 9.	137
Aduocati non aduocent contra instrumentum à se dictatum . lib. 3. c. 9.	135
Aduocati quomodo audiendi . lib. 3. c. 10.	138
Aduocati quoties audiendi . lib. 2. c. 2.	138
Aduocatorum prouisio quomodo . l. 3. c. 9.	135
Aduocatorum salarium . lib. 3. c. 15.	150
Aduocatorum cauilosorum pœna. l. 3. c. 9.	135
Aduocatus non contrarietur ei , quod ante in causa dixerit . lib. 3. c. 9.	135
Aduocatus in causa quis . lib. 2. c. 23.	111
Affines quomodo abstineant à voto . lib. 1. c. 1.	2
Affines qui dicantur . lib. 1. c. 1.	3
Affinitas in Senatu quando non præiudicet . lib. 1. cap. 1.	3
Affinitatis gradus quomodo numerandi . lib. 1. cap. 17.	40
Agnati præferendi in venditione . l. 4. c. 21.	237
Agnati quomodo abstineant à voto . l. 1. c. 1.	3
Agnatio in Senatu quando non præiudicet . lib. 1. cap. 1.	3
Agnationis gradus quomodo numerandi . lib. 1. cap. 17.	40
Alienatio honorum pro alimentis filiorum , & ne- potum . lib. 6. c. 11.	211
Alienationes prohibita sine licentia . l. 6. c. 6.	283
Alimenta dotium non petenda . l. 5. c. 3.	248
Alimenta dotium debita . l. 5. c. 8.	252
Alimenta vxoris marito ablente . l. 6. c. 11.	212
Alimenta viduæ . l. 6. c. 11.	288
Alimenta minorum . lib. 6. c. 11.	288
Alimenta minorum non debita . l. 6. c. 12.	292
Alimenta filijs , & nepotibus præstantia . l. 6. c. 11.	288
Alimenta cui filio non debeantur . l. 6. c. 11.	289
Alimenta Patri , & Matri præstantia . l. 6. c. 11.	288
Allegare suspectos Iudices ordinarios non licet . lib. 1. c. 17.	42
Allegatio , & subrogatio Notarij susp. &c. l. 2. c. 15.	92

I N D E X

Allegatio Arbitrorum, & Arbitratorum suspecto- rum . l. 1. c. 12.	31
Allegatio suspecti delegati quomodo . l. 1. c. 12.	23
Alvei aquarum reficiendi . l. 6. c. 15.	297
Amotio delegati . l. 1. c. 10.	23
Amotionis tutorum, & curatorum causæ . lib. 3. cap. 12.	142
Annulatio detentionum pro debitis quomodo fa- ciendi . lib. 1. cap. 2.	6
Antefacien . l. 5. c. 9.	253
Appellandi tempus . l. 3. c. 3.	123
Appellantes dominij quid seruare debeant . lib. 3. cap. 2.	123
Appellari à sindicatoribus quando possit . lib. 1. cap. 3.	9
Appellatio non datur à sindicatu . l. 1. c. 2.	9
Appellatio à Consulibus rationis, quæ admittatur . lib. 1. c. 9.	22
Appellatio à tententijs delegatorum quomodo . lib. 1. c. 10.	25
Appellatio ab arbitris, & arbitratoribus non datur . lib. 1. c. 12.	32
Appellatio in causis breuioribus prohibita . lib. 2. cap. 4.	79
Appellatio à Prætoze Genuæ ad quem . l. 3. c. 3.	121.
Appellatio à Magistratibus dominij ad quem . lib. 3. cap. 3.	121
Appellatio à Rota ciuili ad quem . l. 3. c. 3.	121
Appellatio à Sindicatoribus ordinarijs ad quem . lib. 3. cap. 3.	121
Appellatio ab officio ruptorum ad quem . lib. 3. cap. 3.	122
Appellatio à Consulibus rationis ad quem . lib. 3. cap. 3.	122
Appellatio à Consulibus nationum ad quem . lib. 3. cap. 3.	122
Appellatio à delegatis ad quem . lib. 3. c. 3.	122
Appellatio quando detur aduersus sententiam . lib. 3.	

I N D E X.

lib. 3. cap. 1.	fol. 113
Appellatio, & excessus incompatibilia. l. 3. c. 1.	116
Appellationes à Consulibus Artium ad Syndicatores.	
l. 1. c. 3.	122
Appellationes à Consulibus nationum ad syndicatores. lib. 1. c. 3.	122
Appellationes ad officium Terræfirmæ. l. 1. c. 5.	15
Appellationes in causis civilibus ad quæ. l. 1. c. 7.	19
Appellationes à Rota civili. lib. 1. c. 7.	19
Appellationes civiles à iudicentibus Domini. lib. 1. cap. 14.	35
Appellationes criminales à iudicentibus Domini. lib. 1. c. 14.	25
Appellationes in dubio admittendæ. l. 3. c. 3.	123
Appellationes quæ non retardent executionem. lib. 3. c. 3.	124
Appellationis in causa quid possit probari. lib. 3. cap. 3.	124
Appellationis Iudex quomodo cogatur. lib. 3. cap. 3.	125
Appellationis Iudices non excedant bailiam. lib. 3. cap. 3.	125
Appellationum à Rota civili commissio. l. 1. c. 4.	124
Appocriationis potest variari. l. 4. c. 14.	225
Appocriationem quomodo faciendam. lib. 4. cap. 17.	217
Appodixæ exequendæ. l. 2. c. 3.	69
Appopita promissi cambij exequenda. l. 2. c. 4.	78
Approbatio fideiussorum. l. 1. c. 4.	12
Approbationes fideiussorum, quæ per syndicatores. lib. 1. c. 3.	9
Aquarum decurrentium causæ. lib. 2. c. 40.	80
Aquæ de cursu non mouendæ. lib. 6. c. 15.	297
Aqueductus reficiendi. l. 6. c. 15.	297
Arbitri, & Arbitratores sub syndicatoribus. lib. 1. cap. 3.	8
Arbitri, & Arbitratores non capiant salarium. lib. 1. cap. 12.	29

I N D E X.

Arbitri, & Arbitratores quomodo cogendi . lib. 1. cap. 12.	29
Arbitri, & Arbitratores quomodo allegandi suspecti . lib. 1. c. 12.	30
Arbitros, & Arbitratores non molestari. lib. 1.	32
Arbitri, & Arbitratoris sententia quando non exequenda . lib. 3. c. 1.	113
Arbitris, & Arbitratoribus exequendi auctoritas quomodo . lib. 1. c. 4.	10
Arbitro, & Arbitratore suspecto quomodo fiat electio . lib. 1. c. 12.	30
Arbores super viam publicam, seu terram alienam. lib. 6. c. 14.	295
Aritmeticae Magistri sub indicatoribus . lib. 1.	8
Artium Consulium sententiae sub indicatoribus . lib. 1.	7
Ascendentium hereditas transmittitur . lib. 5.	268
Assicurata res cui . lib. 4. cap. 17.	225
Assicuratarum mercium pretium quod . lib. 4.	225
Assicuraciones sine risico nullae . l. 4. c. 17.	225
Assicuraciones maiores risico . l. 4. c. 17.	225
Assicuracionum appodisae . l. 4. c. 17.	225
Assicuraciones ad quid de iactu . l. 4. c. 17.	226
Assicuraciones circa barattariani patroni . l. 4.	227
Assicuratus quid contra assicuratores . l. 4.	226
Assessor, qui assumi non potest . l. 2. c. 22.	104
Assessor quomodo deponat consilium . l. 2. c. 22.	106
Assessor quomodo assumendi à consulibus rationibus . lib. 1. c. 9.	22
Assessores assumendi publici . l. 2. c. 22.	104
Assessores dentur ex Collegio . lib. 2. c. 22.	107
Assessorem petens quae obseruare debet . lib. 1. cap. 22.	104
Assessoris absentis subrogatio . l. 2. c. 22.	105
Assessoris, & Consultoris salarium . l. 2. c. 22.	107
Auaria quid sit . lib. 4. c. 17.	227
Auariae nauis emendatio . lib. 2. c. 4.	78
Auariae calculus quomodo faciendus . l. 1. c. 11.	27
Audientia Rotae Civilis . l. 1. c. 7.	18

I N D E X.

Auia paterna , quæ admittatur ad tutelam', & curam . lib. 3. c. 12.	143
Auiæ legitima . lib. 5. c. 16.	266
Auctoritas extraordinariorum inter quos . l. 1.	14
Auctoritas Magistratus Terræfirmæ. l. 1. c. 5.	24
Auctoritas Rotæ Ciuilis. l. 1. c. 7.	16
Auctoritas consulum rationis. l. 1. c. 9.	21
Auctoritas officij ruptorum . l. 1. c. 8.	19
Auctoritas delegatorum . l. 1. c. 9.	24
Auctoritas calculatorum in patronos nauigiorum . lib. 1. c. 11.	27
Auctoritas iudicentium Domini in criminalibus . lib. 1. c. 4.	35
Auocare rem immobilem quomodo possit absens per procuratorem . lib. 4. c. 21.	239. 240
R	
B Alie delegatorum tempus . lib. 1. c. 10. fol. 24	
Bannitorum saluiconductus. lib. 4. c. 10.	197
Beneficij quomodo ruptu priuati. l. 4. c. 7.	185
Bestia dantes damnum. lib. 6 c. 14.	295
Bisimur cura Genusæ . lib. 1. c. 14.	37
Bona mobilia sunt nomina debitorum. lib. 3 .	131
Bona mobilia quomodo diuidenda . lib. 4. cap 4.	175
Bona quæcumque obliga a oneribus Reipub. lib. 6. cap 6.	283
Bona stabilia non vendenda illi , qui non potest compelli per Reisp. lib. 6 c. 6.	284
Bona rupti quomodo inquirenda. l. 1. c. 8.	20
Bona rupti effecta creditorum. l. 4 c. 7.	181
Bona ruptu sub cura cuius. l. 4. c. 7.	181
Bona ruptu occultantium pœnæ . lib. 4. c. 7.	182
Bona ruptu vendenda . lib. 4 c 7.	183
Bona ruptorum capiendi priuilegium. l. 4 c. 7.	183
Bona tutelæ, & curæ ubi reponenda. l. 3. c. 13.	146
Bona quomodo vendantur per curatores . lib. 3. cap. 13.	148
Bona stabilia possidens non suspectus. l. 4 c. 6.	178

I N D E X.

Bona mobilia minorum quomodo vendenda. lib. 4. cap. 22.	241
Bona morientium extra Dominium, quomodo con- servanda. lib. 5. c. 21.	271
Bonorum divisiones per æstimatores. l. 4. c. 2.	166
Bonorum ruptæ redemptio. lib. 4. c. 7.	183
Bonorum ruptæ inuentarium. l. 4. c. 7.	183
Bonorum mariti manifestatio. lib. 5. c. 16.	250
Bonorum alienationes pro alimentis filiorum, & nepotum. l. 6. c. 11.	289
C	
C alculatores, & eorum officium. l. 1. c. 11.	27
Calculatores in causis quomodo eligendi. lib. 1. cap. 11.	28
Calculus iactus, & auariæ quomodo. l. 1. c. 11.	27
Cambia quomodo exequenda lib. 2. c. 4.	77
Cambia, & alia spectantia alteri quomodo com- pensanda. l. 4. c. 4.	210
Cambij dupl. eis compensatio. l. 4. c. 14.	211
Cambij litterarum protectio. l. 4. c. 15.	220
Cambiorum solutiones super proptellum quomo- do. lib. 4. c. 14.	212
Cambiorum cum rupto compensationes. lib. 4. cap. 14	211
Campaniarum electio in Domino. l. 1. c. 14.	36
Cancellarij nota sub supplicatione. l. 1. c. 1.	1
Cancellarius quomodo expediat litteras officia- rum. lib. 1. c. 1.	4
Cancelli super rectum alienum. lib. 6. c. 13.	293
Cancellorum causa. lib. 2. c. 4.	80
Canellæ elevatio. lib. 4. c. 3.	171
Canellæ elevationis iudicium non præiudicat or- dinario. lib. 4. c. 2.	174
Canonum præscriptio. lib. 6. c. 5.	282
Capitaneus naus ad quid teneatur circa iactum. lib. 4. c. 6.	221
Capitula non recipiunt extrinsecum intellectum, nec interpretationem. lib. 1. c. 16.	39

I N D E X :

Capitæ ubi teneri non possint. l. 6. c. 14.	297
Carrubetti communes inter domos. l. 6. c. 13.	294
Cartularium conficiendum per tutores, & curatores. l. 3. c. 3.	146
Cartularium rationum exhibendum. l. 5. c. 22.	273
Cassatio testamenti. lib. 5. cap. 12.	258
Casus finiter quis. l. 4. c. 17.	225
Cavallerij sub syndicatoribus. l. 1. c. 3.	8
Cavallerius quantum stare debeat cum debitore detento. lib. 3. c. 6.	133
Causa proposita, & non obrenta quomodo proponenda. lib. 1. cap. 4.	13
Causarum temporum prorogatio. lib. 1. c. 4.	11
Causarum Rotæ civilis distributio. l. 1. c. 7.	17
Causarum commendatio prohibita. l. 1. c. 19.	53
Causarum propinquorum commissio. l. 2. c. 1.	85
Causarum tempora, & instantia. l. 2. c. 23.	108
Causarum Criminalium salvoconductus. lib. 4. cap. 10.	196
Causarum eorum Syndicatoribus aduocatio. lib. 1. cap. 2.	6
Causæ libertatis ad syndicatores. l. 1. c. 3.	9
Causæ victualium quæ ad syndicatores. l. 1. c. 3.	9
Causæ pauperum, seu miserabilium delegandæ. lib. 1. cap. 4.	10
Causæ propinquorum delegandæ. l. 1. c. 4.	10
Causæ civiles ad extraordinarios quæ. l. 1. c. 4.	14
Causæ librarum decem quomodo proponendæ. lib. 1. cap. 6.	15
Causæ ordinariæ quomodo cognoscendæ. lib. 2. cap. 2.	59
Causæ executivæ. l. 2. c. 3.	68
Causæ breviores. l. 2. c. 4.	77
Causæ propinquorum committendæ. lib. 2. cap. 11.	85
Causæ electionis, & amotionis tutorum, & curatorum. l. 3. c. 13.	148
Causi diei sub syndicatoribus. l. 1. c. 3.	8

I N D E X.

Causidici salarium quod taxandum. l. 3. c. 9.	136
Causidici non patrocinentur contra privilegia. lib. 3. c. 19.	157
Causidici quot haberi possint in causa. lib. 3.	136
Causidici ubi fidejubere non possint. lib. 4.	194
Causidicorum cauilosorum pœna. l. 3. c. 9.	135
Causidicorum prouiso quomodo. l. 3. c. 9.	137
Causidicorum salarium. l. 3. c. 15.	150
Causidicus non sit contrarius eius, quod antea dixit in dicta causa. l. 3. c. 9.	136
Cautio præstanda per iuratum suspectum. l. 4.	178
Cæci testamentum l. 5. c. 12.	255
Centarij fides. l. 6. c. 17.	301
Centarij liber. l. 6. c. 17.	300
Centarij qui eligi possint. l. 6. c. 17.	299
Censuum præscriptio. l. 6. c. 5.	282
Cessio bonorum non admissa. l. 3. c. 6.	136
Cessio iurium Ecclesiæ contra Genuensem prohibita. l. 4. c. 5.	176
Cessio in potentio rem prohibita. l. 4. c. 5.	177
Cessionarius coram quo agat. l. 4. c. 5.	176
Cessionarius forensium quando audiendus. lib. 4. cap. 7.	176
Cessionarius vxoris rupti quando audiendus. lib. 4. cap. 7.	189
Cessiones validæ. l. 4. c. 5.	176
Cessiones rumpentium quæ nullæ. l. 4. c. 7.	190
Citatio partis in decretis. l. 1. c. 1.	1
Citatio partis in probationibus, & sententijs. lib. 2. cap. 2.	65
Citatio pro tribus seruit in dominio. l. 2.	95
Citatio de non recedendo non dimissio procuratore in causa. l. 2. c. 7.	98
Citationes subscribendæ. l. 2. c. 15.	91
Ciues per habitationem qui. l. 3. c. 16.	151
Ciuiles causæ ad extraordinarios quæ. l. 1. c. 4.	14
Ciuum forum quod. l. 3. c. 16.	151
Claues, & ferræ in muro alieno. l. 6. c. 13.	294

I N D E X.

Clericorum privilegium . l. 6. c. 4.	281
Clericus in confectiōe testamenti. l. 5. c. 12.	259
Clausæ aqua unī reficiendæ. l. 6. c. 15.	297
Cognati quomodo à voto abſtineant . lib. 1. cap. 1.	10
fol. 3. 43. vſque ad fol.	53
Cognatio in Senatu quando non præiudicet. lib. 1.	10
cap. 1. 3. 43. vſque ad fol. 53.	53
Commendare cauſas qui poſſint . l. 1. c. 19.	53
Commendatio cauſarum prohibita. l. 1. c. 19.	53
Commiſſio appellatiōnū à Rota ciuili. l. 1. c. 4.	12
Commiſſio cauſarum Rotæ ciuiliſ . l. 1. c. 4.	12
Commiſſio cauſarum propinquorum. l. 2. c. 11.	85
Commune immobile quomodo diuidendum. lib. 4.	4
cap. 4.	175
Compensatio duplicis cambi. l. 4. c. 14.	210
Compensatio crediti, & debiti. l. 4. c. 14.	211
Compensatio crediti in diem . l. 4. c. 14.	211
Compensatio creditorum, & debitorum ſocietatum . lib. 4. c. 14.	218
Compensatio ſocij, & participiſ . l. 4. c. 14.	219
Compensatio tractarum, & remiſſarum factarum rupto. l. 4. c. 14.	219
Compensatiōes cum debitiſ, & creditiſ ruptorum. lib. 4. c. 14.	219
Compromiſſi tempus . l. 1. c. 12.	31
Compromiſſum in quos non faciendū. l. 1. c. 12.	29
Compromiſſum quando acceptetur. l. 1. c. 12.	29
Compromiſſum ſuſpēdit cauſas. l. 2. c. 23.	110
Compromiſſum quomodo fieri poſſit per tutores, & curatores. l. 3. c. 13.	148
Concordes arbitri iudicant etiam ſi antea diſcordes . l. 1. c. 12.	30
Contumacia quando. l. 2. c. 17.	95
Conductiōniſ cauſæ. l. 2. c. 4.	79
Conductoriſ privilegium. l. 6. c. 2.	282
Confefſio tutorum, & curatorum quando valeat . lib. 3. c. 13.	147
Confefſiōes cor- incompetenti nullæ. l. 1. c. 17.	42

I N D E X.

Confessus ad probandum solutionem admissus .	
lib. 2. c. 18.	99
Confitens debitum . lib. 2. c. 18.	99
Consilente notariorum quando dandi. l. 2. c. 15	94
Confirmatio contractuum quomodo, & quando facienda . l. 1. c. 4.	10
Confirmatio mandatorum & licentiarum. l. 2. c. 9.	83
Consensus mariti in contractibus. l. 4. c. 20.	231
Constitutio curatorum quomodo . l. 3. c. 11.	238
Constitutiones non recipiunt extrinsecum intelle- ctum, neque interpretationem . l. 1. c. 16.	39
Consuetudines nouæ non introducendæ. l. 1. c. 14.	36
Consulta facienda ante iactum . l. 4. c. 16.	221
Consultor quomodo deponat cõsiliũ. l. 2. c. 22.	106
Consulto is salarium . l. 2. c. 22.	105
Consules rationis possunt sententia meliorare .	
lib. 3. c. 2.	117
Consuum artium sententiæ sub syndicatoribus .	
lib. 1. c. 3.	9
Consulum electio in dominio . l. 1. c. 14.	36
Consulum nationum sententiæ sub syndicatoribus .	
lib. 1. c. 3.	9
Consulum nationum sententiæ quis iudex appella- tionis . l. 3. c. 3.	122
Consulum rationis sententiæ quis Iudex appella- tionis . lib. 3. c. 3	122
Consulum rationis Iurisdictio . l. 1. c. 9.	21
Contrabanna saluorum conductuum . lib. 4.	
cep. 4.	196
Contrafactiones in causis notificandæ . l. 2.	92
Contractus inter Ciuem, & forensẽ . lib. 3.	
cap. 17.	152
Contractus inter Maritum, & Vxorem prohibiti .	
lib. 4. c. 20.	232
Contractus minorum, & mulierum . l. 4. c. 20.	230
Contractuum confirmatio quomodo, & quando facienda . l. 1. c. 4.	10
Contumaciã quomodo purgetur . l. 2. c. 17.	97

I N D E X

Contumacia non impedit appellationem . lib. 3.	37
cap. 2.	119
Contumax qui . l. 2. c. 17.	95
Copia actorum Syndicatus quomodo danda . lib. 1.	6
cap. 2.	6
Correctio petitionis quando . l. 2. c. 13.	87
Corrosionis muri causa . l. 2. c. 4	80
Credita , & alia spectantia alteri quomodo compen- sanda . l. 4. c. 14.	218
Creditorum rationum, seu societatum . l. 4. c. 12.	203
Creditoris privilegium in re sua, vel quondam sua. lib. 4. c. 13.	206
Criminalium saluiconductus . l. 4. c. 10.	196
Curator eligendus hereditate non adita . lib. 5.	264
cap. 16.	264
Curator non emat rem curæ . l. 6. c. 10.	287
Curator tenetur exhibere inventarium, & scriptu- ras . l. 5. c. 22.	273
Curatores sub Syndicatoribus . l. 1. c. 3.	8
Curatores, qui constituat . l. 1. c. 7.	16
Curatores constituendi forma . l. 3. c. 11.	139
Curatores generales, qui eligendi . l. 3. c. 11.	138
Curatores volente matre vidua remouendi . lib. 3.	143
cap. 12.	143
Curatores Minorum, qui eligi non possint . lib. 3.	144
cap. 12.	144
Curatores Minoribus quomodo dandi lib. 3.	142
cap. 12.	142
Curatores, qui, & cur remouendi . l. 3. c. 14.	149
Curatores Minorum quomodo vendant mobilia . lib. 4. c. 22.	241
Curatores absentium quomodo vendant mobilia . lib. 4. c. 22.	241
Curatores hereditatum quomodo vendant mobi- lia . l. 4. c. 22.	241
Curatorum constitutio, & amotio . l. 1. c. 4.	11
Curatorum minor pars, quando, auctoritatem ha- beat . l. 3. c. 12.	145

I N D E X

Curatorum minoris officium. l. 3. c. 13.	146
Curatorum generalium officium. l. 3. c. 13.	146
Curatorum salarium. l. 3. c. 15.	150
Curatorum auctoritas in agendo. l. 3. c. 11.	141
Curæ bona ubi reponenda. l. 3. c. 13.	146
Curia quando tenenda. l. 2. c. 1.	55
Curia Ecclesiastica, quæ adiri possit. l. 3. c. 19.	157
D	
D amna in terris particularium. l. 6. c. 14.	295
Damna in terris publicis. l. 6. c. 14.	295
Damna quomodo repartienda inter Communitates. l. 6. c. 14.	296
Damni navis emendatio. l. 2. c. 4.	78
Dammum ab incerto. l. 6. c. 14.	296
Dammum iactus quomodo diuidendum. lib. 4. cap. 16.	221
Datio insolutorum aduocari potest. l. 4. c. 21.	235
Dationes in solutum rupti, quæ nullæ. l. 4. c. 7.	190
Dationes in solutum rupti, quæ validæ. l. 4.	192
Dationes in solutum per æstimatores quomodo. lib. 4. cap. 2.	166
Debilitationis muri causæ. l. 2. c. 4.	80
Debita non comprehensa à saluisconductibus. l. 4. cap. 10.	196
Debitori iure naturæ. l. 5. c. 16.	265
Debitori confessi executio. l. 2. c. 18.	99
Debitor suspectus incarcerandus. l. 4. c. 6.	177
Debitor suspectus quis dicatur. l. 4. c. 6.	177
Debitor, qui non potest iurari suspectus. l. 4.	178
Debitor non soluendo, qui. l. 4. c. 7.	180
Debitor non soluendo quomodo. l. 4. c. 17.	180
Debitor non repudiat hæreditatem, legatum, nec donationem. l. 5. c. 19.	268
Debitorum raptorum tenentur soluere. l. 4. c. 7.	184
Debitorum nomina inter mobilia. l. 3. c. 6.	131
Debitum confitens. l. 2. c. 18.	99
Debitum solutum petentis pœna. l. 4. c. 11.	201
Decisiones per Rotam Civilem dandæ. l. 1. c. 7.	19

I N D E X :

Decoeti deputatorum officium. l. 4. c. 7.	181
Decoeti in ferijs sub Statutis. l. 4. c. 7.	186
Decoeti extra Dominium. l. 4. c. 7.	186
Decoeti se presentantis privilegium. l. 4. c. 7.	188
Decoetus qui. l. 4. c. 7.	180
Decoetus quomodo declarandus. l. 4. c. 17.	180
Decreta fiant citata parte. l. 1. c. 1.	1
Decreta non recipiunt extrinsecum intellectum, neque interpretationem. lib. 1. cap. 16.	39
Decreta feriatum seruanda. l. 4. c. 16.	221
Decretum de negotio coram extraordinarijs, seu Terrafirma quomodo impetrandum. l. 1. c. 1.	2
Decretum contra privilegia nullum. l. 3. c. 19.	155
Dedicati in Monasterio in quo succedunt. lib. 5. cap. 23.	277
Deductio in restitutione dorum. l. 5. c. 7.	252
Defectuum obseruantiae statutorum quomodo suppletur. l. 1. c. 4.	10
Definitio dilatoriarum quando. l. 2. c. 2.	64
Definitio litium quando. l. 2. c. 2.	64
Defunctorum extra Dominium bona. l. 5. c. 21.	271
Delegabilium causarum remissio ad Iudicem ordinarium. l. 1. c. 0.	25
Delegati sub sindicatoribus. l. 1. c. 3.	8
Delegati excusatio, & amotio. l. 1. c. 10.	23
Delegati non molestandi. l. 1. c. 10.	25
Delegati possint sententias meliorare. l. 3. c. 2.	117
Delegatione quid non contineatur. l. 1. c. 10.	23
Delegationes causarum pauperum quomodo faciendae. l. 1. c. 4.	10
Delegationes causarum propinquorum. l. 1. c. 4.	10
Delegationes de voluntate partium. l. 1. c. 4.	10
Delegationes ex causa vrgenti. l. 1. c. 4.	10
Delegationes validae. l. 4. c. 5.	176
Delegatis discordantibus dandus tertius. l. 1. c. 10.	25
Delegatis salarium quibus. l. 1. c. 10.	25
Delegatorum auctoritas. l. 1. c. 10.	24
Delegatorum sententiae quis Index appellationis.	24

I N D E X

lib. 3. cap. 3.	122
Delegatum suspectum allegare quando . l. 1. c.	23
Delegatus quis eligi non possit . l. 1. c. 10.	22
Delegatus quomodo cogendus ad acceptandum . lib 1. c. 11.	23
Denunciationis noui operis causæ . l. 2. c. 7.	8
Depositum aduocantis quomodo faciendum. lib. 4. cap. 21.	236
Deputati pro ruptis quomodo eligendi. l. 4. c. 7.	184
Deputatorum rupti officium . l. 4. c. 7.	183
Descendentium hæreditas non adita transmittitur . lib. 5. cap. 18.	268
Destructionis murorum causæ , l. 2. c. 4.	80
Detenti pro suspecto probatio possidendi . lib. 4. cap. 6.	178
Detenti habentes saluum conductum , vt relaxandi. lib. 4. c. 10.	196
Detentiones pro debitis quomodo annullandæ per supremos . l. 1. c. 2.	6
Detentionis impensa quæ debeatur . l. 3. c. 6.	132
Detineri qui non possint pro debito, vel obligatione civili . lib. 6. cap. 8.	286
Detineri nemo potest pro debito , vel obligatione civili , cuius summa non excedat libras quinque. fol.	286
Dies feriati qui . l. 2. c. 1.	55
Dies Messium , & dies temporis æstiuæ , seu caloris, ijdem sunt , & declaratio Minoris Concilij. lib. 1. cap. 10.	25
Dierum exclusio ad meliorandum sententias assi- gnatorum . lib. 3, cap. 2.	119
Dilatio infortoria . l. 2. c. 2.	60
Dilatio probatoria . l. 2. c. 2.	61
Dilationibus infortorijs non seruiunt suspensio- nes , ordinationes , & prorogationes . lib. 2. cap. 23.	108
Dilatoriæ definitio intra quod tempus . l. 2.	64
Discordantibus delegatis dandus tertius . lib. 2. cap.	

I N D E X

	25
cap. 10.	
Dispositio vltimæ voluntatis . l. 5. c. 12.	255
Dispositiones rumpentium, quæ nullæ. l. 4. c. 7.	191
Districtio causarum Rotæ ciuilib. l. 1. c. 7.	17
Diuisio stabilium . l. 4. c. 4.	175
Diuisiones bonorum per æstimatores quomodo . lib. 4. c. 2.	165
Doctores non admissi coram Consulibus rationis . lib. 1. c. 9.	22
Doctores de Dominio doctorandi in Ciuitate . lib. 3. cap. 18.	153
Doctores non patrocinentur contra priuilegia . lib. 3. cap. 19.	157
Doctores vbi fideiubere non possunt. l. 4. c. 9	194
Doctorum priuilegium . l. 3. c. 18.	154
Doctorum quis iudex . l. 3. c. 18.	154
Dominij Magistratus sententiæ quis iudex appella- tionis . l. 3. c. 3.	123
Dominij locorum Syndici saluusconductus . lib. 4. cap. 10.	196
Domorum expeditionis, & pensionum causæ . lib. 2. cap. 4.	79
Donatio non repudianda à debitore l. 5. c. 19.	268
Donationes in fraudem creditorum . l. 4. c. 8.	192
Donationes prohibitæ sine licentia . l. 6. c. 6.	283
Dos vxoris ræpti quomodo reponenda . l. 4.	184
Dotatio fœminarum . l. 5. c. 2. 246. 247.	248
Dotes petendæ viuente viro . l. 5. c. 4.	249
Dotes petendæ mortuo viro . l. 5. c. 4.	249
Dotes non repetendæ à marito . l. 5. c. 4.	249
Dotium alimenta non petenda . l. 5. c. 3.	248
Dotium alimenta debita . l. 5. c. 8.	252
Dubia per quem danda . l. 2. c. 2.	65
Ducalis Palatijs priuilegium . l. 6. c. 3.	218
Dux sententiæ conformes in substantia, vel dux pro vna parte faciunt decisionem . l. 3. c. 3.	123

I N D E X.

E

E cclesia aduersus vendit. lib. 4. c. 22.	244
E cclésiastica Curia quando aduenda. lib. 3. cap. 19.	157
E cclésiastico emptore quomodo aduocan. lib. 4. cap. 21.	237
E dificiorum minantium ruinam causæ. l. 2. c. 4.	80
E lectionis tutorum, & curatorum causæ. l. 3.	145
E leuans canellam viua voce. l. 4. c. 3.	271
E leuans canellam in cuius ætis. l. 4. c. 3.	272
E leuare canellam quis possit. l. 4. c. 3.	271
E leuatio canellæ. l. 4. c. 3.	271
E leuationis canellæ tempus probat. l. 4. c. 3.	272
E leuationis canellæ iudicium non præiudicat ordi- nario. l. 4. c. 3.	274
E mancipans quid. l. 4. c. 18.	228
E mancipandus quis. l. 4. c. 18.	228
E mancipationes filiorum. l. 4. c. 18.	228
E mpior liberatus secuta auocatione. l. 4. c. 18.	228
E mpior liberatus secuta auocatione. l. 4.	239
E mpior teneretur manifestare. l. 4. c. 21.	238
E mpiore Ecclesiastico quomodo aduocandum. l. 4. c. 21.	237
E rectionis muri causæ. l. 2. c. 4.	80
E rrores æstimatorum quomodo corrigendi. l. 4.	167
Æ stima quomodo faciendæ. l. 4. c. 2.	166
Æ stima à quibus fiant. l. 4. c. 2.	167
Æ stimate rei fructus cuius. l. 4. c. 3.	174
Æ stimatores quomodo exequantur mandatum. l. 4. c. 2.	165
Æ stimatores non molestare pro æstimis. l. 4.	167
Æ stimatores qui. l. 4. c. 2.	167
Æ stimatorum electio in dominio. l. 1. c. 14.	36
Æ stimatorum errores quomodo corrigendi. l. 4. c. 2.	167
Æ stimatorum redemptio. l. 4. c. 2.	169
Æ tatis venia concedenda minoribus. l. 4. c. 19.	229
Æ tatis veniam consecutus quid non possit. l. 4.	229
E xaminatio testium durante dilatione. l. 2. c. 2.	62

I N D E X.

Examinatio testium ad aeternam rei memoriam quando. l. 2. c. 21.	102
Exactio nauorum. l. 2. c. 4.	78
Exactio securitatum. l. 2. c. 4.	78
Exceptio contra Statuta, & ordinationes, quæ non facienda. l. 1. c. 16.	40
Exceptiones quæ fieri possint in executiuis. lib. 2. cap. 3.	71
Exceptiones prohibite aduersus petitiones. lib. 2. cap. 13.	89.
Excessus sententiarum ad syndicatores. l. 1. c. 3.	8
Excessus sententiæ qui, & quando proponendi. lib. 3. cap. 1.	114
Excessus propositio non impedit executionem. l. 3. cap. 1.	116
Excusatio delegati. l. 1. c. 10.	23
Executio sententiarum supremorum. l. 1. c. 2.	6
Executio laudi. l. 1. c. 12.	31
Executio sententiæ via præcepti. l. 2. c. 3.	74
Executio quando retardata per appellationem in breuioribus causis. l. 2. c. 4.	80
Executio realis, & personalis quomodo. l. 3. c. 7.	133
Executio, quæ in alienis curijs. l. 3. c. 19.	155
Executores quomodo vendant mobilia. l. 4.	241
Executioni respondens quid obseruet. l. 2. c. 3.	70
Executionis iura reseruata in ordinario. l. 2.	73
Executiue causæ. l. 2. c. 3.	68
Executor præfens electioni, & non repudians non potest recusare. l. 3. c. 12.	145
Executor non emat rem executoriæ. l. 6. c. 10.	287
Executor tenetur exhibere inuentarium, & scrip- turas. l. 5. c. 22.	273
Executorum amotio, & confirmatio. l. 1.	12
Exequendi auctoritas arbitratorum. l. 1. c. 4.	10
Exhibitio vltimarum voluntatum, & scripturarum facienda. l. 5. c. 22.	272
Exhibitiones quomodo notande. l. 2. c. 15.	91
Exoneratio post iactum. l. 4. c. 16.	224

I N D E X.

Expeditionis domorum causæ . l. 2. c. 4.	79
Expendens nomen ad quid teneatur. l. 4. c. 12. 202.	202.
Extracta locorum, & paginarum exequenda . l. 2. 70	70
Extranei caueant de impensis litium . l. 3. c. 5. 130	130
Extranei contractus cum ciue . l. 3. c. 17. 152	152
Extraneorum cessionarius quando audiendus. lib. 4. cap. 5. 176	176
Extraordinariorum auctoritas . l. 1. c. 4. 10	10
Extraordinariorum iurisdictionio inter quos . l. 1. 14	14
Extraordinariorum iurisdictionis negotia quomodo in Senatu tractanda . l. 1. c. 1. 2	2
Extraordinarij quæ tempora prorogare non possint. lib. 1. c. 1. 2	2
Extrinsicus intellectus non dandus statutis, & ordinibus . l. 1. c. 16. 39	39
F	
Falcidia quando debita . l. 5. c. 12. 258	258
Falcidia quando detrahenda . l. 5. c. 16. 265	265
Fanuli testamentum . l. 5. c. 12. 256	256
Fanulo, & fanulæ non credendum sine licentia domini. l. 6. c. 7. 285	285
Fœminæ exclusæ à successione . l. 5. c. 23. 274	274
Fœminæ quâdo nō exclusæ à successione. l. 5. c. 2. 247	247
Fœminæ dotandæ . l. 5. c. 2. 246	246
Feria iam coepia ruptus . l. 4. c. 14. 217	217
Feriarum leges, ordines, & decreta seruanda. lib. 4. cap. 15. 221	221
Feriarum dies qui . lib. 2. c. 1. 55	55
Fetoris causæ . l. 2. c. 4. 80	80
Fideicommissarij qui, & cur remouendi . l. 3. 149	149
Fideicommissarij quomodo vendant mobilia. lib. 4. cap. 22. 247	247
Fideicommissariorum confirmatio, & amotio. l. 1. c. 4. 11	11
Fideicommissariorum pars maior quando habet auctoritatem . l. 3. c. 12. 145	145
Fideicommissarius præsens electioni non repudians non potest recensare . lib. 3. c. 12. 145	145
Fideicommissarius tenetur exhibere inuentarium, & semp-	

I N D E X

scripturas . l. 5. c. 22.	273
Fideicommissarius non emat rem fideicommissariae lib. 6. cap. 10.	287
Fideiussio danda per officiales, & Ministros. lib. 1. cap. 14.	33
Fideiussio petentis confirmationem mandati, & licentiae . l. 2. c. 9.	84
Fideiussio propinqui agentis pro propinquo . lib. 2. cap. 10.	85
Fideiussio danda pro relaxatione sequestri . lib. 4. cap. 1.	163
Fideiussio danda per mulieres nuptas extra domi- nium . l. 5. c. 11.	255
Fideiussio praestanda per iuratū suspectum. lib. 4.	178
Fideiussionem habentibus non praedicit ruptura . lib. 4. c. 7.	182
Fideiussionum in causis executiuis tempus. l. 2.	72
Fideiussor de bona administratione. l. 4. c. 12.	205
Fideiussor solvens habet iura cella . lib. 6. c. 9.	236
Fideiussiones in interdicit quantum durent . lib. 1. cap. 1.	163
Fideiussores pro suspectis ad quid tenentur . lib. 4. cap. 6.	178
Fideiussores pro suspectis non iurandi suspecti. lib. 4. cap. 6.	180
Fideiussoris molestati actio . lib. 4. c. 9.	193
Fideiussorum approbatio . l. 1. c. 4.	12
Fideiussorum approbationes quae ad Syndicatores . lib. 1. cap. 3.	9
Fideiussorum obligatio in causis executiuis quan- tum duret . lib. 2. cap. 3.	73
Fideiussorum in iudicio obligatio . l. 4. c. 9.	193
Fideiussorum an iudicio iudex quis . l. 4. c. 9.	193
Filia quomodo possit habere sine Patre . lib. 5. cap. 2.	248
Filiae non maritatae quando de bonis disponant . lib. 5. cap. 2.	246
Filij familias obligatio . l. 4. c. 20.	230

I N D E X.

Filij familias testamentum . l. 5. c. 12.	256
Filij naturalis quis Pater . l. 5. c. 24.	279
Filio alimenta præstanda . l. 6. c. 11.	292
Filio cui alimenta non debeantur . l. 6. c. 11.	289
Filiorum emancipationes . l. 4. c. 18.	228
Filius debet alimenta patri . l. 6. c. 11.	288
Forenses caueant de impensis . l. 3. c. 5.	130
Forensi quomodo detur curator . l. 3. c. 17.	141
Forensis contractus cum ciue . l. 3. c. 17.	152
Forensium cessionarius quomodo audiendus . lib. 4. cap. 5.	176
Forestandi modus . lib. 2. cap. 8.	82
Forestari qui possint . lib. 2. cap. 8. & lib. 3. cap. 6.	131
Forestata vxor rupti quando audienda . l. 4.	189
Forestati contrafacientis pœna . l. 2. c. 8.	83
Forma eligendi iudices inter propinquos . lib. 2. c. 11.	85
Forum ciuium quod . l. 3. c. 16.	151
Frater pro fratre abiente adit hæreditatem . lib. 5. cap. 20.	269
Fraudis raptorum pœna . l. 4. c. 7.	185
Fraus tutorum , in curatorum . l. 3. c. 13.	148
Fraus in dotionibus quæ . l. 4. c. 8.	192
Frazia à dote deducenda . l. 5. c. 7.	252
Fructus rei æstimatæ cuius . l. 4. c. 3.	174
Fruentum deferentium saluiconductus . l. 4.	195
Fumi nec cui causæ . l. 2. c. 4.	80
Furtum ab incerto . l. 6. c. 14.	296

G

G enerales curatores qui eligendi . l. 3. c. 11.	138
G enerales licentiæ quomodo exequendæ . lib. 3. c. 7.	133
Gesta cum curatore quando valeant . l. 3. c. 11.	140
Gesta tutorum , & curatorum quando valeant . lib. 3. c. 13.	148
Gradus propinquitatis prohibiti in causis . lib. 1. cap. 18.	43

I N D E X.

- Gradus vocatorum ad successionem ab intestato.**
lib. 5. cap. 23. 274. vsq; ad 278
- Gradus propinquitatis quomodo numerandi.**
lib. 1. cap. 18. 43
- Gradus agnationis, cognationis, affinitatis, & propinquitatis, quomodo declarentur, & intelligantur.** lib. 1. cap. 18. 45. 46. 47.
- Grammaticæ Magistri sub Syndicatoribus.**
lib. 1. cap. 3. 8

H

- Habitatio quomodo faciat ciuem.** l. 3. c. 16. 151
- Hereditas ascendentium, & descendentium non adita transmittitur.** lib. 5. cap. 17. 268
- Hereditas non repudianda à debitore.** lib. 5. cap. 19. 268
- Hereditatum curatores quomodo vendant bona mobilia.** lib. 4. cap. 22. 241
- Heres quomodo monendus, vt legata debeantur.** lib. 5. cap. 16. 264
- Heres tenetur exhibere inventarium, & scripturas.** lib. 5. cap. 22. 273
- Hypothecam habentibus non præiudicat ruptura.** lib. 4. cap. 7. 182
- Hirci vbi teneri non possint.** lib. 6. cap. 14. 297
- Honoribus quando priuati rupti.** l. 4. c. 7. 185
- Honoris literarum causa soluere quando.** lib. 4. cap. 14. 226

I

- Iactu facta quomodo exonerandum.** lib. 4. cap. 16. 224
- Iactus consultatio.** l. 4. c. 16. 221
- Iactus cur, & quomodo faciendus.** l. 4. c. 16. 221
- Iactus secuti inquisitio.** l. 4. c. 16. 223
- Iactus à patrono quomodo probandus.** lib. 4. cap. 16. 223
- Iactus damnum quomodo diuidendum.** lib. 4. cap. 16. 221
- Iactus calculus quomodo faciendus.** l. 1. c. 11. 27

I N D E X.

Illegitimationis personæ oppositio . l. 2. c. 2.	60
Illegitimationis personæ oppositio in executiuis . lib. 2. cap. 3.	71
In iussionis tignorum causæ . l. 2. c. 4.	80
Immobiliæ commune quomodo diuidendum . lib. 4. cap. 10.	175
Immobilia fideicommissariarum quomodo ven- denda . lib. 4. cap. 22.	243
Immobilia non vendenda non subiectis Reipublicæ . lib. 6. cap. 6.	283 284
Impedimentum publicum quomodo proroget tem- pora . l. 2. c. 23.	109
Impensarum litium taxatio quomodo faciendæ . lib. 3. c. 5.	130
Impensæ litium quomodo reficiendæ . l. 3. c. 4.	129
Impensæ litium quomodo debeantur . l. 3. c. 5.	130
Impensæ detentionis quæ debeantur . l. 3. c. 6.	132
Implicita quid sit . l. 4. c. 13.	209
Implicitæ , & accomendæ . l. 4. c. 13.	209
Impugnationi nullitatis actus , prouisionis , vel sen- tentia , quando non sit locus . l. 2. c. 2.	65
Incarcerati pro debitis sub iurisdictione iupremo- rum . l. 1. c. 2.	6
Incarcerari qui non possint pro ciuili . l. 6. c. 8.	286
Incatenatio vasorum nauigabilium . l. 4. c. 1.	161
Incendio ab incerto . l. 6. c. 14.	296
Inclusio creditorum in accordo rupti . l. 4. c. 7.	185
Incola loci non iudex . l. 1. c. 18.	44
Incompetentia non opposita , Magistratus compe- tens . l. 1. c. 17.	47
Incompetentiæ oppositio quando . l. 2. c. 2.	60
Incompetentiæ oppositio in executiuis . l. 2. c. 3.	71
Indulgentiarum saluusconductus . l. 4. c. 10.	196
Infrictio sententiarum , & testamentorum , & in- strumentorum quomodo petenda . l. 1. c. 1.	2
Informatoria dilatio . l. 2. c. 2.	60
Inquisitio iactus securi . l. 4. c. 16.	223
Instantia causarum coram delegatis . l. 1. c. 10.	24

I N D E X.

Instantiæ appellatiouum . l. 2. c. 23.	108
Instantiæ cautarum . l. 2. c. 23.	108
Instantiarum prorogatio . l. 2. c. 23.	109. 110
Instantiam, & aliorum temporum prorogationis, oppositio nullitatis quomodo . l. 2. c. 23.	111
Instantiarum restitutio . l. 1. c. 4.	11
Initor societatis ad quid . l. 4. c. 12.	203
Institutiones vande . l. 5. c. 12.	255
Instrumenta balæ registranda in causis . lib. 2. cap. 15.	91
Instrumenta exequenda . l. 2. c. 3.	68
Instrumenta non exequenda . l. 2. c. 3.	69
Instrumenta quando exhiberi possint in ordinarijs . lib. 2. cap. 2.	63
Instrumenta in forma Cameræ, quæ fieri possint . lib. 3. cap. 19.	158
Instrumentorum infrictio quomodo petenda . lib. 1. cap. 1.	2
Intellectus extrinsecus non dandus Statutis, neque ordinibus . lib. 1. cap. 16.	39
Interdicentis indebitè pœna . l. 4. c. 1.	164
Interdicta etiam in alienis curijs . l. 3. c. 19.	158
Interdicta quomodo faciendâ . l. 4. c. 1.	161
Interdicta quando fieri non possint . l. 4. c. 1.	161
Interdictam rem restituens non molestandus . lib. 4. cap. 1.	163
Interesse habentes quomodo abstinere debeant à voto . lib. 1. cap. 1.	3
Interesse dotium non petendum . l. 5. c. 3.	248
Interpretatio non danda statutis, & ordinibus . lib. 1. cap. 16.	39
Interrogationes quæ fieri possint . lib. 2. c. 14.	90
Interrogatoria rescandâ . lib. 2. c. 20.	102
Intestatis quis . lib. 5. cap. 23.	278
Inuasionis possessionis causâ . lib. 2. cap. 6.	81
Inuentarium conficiendum per tutores, & curatores . lib. 3. cap. 3.	146
Inuentarium bonorum rupti . lib. 4. cap. 7.	182
Inuen-	

I N D E X

Inuentarij conficiendi forma . lib. 3. cap. finali.	159
Inuentarium bonorum exhibendum . l. 5. c. 22.	273
Itineris sumptus testi reficiendi . lib. 2. cap. 20.	101
Iudex ordinarius, siue extraordinarius quando possit allegari suspectus . lib. 1. cap. 18. 44. 50. 52.	
Iudices ordinarij, & extraordinarij sub syndicatoribus . lib. 1. cap. 3.	8
Iudices ordinarij non allegandi suspecti . lib. 1. cap. 17.	42
Iudices quando ad tribunalia . lib. 2. cap. 1.	55
Iudices appellationis quomodo cogantur . lib. 3. cap. 3.	125.
Iudices appellationis non excedant suam baliam . lib. 3. cap. 3.	125
Iudices suæ causæ nemo iudex . lib. 1. cap. 18.	43
Iuramentum suspecti de arbitris . lib. 1. cap. 12.	30
Iuramentum excusans fidei commissarios ab exhibitione librorum . lib. 5. cap. 22.	273
Iurare suspectos iudices ordinarios non licet . lib. 1. cap. 17.	42
Iurare delegatum suspectum quando . lib. 1. cap. 10.	23
Iurisdictio extraordinariorum inter quos . lib. 1. cap. 4.	14
Iurisdictio officij Terræfirmæ . lib. 1. cap. 5.	14
Iurisdictio pratoris Genuæ . lib. 1. cap. 5.	15
Iurisdictio ordinaria in ciuitate . lib. 1. cap. 6.	15
Iurisdictio Rotæ civilis . l. 1. c. 7.	16
Iurisdictio officij raptorum . l. 1. c. 8.	19
Iurisdictio contulorum ratio is . l. 1. c. 9.	21
Iurisdictio Magistratum Reip. l. 1. c. 13.	32
Iurisdictioe extraordinariorum, & Terræfirmæ negotia quomodo In Senatu proponenda . lib. 1. cap. 1.	2
Iurisperiti non admissi coram consulibus rationis . lib. 1. cap. 9.	22
Iurisperiti de Dominio doctorandi in Ciuitate . lib. 3. cap. 18.	151

I N D E X.

Iurisperiti vbi fideiubere non possint. lib. 4. cap. 9.	194
Iurisperitorum priuilegium. lib. 3. cap. 18.	153
Iurisperitorum quis iudex. lib. 3. c. 18.	153
Ius quomodo reddendum per Magistratus. lib. 1. cap. 17.	41
Iudicens quomodo à Cancellario expediendus. lib. 1. cap. 1.	4
Iudicentes sub syndicatoribus. l. 1. c. 3.	8
Iudicentes non negotientur. l. 1. c. 14.	34
Iudicentium fideiussiones. l. 1. c. 14.	33
Iudicentium presentia in loco officij l. 1. c. 14.	35
L	
Legata exequenda. lib. 2. c. 3.	68
Legata debita etiam non adita hæreditate. l. 5. cap. 19.	264
Legatum vxori nullum quo. l. 5. c. 17.	267
Legatum non repudiandum à debitore. lib. 5. cap. 19.	268
Leges feriarum seruandæ. l. 4. c. 15.	221
Legitima iure naturæ debita. l. 5. c. 16.	264
Legumina deferentium saluusconductor. lib. 4. cap. 10.	195
Liber speculi quomodo tenendus. l. 1. c. 1.	4
Liber rationem Reip. tenendus. l. 1. c. 14.	36
Liber rationum exhibendus. l. 5. c. 22.	275
Liber fideicommissariæ exhibendus. l. 5. c. 21.	273
Liber censarij. l. 6. c. 17.	300
Liberi masculi hæredes. l. 5. c. 23.	274
Libertatis causæ ad Syndicatos. l. 1. c. 3.	9
Libri rationum quomodo conducendi ad Ciuitatem. l. 4. c. 12.	204
Libro rupti occultantium pœna. l. 4. c. 7.	182
Licentiæ varietio si in mandatum. l. 3. c. 7.	130
Licentiæ expeditæ exequendæ. l. 3. c. 7.	133
Licentiæ de suspecto à quo. l. 1. c. 7.	16
Licentiæ de suspecto quando exequendæ. lib. 3. cap. 7.	133

I N D E X.

Licentiæ generales quomodo exequendæ . lib. 3.	33
cap. 7.	
Licentiæ exequendæ à conuentionis . lib. 1.	133
cap. 14.	
Licentiæ pro bonis defunctorum quomodo exequendæ . l. 3. c. 8.	34
Licentiarum confirmatio . l. 2. c. 9.	134
Literarum cambij solutiones super protestum . lib. 4. c. 14.	83
Literarum honoris causa soluere quando . lib. 4. cap. 14.	215
Literarum cambij protestatio faciendæ . lib. 4. cap. 15.	215
Literas subscribens pro alio . l. 4. c. 12.	205
Literatura Notariorum quando probanda . lib. 2. cap. 19.	100
Literæ pro examinandis testibus . l. 2. c. 20.	101
Lites mouendæ contra Republicam quomodo proponendæ , & decidendæ . lib. 2. c. 12.	87
Litium impensæ reficiendæ . l. 3. c. 5.	128
Litium impensæ quæ non debeantur . l. 3. c. 5.	129
Litium definitio quando . l. 2. c. 2.	64
Locationis causæ . l. 2. c. 4.	79
Locatoris priuilegium . lib. 6. c. 5.	182
Locorum extracta exequenda . l. 2. c. 3.	70
Locorum S. n. d. Georgij priuilegium . l. 6. c. 2.	280
Loci prohibiti . l. 4. c. 17.	278

M

M agistratus quomodo priuari rupti . lib. 4. cap. 7.	184
Magistratus sub iurisdictione Supremorum . lib. 1. cap. 2.	6
Magistratus sub Syndicatoribus . l. 1. c. 3.	8
Magistratus Terrarum auctoritas . l. 1. c. 5.	14
Magistratus ruptorum auctoritas . l. 1. c. 8.	19
Magistratus Dominiij syndicandi . l. 1. c. 5.	38
Magistratus ordinarij non allegandi suspecti . lib. 1. cap. 17.	42

I N D E X.

Magistratus coram Collegis non agat . l. 1. c. 18.	43
Magistratus quando ad tribunalia . l. 2. c. 1.	55
Magistratus qui sententias possint meliorare . lib. 3.	116. 117
cap. 2.	
Magistratus Domini] sententiæ quis iudex appella- tionis . l. 3. c. 3.	121
Magistratum Reipublicæ auctoritas , lib. 1.	
cap. 13.	32
Malaria raptorum punienda . l. 4. c. 7.	185
Mandata Magistratum Genus exequenda in Do- minio . l. 1. c. 14.	34
Mandata ballæ registranda . l. 2. c. 15.	91
Mandata pro bonis defunctorum quomodo conce- denda . l. 3. c. 8.	134
Mandata quomodo per æstimatores exequenda . lib. 4. c. 2.	165
Mandatorum confirmatio . l. 2. c. 9.	83
Mandatum de mercibus datum potest variari . l. 4. c. 14.	217
Mandati variatio , in licentiam . lib. 3. cap. 6.	130
Manifestatio bonorum mariti . l. 5. c. 6.	250
Manifestatio facienda per emptorem . l. 4. c. 21.	235
Mariti consensus in contractu . l. 4. c. 20.	231
Mariti , & Vxoris obligatio prohibita . lib. 4. cap. 20.	232
Mariti bonorum manifestatio . l. 5. c. 6.	250
Marito absente quid possit vxor . l. 4. c. 20.	232
Marito viuente dotes petendæ . l. 5. c. 4.	249
Marito mortuo dotes petendæ . l. 5. c. 4.	249
Masculi liberi hæredes . l. 5. c. 23.	274
Mater quomodo admittatur ad tutelam . lib. 4. cap. 22.	242
Matri alimenta præstanda l. 6. c. 11.	288
Matris legitima . l. 5. c. 16.	266
Medici de Dominio doctorandi in Ciuitate . lib. 3. cap. 18.	153
Medici omnes admittendi ad infirmos , lib. 3. cap. 18.	155

I N D E X

Medici quomodo admittendi. l. 3. c. 18.	fol. 155
Medicorum priuilegium. l. 3. c. 18.	153
Medicorum quis Iudex. l. 3. c. 18.	153
Medicorum, & Aromatariorum conuentiones prohibite. l. 3. c. 18.	114
Melioratio sententiæ quando peti possit. lib. 3.	
cap. 2.	118
Melioratio sententiarum à quibus. l. 3. c. 2.	116
Meliorationis tempus non prorogatur. lib. 3.	
cap. 2.	118
Meliorem conditionem habentis à rupto pœna.	
l. 4. c. 8.	186
Mercata per censarios notanda. l. 6. c. 17.	300
Mercator ruptus iam cœpta feria. l. 4. c. 14.	215
Mercatorum societates, & rationes. l. 4. c. 12.	202
Merces Missæ ad alium locum. l. 4. c. 14.	216
Merces, & alia spectantia alteri quomodo compensanda. l. 4. c. 14.	217
Mercium asscuratarum pretium quod. lib. 4.	
cap. 17.	225
Mercium emendarum ordo. l. 4. c. 14.	215
Mercium venditarum ad minutum præscriptio.	
lib. 6. c. 7.	285
Ministralium electio in Dominio. l. 1. c. 14.	36
Ministri quomodo à Cancellario expediendi. lib. 1.	
cap. 1.	4
Ministri sub Sindicatoribus ordinarijs. l. 1. c. 3.	8
Ministorum fideiussiones. l. 1. c. 14.	33
Minor quomodo se obligare possit pro accomenda.	
l. 4. c. 13.	207
Minor ætatis veniam consecutus quid non possit.	
lib. 5. c. 19.	229
Minoribus quomodo dentur tutores, & curatores.	
lib. 3. c. 12.	142
Minoribus ætatis uenia concedenda. lib. 4.	
cap. 19.	229
Minorum alimenta. l. 6. c. 11.	289
Minorum alimenta non debita. l. 6. c. 12.	292

I N D E X.

Minorum bona mobilia quomodo vendenda. lib. 4. cap. 22.	241
Minorum contractus. l. 4. c. 20.	230
Minorum stabilia quomodo vendenda. lib. 4. cap. 22.	243
Minorum pecuniæ ubi reponendæ. l. 3. c. 13.	146
Miserabilem, seu pauperum causæ quomodo de- legantur. l. 1. c. 4.	10
Minorum obligatio quomodo. l. 4. c. 20.	230
Mobilis res vendita in callig. l. 4. c. 22.	241
Moda. foref. ann. l. 2. c. 8.	82
Moluntarij ad quid teneantur. l. 6. c. 15.	298
Momentum extra dominium bona quomodo con- feruanda. l. 5. c. 21.	271
Mulieres testes ubi examinandæ. l. 2. c. 20.	101
Mulieres absente marito quid possint. lib. 4. cap. 30.	232
Mulieres ad quid per se obligentur. l. 4. c. 20.	233
Mulieres non carcerandæ pro debitis ciuilibus. lib. 6. cap. 8.	286
Mulieres maritatæ obligatio quomodo. lib. 5. cap. 20.	232
Mulieris obligatio erga maritatem. l. 5. c. 10.	245
Mulieris viduæ alimenta. l. 6. c. 11.	292
Mulierum contractus. l. 4. c. 20.	231
Mulierum propinqui qui. l. 4. c. 20.	233
Munera non accipienda per iudicantes. lib. 1. cap. 14.	33
Muri intermedij quomodo communes. lib. 6. cap. 13.	293
Murorum adhesionis, erectionis, corrosionis, debi- litationis, & destructionis causæ. l. 2. c. 4.	80
Murus communis. l. 6. c. 13.	293. 294

M

N ationum consulum sententiæ sub iudicatori- bus. l. 1. cap. 3.	9
Nauigabilia vasa quomodo interdicienda. lib. 4. cap. 1.	161

I N D E X.

Navigia posita ad eolam quæ. l. 4. c. 1.	161
Navis vendita in publica callega. l. 4. c. 22.	242
Naulorum exactio. l. 2. c. 4.	78. 79
Negotia iurisdictionis extraordinariorum, seu Ter- resfirmæ quomodo proponenda in Senatu. lib. 1. cap. 1.	2
Negotia pro Censario notanda. l. 6. c. 17.	300
Negotiorum coram sindicatoribus aduocatio per supremos, l. 1. c. 2.	6
Negotiorum Clerici gestor quis possit esse. lib. 4. cap. 5.	177
Nepos debet alimenta auo, & auix. l. 6. c. 11.	288
Nepoti alimenta præstanda. l. 6. c. 11.	288
Nobilitate quomodo rupti priuati. l. 4. c. 7.	185
Nomen expendens ad quid. l. 4. c. 12.	202
Nomina debitorum inter mobilia. l. 3. c. 6.	131
Notarij sub sindicatoribus ordinarijs. l. 1. c. 3.	8
Notarij curiarum dominij non negotientur. lib. 1. cap. 14.	34
Notarij suspecti allegatio, & subrogatio. lib. 2. cap. 15.	92
Notarij inter quos possint instrumentum in forma Camerae conficere. l. 3. c. 19.	158
Notarij æstimatorum officium. l. 4. c. 2.	168
Notarij ubi studebere non possint. l. 4. c. 9.	194
Notariorum iudicentiam dominij salarium. lib. 1. cap. 14.	35
Notariorum literatura quomodo probanda. lib. 2. cap. 19.	100
Notariorum priuilegium. l. 3. c. 18.	154
Notariorum quis iudex. l. 3. c. 18.	154
Notitia venditionis quomodo. l. 4. c. 21.	237
Noui operis nunciationis causæ. l. 2. c. 7.	81
Nuda præcepta in testamentis valida. lib. 5. cap. 32.	257
Nullitas actus, vel sententiæ quando opponi ne- queat. lib. 2. c. 2.	65
Nullitas prorogationis instantiarum, & aliorum	tem-

I N D E X.

temporum quomodo proponenda . lib. 2.	
cap. 23.	111
Nullitas sententiarum ad Syndicatores . lib. 1.	10
cap. 3.	8
Nullitas sententiæ quæ, & quando . l. 3. c. 1.	114
Nullitas proposita non impedit executionem. lib. 3.	116
cap. 1.	126. 127
Nullitates non attendendæ in causis Dominiij . lib. 3.	104
cap. 4.	104
Numerus testium . lib. 2. cap. 20.	104

O

O bligati pro alio molestati actio . lib. 4. cap. 9.	193
foi.	193
Obligatio fideiussorum in iudicio quantum duret .	193
lib. 4. c. 9.	193
Obligatio, & promissio fideiussorum in causis exe-	72
cutivis quantum duret. lib. 2. c. 3.	72
Obligatio minorum quomodo. l. 4. c. 20.	230
Obligatio inter virum, & uxorem prohibita . lib. 4.	237
cap. 20.	237
Obligatio mulieris erga maritalem . lib. 5.	245
cap. 1.	245
Obligationem alterius retinens quid faciat . lib. 4.	212
cap. 14.	212
Obligationes pro interditijs quantum durent. lib. 4.	163
cap. 1.	163
Obligatus pro alio solvens habet iura cessa . lib. 6.	286
cap. 9.	286
Observantiæ Statutorum defectus quomodo sup-	10
plentur. l. 1. c. 4.	10
Occultantium raptum, & eius bona poena . lib. 4.	182
cap. 7.	182
Officia non exercenda. l. 1. c. 20.	54
Officiales quomodo à Cancellario expediendi. lib. 1.	4
cap. 1.	4
Officiales sub iurisdictione supremorum . lib. 1.	6
cap. 2.	6

I N D E X

Officiales non negotientur. l. 1. c. 14.	34
Officiales Domini, sandreandi. l. 1. c. 15.	37
Officiales non procurrent in sua curia. lib. 1. cap. 21.	54
Officiales ruptorum possint sententias meliorare. l. 3. c. 2.	117
Officialis non litiget in sua curia. l. 1. c. 18.	43
Officialium fideiussiones. l. 1. c. 14.	33
Officialium electio in Domino. l. 1. c. 14.	36
Officij ruptorum sententiæ quis Iudex appellatio- nis. l. 3. c. 3.	122
Officijs quomodo privati rupti. l. 4. c. 7.	185
Officium tutorum, & curatorum. l. 3. c. 13.	146
Officium curatoris generalis. l. 3. c. 13.	147
Officium Notarij æstimatorum. l. 4. c. 2.	168
Officium deputatorum ruptorum. l. 4. c. 7.	181, 182
Oneratio post iactum prohibita. l. 4. c. 16.	222
Onerationis appoca potest variari. l. 4. c. 14.	217
Oneratorum consignatio. lib. 2. cap. 4.	78
Operarum præscriptio. l. 6. c. 7.	285
Operis noui nunciationis causæ. l. 2. c. 7.	81
Oppositio contra Statuta non facienda. lib. 1. cap. 16.	40
Oppositio nullitatis in prorogatione instantiarum, & aliorum temporum quomodo. l. 2. c. 23.	111
Ordinans pro alio supra se. l. 4. c. 12.	205
Ordinaria iurisdictio in ciuitate. l. 1. c. 6.	15
Ordinariæ causæ quomodo cognoscendæ. lib. 2. cap. 2.	59
Ordinariorum Sindicatorum auctoritas. lib. 1. cap. 3.	7
Ordinarij Iudices non allegandi suspecti. lib. 1. cap. 17.	42
Ordinariorum Sindicatorum sententiæ, quæ ap- pell. l. 1. c. 3.	9
Ordinationes nouæ non faciendæ per iudicentes. l. 1. c. 14.	36
Ordines Reip. non recipiunt extrinsecum intelle- ctum,	

I N D E X

Etum, neque interpretationem. l. 1. c. 16.	39
Ordines feriarum seruandi. l. 4. c. 15.	221
Ordo emendarum mercium. l. 4. c. 14.	216
Ordo de mercibus potest reuocari, lib. 4. cap. 14.	117
P	
P agarum extracta exequenda. lib. 2. cap. 3. fol.	70
Participes ad quid tenentur. l. 4. c. 12.	202
Participes debitor ad quid teneatur. lib. 4. cap. 12. fol.	202
Participes vnius accomendæ æqualis hypotheca. lib. 4. c. 13.	207
Participes præferendi in venditione. lib. 4. cap. 21.	236
Participis implicitæ priuilegium. l. 4. c. 13.	206
Participis compensatio. l. 4. c. 14.	210
Partis citatio in probationibus, & sententijs. lib. 2. cap. 2.	65
Partita prohibita. l. 4. c. 17.	227
Pater filij naturalis quis. l. 5. c. 24.	279
Patrocinium non præstandum contra priuilegia. l. 3. c. 19.	159
Patronus ad quid teneatur circa iactum. lib. 4. cap. 16.	221
Patrius adiungendus tutelæ, & curæ. lib. 3. cap. 12.	143
Patri alimenta præstanda. l. 6. c. 11.	288
Pauperum causæ quomodo delegandæ. lib. 1. cap. 4.	10
Pecuniæ minorum vbi deponendæ. l. 3. c. 13.	146
Pœna non probantis in dilatione. l. 2. c. 2.	62
Pœna forestati contrafacientis. l. 2. c. 8.	83
Pœna assumentium assessores secretos. l. 2. c. 22.	104
Pœna Aduocatorum, & Causidicorum cauuloso- rum. l. 3. c. 9.	135
Pœna vocantis in ius ad alienas Curias. lib. 3. cap. 9.	155

I N D E X.

Pœna contrauentientis priuilegijs. l.3. c.19.	156
Pœna sexientis indebitè. lib.4. c.1.	164
Pœna habentis meliorem conditionem à rupto. lib.4. cap.7.	186
Pœna fraudis ruptorum. l.4. c.7.	185
Pœna petentis debitum solutum. l.4. c.11.	201
Pensionum causæ. l.2. c.4.	79
Pensionum præscriptio. l.6. c.5.	285
Permutatio aduocari potest. l.4. c.21.	235
Personalis, & realis executio quomodo. lib.3. cap.6.	130
Personæ illegitimæ oppositio. l.2. c.2.	60
Personæ illegitimæ oppositio in executiuis. lib.2. cap.3.	71
Pestis tempore testamenta. l.5. c.12.	257
Petentis debitum solutum pœna. l.4. c.11.	201
Petitio qualis admittatur. l.2. c.13.	89
Pignus habentibus non præiudicat ruptura. lib.4. cap.7.	182
Pons aduersus vendit. l.4. c.22.	244
Pontili inter domos præhibiti. l.6. c.14.	294
Possessionis tradendæ oppositiones. l.4. c.3.	173
Possessionis inuasionis causæ. l.2. c.6.	81
Positiones quæ fieri possint. l.2. c.14.	90
Posthumus non rumpit testamentum. lib.5. cap.15.	162
Posthumus quis. l.5. c.15.	262
Posthumi, & posthumæ portio hæreditaria, quæ. l.5. c.15.	262
Præcarij causæ. l.2. c.4.	79
Præcepta Magistratum Genuæ exequenda in do- minio. l.1. c.14.	34
Præcepta subscribenda. l.2. c.15.	91
Præcepta in Dominium transmittenda. lib.2. cap.16.	95
Præcepta nuda in testamentis valida. lib.5. cap.12.	257
Præceptum seruit pro tribus in dominio. lib.2. cap.	

I N D E X.

cap. 16.	99
Precibus non obtentis Cancellarius notam facia. lib. 1. c. 1.	2
Propositus societatum quid. l. 4. c. 12.	203
Præscriptio non currit contra Rempublicam. lib. 6. cap. 1.	280
Præscriptio terraticorum, canonum, pensionum, & censuum. l. 6. c. 5.	283
Præscriptio operarum. l. 6. c. 7.	285
Præscriptio rerum venditarum ad minutum. lib. 6. cap. 7.	285
Præsumptio rationis redditæ quando. lib. 4. cap. 12.	205
Præsumptio mercium assicuratarum quod. lib. 4. cap. 17.	225
Præsumptio nauis venditæ in publica callega. lib. 4. cap. 22.	242
Prætoris Genuæ iurisdicctio. l. 1. c. 6.	15
Prætoris Genuæ sententiæ quis Iudex appellationis. lib. 3. cap. 3.	121
Prætoris Palatii priuilegium. l. 6. c. 3.	281
Prior Rotæ civilis quis. l. 1. c. 7.	17
Priuarum scripturarum probatio. lib. 2. cap. 19.	100
Priuilegia fideicommissariorum, executorum, tuto- rum, & curatorum. l. 1. c. 4.	11
Priuilegia concessa tutoribus, curatoribus fidei- commissarijs. l. 3. c. 12.	145
Priuilegia Reip. obseruanda. l. 3. c. 19. 155. vsq; 158	
Priuilegia non ferunt aduocationibus. lib. 4. cap. 21.	239
Priuilegijs contrauentis pœna. l. 3. c. 19. 156. 157	
Priuilegio Clericorum qui trahi possunt. lib. 6. cap. 4.	281
Priuilegium apportantis victualia. l. 2. c. 5.	80
Priuilegium fori citium quomodo acquiratur. lib. 3. c. 16.	151
Priuilegium Doctorum, Medicorum, & Notario- rum.	

I N D E X :

rum. lib. 3. c. 18.	
Priuegium capiendi ruptum, & bona. lib. 4.	153
cap. 7.	182. 183
Priuegium rupti præsentantis. l. 4. c. 7.	187
Priuegium accomendatarij, & socij. lib. 4.	
cap. 13.	207
Priuegium creditoris in re sua, vel olim sua.	
lib. 4. c. 13.	206
Priuegium Reip. pro creditis. l. 6. c. 1.	280
Priuegium locorum S. Georgij. l. 6. c. 2.	280
Priuegium Palatij Ducalis. l. 6. c. 3.	281
Priuegium Palatij Prætoris. l. 6. c. 3.	281
Priuegium clericorum. l. 6. c. 4.	281
Priuegium locatoris, & conductoris. lib. 6.	
cap. 5.	282
Probatio scripturarum priuatarum. l. 2. c. 19.	100
Probatorij termini prorogatio. l. 2. c. 23.	108
Probatoria dilatio. l. 2. c. 1.	61
Probatorium tempus in causis ordinarijs. lib. 2.	
cap. 2.	60
Probatorium tempus in executiuis. lib. 2. c. 3.	71
Procedendum quomodo in syndicatu. l. 1. c. 2.	8
Procedi quomodo debeat inter ciuem, vel de do- minio, & extraneum. l. 3. c. 17.	152
Processus coram arbitris valet coram alijs. lib. 1.	
cap. 12.	31
Processus sindicatus dominijs vbi reponendi. lib. 1.	
cap. 15.	38
Processus excedentis iurisdictionem nulli. lib. 1.	
cap. 17.	42
Processus coram incompetenti nulli. l. 1. c. 17.	42
Processus signandus. l. 2. c. 2.	64
Proclamata sindicatum dominijs. l. 1. c. 15.	37
Procuræ registrandæ in causis. l. 2. c. 15.	91
Procurator in causa quis. l. 2. c. 23.	111
Procurator non sit contrarius eius, quod antea in causa dixit. lib. 3. cap. 9.	136
Procurator quomodo constituendus in causa. lib. 3.	
cap. 9.	

I N D E X.

cap. 9.	136
Procurator absentis quomodo aduocare possit rem immobilem venditam. l. 4. c. 21.	249
Procurator manifestare tenetur cum iuramento. lib. 3. cap. 9.	137
Procurator Clerici, seu Religiosi quis possit esse. lib. 4. c. 5.	176
Procuratores sub sindicatoribus. l. 1. c. 3.	8
Prohibens fieri testamentum. l. 5. c. 14.	261
Promissio facienda pro relaxatione sequestri. lib. 4. cap. 1.	163
Promissio, & obligatio in causis executiuis quan- tum dicit. lib. 2. cap. 3.	73
Promittens pro alio de bona administratione. lib. 4. cap. 12.	205
Propinqui mulierum qui. l. 4. c. 20.	233
Propinqui cogendi ad consentiendum. lib. 4. cap. 20.	233
Propinquitas in causis prohibita. l. 1. c. 18.	43
Propinquitatis gradus quomodo numerandi. lib. 1. cap. 18.	43
Propinquorum causæ quomodo delegandæ. lib. 1. cap. 4.	10
Propinquorum causæ nemo Iudex. l. 1. c. 18.	43
Propinquorum causarum commissio. l. 2. c. 11.	85
Propinquorum quorum causæ committendæ. lib. 2. cap. 11.	85
Propinquorum causæ non committendæ. lib. 2. cap. 11.	82
Propinquus qui agere possit pro absente. lib. 2. cap. 10.	84
Propriæ causæ nemo Iudex. l. 1. c. 18.	43
Prorogari tempora, quæ non possint per extraor- dinariorum. l. 1. c. 4.	11
Prorogatio temporis probatorij. l. 2. c. 23.	108
Prorogatio instantiarum. l. 2. c. 23.	108
Prorogationis instantiarum, & aliorum temporum, & oppositio nullitatis quomodo. lib. 2. c. 23.	111

I N D E X.

Prorogationes temporum, causarum, & Statutario- rum. l. 1. c. 4.	11
Prorogatio omnium temporum, & instantiarum per Magistratus extraord. & Terræfirmæ. l. 2. c. 23.	112
Prorogationes non seruiant dilationibus informato- rijs. l. 2. c. 23.	108
Prorogationes quibus temporibus seruiant. lib. 2. cap. 25.	108
Protestatio litterarum cambij facienda. lib. 4. cap. 15.	230
Protestationes litterarum. l. 4. c. 14.	215
Prouiso Aduocati, & Causidici quomodo facien- da. lib. 3. cap. 9.	137
Pueri testamentum. lib. 5. cap. 12.	256
Pulcherræ Curia Genue. lib. 1. c. 14.	37
Papili vbi nutriendi. lib. 6. cap. 11.	291
Purgatio contumaciæ quomodo. lib. 2. c. 17.	97
Q	
Quadrupes quando restituendi. lib. 6. cap. 16.	298
R	
Ratio societatis quando præsumitur redditus. lib. 4. cap. 12.	205
Rationem reddant tutores, & curatores. lib. 3. cap. 13.	147
Rationes, seu societates Mercatorum. l. 4. c. 12.	202
Rationis Consules possunt sententias meliorare. lib. 3. cap. 2.	117
Rationis redditio societatis per quæ. l. 4. c. 12.	202
Rationum libri quomodo conducendi ad Ciuita- tem. lib. 4. c. 12.	204
Rationes, seu societates Mercatorum. l. 4. c. 12.	202
Realis, & personalis executio quomodo facienda. lib. 3. cap. 6.	131
Recambia quomodo exequenda. lib. 2. c. 4.	78
Reclamatio non datur aduersus sententiam. lib. 3. cap. 1.	113
<u>Rectorum electio in dominio. lib. 1. c. 14.</u>	36

I N D E X.

Recuperatio accendæ ante completum viagium & lib. 4. c. 13.	20
Recursus ad superiorem non datur aduersus sen- tentiam. lib. 3. c. 1.	113
Redditio rationis per tutores, & curatores. lib. 3. cap. 13.	146
Redditio rationis societatis per quæ. l. 4. c. 12.	203
Redimens æstimū habet iura æstimantis. l. 4. c. 2.	169
Redemptio ultimorum à quo. l. 4. c. 2.	169
Redemptio honorū rupti per creditore. l. 4. c. 7.	191
Reductio ad arbitriū boni viri quādo. l. 3. c. 1.	113
Reipublicæ lites. lib. 2. c. 12.	87
Reipublicæ munera quando prorogent tempora. lib. 2. c. 23.	169
Reipublicæ priuilegia obseruanda. l. 3. c. 19.	155
Reipublicæ priuilegium pro creditis. l. 6. c. 1.	280
Relaxatio habentium saluum conductum. lib. 4. cap. 10.	197
Religiosorum priuilegium. lib. 6. c. 4.	281
Religiosus aduersus venditionem. lib. 4. c. 22.	244
Religiosus in confectioe testamenti. l. 5. c. 12.	259
Remissarum, & tractarum rupto factarum com- pensatio. lib. 4. c. 14.	218
Res exceptiones competentes. l. 2. c. 13.	89
Repetitio exacti via executiua. l. 2. c. 3.	72
Represalia non concedendæ. l. 6. c. 19.	301
Reprobatorium tempus in ordinarijs. l. 2. c. 2.	63
Requisitio proposita, & non obtenta quomodo proponenda. l. 1. c. 4.	13
Rerū venditarū ad minutū præscriptio. l. 6. c. 7.	285
Res mobilis vendita in callega. l. 4. c. 22.	241
Res decise que sit. l. 1. c. 10.	23
Restauratio temporum, terminorum, & instau- tiarum. l. 1. c. 4.	11
Rescripta contra priuilegium nulla. l. 3. c. 19.	155
Restitutio in integrum aduersus lapsum temporum. lib. 2. cap. 23.	110
Restitutio in integrum aduersus sententiam quan- do.	

I N D E X.

do. l. 3. c. 1.	113
Retinens in cambijs obligationem alterius ad quid.	212
l. 4. c. 14.	38
Reuocatio iudicatum dominij. l. 1. c. 15.	258
Reuocatio testamenti. l. 5. c. 12.	225
Risiko securitates maiores. l. 4. c. 17.	225
Risicum fundamentum securitatum. l. 4. c. 27.	3.
Rota civilis potest meliorare sententiam. lib. 3.	117
cap. 2.	11
Rotæ civilis iurisdictio. l. 1. c. 7.	16
Rotæ civilis causarum distributio. l. 1. c. 7.	18
Rotæ civilis audientia. l. 1. c. 7.	121
Rotæ civilis sententiæ quis Iudex appellationis.	80
lib. 3. c. 3.	20
Ruinam minantium ædificiorum causæ. lib. 2.	181
cap. 4.	182
Rupti persona, scripturæ, & bona quomodo inquirenda. l. 1. c. 8.	186
Rupti deputatorum officium. l. 4. c. 7.	186
Rupti bona occultantium poena. l. 4. c. 7.	187
Rupti in ferijs sub Statutis. l. 4. c. 7.	189
Rupti extra dominium quid facere debeant. lib. 4.	214
cap. 7.	219
Rupti se presentantis priuilegium. l. 4. c. 7.	229
Rupti vxor forestata quando audienda. l. 4. c. 7.	228
Rupti debitum soluere quando potest quis. lib. 4.	185
cap. 14.	19
Rupti tracta pro alio quomodo. l. 4. c. 14.	228
Rupto cepta feria. l. 4. c. 14.	185
Rupto tractarum, & remissarum factarum compensatio. l. 4. c. 14.	19
Ruptorum fraudis poena. l. 4. c. 7.	117
Ruptorum officij fauctoritas. l. 1. c. 8.	122
Ruptorum officium potest sententiam meliorare.	181
lib. 3. c. 2.	117
Ruptorum officij sententiæ quis Iudex appellationis. lib. 3. c. 3.	122
Ruptos, & bona capiendi priuilegium. l. 4. c. 7.	181

I N D E X

Ruptus qui. l. 4. c. 7.	180
Ruptus quomodo quis declarandus. l. 4. c. 7.	180
S	
S acerdos in confectione testamenti. l. 5. c. 12.	259
Salarium delegatis quomodo. l. 1. c. 10.	25
Salarium scribarum, & subscribarum domini. lib. 1. cap. 14.	35
Salarium Consultoris, & Assessoris. lib. 2. c. 22.	107
Salarium Aduocati, & Causidici quod taxandum. lib. 3. c. 9.	136
Salarium Aduocatorum, Causidicorum, & Curatorum quod. l. 3. c. 15.	150
Salarium an scripturae debeatur pro impensis. lib. 3. c. 15.	151
Salarium aestimatorum quid. l. 4. c. 2.	168. 169
Saluiconductus generales quomodo concedendi. lib. 4. c. 10. 194. vsque ad	201
Saluiconductus contrabanna. l. 4. c. 10.	196
Saluiconductus indulgentiarum. l. 4. c. 10.	196
Saluiconductus causarum criminalium. l. 4. c. 10.	196
Saluiconductus bannitorum. l. 4. c. 10.	193
Saluiconductu durante non potest alius concedi. lib. 4. c. 10.	222
Saluiconductus deferentium victualia. lib. 5. cap. 10.	195. vsque ad 199
Saluiconductus iudicorum domini. l. 4. c. 10.	196
Sancti Georgij locorum privilegium. l. 6. c. 2.	280
Saxientis indebitè poena. l. 4. c. 1.	164
Saximenta etiam in alienis curijs. l. 3. c. 19.	158
Saximenta quando fieri non possint. l. 4. c. 1.	161
Saxitam rem restituens non molestandus. lib. 4. cap. 1.	163
Scire venditionem quomodo. l. 4. c. 21.	237
Scopatorum causae. l. 2. c. 4.	79
Scribantae non exercenda. l. 1. c. 20.	54
Scribarum, iudicentium domini stipendium. lib. 1. cap. 14.	33. 35
Scribarum adstantia Magistratibus. l. 2. c. 15.	90

I N D E X.

Scribæ syndicatorum dominij qui . l. 1. c. 2.	7
Scribæ ubi procurare non possunt . l. 1. c. 21.	54
Scribæ æstimatorum officium . l. 4. c. 2.	168
Scribendi Magistri sub syndicatoribus . l. 1. c. 3.	8
Scripturarum priuatarum probatio . l. 2. c. 19.	100
Scripturas ruptæ occultatum poena . l. 4. c. 7.	183
Scripturæ ruptæ quomodo inquirendæ . l. 1. c. 8.	19
Scripturæ quomodo exhibendæ in ordinarijs . lib. 2. cap. 2.	60. 64
Scripturæ subscribantur . l. 3. c. 9.	136
Scripturæ an salariam debeatur . l. 3. c. 15.	151
Scripturæ exhibendæ . l. 5. c. 22.	272
Scripturis annotanda per Notarios . l. 2. c. 15.	91
Securata res cui . l. 4. c. 17.	226
Securitates quæ valeant . l. 4. c. 17.	226
Securitates prohibitæ . l. 4. c. 17.	227
Securitates sine risico nullæ . l. 4. c. 17.	225
Securitates maiores risico . l. 4. c. 17.	225
Securitatum exactio . l. 2. c. 4.	78. 227
Securitatum appoditiæ . l. 4. c. 17.	225
Sententia arbitri quando non exequenda . lib. 3. cap. 1.	113
Sententiarum infirmitio quomodo supplicanda . lib. 1. cap. 1.	3
Sententiarum nullitas, & excessus ad syndicatores . lib. 1. c. 3.	8
Sententiam contumaciæ iniustæ obtinentis poena . lib. 2. c. 17.	97
Sententiæ syndicatorum inappellabiles . l. 1. c. 2.	6
Sententiæ syndicatorum, quæ appellabiles . lib. 1. cap. 3.	9
Sententiæ excedentis iurisdictionem nullæ . lib. 1. cap. 17.	42
Sententiæ exequendæ . l. 2. c. 3.	68
Sententiæ executio via præcepti . l. 2. c. 3.	74
Sententiæ, vel adus, nullitatis, quando non sit lo- cus impugnationi . l. 2. c. 2.	75
Sententiæ nullitas, & excessus, quæ, & quando pro-	

I N D E X!

proponenda . l. 3. c. 1.	113. 114
Sententiæ à quibus possint meliorari . lib. 3.	116
cap. 2.	116
Sententiæ , quæ faciant rem decisam . lib. 3.	123
cap. 3.	123
Sententia supra re facta quomodo exequenda .	
lib. 4. c. 1.	163
Sequestra etiam in alienis Curijs . l. 3. c. 19.	158
Sequestra quomodo facienda . lib. 4. c. 1.	161
Sequestra quando fieri non possint . lib. 4.	
cap. 1.	161
Sequestratam rem restituens non molestandus .	
lib. 4. c. 1.	162. 163
Sequestrantis indebitè poena . l. 4. c. 1.	164
Servi non liberandi in testamentis . l. 5. c. 12.	258
Seruo , & serua non credendum sine licentia domi-	
ni . l. 6. c. 7.	287
Servientes sub syndicatoribus . l. c. 3.	9
Signandi processus . l. 2. c. 2.	64
Simulatio circa venditionem prohibita . lib. 4.	
cap. 21.	238
Syndicadores domini quomodo eligendi . lib. 1.	7
cap. 2.	7
Syndicadores Magistratum domini . lib. 1.	
cap. 15.	37
Syndicadores possunt meliorare sententias . lib. 3.	116
cap. 2.	116
Syndicatorum supremorum auctoritas . lib. 1.	
cap. 2.	5
Syndicatorum supremorum potestas in officiales .	
lib. 1. c. 2.	6
Syndicatorum sententiæ , quæ inappellabiles . lib. 1.	
cap. 2.	6
Syndicatorum sententiæ exequendæ . l. 1. c. 2.	6
Syndicatorum ordinariorum auctoritas . lib. 1.	
cap. 3.	7
Syndicatorum ordinariorum sententiæ , quæ ap-	
pellabiles . l. 1. c. 3.	9

I N D E X.

Sindicorum qui Iudex appellationis. l. 3. c. 3.	121
Sindicatus acta quomodo danda. l. 1. c. 2.	6
Sindicorum electio in dominio. l. 1. c. 14.	36
Sindicorum locorum dominiij (saluusconductus. lib. 4. c. 10.	196
Sindicus Clericorum, seu Religiosorum quis. lib. 4. cap. 5.	176
Sinister casus quis. lib. 4. c. 17.	225
Societas rupta iam cepta feria. l. 4. c. 14.	214
Societates, seu rationes Mercatorum. l. 4. c. 12.	202
Societates reddere rationem per quem. lib. 4. cap. 12.	202. 203
Societatis reddita ratio quando praesumatur. lib. 4. cap. 12.	205
Societatum libri quomodo conducendi ad Ciuita- tem. lib. 4. cap. 12.	204
Societatum ruptorum creditorum compensatio. lib. 4. c. 14.	210. 211
Socij implicitae privilegium. lib. 4. c. 13.	207
Socij compensatio. l. 4. c. 14.	210. 211
Socius ad quid teneatur. l. 4. c. 12.	202
Socius administrans ad quid teneatur socijs. lib. 4. cap. 12.	203
Socius debitor ad quid teneatur. l. 4. c. 12.	203
Sollicitator non sit contrarius sibi. l. 3. c. 9.	136
Soluere super protestum quis. l. 4. c. 14.	212
Soluere pro rupto quando. l. 4. c. 14.	214
Solutiones rumpentium, quae valida. l. 4. c. 7.	191
Solutiones cambiorum super protestum quomodo. l. 4. c. 14.	212
Solutum debitum petentis poena. l. 4. c. 11.	201
Speculi liber quomodo tenendus per Cancellarium. lib. 1. c. 1.	4
Stabilia fideicommissariorum quomodo vendenda. lib. 4. c. 22.	241
Stabilia non vendenda, non subiectis Reipublicae. lib. 6. c. 6.	283
Statuta noua non facienda per iudicantes. lib. 1. cap.	

I N D E X.

cap. 14.	36
Statuta non recipiunt extrinsecum intellectam, nec interpretationem. l. 1. c. 16.	40
Statutorum temporum prorogatio. l. 1. c. 4.	11
Statutorum obseruantia defectui quomodo suppletur. lib. 1. c. 4.	10
Stipendia non capienda sine licentia. l. 1. c. 14.	34
Stratæ publicæ quomodo reficiendæ. l. 1. c. 14.	36
Subrogatio Notarij suspecti. l. 2. c. 15.	92
Subscriberum iudicentium domini salarium. lib. 1. cap. 14.	35
Subscribens litteras pro alio. l. 4. c. 12.	205
Substitutiones validæ. l. 5. c. 12.	257
Successio ab intestato. l. 5. c. 23.	274
Successio ab intestato in bonis naturalium. lib. 5. cap. 24.	273
Summa, pro qua non potest quis carcerari. lib. 5. cap. 8.	238
Sumptus itineris testi reficiendi. l. 2. c. 20.	100
Supplicans ter tentatis, & non obtinens quomodo audiatur. l. 1. c. 1.	2
Supplicatio proposita, & non obtenta quando proponenda. l. 1. c. 4.	13
Supplicatio non concessa aduersus sententiam. lib. 3. cap. 1.	113
Supplicatione reprobata quomodo supplicans audiendus. l. 1. c. 1.	2
Supplicationes infractionis sententiarum, instrumentorum, & testamentorum quomodo. l. 1. c. 1.	2
Supplicationes subscribantur. l. 3. c. 9.	222
Supplicatis non obtentis notam faciat Cancellarius. l. 1. c. 1.	1
Supremis licet meliorare sententias. l. 3. c. 2.	116
Supremorum auctoritas. l. 1. c. 2.	5
Supremorum potestas in officiales. l. 1. c. 2.	6
Supremorum sententiæ exequendæ. l. 1. c. 2.	6
Surdi testamentum. l. 5. c. 12.	256
Suspecti licentiæ à quo concedentur, lib. 1. cap. 7.	

I N D E X.

cap. 7. fol. 17. lib. 4. c. 6.	177
Suspecti non allegantur iudices ordinarij. lib. 1.	42
cap. 171	92
Suspecti Notarij allegatio, & subrogatio quomodo.	94
lib. 2. c. 15.	133
Suspectis ex Notarijs quomodo dandi. l. 2. c. 15.	178
Suspecti licentiæ quomodo exequenda. l. 3. c. 7.	177
Suspecti detenti probatio de bonis. l. 4. c. 6.	177
Suspectus debitor in carcerandus. l. 4. c. 6.	177
Suspectus debitor quis dicatur. l. 4. c. 6.	178
Suspectus qui non possit iurari. l. 4. c. 6.	22
Suspensiones coram Consulibus rationis. l. 1. c. 9.	24
Suspensiones coram delegatis. l. 1. c. 10.	108. 109.
Suspensiones dilationibus deforis. l. 2. c. 23.	lib. 2.
Suspensiones quibus temporibus seruiant. lib. 2.	81
cap. 23.	

T

T axatio impensarum quomodo facienda.	fol. 128
lib. 3. cap. 5.	11
Tempora quæ non possint prorogare extraordinarij. lib. 1. c. 4.	108
Tempora, & instantiæ causarum. lib. 2. c. 23.	110
Tempora quomodo retinenda viva. l. 2. c. 23.	11
Temporis ad redimendum prerogatio. l. 1. c. 4.	11
Temporum causarum prerogatio. l. 2. c. 4.	11
Temporum causarum, & statutorum restauratio.	11
lib. 1. c. 4.	24
Tempus balix delegatorum. l. 1. c. 10.	31
Tempus compromissi. l. 1. c. 12.	63
Tempus reprobativum in ordinarijs. lib. 2.	71
cap. 2.	118
Tempus probatorium in executivis. lib. 2.	123
cap. 3.	171
Tempus meliorandi non prerogatur. l. 3. c. 2.	123
Tempus appellandi. l. 3. c. 3.	171
Tempus assignatum anteriori elevanti cancellam.	lib. 4. c. 3.
lib. 4. c. 3.	cap.
Tempus probatorium elevationis cancellæ. lib. 4.	

I N D E X.

cap. 3.	172
Temporum omnium, & instantiarum prorogatio per Magistratus Extraordinarios, & Terræfirmæ. lib. 2. c. 23.	112
Tempora causarum quando non currant. lib. 2. cap. 2.	65
Temporum, & instantiarum prorogationis oppositio nullitatis, quomodo. l. 2. c. 23.	111
Tempora viua in retinendo, citatio partis non requiritur. lib. 1. c. 1.	4
Terminatio causarum quando. l. 2. c. 2.	64
Termini promotorij prorogatio. l. 2. c. 23.	108
Terminorum causarum restauratio. l. 1. c. 4.	11
Terraticorum præscriptio. l. 6. c. 5.	285
Terræfirmæ iurisdictionis negotia quomodo in Senatu proponenda. lib. 1. c. 1.	2
Terræfirmæ Magistratus auctoritas. l. 1. c. 5.	14
Tertius arbitris discordantibus quomodo dandus. lib. 1. c. 12.	30
Tertius dandus delegatis discordibus. lib. 1. cap. 10.	25
Testamenta exequenda. lib. 2. c. 3.	64
Testamenta extra dominium. lib. 5. c. 12.	259
Testamenti cassatio. l. 5. c. 12.	258
Testamentorum infractio quomodo supplicanda. lib. 1. c. 1.	2
Testamentum. lib. 5. c. 12.	155
Testamentum scriptis. lib. 5. c. 13.	260
Testamentum fieri prohibens. lib. 5. c. 14.	261
Testamentum non rumpitur per posthumum. lib. 5. c. 15.	162
Testes coram incompetenti nulli. l. 1. c. 17.	42
Testes examinandi durante dilatione. l. 2. c. 2.	62
Testes apponendi in sententijs etiam interlocutorijs. lib. 2. cap. 15.	91
Testes vocati ad testimonium. l. 2. c. 20.	100
Testes ad æternam rei memoriam qui. lib. 2. cap. 21.	102

I N D E X.

Testes ad æternam rei memoriam quando .	lib. 2.	cap. 21.	103
Testimonia quæ non admittenda .	l. 2. c. 20.		22
Testimonium ferre quilibet debet .	l. 2. c. 20.		102
Testium numerus .	lib. 2. c. 20.		101
Tigno in muro alieno .	lib. 6. c. 13.		293
Trebellianica quomodo detrahenda .	l. 5. c. 16.		265
Trabes in muro alieno .	lib. 6. c. 13.		293
Tracta rupti pro alio quomodo .	l. 4. c. 4.		219
Tractarum , & remissarum rupto factarum com- pensatio .	lib. 4. c. 14.		211
Tractis effectus assignati .	lib. 4. c. 14.		214
Translatio possessionis, quæ non impediat æstimium, neque immisionem .	lib. 4. c. 3.		174
Transmitti ad officium ruptorum qui non possunt .	lib. 4. c. 7.		189
Tutelæ bona ubi reponenda .	lib. 3. c. 13.		146
Tutor præsens electioni , & non repudians non potest recusare .	lib. 3. c. 12.		145
Tutor tenetur exhibere inventarium, & scripturam .	lib. 5. c. 22.		272
Tutor non emat rem tutelæ .	lib. 6. c. 10.		286
Tutores qui constituunt .	lib. 1. c. 4.		11
Tutores minorum quomodo dandi .	l. 3. c. 12.		142
Tutores volente Matre Vidua remouendi .	lib. 3. cap. 12.		143
Tutores quomodo remouendi instante Auia .	lib. 3. cap. 12.		143
Tutores minorum qui eligi non possint .	lib. 3. cap. 12.		144
Tutores quomodo vendunt mobilia .	l. 4. c. 22.		241
Tutores qui non remouendi .	lib. 3. c. 14.		149
Tutorum minorum officium .	lib. 3. c. 13.		146
Tutorum constitutio, & amotio .	lib. 1. c. 4.		11
Tutorum maior pars quando auctoritatem habeat .	lib. 3. c. 12.		145
Tutor minori ab extraneo , cui succedat constitui potest quo ad bona sua .	lib. 3. cap. 12.		145

Vacuo-

I N D E X

V

VAcuorum causæ. lib. 2. cap. 7.	fol. 88
Vadimoniam prohibita. lib. 4. c. 17.	227
Variatio licentiæ in mandatum. l. 3. c. 6.	130
Vasa nauigabilia quomodo interdicenda. lib. 14. cap. 1.	161
Vendens ad minutum quis. l. 6. c. 7.	285
Vendentibus pluribus quis aduocare possit. lib. 4. cap. 21.	237
Venditio in participes, agnatos, confines. lib. 4. cap. 21.	134
Venditio in callega. lib. 4. c. 21.	134
Venditiones prohibitæ sine licentiâ. lib. 6. c. 6.	283
Veria ætatis minoribus concedenda. l. 4. c. 19.	229
Veniam ætatis consecutus quid non possit. lib. 4. cap. 19.	229
Vestis Vidualis. lib. 5. c. 9.	253
Viagium accomendæ. l. 4. c. 13.	208, 209
Viarum communium causæ. lib. 2. c. 4.	80
Vix publicæ quomodo reticiendæ. lib. 1. c. 14.	36
Vix ab aquis conseruandæ per quem. l. 6. c. 18.	301
Vicini cogendi ad consentiendum. lib. 4. c. 20.	233
Vicini præferendi in venditione. lib. 4. c. 21.	234
Viçtualia deferentium saluusconductus. l. 4. c. 10.	195
Viçtualium causæ. lib. 2. c. 5.	80
Viçtualium causæ quæ ad syndicatores. l. 1. c. 3.	9
Vidux alimentâ. lib. 6. c. 11.	292
Vinum deferentium saluusconductus. l. 4. c. 10.	195
Viuente Viro dotes petendæ. lib. 5. c. 4.	249
Vltima voluntas. lib. 5. c. 12.	255
Vltima voluntas extra dominium. lib. 5. c. 12.	259
Vltimæ voluntates exhibendæ. lib. 5. c. 22.	272
Vocantis in ius ad alienas curias pœna. lib. 3. cap. 19.	156
Vocari ad successionem ab intestato. lib. 5. cap. 23. 274. vsque	278
Voltæ in muro alieno. lib. 6. c. 13.	293
Voluntariæ iurisdictionis actus. lib. 1. c. 7.	16

I N D E X.

Voluntas vltima . lib. 5. c. 12.	255
Voluntas vltima extra dominium . lib. 5. c. 12.	259
Vfus noui non faciendi per iudicentes . lib. 1. cap. 14.	36
Vulturi Curia Genuæ . lib. 4. c. 14.	37
Vxor rupti forestata quomodo audienda . lib. 4. cap. 7.	189
Vxor rupti vbi solutionem consequitur . lib. 4. cap. 7.	181
Vxor fugitiua . lib. 5. c. 10.	254
Vxori legatum nullum quod . lib. 5. c. 17.	267
Vxoris rupti dos quomodo reponenda . lib. 4. cap. 7.	184
Vxoris, & Mariti obligatio prohibita . lib. 4. cap. 20.	232
Vxores absente Marito quid possint . lib. 4. cap. 20.	232. 234
Vxoris manifestatio de bonis Mariti . lib. 5. cap. 6.	250
Vxoris Mariti absentis alimenta . lib. 6. c. 11.	290

F I N I S.

03621

...

...

...

902

B
S
S
P
N
L

ISBN: 978-88-95755-36-6